

รายงานการวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาศึกษาไทย
กับนานาชาติ : นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต
เพื่อยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย

สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นแนวคิดที่เริ่มต้นมาตั้งแต่ 30 ปีที่แล้วจากการนำเสนอในที่ประชุมระดับนานาชาติด้านการศึกษาเป็นครั้งแรก โดยกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาได้เสนอให้เปลี่ยนแปลงจุดเน้นจากการศึกษาในโรงเรียนไปสู่การศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต

ในปี พ.ศ. 2513 ได้มีการจัดพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ทิศทางและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิต “An Introduction to Lifelong Education” ขึ้นมาเผยแพร่ โดยให้ความหมายที่กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม ครอบคลุมการศึกษาทั้งหมดทุกช่วงชีวิตตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 UNESCO เริ่มส่งเสริมเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยเน้นประเด็นความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีการเสนอรายงานชื่อ Learning to Be : The World of Education Today and Tomorrow หลังจากนั้น UNESCO และ OECD ได้เข้ามามีบทบาทในการเตรียมยุทธศาสตร์เพื่อรองรับสังคมฐานความรู้ (Knowledge Based Society) จนกระทั่งมีการประกาศให้ “การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อปวงชน (Lifelong Learning for All)” เป็นหลักการในการจัดการศึกษาของประชาคมยุโรปในปี พ.ศ. 2539 และหน่วยงานทั้งสองก็ทำให้เรื่องนี้กลายเป็นประเด็นสำคัญในระดับนานาชาติโดยได้รับความร่วมมือด้วยดีจากหลายประเทศ

ในส่วนของประเทศไทยก็ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตเช่นกัน พบว่าแผนการศึกษาของประเทศไทยในยุคแรกๆ จะกล่าวถึงเฉพาะการศึกษาของบุคคลในวัยเรียนเท่านั้น จนกระทั่ง พ.ศ. 2494 จึงได้มีการบรรจุการศึกษาผู้ใหญ่ไว้ในแผนการศึกษา หลังจากนั้นก็มีมีการขยายการจัดการศึกษาผู้ใหญ่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำจากองค์การ UNESCO ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 เป็นฉบับแรกที่จะกล่าวถึงการศึกษาตลอดชีวิตโดยกล่าวไว้ว่า “การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต” และในปัจจุบันได้มีการบัญญัติความหมายไว้ในมาตรา 4 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่า “การศึกษาตลอดชีวิต” หมายความว่า การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สำหรับในปีงบประมาณ 2548-2549 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้
ดำเนินงาน “โครงการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการศึกษาไทยกับนานาชาติ : นวัตกรรม
ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย” ขึ้น เพื่อทำการศึกษา
วิเคราะห์เอกสารของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาหรือมีระดับการศึกษา
เฉลี่ยของประชากรอยู่ในระดับสูง โดยมุ่งหวังให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำมาประกอบ
การจัดทำข้อเสนอแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย
ในส่วนที่เกี่ยวกับแรงงานต่อไป โดยศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลจากต่างประเทศ 8 ประเทศ
กับไทย ในครั้งนี้ สำนักงานฯ ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา
และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รสสุคนธ์ มกรมณี ที่ได้กรุณาจัดทำรายงานการวิจัยการศึกษา
เปรียบเทียบการพัฒนาการศึกษาไทยกับนานาชาติ: นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต
เพื่อยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย และหวังว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการ
ศึกษาค้นคว้าของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจโดยทั่วไป อันจะนำไปสู่การพัฒนา
การศึกษาของประเทศต่อไป

(นายอำรุง จันทวานิช)

เลขาธิการสภาการศึกษา

คำชี้แจง

การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นภาระงานที่จำเป็นในระดับชาติทุกประเทศทั้งที่พัฒนาแล้ว และกำลังพัฒนาทำการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อยกระดับการศึกษาของประชาชน และสมรรถภาพการแข่งขันของประเทศ

ใน 8 ประเทศที่ศึกษาในครั้งนี้ ล้วนมีบริบทที่แตกต่างกัน ดังนั้น นวัตกรรมที่นำมาใช้จึงแตกต่างกันออกไป แต่ก็มุ่งที่จะยกระดับคุณภาพ และสมรรถภาพของประชากรของตนในเวทีโลกให้สูงขึ้น

ศูนย์การศึกษาเปรียบเทียบ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้มอบให้ รองศาสตราจารย์ ดร. สุรศักดิ์ หลาบมาลา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รสสุคนธ์ มกรมณี ทำการวิจัยเพื่อศึกษานวัตกรรมทางการศึกษาที่ดีเด่นซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาของแรงงานในประเทศต่างๆ 8 ประเทศ และจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทยโดยมีจุดเน้นที่การยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย และคนไทยทั้งประเทศ ตามนโยบายของรัฐบาล

ประเทศที่คัดสรรมีทั้งในทวีปยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย และเอเชียที่มีหลักฐานแสดงว่าประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของสำนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียนบางท่านอย่างไม่เป็นทางการศึกษาอินเทอร์เน็ตและศึกษาจากเอกสารของสถานทูตที่เกี่ยวข้องแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์สังเคราะห์ และเรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัยตามโครงร่างที่กำหนดไว้ก่อนแล้ว

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ คณะผู้วิจัยได้ขอให้ ดร.ชัยณรงค์ สุวรรณสาร อดีตผู้เชี่ยวชาญการศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้เสนอ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณคุณคุณสิริวรรณ สวัสดิวัตน์ ณ อยุธยา คุณผานิต วิมลรัตน์ปัญญา เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ และเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือจนงานสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ และสามารถนำไปปฏิบัติในการยกระดับความรู้ ความสามารถ และศักยภาพในการแข่งขันของแรงงานไทย ได้สมดังเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่จะนำประเทศไปสู่ความมั่งคั่งและแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตามการนำหลักการหรือ ข้อเสนอแนะไปปฏิบัตินั้น ถ้าหากมีการจัดทำ
โครงการนำร่องเพื่อศึกษาแนวทางความเป็นไปได้ และขั้นตอนในการดำเนินงานเสียก่อน
ก็จะเป็นการกันดีกว่าแก่ ก่อนทำโครงการใหญ่ระดับประเทศ

ขอขอบคุณทุกท่านที่เกี่ยวข้องกับโครงการอีกครั้งหนึ่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รสสุคนธ์ มกรมณี

(ก)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

1 ความเป็นมา

รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ โดยได้ตั้งเป้าหมายให้คนไทยมีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มจาก 8.2 ปี ในปี พ.ศ. 2547 เป็น 9.5 ปี ในปี พ.ศ. 2551 และแรงงานไทยให้ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปเพิ่มจากร้อยละ 31 ในปี พ.ศ. 2546 เป็นร้อยละ 50 ในปี พ.ศ. 2551 เช่นกัน

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา จึงได้ดำเนินงานโครงการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการศึกษาไทยกับนานาชาติ : นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อยกระดับการศึกษาของแรงงานไทยขึ้น โดยจัดทำการวิจัยเอกสาร เพื่อศึกษานวัตกรรมทางการศึกษาที่ดีเด่นซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาของแรงงานในต่างประเทศ โดยทำการศึกษาข้อมูลของ 8 ประเทศ และจัดทำข้อเสนอแนวทางในการดำเนินงานเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย โดยมีจุดเน้นที่การยกระดับการศึกษาของแรงงานไทยตามนโยบายของรัฐบาล

2 วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษานวัตกรรมทางการศึกษาที่ดีเด่นซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาของแรงงานในประเทศต่างๆ จำนวน 8 ประเทศ

2.2 จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย โดยมีจุดเน้นที่การยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย

3 การดำเนินงาน

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

3.1 ศึกษาข้อมูล สารสนเทศ และตัวชี้วัด รวมทั้งวิเคราะห์เปรียบเทียบประเด็นต่างๆ ทางด้านการศึกษาของไทยกับนานาชาติ เพื่อคัดเลือกประเทศที่จะทำการศึกษาไม่น้อยกว่า 8 ประเทศ ซึ่งผลการคัดสรรประเทศที่เป็นกรณีศึกษาประกอบด้วยสิงคโปร์ เกาหลี อินเดีย สหราชอาณาจักร เดนมาร์ก สวิตเซอร์แลนด์ แคนาดา และออสเตรเลีย

(ข)

3.2 รวบรวมข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และหน่วยงานต่างๆ ของประเทศกลุ่มเป้าหมาย ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ สภาพการจัดการศึกษา และนวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศดังกล่าว เน้นที่การศึกษาของวัยแรงงาน โดยศึกษาในสาระสำคัญที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขอบเขตของการวิจัย คำถามการวิจัย และกรอบแนวคิดการวิจัย

3.3 สังเคราะห์ เพื่อหารูปแบบและแนวทางการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของแต่ละประเทศ โดยมีจุดเน้นที่การศึกษาของวัยแรงงาน เปรียบเทียบกับของไทย

3.4 จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย

4 **ผลการดำเนินงาน**

สรุปสาระที่ได้จากผลการวิจัยเรื่อง“การศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการศึกษาไทยกับนานาชาติ : นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย” ได้ดังนี้

4.1 รูปแบบและการดำเนินงานด้านนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาของแรงงานในประเทศที่เป็นกรณีศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เน้นเป้าหมายที่การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาผู้ใหญ่ของแต่ละประเทศ พบว่า ทุกประเทศมีการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ตลอดชีวิตระดับชาติ โดยแต่ละประเทศจะมีประเด็นหรือนวัตกรรมที่สำคัญและน่าสนใจ สรุปเป็นรายประเทศได้ดังนี้

■ **สิงคโปร์** มีเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องคือ การสร้างแรงงานที่สามารถปรับตัวได้ มีทักษะและความคล่องตัวในการยกระดับเศรษฐกิจของประเทศ มีกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่มหลัก คือ นักเรียนที่จบมัธยมศึกษามารับการฝึกอบรมทั้งในรูปแบบ on-the-job และ off-the-job ส่วนอีกกลุ่มคือบุคคลที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มารับการฝึกอบรมในระดับทักษะ (Skilled) ระดับหัวหน้างาน (Supervisor) ระดับกลางและระดับสูง ใน ค.ศ.1999 นายกรัฐมนตรี Goh Chok Tong ได้จัดตั้ง School of Lifelong Learning เข้ามารับผิดชอบงานด้านการศึกษาของแรงงานและพัฒนาทักษะแรงงาน โดยประสานกับนายจ้าง สำหรับหน่วยงานทำการฝึกอบรมให้นักเรียนและคนที่ทำงานแล้วคือ Institute of Technical Education แต่คนที่มิงานทำอาจจะฝึกกับหน่วยงานของตนได้ด้วย หน่วยงานที่เป็นสถานประกอบการซึ่งมีโปรแกรม Apprenticeship จะได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายบางส่วนจากรัฐ

ซึ่งมีนวัตกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อสนองเป้าหมาย ได้แก่ จัดตั้งเครือข่ายอุตสาหกรรม (Industry Network) ให้การสนับสนุนคนหางานทำและร่วมกับภาคอุตสาหกรรม เพื่อชิงทักษะที่ต้องการแล้วจัดตั้งศูนย์การศึกษาต่อเนื่องและฝึกอบรมเพื่ออุตสาหกรรม (Industry-Focused Continuing Education and Training) ให้การฝึกอบรมแรงงาน ส่วนเครือข่ายการเรียนรู้ (Learning Network) สร้างขีดความสามารถรวมทั้งทักษะ หลักสูตรและวิจัยการเรียนรู้ และวิธีสอนผู้ใหญ่ ยกระดับมาตรฐานของแรงงาน โดยมีหน่วยงานดำเนินนโยบายและการจูงใจ (Policy and Incentive Management) ให้การสนับสนุน โดยสรุปคือ มีกำหนดเป้าหมาย การเรียนรู้ตลอดชีวิตระดับชาติศูนย์/เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต การศึกษาระบบเปิด เมืองแห่งการเรียนรู้ สถาบันเทคนิค การสอบเทียบวุฒิโดยไม่ต้องเข้ารับการฝึกอบรมใดๆ การฝึกอบรมโดยใช้สถานประกอบการ มีกองทุน พัฒนาทักษะ การเรียนรู้สู่การทำงาน การเรียนรู้/ฝึกอบรมแบบโมดูล และการฝึกในระหว่างการทำงาน (Apprenticeship)

■ **เกาหลี** กำหนดเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องคือการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มุ่งปฏิรูประบบการเรียนรู้เพื่อให้ประชาชนทุกคนพร้อมรับมือกับความท้าทายของสังคมใหม่ ยกระดับทักษะทางวิชาการ รวมทั้งการใช้ภาษาอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาษาของตน พัฒนาทักษะเฉพาะบุคคลในด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความอดทน ต่อสิ่งแปลกใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้วิธีเรียน และมีการ กำหนดให้การศึกษาดูแลชีวิตเป็นเป้าหมายระดับชาติ มีสถาบันพัฒนาการศึกษาเกาหลี ของกระทรวงการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำหน้าที่กำกับการทำงานของ ศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตแห่งชาติ มีกฎหมายการศึกษาดูแลชีวิต ทำให้การจัดการศึกษา เป็นไปอย่างมีระบบ มีนวัตกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อสนองตอบการเรียนรู้ตลอดชีวิตประกอบด้วย ธนาคารหน่วยกิต เมืองแห่งการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษาตลอดชีวิต การถ่ายโอน การเรียนรู้ ศูนย์มัลติมีเดียเพื่อการศึกษา เครือข่ายข้อมูลการศึกษาแห่งชาติ ระบบพัฒนาทักษะ วิชาชีพตลอดชีวิต สถาบันการศึกษาทางไซเบอร์ เทศกาลการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นต้น ทั้งยังมีการจัดการการเรียนรู้หลายรูปแบบ และเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง

■ **อินเดีย** กำหนดเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาผู้ใหญ่คือ การจัดการให้อ่านออกเขียนได้ (Literacy) และสร้างความยั่งยืนในการอ่านออกเขียนได้ เนื่องจากชาวอินเดียจำนวนมากยังได้รับการศึกษาในระดับต่ำ จึงมุ่งให้มีความเสมอภาค ในการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง รวมทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการและสุขภาพ แก่ประชาชน และมุ่งดำเนินงานการศึกษาต่อเนื่องเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ นวัตกรรม

(ง)

ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของแรงงานอินเดีย ได้แก่ สถาบันฝึกอบรมอุตสาหกรรม ศูนย์ฝึกอบรมอุตสาหกรรม ระบบการอบรมช่างฝีมือ ระบบการฝึกอบรมแบบฝึกงาน ระบบฝึกอบรมอาชีวะชั้นสูง หลักสูตรวิชาชีพแบบสมรรถนะฐาน ระบบการเรียนรู้แบบเปิด สถาบันการศึกษาของประชาชน และอุตสาหกรรมการฝึกอบรม

■ **สหราชอาณาจักร** มีเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องคือ การพัฒนากำลังคนไปทำงานด้านเศรษฐกิจของประเทศ โดยแบ่งการพัฒนาเป็นระดับประเทศกับระดับท้องถิ่น เป้าหมายระดับประเทศกำหนดระยะเวลา 5 ปี โดยความร่วมมือกันของ 3 องค์กร คือ Confederation of British Industry, Trade Union Congress และ Commonwealth of Learning เป้าหมายของปี ค.ศ. 2000 กำหนดให้เยาวชนอายุ 19 ปี ร้อยละ 85 ได้ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้น และแรงงานร้อยละ 60 ได้รับคุณวุฒิวิชาชีพระดับ 3 เป็นต้น ปัจจุบันเป้าหมายได้มีการปรับเปลี่ยนให้สูงขึ้นกว่าเดิม และนวัตกรรมที่ส่งเสริมการศึกษาของวัยแรงงาน คือ ใช้วิธีการหลายรูปแบบในการพัฒนาทักษะ เช่น การฝึกงานแบบ Apprenticeship วิทยาลัยการศึกษาต่อเนื่อง (Further Education College) มหาวิทยาลัยเปิด (Open University) ผู้ลงทุนด้านคน (Investor in People) มหาวิทยาลัยเพื่ออุตสาหกรรม (University for Industry) การเรียนรู้ในที่ทำงาน (Workplace Learning) Training for Work, New Deal เป็นต้น การเรียนการสอนจัดทั้งในสถาบันและสถานประกอบการ มีการใช้ ICT เครือข่ายห้องสมุดและสื่อต่างๆ อย่างหลากหลาย อาทิ การใช้ศิลปะและการละครช่วยการเรียนการสอน โดยสรุปคือ มีหน่วยงานฝึกอบรมระดับชาติ สถาบันเทคนิค คุณวุฒิ/มาตรฐานอาชีพระดับชาติ การเทียบโอนประสบการณ์ไปเป็นหน่วยกิต การฝึกอบรมโดยใช้สถานประกอบการ มหาวิทยาลัยเพื่ออุตสาหกรรม การฝึกอบรมแบบโมดูล การฝึกในระหว่างการทำงาน (Apprenticeship) การมีกฎหมายด้านอาชีพศึกษารองรับ และการมีงบประมาณสนับสนุนในรูปของเงินสนับสนุนสถานประกอบการที่เข้าร่วม และเงินสนับสนุนผู้เรียนที่มีชื่อว่า Individual Learning Account

■ **เดนมาร์ก** กำหนดเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาผู้ใหญ่ คือ การให้ประชาชนวัยผู้ใหญ่ได้รับการปรับปรุง เพิ่มเติมความรู้และทักษะทั่วไป เพื่อเพิ่มศักยภาพการดำเนินชีวิตอย่างมีส่วนร่วมในสังคม และเพื่อความเข้าใจต่อสถานการณ์ชีวิตของตน ทั้งนี้ในแง่กฎหมายของเดนมาร์กแล้วการศึกษาผู้ใหญ่เป็นการศึกษาต่อเนื่องเพื่อคุณวุฒิ จึงมีทั้งสายสามัญ สายอาชีพตามความต้องการของตลาดแรงงาน และสายวิชาชีพชั้นสูง สำหรับการศึกษารองรับของแรงงานมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกฝีมือเพิ่มเติมและการฝึกงานเพื่อทำงานใหม่ โดยใช้นวัตกรรมอย่างหลากหลาย ตั้งแต่การให้หลายหน่วยงานช่วยกันทำ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม องค์กรเอกชน องค์กรส่วนท้องถิ่นและความร่วมมือกับประเทศในสหภาพยุโรป

(๑)

การเรียนการสอนมีทั้งในวิทยาลัยอาชีวะ หน่วยงานเอกชน มหาวิทยาลัยเปิดและศูนย์ฝึก
อบรมต่างๆ ทั่วประเทศ การศึกษาด้านบริการสุขภาพและสังคมมีในเดนมาร์ก แต่ไม่พบใน
อีก 8 ประเทศ สื่อการสอนที่ใช้มีหลากหลายตามการพัฒนาทางเทคโนโลยี เช่น สิ่งพิมพ์
สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ การเรียนมีทั้งเป็นกลุ่มเป็นโปรแกรมเฉพาะบุคคล
การฝึกงาน และอื่นๆ การเรียนเป็นแบบรายวิชา หรือหลายวิชาในแต่ละภาคเรียนก็ได้
ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้เรียน ไม่ละเลยด้านคุณภาพ มีบริการแนะแนวที่ดี และมีกรอบ
ของชั้นการศึกษาและการศึกษาต่อเนื่องชัดเจน โดยสรุปคือ มีหน่วยงานฝึกอบรมระดับชาติ
สถาบันอาชีวศึกษา การฝึกอบรมแบบโมดูล การฝึกในระหว่างการทำงาน (Apprenticeship)
และการช่วยเหลือด้านการเงิน ให้ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเรียกว่า Taximeter System

■ **สวีตเซอร์แลนด์** มีเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาผู้ใหญ่
อย่างหลากหลาย โดยเป้าหมายหลัก คือ การส่งเสริมอิสรภาพทางความคิดของผู้ใหญ่
ส่วนเป้าหมายรอง ได้แก่ สนับสนุนความเสมอภาคในชีวิตของคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติ
ส่งเสริมบุคคล หรือกลุ่มบุคคลให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสามารถกลับเข้าสู่การทำงาน
ได้อีก การรักษาความสัมพันธ์ทางสังคม การส่งเสริมการหาความหมายของชีวิต การส่งเสริม
สติปัญญา สันติภาพและจิตวิญญาณ เป็นต้น ได้มีการจัดการศึกษาหลากหลายรูปแบบ
ขึ้นอยู่กับแต่ละเขต กฎหมายรัฐธรรมนูญให้สิทธิบุคคลจัดตั้งโรงเรียนได้ ดังนั้นจึงมีทั้ง
บุคคล กลุ่มคน โบสถ์ หน่วยงานเอกชน ชุมชน เขต และสมาคมเป็นผู้จัดการศึกษา
นวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนเหมือนกับในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สิ่งพิมพ์ วิทยุ
โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ คอมพิวเตอร์ ICT การประชุมสัมมนา การจัดสอนโดยครูพิเศษ การฝึกงาน
(Apprenticeship) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งนี้มีหน่วยงาน EDK ทำหน้าที่ให้การรับรอง
วุฒิบัตรที่สามารถใช้ได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

■ **แคนาดา** กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ตลอดชีวิตระดับชาติ คือ การเตรียม
ประชาชนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของโลก มุ่งให้ทุกคนได้มี
โอกาสเรียนรู้ในทุกช่วงชีวิตตามความต้องการของแต่ละบุคคล ในรูปแบบที่หลากหลาย
ปลูกฝังนิสัยรักการเรียนรู้ นำการเรียนรู้เข้าสู่วิถีชีวิต ผสมกลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิต
เพื่อสร้าง “วัฒนธรรมการเรียนรู้” สำหรับเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องของแรงงาน
คือ การพัฒนาระดับทักษะและระดับความรู้ความสามารถเพื่อให้ทันต่อความเคลื่อนไหว
เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของเทคโนโลยีและวิชาการสมัยใหม่ ซึ่งมีนวัตกรรมคือ องค์กร
อาสาสมัครการเรียนรู้ตลอดชีวิต หลักสูตรทักษะการทำงาน การเรียนรู้ที่บ้าน การแนะแนว
การเรียนรู้ตลอดชีวิต สถาบันการศึกษาอาชีวะ การฝึกอบรมวิชาชีพแบบกระจายอำนาจ
โครงการเรียนรู้สู่การทำงาน การประสานงานแบบหุ้นส่วน โครงการร่วมเป็นหุ้นส่วน
ระบบงานแบบเกื้อกูล บัญชีเงินฝากเพื่อการศึกษา และมาตรฐานอาชีวะระดับชาติ ดิ้นตัว

(ฉ)

ต่อการเรียนรู้ ให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต และมีส่วนร่วมพัฒนาสังคมได้อย่างมีคุณค่า มุ่งให้เป็นการศึกษาสำหรับทุกคนทุกช่วงอายุ ทุกคนควรได้รับการส่งเสริม การจูงใจให้ ได้รับการศึกษารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เน้นการเชื่อมโยงการศึกษากับการทำงาน จึงจัดการ ศึกษาต่อเนื่องด้านเทคนิคและการอาชีพอย่างกว้างขวาง และมีนวัตกรรมหลายอย่าง ได้แก่ ศูนย์ฝึกอบรมแห่งชาติ ระบบการศึกษาเทคนิคและการศึกษาต่อเนื่อง พระราชบัญญัติ ประกันการฝึกอบรม การฝึกอบรมขณะปฏิบัติงาน การศึกษาทางไกล และการฝึกอบรม ระบบเปิด การเทียบโอนหน่วยกิต การกำหนดกรอบคุณวุฒิ การฝึกอบรมแบบสมรรถนะฐาน ระบบการฝึกงานแบบใหม่ วิธีการยืดหยุ่นในการอาชีพศึกษา และการฝึกอบรม

■ **ไทย** กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ตลอดชีวิตระดับชาติ โดยมีการศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาผู้ใหญ่คือ การจัดการศึกษาตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์ แก่ผู้ที่ไม่มีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน จึงมุ่งจัดการศึกษาพื้นฐานชั้น อ่อนออกเขียนได้แก่ผู้ใหญ่ การศึกษาสายสามัญระดับประถมและมัธยมศึกษา การศึกษา ระดับอุดมศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในสาขาต่างๆ ในลักษณะของการศึกษาต่อเนื่อง การพัฒนากำลังคนในด้านเทคนิคและทักษะอาชีพ ตลอดจนการจัดกิจกรรมส่งเสริม คุณภาพชีวิตและกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยมีนวัตกรรมการศึกษาตลอดชีวิตหลากหลาย ในระดับชาติมีมาตรการทางกฎหมาย การเทียบความรู้และประสบการณ์ การจัดการศึกษา และฝึกอบรมโดยหน่วยงานของรัฐ และเอกชนต่างๆ อาทิ ตลาดนัดความรู้จัดโดยศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนการฝึกอาชีพโดยผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศจัดโดยสถาบันพัฒนา การฝึกอาชีพของโครงการลุ่มชาวไซอาชีพ โครงการพระดาบส ศูนย์การเรียนรู้ตามศูนย์การค้า เป็นต้น โดยสรุป คือ มีการบริหารแบบกระจายอำนาจ การศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาทางไกล และการศึกษาระบบเปิด มีสถาบันอาชีพศึกษา การเทียบโอนประสบการณ์ไปเป็นหน่วยกิต ส่วนการฝึกอบรมโดยใช้สถานประกอบการ และคุณวุฒิ/มาตรฐานอาชีพระดับชาติได้ มีการดำเนินงานบ้างแล้ว

นวัตกรรมทางการศึกษาที่ดีเด่นซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษา ของแรงงานใน 8 ประเทศและประเทศไทย สามารถสรุปเป็นตารางเปรียบเทียบได้ดังนี้

4.1.1 นวัตกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ประเทศต่างๆ มีหลักการที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันแต่อาจแตกต่างกันในรายละเอียด บางประเทศยังเป็นเพียงแนวคิดหรือนโยบาย ยังไม่เห็นผลในเชิงปฏิบัติ บางประเทศดำเนินการเป็นรูปธรรมชัดเจนสำหรับนวัตกรรมที่ประเทศต่างๆ มีการดำเนินงาน อย่างเป็นรูปธรรมแล้วปรากฏในตารางต่อไปนี้

นวัตกรรมที่ส่งเสริมการศึกษา/เรียนรู้ตลอดชีวิต	สิงคโปร์	เกาหลี	อินเดีย	สหราชอาณาจักร	เดนมาร์ก	สวีเดน	แคนาดา	ออสเตรเลีย	ไทย
กำหนดเป็นเป้าหมายระดับชาติ	★ ★	★ ★	★	★	★	★	★	★	★
การบริหารงานแบบกระจายอำนาจ		★	★	★	★	★	★	★	★
ศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตแห่งชาติ		★							
ศูนย์/เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต	★	★	★	★		★	★		
เทศกาลการเรียนรู้ตลอดชีวิต		★				★			
การแนะนำการศึกษาตลอดชีวิต				★	★		★		
อาสาสมัครการเรียนรู้ตลอดชีวิต							★		
ศูนย์/ระบบการศึกษาผู้ใหญ่		★	★		★	★			★
ศูนย์/ระบบการศึกษาต่อเนื่อง			★	★	★	★			
การศึกษาทางไกล/ทางไซเบอร์		★ ★	★			★		★	★
การศึกษาระบบเปิด	★	★	★	★	★	★	★	★	★
เมือง/ชุมชนแห่งการเรียนรู้	★	★ ★	★	★				★	
กรอบคุณวุฒิ				★				★	
การถ่ายโอนการเรียนรู้ระหว่างระบบ		★		★				★	
บัญชีเงินฝาก/สะสมเพื่อการเรียนรู้		★		★	★		★		
มาตรการลดภาษี				★					(★)
ธนาคารหน่วยกิต		★		★					

หมายเหตุ ★ ★ มีการดำเนินงานที่ปรากฏข้อมูลชัดเจนกว่าประเทศอื่น ๆ เมื่อเปรียบเทียบในเรื่องเดียวกัน

(★) มีการดำเนินงานบ้าง แต่ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน

(ช)

4.1.2 วัตกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ของแรงงาน

นวัตกรรมที่ประเทศต่างๆใช้ในการสนับสนุนและส่งเสริมให้แรงงานมีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

นวัตกรรมที่ส่งเสริมการศึกษา/เรียนรู้ของแรงงาน	สิงคโปร์	เกาหลี	อินเดีย	สหราชอาณาจักร	เดนมาร์ก	สวีเดน	แคนาดา	ออสเตรเลีย	ไทย
หน่วยงานฝึกอบรมระดับชาติ			*	*	*			*	
สถาบันเทคนิค/อาชีวศึกษา	*	*	*	*	*	*	*	*	*
คุณวุฒิ/มาตรฐานอาชีพระดับชาติ				*			*		(*)
กฎหมายการฝึกหัดงาน/ฝึกอบรม							*	*	
การเทียบโอนประสบการณ์ไปเป็นหน่วยกิต		*		**					*
การสอบเทียบวุฒิโดยไม่ต้องเข้ารับการศึกษาใดๆ	*								
การเรียนรู้/ฝึกอบรมโดยใช้สถานประกอบการ/บริษัทเป็นฐาน	*	*	*	*					*
มหาวิทยาลัย/สถาบันฝึกอบรมด้านอุตสาหกรรม			*	*					
กองทุนพัฒนาทักษะ	*								
กฎหมายประกันการจ้างงาน		*							
กฎหมายประกันการฝึกอบรม								*	
การเรียนรู้สู่การทำงาน	*						*		
การเรียนรู้/ฝึกอบรมแบบโมดูล	*		*	*	*				(*)
Apprenticeship/On the Job Training/Traineeships	*			*	*	*		*	(*)
หลักสูตร/การฝึกอบรมแบบสมรรถนะฐาน			*					*	(*)
วิธีการยืดหยุ่นในการฝึกอบรม								*	

หมายเหตุ ** มีการดำเนินงานที่ปรากฏข้อมูลชัดเจนกว่าประเทศอื่นๆ เมื่อเปรียบเทียบในเรื่องเดียวกัน

(*) มีการดำเนินงานบ้าง แต่ไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจน

4.2 ข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนไทย และการยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย

เมื่อมองในภาพรวม ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งรวมถึงการศึกษาเพื่อยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย น่าจะมีเพียง 4 ประการคือ 1) เป็นการศึกษาที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ (Access for All) 2) เป็นการศึกษาที่ทุกคนมีปัจจัยเพียงพอที่จะเข้าเรียนได้ (Financial Access) 3) ทุกคนสามารถเข้าเรียนได้ในทุกสถานที่ ทุกเวลา และทุกช่วงอายุ (Time and Geographic Access) และ 4) มีหลักสูตรที่สนองความต้องการของผู้เข้าเรียนทุกคน (Curriculum Access) จากผลการวิจัยพบว่า มีรูปแบบการบริหารจัดการ ประเด็นการพัฒนาและนวัตกรรมที่น่าสนใจและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทของประเทศไทย โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปดำเนินการได้ ดังนี้

4.2.1 ด้านการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

- สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการศึกษาตลอดชีวิตให้สังคมเห็นว่ามี ความสำคัญ เพื่อให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในรูปของเครือข่ายโดยมีองค์กรหลักระดับชาติเป็นแม่ข่าย

- จัดการศึกษาให้มีความหลากหลาย ยืดหยุ่น เปิดกว้าง เข้าถึงได้ง่าย มีการนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้เพื่อการศึกษา โดยมีกฎระเบียบเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน

- พัฒนาแหล่งการเรียนรู้และสร้างเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ให้สามารถทำงานประสานกันเพื่อประโยชน์ของผู้เรียน

- การวัดผล ประเมินผล ควรมีความหลากหลายสอดคล้องกับผู้เรียน เน้นการปฏิบัติในชีวิตจริง ให้มีการสะสมหน่วยกิตในรูปของธนาคารหน่วยกิต และสามารถเทียบโอนความรู้ได้

- ให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาตลอดชีวิตบนฐานของความหลากหลาย ยืดหยุ่น มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพในระดับนานาชาติ

- ให้มีศูนย์เก็บ วิเคราะห์ และบริการข้อมูลสารสนเทศ การแนะแนว การให้คำปรึกษาและช่วยในการเรียน และจัดทำแผนการศึกษาสำหรับผู้เรียนเป็นรายบุคคล

- ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาด้านการศึกษาตลอดชีวิตทั้งในด้านความรู้ และทักษะที่บุคคลต้องการ และที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศชาติและสังคม

(ญ)

■ ปรับระบบการสนับสนุนงบประมาณและเงินทุนเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต เช่นเดียวกันกับการศึกษาในระบบ และใช้มาตรการทางภาษี สนับสนุนเอกชนที่ช่วยในการบริการการศึกษาตลอดชีวิต

4.2.2 การยกระดับการศึกษาให้แรงงานไทย

■ เร่งส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาให้กับแรงงานไทยในรูปแบบศูนย์การศึกษาในสถานประกอบ ให้มีการจัดการศึกษาตลอดชีวิต รูปแบบทวิภาคีเพื่อส่งเสริมให้แรงงานได้มีโอกาสจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยความร่วมมือ ส่งเสริมสนับสนุนจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

■ ปรับหลักสูตรและเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งรูปแบบการเรียน และการวัดผล เพื่อเพิ่มสมรรถนะของผู้เรียน

■ สถาบันการศึกษาทางไกล ให้การสนับสนุนด้านวิชาการและการถ่ายทอดออกอากาศเสริมการเรียนรู้โดยมีกำหนดเวลาที่เหมาะสม

■ ส่งเสริมให้มี Credit Bank เพื่อสะสมหน่วยกิต และหรือผลการอบรม เพื่อเทียบโอนสู่ระบบการศึกษาขั้นปริญญาบัตร

■ จัดตั้งศูนย์สารสนเทศเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาเพื่อยกระดับการศึกษาของภาคแรงงาน สำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตในสถานประกอบการ

■ รัฐจัดค่าใช้จ่ายรายหัวให้นักศึกษาตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ มาตรา 60 (1) ในลักษณะ Learning Account ของอังกฤษ หรือ Taxi-Metered System ของเดนมาร์ก เพื่อช่วยนักศึกษาในการเรียนอย่างต่อเนื่อง

สารบัญ

คำนำ	
คำชี้แจง	
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
สารบัญ	๘
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	2
คำถามการวิจัย	3
วิธีดำเนินการ	3
นิยามศัพท์	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
บทที่ 2 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษานวัตกรรม	
 ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต	
ความหมายและแนวคิดพื้นฐานของนวัตกรรมทางการศึกษา	7
ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต	9
ความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต	11
ความเป็นมาของแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต	11
หลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต	13
ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต	14
บทที่ 3 ภูมิหลังของ 8 ประเทศที่เป็นกรณีศึกษา	
สิงคโปร์	16
เกาหลี	19
อินเดีย	22

(๘)

สหราชอาณาจักร	27
เดนมาร์ก	30
สวีตเซอร์แลนด์	35
แคนาดา	40
ออสเตรเลีย	44
บทที่ 4 นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษา ของแรงงานใน 8 ประเทศที่เป็นกรณีศึกษา	
รูปแบบและการดำเนินงานด้านนวัตกรรมการศึกษาที่ดีเด่น	48
สิงคโปร์	48
เกาหลี	52
อินเดีย	56
สหราชอาณาจักร	61
เดนมาร์ก	67
สวีตเซอร์แลนด์	72
แคนาดา	77
ออสเตรเลีย	83
สาเหตุของการพัฒนานวัตกรรม	91
ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ	93
บทที่ 5 นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาของ แรงงานไทย โดยสังเขป	
ประวัติและความเป็นมา	95
สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต	96
สภาพการจัดการเรียนรู้	96
สภาพการจัดองค์กร	98
ปัญหาการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต	100
ปัญหาการจัดการเรียนรู้	100
ปัญหาการบริหารงานการเรียนรู้ตลอดชีวิต	102
ปัญหาการเรียนรู้ด้วยตนเอง	103
ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยภาพรวม	104

(๙)

ข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต	107
การจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้แก่แรงงานไทย	108
บทที่ 6 เปรียบเทียบการเรียนรู้ตลอดชีวิต 8 ประเทศกับประเทศไทย	
ภูมิหลัง	112
เป้าหมายการเรียนรู้ตลอดชีวิต	115
กลุ่มเป้าหมาย	117
หน่วยงาน	119
ยุทธศาสตร์	122
นวัตกรรม	124
การประเมินผล	126
ปัจจัยเกื้อหนุน	129
ปัญหาและอุปสรรค	132
บทที่ 7 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต	
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	137
หลักการของการศึกษาตลอดชีวิต	137
เป้าหมายของการศึกษาตลอดชีวิต	138
ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาตลอดชีวิต	138
นโยบายการพัฒนาประเทศ	139
ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ	139
ข้อเสนอแนะระยะยาว	140
ข้อเสนอแนะเพื่อการยกระดับการศึกษาให้แรงงานไทย	141
ปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จ	142
ข้อเสนอแนะนวัตกรรมจากประเทศที่เป็นกรณีศึกษา	142
บรรณานุกรม	145
ภาคผนวก	151
รายงานผลการสัมมนานำเสนอผลการวิจัยฯ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2548	153
รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา	166
ประวัติผู้วิจัย	174
คณะผู้ดำเนินการ	176

บทนำ

ทุกประเทศให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะตระหนักดีว่าการศึกษาคือปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนไปสู่การพัฒนาประเทศ รัฐบาลไทยชุดปัจจุบันเน้นความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาพอๆ กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลมีเป้าหมายในการปฏิรูปการศึกษา ปีการศึกษา 2548-2551 มุ่งหวังที่จะยกระดับการศึกษาของแรงงานให้ได้ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ใน พ.ศ. 2551 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการแข่งขัน คุณภาพ และมาตรฐานผลผลิตของประเทศไทย

ความสำคัญของปัญหา

เอกสาร Education at a Glance 2005 ของ World Education Index หน้า 2 รายงานว่า เกือบครึ่งหนึ่งของประชากรวัยแรงงานไทย (อายุ 25-64 ปี) ไม่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา อัตราที่ต่ำนี้อาจจะอธิบายได้ว่า เกิดจากระดับการศึกษาของผู้สูงอายุ คือ ประชากรอายุ 55 ปีขึ้นไป ผู้สูงอายุเพศชายน้อยกว่า ร้อยละ 20 และเพศหญิงน้อยกว่าร้อยละ 10 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา แต่สามารถคาดได้ว่าสัดส่วนของประชากรที่จบประถมศึกษา จะเพิ่มอย่างรวดเร็วในอนาคตอันใกล้ ในอัตราที่คล้ายกับอัตราการเพิ่มตั้งแต่ ค.ศ. 1995 เป็นต้นมา ประชากรวัยแรงงานไทยน้อยกว่า 1 ใน 3 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประเทศไทยได้ร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน และประเทศอื่นๆ มาเป็นเวลานาน มีเครือข่ายต่างประเทศ ในการปฏิรูปการศึกษาและจัดสัมมนาการศึกษานานาชาติ ทุกๆ ปี ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศ ประกอบกับรัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เอื้อต่อการ

เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ และได้ตั้งเป้าหมายที่จะให้คนไทยทั้งประเทศมีการศึกษาเฉลี่ย 9.5 ปี แต่สำหรับแรงงานไทยซึ่งข้อมูลสถิติ พ.ศ. 2546 พบว่ามีเพียงร้อยละ 31 เท่านั้นที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะส่งเสริมการศึกษาให้แรงงานไทยร้อยละ 50 ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปภายในปี พ.ศ. 2551 โดยใช้แนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของต่างประเทศเป็นข้อมูลประกอบ และใช้ข้อมูลการศึกษาตลอดชีวิตของไทยเข้ามาเปรียบเทียบเพื่อหาแนวทางการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ดังนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงเห็นสมควรให้มี **โครงการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการศึกษาไทยกับนานาชาติ : นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต** ขึ้น โดยดำเนินการวิเคราะห์เอกสารของประเทศที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษา หรือมีระดับการศึกษาเฉลี่ยของประชากรสูงซึ่งเป็นกรณีศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำมาประกอบการจัดทำข้อเสนอแนวทางการดำเนินงานเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย โดยมีจุดเน้นเพื่อการยกระดับการศึกษาของแรงงานตามนโยบายของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษานวัตกรรมทางการศึกษาที่ดีเด่นซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาของแรงงานในประเทศต่างๆ
- 2) จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย โดยมีจุดเน้นเพื่อการยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย

เป้าหมาย/ผลลัพธ์

■ เชิงปริมาณ

รายงานการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการศึกษาไทยกับนานาชาติ: นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย” ซึ่งประกอบด้วย

1. รูปแบบและการดำเนินงานด้านนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาของแรงงานในประเทศต่างๆ โดยศึกษาไม่น้อยกว่า 8 ประเทศ

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการในการดำเนินงานด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนไทย และการยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย

■ **เชิงคุณภาพ**

รายงานการวิจัยมีการดำเนินงานตามกระบวนการทางวิชาการ ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง ทันสมัย ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ ที่เที่ยงตรง เชื่อถือได้ และข้อเสนอแนะที่จัดทำสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศและการยกระดับการศึกษาของแรงงานไทยได้

คำถามการวิจัย

1. ลักษณะนวัตกรรมทางการศึกษาที่ดีเด่นซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาเพื่อยกระดับการศึกษาของแรงงานในต่างประเทศประเด็นต่างๆเป็นอย่างไร
2. สาเหตุอะไรที่ทำให้ต้องมีการพัฒนานวัตกรรมนั้นๆ
3. ปัจจัยอะไรที่ทำให้ประเทศเหล่านั้นประสบความสำเร็จในนวัตกรรมนั้นๆ
4. บริบทอย่างไรที่เอื้อ และ/หรือ เป็นอุปสรรคในการพัฒนานวัตกรรมนั้นๆ

วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาข้อมูลสถิติ สารสนเทศและตัวชี้วัด รวมทั้งวิเคราะห์เปรียบเทียบในประเด็นต่างๆ ทางด้านการศึกษาของไทยกับนานาชาติ เพื่อคัดเลือกประเทศที่จะนำมาศึกษาไม่น้อยกว่า 8 ประเทศ
2. รวบรวมข้อมูลจากการสืบค้นอินเทอร์เน็ตและประสานกับองค์กรต่างประเทศ
3. วิเคราะห์ในประเด็นนวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตของต่างประเทศ โดยมีจุดเน้นที่การศึกษาของวัยแรงงาน โดยศึกษาในสาระสำคัญที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขอบเขตของการวิจัย คำถามการวิจัย และกรอบแนวคิดการวิจัย
4. สังเคราะห์ และจัดทำรายงานการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางการดำเนินงานด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของต่างประเทศ โดยมีจุดเน้นที่การศึกษาของวัยแรงงาน โดยศึกษาไม่น้อยกว่า 8 ประเทศ
5. จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการในการดำเนินงานด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนไทย และเพื่อการยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย

นิยามศัพท์

1. **นวัตกรรมทางการศึกษาที่ดีเด่น** หมายถึง การนำเอาสิ่งใหม่ๆ ซึ่งอยู่ในรูปของความคิด วิธีการ การกระทำ หรือสิ่งประดิษฐ์ เข้ามาใช้ในทางการศึกษา โดยมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีหรือเป็นอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น และดำเนินงานจนปรากฏผลสำเร็จให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม

2. **ประเทศที่เป็นกรณีศึกษา** หมายถึง ประเทศพัฒนาแล้วที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง จัดอยู่ในอันดับต้นๆ ของการแข่งขันด้านต่างๆ ตามสถิติของหน่วยงานระดับสากลที่เชื่อถือได้ มีแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศที่ชัดเจน ประสบความสำเร็จโดยแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ หรือประเทศที่ประสบผลสำเร็จในด้านการมีนวัตกรรมการศึกษาที่ดีเด่นสามารถนำมาพัฒนาการศึกษาในประเทศของตน

3. **การเทียบโอน** หมายถึง การเทียบโอนที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 15 (3) วรรคสอง “ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกัน หรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็ผลการศึกษาจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนนอกระบบ ตามอรรถยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน”

4. **แรงงานไทย** หมายถึง บุคคลสัญชาติไทย อายุระหว่าง 15-64 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีงานทำและยังไม่ม้งานทำ อาจอยู่ในระบบหรือนอกระบบการศึกษาก็ได้

5. **การเรียนรู้ตลอดชีวิต** หมายถึง การเรียนรู้ที่เกิดกับมนุษย์ตั้งแต่เกิดและต่อเนื่องไปจนกว่าจะตาย โดยครอบคลุมการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอรรถยาศัย

6. **คุณวุฒิวชิชีพ** หมายถึง ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่ง ที่สมควรจะได้รับการพิจารณาเทียบเท่ากับวุฒิการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งของการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือชั้นอุดมศึกษา หรือมาตรฐานวิชาชีพ

7. **สถาบันพัฒนาคุณวุฒิวชิชีพไทย** หมายถึง สถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่เทียบคุณวุฒิวชิชีพให้อยู่ในระดับใดระดับหนึ่งของวุฒิการศึกษา

8. **การศึกษาระดับมัธยมขึ้นไป** หมายถึง การศึกษาโดยเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 9 ปี หรือ เทียบเท่า

ขอบเขตของการวิจัย

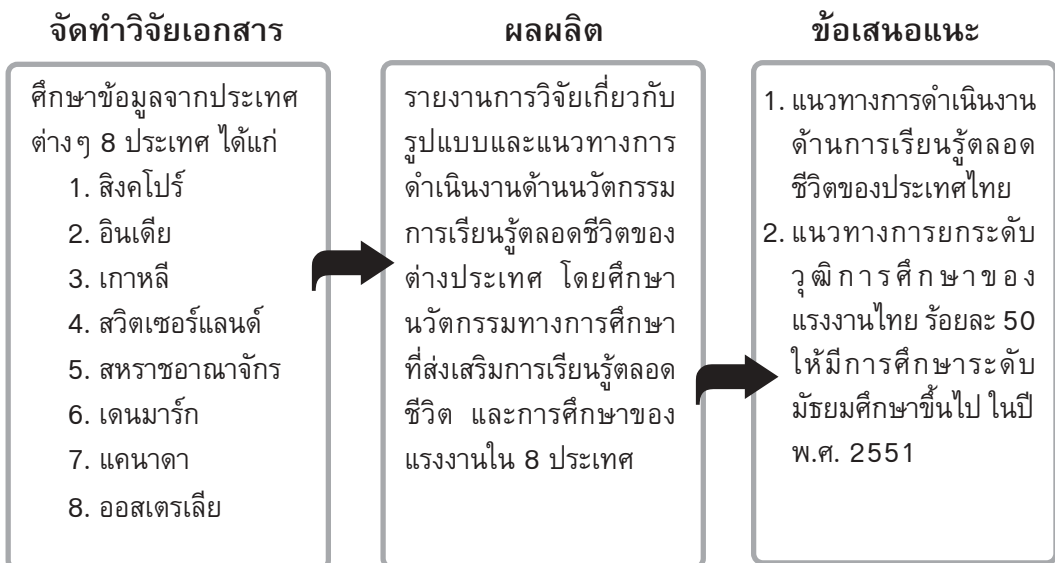
1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร โดยการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต รายงานสถิติ สารสนเทศ ตัวชี้วัด และข้อมูลจากองค์กรต่างประเทศ หรือสถานทูต ประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีการเผยแพร่สู่สาธารณชนในลักษณะของสิ่งพิมพ์หรือผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระยะเวลาก่อนเริ่มการวิจัยในเดือนกรกฎาคม 2548

2. ศึกษานวัตกรรมทางการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในประเด็นต่างๆ ที่ดีเด่นของประเทศที่เป็นกรณีศึกษาจำนวนรวมทั้งสิ้น 8 ประเทศ คือ สิงคโปร์ เกาหลี อินเดีย สหราชอาณาจักร สวิตเซอร์แลนด์ เดนมาร์ก แคนาดา และออสเตรเลีย โดยศึกษาสาระในประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ คำถามการวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย นำผลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำรายงานการวิจัย ข้อเสนอแนวทางการประยุกต์นวัตกรรม เพื่อใช้พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนไทย และแนวทางการยกระดับการศึกษาของแรงงานไทยตามนโยบายของรัฐบาล

3. การวิจัยครั้งนี้จะให้ความสำคัญกับข้อมูลด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมากกว่าการศึกษาในระบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

โครงการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการศึกษาไทยกับนานาชาติ : นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ได้แนวทางการดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย และแนวทางการยกระดับการศึกษาของแรงงานไทยร้อยละ 50 ให้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ในปี พ.ศ. 2551

ระยะเวลาดำเนินการ

ดำเนินงานวิจัยเอกสารในช่วงเวลาตั้งแต่เดือนมิถุนายน - สิงหาคม 2548 และจัดสัมมนานำเสนอผลการวิจัย ในวันพฤหัสบดีที่ 1 ธันวาคม 2548

ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ความหมายและแนวคิดพื้นฐานของนวัตกรรมทางการศึกษา

นวัตกรรมทางการศึกษา (Educational Innovation) หมายถึง วิธีการ หลักปฏิบัติ แนวความคิด กระบวนการ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ซึ่งนำมาใช้หรือแก้ไขปัญหาทางการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาทั้งหมดดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ หากมีการนำนวัตกรรมมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน จะเรียกว่านวัตกรรมการเรียนการสอน (Instructional Innovation)

ความเปลี่ยนแปลงของกาลเวลา สถานที่ ประชากรและสภาพแวดล้อม รวมทั้งความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ล้วนมีผลกระทบต่อจัดการศึกษา ทำให้มีความจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เป็นอยู่ให้มีความเหมาะสม สิ่งใหม่ๆ ที่เป็นผลของการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงคือ นวัตกรรม ขั้นตอนของการเกิดนวัตกรรมจะเริ่มจากการคิดค้นสิ่งหนึ่งขึ้นมา จากนั้นนำไปสู่การทดลองใช้และแก้ไขปรับปรุง จนได้ผลดีแล้วจึงนำไปปฏิบัติการ เรียกสิ่งนั้นๆ ว่าเป็นนวัตกรรมเนื่องจากเป็นของใหม่ ไม่เคยปฏิบัติมาก่อน หากนำไปปฏิบัติจนรู้จักยอมรับกันแพร่หลายแล้ว ก็ไม่ถือว่าเป็นนวัตกรรมอีกต่อไป การให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นนวัตกรรมจึงขึ้นอยู่กับเวลาและสถานที่ นวัตกรรมของประเทศหนึ่ง อาจเป็นหรือไม่เป็นนวัตกรรมของประเทศอื่นก็ได้

อย่างไรก็ตาม หากไม่ใช่สิ่งที่คิดค้นขึ้นมาใหม่ ซึ่งไม่เคยปรากฏมีที่ไหนมาก่อน การพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นนวัตกรรมจะใช้เกณฑ์ดังนี้คือ

1. เป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือบางส่วน
 2. มีการนำวิธีระบบ (System Approach) มาใช้ก่อนทำการเปลี่ยนแปลง
 3. มีการพิสูจน์ด้วยการวิจัยหรืออยู่ระหว่างการวิจัยว่าจะช่วยให้การดำเนินงานบางอย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น
 4. ยังไม่เป็นส่วนหนึ่งของระบบงานที่ผู้ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน
- โดยทั่วไป สิ่งที่ดีถือว่าเป็นนวัตกรรมได้เช่นกัน คือ
1. สิ่งที่เคยทำมาแล้วในสถานที่อื่น แต่เพิ่งนำมาใช้ในสถานที่อีกแห่ง
 2. สิ่งที่ดัดแปลง ขยาย เสริมแต่ง ปรับปรุงจากเดิมให้เป็นความคิด วิธีการหรือวัตถุใหม่
 3. สิ่งที่มีมาแต่เดิมแต่ไม่เหมาะสมในช่วงเวลานั้น หากเหมาะสมกับสภาวะปัจจุบัน จึงนำมาฟื้นฟูใหม่
 4. สิ่งที่ยังไม่เป็นส่วนหนึ่งของระบบงาน ยังไม่ได้รับการเผยแพร่หรือยอมรับอย่างเต็มที่

แนวคิดพื้นฐานที่ทำให้เกิดการคิดค้นนวัตกรรมทางการศึกษา ประกอบด้วย

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล แนวคิดนี้มีความเชื่อว่าคนเราย่อมแตกต่างกันในด้านความสามารถ สติปัญญา ความต้องการ ความสนใจ ร่างกาย อารมณ์ และสังคม นวัตกรรมการศึกษาที่เกิดขึ้นเพื่อสนองความแตกต่างดังกล่าว ช่วยให้ผู้เรียนเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับความแตกต่างแต่ละด้านที่ตนมี อาทิ โรงเรียนแบบไม่แบ่งชั้น ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการสอน เป็นต้น
2. ความพร้อม แนวคิดนี้มุ่งสร้างหรือกระตุ้นความพร้อมให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน โดยการจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถและพัฒนาการด้านร่างกาย มีการใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยาเรื่องการเสริมแรงมาประกอบ ตลอดจนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น นวัตกรรมนั้นได้แก่ บทเรียนด้วยตนเอง ศูนย์การเรียนรู้ เป็นต้น
3. การใช้เวลาและสถานที่ แนวคิดนี้มุ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้เวลาและสถานที่ในการศึกษาให้เป็นไปตามความสามารถหรือความจำเป็นของแต่ละบุคคล นวัตกรรมที่เกิดจากแนวคิดนี้ได้แก่ ตารางเรียนแบบยืดหยุ่น การเรียนทางไปรษณีย์ การเรียนทาง

วิทยุหรือโทรทัศน์ การเรียนทางระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

4. การขยายตัวทางด้านวิชาการและจำนวนประชากร แนวคิดนี้มุ่งเปิดโอกาสให้บุคคลได้รับความเสมอภาคทางการศึกษา และทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการแขนงต่างๆ ที่มีอยู่ในโลก นวัตกรรมจากแนวคิดนี้ได้แก่ การศึกษาด้วยระบบสื่อทางไกล มหาวิทยาลัยเปิด โทรโปรแกรม เป็นต้น (รศสุคนธ์ มกรมณี: 2545)

ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) เป็นคำที่ใช้ในความหมายที่ใกล้เคียงกันมาก เนื่องจากคำว่า “การศึกษา” และ “การเรียนรู้” มีการนำมาใช้แทนกันหรือใช้ในความหมายเดียวกันบ่อยครั้ง จนเมื่อกล่าวถึงการศึกษาหรือการเรียนรู้ตลอดชีวิต ก็มักจะเข้าใจภาพโดยรวมเดียวกันว่าเป็นเรื่องของกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งประกอบด้วยการเรียนรู้ในระบบ นอกกระบวน และตามอัธยาศัย แต่ถ้าพิจารณาให้ละเอียดขึ้น ก็จะพบว่ามีความแตกต่างกันอยู่บ้าง

การเรียนรู้ (Learning) มักใช้ในความหมายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียนหรือในตัวบุคคล เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการได้รับความรู้ หรือประสบการณ์ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านกล่าวว่า อาจจะเป็นไปได้ทั้งการเรียนรู้แ่งบวกและแ่งลบ ส่วนการศึกษา (Education) มักใช้ในความหมายเกี่ยวกับกระบวนการ เหตุการณ์ กิจกรรม หรือเงื่อนไขที่ทำให้ผู้เรียนหรือบุคคลได้พัฒนา หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี การศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในทางที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน

สุมาลี สังข์ศรี (2544) อธิบายว่านักการศึกษาที่ใช้คำว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นเป็นการมองในแง่ของตัวผู้เรียน โดยมีความเชื่อหรือสมมติฐานว่า ตัวบุคคลคือผู้ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ การเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมของผู้เรียน และการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในทุกช่วงชีวิตตลอดชีวิตของผู้เรียนอยู่แล้ว แต่การที่จะทำให้การเรียนรู้เหล่านั้นเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม มีคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาผู้เรียนได้ก็คือการศึกษา จึงมีการใช้คำว่าการศึกษาตลอดชีวิตควบคู่กันไป

เมื่อใช้คำว่าการศึกษาตลอดชีวิตมักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการให้แนวทาง หรือการเป็นผู้จัดที่จะต้องเตรียมกระบวนการหรือประสบการณ์อย่างไร จึงจะทำให้ผู้เรียนเกิด

การเรียนรู้ที่เหมาะสมตลอดชีวิตของผู้นั้นและเมื่อใช้คำว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตมักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวผู้เรียนว่าหลังจากที่มีผู้จัดการศึกษาให้แล้ว ผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างไร เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างไร ในลักษณะใด จุดหมายของคำว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาตลอดชีวิตเป็นสิ่งเดียวกันคือความต้องการให้บุคคลได้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตของตน โดยเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคม

สุมาลี สังข์ศรี (2544) สรุปความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตไว้ว่าเป็นการศึกษาในภาพรวมทั้งหมด ครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่จัดให้แก่บุคคลทุกช่วงอายุตั้งแต่เกิดจนตาย มีรูปแบบหลากหลาย มีความสัมพันธ์กับวิถีการดำเนินชีวิตทั้งด้านสังคม สิ่งแวดล้อม ศาสนา เศรษฐกิจ การเมือง มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาบุคคลอย่างเต็มศักยภาพ ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์อย่างเพียงพอต่อการดำรงชีวิต สามารถประกอบอาชีพและปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมในทุกช่วงชีวิต

Peterson (1979) ให้ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่า คือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลตลอดช่วงชีวิตของผู้นั้น อันเป็นผลมาจากกระบวนการพัฒนาสติปัญญา การเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่ได้ครอบคลุมเฉพาะการศึกษาของผู้ใหญ่แต่เป็นการศึกษาสำหรับทุกๆ ช่วงของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษาจนถึงผู้สูงอายุ เกิดขึ้นตั้งแต่เกิดจนตาย ส่วนการศึกษาตลอดชีวิตหมายถึงกระบวนการของการจัดโอกาสทางการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของมนุษย์

Cropley and Dave (1978) กล่าวถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือการศึกษาตลอดชีวิตว่าเป็นการศึกษาที่มีการผสมผสานกัน 2 มิติ คือ มิติแนวตั้ง หมายความว่าบุคคลควรได้รับการศึกษาทุกช่วงเวลาตลอดชีวิตของบุคคลนั้น การศึกษาในโรงเรียนเป็นเพียงช่วงหนึ่งของชีวิต ไม่เพียงพอที่จะครอบคลุมความต้องการของชีวิตทั้งหมดได้ ช่วงชีวิตที่ยาวนานที่สุดของบุคคลคือ หลังจากจบจากโรงเรียนไปแล้ว การศึกษาหรือเรียนรู้จากภายนอกโรงเรียนจึงมีความสำคัญแก่บุคคลมาก และควรจะใช้วิธีการที่หลากหลาย ส่วนมิติแนวนอนหมายความว่า การศึกษากับชีวิตเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกัน การศึกษาเรียนรู้ควรจะประสานกันหลายๆ ส่วน ทั้งในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้อื่นๆ โดยมีทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย แหล่งการเรียนรู้ควรจะมีลักษณะเป็นเครือข่ายที่สัมพันธ์กับชุมชนและสิ่งที่เรียนรู้ควรสัมพันธ์กับชีวิตจริง

การศึกษาตลอดชีวิตจึงเป็นการศึกษาทั้งหมดของชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่เกิดจนตาย มุ่งพัฒนามนุษย์ให้ปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบันและพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล

ความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ในทุกช่วงวัยเพราะมนุษย์ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งนับวันก็ยิ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น เกินกว่าที่จะใช้ความรู้ซึ่งสะสมมาตั้งแต่สมัยอยู่ในวัยเรียนมาช่วยได้ เพราะการศึกษาที่บุคคลได้รับเมื่ออยู่ในช่วงวัยเรียนเป็นเพียงส่วนหนึ่งของชีวิตเท่านั้น เราจึงเรียกว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้บุคคลแสวงหาความรู้ แต่ช่วงชีวิตหลังวัยเรียนเป็นช่วงชีวิตที่ยาวนาน การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อชีวิตของบุคคล เพื่อที่จะสามารถก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและอาชีพการงาน การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองการปกครอง การเปลี่ยนแปลงทางด้านความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิต การเปลี่ยนแปลง โครงสร้างประชากร ฉะนั้นการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเป็นเครื่องมือที่จะช่วยเตรียมประชาชนให้มีความพร้อม ให้มีภูมิคุ้มกันที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างเท่าทันและสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

พระเทพเวที (2531) กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิตว่าเป็นสิ่งจำเป็น เพราะชีวิตจะดำรงอยู่ด้วยดีและเจริญงอกงามได้นั้น ต้องพัฒนาคนให้มีความรู้ มีปัญญา มีวิชา พร้อมทั้งความสามารถอื่นๆ ที่จะช่วยแก้ปัญหาหรือ “ทุกข์” ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงชีวิตตลอดชีวิตของบุคคลได้ การที่บุคคลแก้ปัญหาได้ ก็คือสามารถดับทุกข์ได้ บุคคลผู้นั้นย่อมสามารถดำรงชีวิตได้ด้วยดีและเจริญงอกงาม

ความเป็นมาของแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นแนวคิดที่มีการนำเสนอในการประชุมระดับนานาชาติทางการศึกษาเป็นครั้งแรกในช่วงปลายยุค 1960 ต่อเนื่องกับต้นยุค 1970 โดยกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วซึ่งประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาที่เน้นระบบโรงเรียน เสนอให้เปลี่ยนแปลงจุดเน้นจากการศึกษาในโรงเรียนไปสู่การศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตของบุคคล

Skager and Dave (1977) กล่าวว่าองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ UNESCO คือองค์กรที่มีบทบาทในการส่งเสริมแนวคิดนี้ไปสู่การปฏิบัติในประเทศต่างๆ โดยเริ่มจากการใช้คำว่า “การศึกษาตลอดชีวิต” ในการทำแผนงบประมาณสำหรับกิจกรรมขององค์กรในช่วงปี ค.ศ. 1963-1964 ซึ่งเป็นการกล่าวถึง

การศึกษาตลอดชีวิตของผู้ใหญ่ และต่อมาในแผนงบประมาณของช่วงปี ค.ศ. 1969-1970 ก็กล่าวถึงอีกครั้ง โดยให้ความหมายที่กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม ครอบคลุมการศึกษาทั้งหมด ทุกช่วงชีวิตตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ ทั้งได้จัดพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ทิศทางและแนวปฏิบัติของการศึกษาตลอดชีวิตชื่อว่า An Introduction to Lifelong Education ขึ้นมาเผยแพร่ในปี ค.ศ. 1970

ในปี ค.ศ. 1972 UNESCO เริ่มส่งเสริมเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยมีจุดเน้นที่ประเด็นความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยเสนอรายงานชื่อ Learning to Be: The World of Education Today and Tomorrow (Faure et al :1972) แต่ในยุคนี้ปัญหาการว่างงานกำลังเป็นประเด็นที่เกิดขึ้นทั่วโลก แนวคิดเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ไม่ได้เน้นประเด็นการพัฒนาอาชีพ หรือจ้างงาน จึงไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร เนื่องจากประเทศต่างๆ ต้องการแก้ปัญหาการว่างงานมากกว่า จึงพากันเน้นการศึกษาสำหรับแรงงานวัยหนุ่มสาวและการฝึกอบรมผู้ที่ไม่มียานทำ จนทำให้ยุค 1980 เป็นช่วงของการศึกษา และการฝึกอบรมที่มุ่งไปในเรื่องของตลาดแรงงาน โดยมีฐานอยู่ในสถานศึกษา การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศต่างๆ ในช่วงดังกล่าว จึงไม่มีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวที่เห็นได้ชัดเจนในภาพรวมทั่วโลก

การเรียนรู้ตลอดชีวิตกลับมาสู่การฟื้นฟูใหม่อีกครั้งในยุค 1990 และกลายเป็นประเด็นสนใจทั่วโลกเมื่อถึงกลางยุคนี้ ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวในเรื่องนี้ อย่างจริงจังคือรายงานของ Jacques Delors และคณะ (1996) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตคือทิศทางหลักสำหรับศตวรรษที่ 21 เป็นเป้าหมายที่ทุกประเทศจะต้องมุ่งไปให้ถึง รายงานนี้เสนอหลักการการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4 ประการ คือ การเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกัน การเรียนรู้เพื่อรู้ การเรียนรู้เพื่อทำ และการเรียนรู้เพื่อเป็น (learning to live together, learning to know, learning to do, and learning to be)

องค์กรด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาหรือ OECD และ UNESCO เข้ามามีบทบาทในการเตรียมยุทธศาสตร์เพื่อรองรับสังคมฐานความรู้ (Knowledge Based Society) ทำให้ในปี ค.ศ. 1996 OECD ประกาศให้ “การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อปวงชน (Lifelong Learning for All)” เป็นหลักการในการจัดการศึกษาของประชาคมยุโรป และหน่วยงานทั้งสองก็ทำให้เรื่องนี้กลายเป็นประเด็นสำคัญในระดับนานาชาติ ซึ่งในครั้งนี้ประเทศทั้งหลายต่างร่วมกันขานรับเป็นอย่างดี

ประเทศในยุโรปทำเรื่องเหล่านี้ได้ดีเพราะเป็นผู้ให้กำเนิดสังคมแห่งความรู้ หลังจากประชาคมยุโรปประกาศให้ปี ค.ศ. 1996 เป็นปีแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุโรปแล้ว

ก็มีการประกาศข้อตกลงเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตในปี ค.ศ. 2000 มาตรการดังกล่าว เกิดขึ้นจากความเชื่อที่ว่า การก้าวสู่สังคมฐานความรู้นั้นต้องก้าวไปพร้อมๆ กับ สังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้นประเทศในยุโรปจึงมีการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติ เพื่อดำเนินการให้ประเทศตนประสบความสำเร็จในเป้าหมายเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Making Lifelong Learning a Reality)

การให้ความสำคัญแก่แนวคิดเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศต่างๆ ใน ทศวรรษที่ผ่านมา มีสาเหตุมาจากการที่ทั่วโลกมีความเจริญเพิ่มขึ้นพร้อมๆ กันอย่างรวดเร็ว ความเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมและสังคมฐานความรู้ ทางด้านเศรษฐกิจก็เปลี่ยนแปลงจากการเน้นแรงงานไปสู่การเน้นนายทุน และก้าวต่อไป สู่อุตสาหกรรมความรู้และสารสนเทศ ลักษณะของงานก็เปลี่ยนแปลงจากแรงงานที่ใช้แรงใน โรงงานไปเป็นงานในสำนักงาน ทักษะก็เปลี่ยนจากการเน้นที่ด้นไปสู่พลังงาน แรงงาน และความรู้ แม้แต่สงครามก็เปลี่ยนโฉมจากการแย่งชิงต่อสู้เพื่อดินแดนไปเป็นสงคราม เพื่อพลังงาน และต่อไปก็จะเป็นการต่อสู้เพื่อแย่งชิงความรู้ แนวคิดเรื่องการเรียนรู้ ตลอดชีวิตจึงเป็นเป้าหมายของประเทศต่างๆ ทั่วโลก

หลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สุมาลี สังข์ศรี (2544) ประมวลแนวคิด หลักการ และข้อเขียนของนักการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สรุปหลักการของการศึกษาตลอดชีวิตไว้ 15 ประการดังนี้

1. การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์
2. บุคคลมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต
3. การศึกษามีได้สิ้นสุดลงเมื่อบุคคลจบจากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา
4. การศึกษาตลอดชีวิตเป็นภาพรวมของการศึกษาทั้งหมด
5. การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่มีการผสมผสานกันทั้งในแนวตั้งและแนวนอน
6. การศึกษาตลอดชีวิตเน้นความเท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษา
7. การศึกษาตลอดชีวิตควรมีความยืดหยุ่นและหลากหลาย
8. การศึกษาควรมีความเป็นประชาธิปไตยหรือให้อิสระแก่ผู้เรียน
9. สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

10. ให้เครื่องมือในการแสวงหาความรู้
11. ให้ศึกษาเรียนรู้เรื่องของชีวิตและสภาพปัญหาที่ต้องเผชิญในชีวิตจริง
12. บ้านเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาตลอดชีวิต
13. ชุมชนมีบทบาทสำคัญ
14. ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่าย
15. การศึกษาตลอดชีวิตเน้นการจัดการศึกษาเพื่อให้บุคคลพึ่งตนเองได้

หลักการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับทุกคน สามารถกระทำได้ทุกช่วงเวลาของชีวิตและกระทำได้ในทุกสถานที่ ตั้งแต่เกิดจนตาย เพราะครอบคลุมการศึกษาทุกประเภททุกระดับ มีความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา มีวิธีการเรียนรู้ที่ผสมกลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิต และมีเนื้อหาสาระสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชีวิตทุกคนมีอิสระในการเลือกสิ่งที่ต้องการจะเรียนรู้ และเลือกวิธีเรียนที่เหมาะสมกับความสามารถของตน เพื่อที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจนเต็มศักยภาพ มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ รวมทั้งทักษะในการแสวงหาความรู้หรือมีเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ต่อไป

ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต

สุมาลี สังข์ศรี (2544) ได้ศึกษาวิเคราะห์การเรียนรู้ตลอดชีวิตในประเทศที่จัดสรรรวม 6 ประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย เกาหลี และญี่ปุ่น แล้วนำมาพิจารณาประกอบกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของไทย แล้วเสนอยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของไทย ซึ่งสรุปได้ดังนี้

กำหนดนโยบายการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ชัดเจน กำหนดองค์กรรับผิดชอบ เพราะแม้จะเป็นงานที่ทุกฝ่ายต้องร่วมแรงร่วมใจ แต่จำเป็นต้องมีหน่วยงานกลางตั้งแต่ระดับชาติถึงระดับท้องถิ่นรับผิดชอบดูแลโดยตรง เพื่อทำหน้าที่ประสานและส่งเสริมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

รณรงค์สร้างความรู้ ความเข้าใจ และกระตุ้นสร้างแรงจูงใจใฝ่รู้เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตทบทวนการจัดการศึกษาทุกประเภทให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจัดการศึกษาทุกประเภทให้หลากหลาย ยืดหยุ่นและเปิดกว้างแก่ประชาชนทั่วไป

ปฏิรูปการจัดการศึกษาทั้งระบบ คือ ทั้งด้านหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และ

การวัดประเมินผลให้เอื้อต่อหลักการศึกษาดูตลอดชีวิต จัดการศึกษาให้ผสมผสานกลมกลืนกับวิถีชีวิตของประชาชน ให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย สะดวก เรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ที่มีความสุขในการเรียนรู้ และเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน

การศึกษาในระบบควรมีความยืดหยุ่นในเรื่องกฎเกณฑ์ต่างๆ และเปิดกว้างสำหรับประชาชนทั่วไปมากขึ้น การศึกษานอกระบบ ควรจัดให้หลากหลาย สนองความต้องการ นำไปปฏิบัติได้และทั่วถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น การศึกษาตามอัธยาศัย ควรหามาตรการให้มีกิจกรรม วิธีการที่หลากหลายและกว้างขวางสู่สายตาประชาชน

จัดทำเกณฑ์และแนวปฏิบัติสำหรับการเชื่อมโยงการศึกษาทุกประเภท และให้มีการสะสมหน่วยกิตได้เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต และให้มีการสะสมผลการเรียนเป็นหน่วยกิตได้ ควรมีการจัดทำเกณฑ์และแนวปฏิบัติสำหรับการเทียบโอนผลการเรียนทั้งในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ โดยเฉพาะความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีแนวทางในการเทียบเป็นหน่วยกิตได้

พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ แหล่งที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตมิได้หลากหลาย ได้แก่ ศาสนสถาน ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน สวนสาธารณะ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานประกอบการ ทั้งนี้แหล่งการเรียนรู้ควรมีมาตรฐานและได้รับการยอมรับในการให้การศึกษาและความรู้

รณรงค์สร้างความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชนให้ทุกฝ่ายมีความรู้สึกว่าเป็นความรับผิดชอบของตน ท้องถิ่นร่วมกันวางแผนจัดหาทรัพยากรร่วมจัดการศึกษาดูตลอดชีวิตให้สนองความต้องการของคนในชุมชน

จัดสร้างระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง สะดวก สามารถศึกษาได้ทุกเวลาทุกสถานที่ พัฒนาบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาดูตลอดชีวิต ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการการศึกษาดูตลอดชีวิต และหามาตรการในการจัดหา ระดมทุน และจัดสรรเงินทุนในการสนับสนุนการศึกษาดูตลอดชีวิต

ภูมิหลังของ 8 ประเทศ ที่เป็นกรณีศึกษา

ภูมิหลังของ 8 ประเทศที่ทำการวิจัยครั้งนี้ อันได้แก่ สิงคโปร์ เกาหลี อินเดีย สหราชอาณาจักร เดนมาร์ก สวิตเซอร์แลนด์ แคนาดา และ ออสเตรเลีย ในด้านการปกครอง สังคม เศรษฐกิจและระบบการศึกษา มีความจำเป็นต่อการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการศึกษาด้านนวัตกรรม การเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศนั้นๆ ในบทนี้จึงเป็นการนำเสนอผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานดังกล่าวของแต่ละประเทศโดยสังเขป

สิงคโปร์ (Singapore)

■ ลักษณะทั่วไป

ประเทศสิงคโปร์หรือสาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore) ตั้งอยู่ปลายคาบสมุทรมลายูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พื้นที่ประเทศเป็นเกาะขนาดใหญ่หนึ่งเกาะและเกาะเล็กๆ ประมาณห้าสิบกเกาะ มีเนื้อที่ 639 ตารางกิโลเมตร ภูมิอากาศร้อนชื้นและมีฝนตกตลอดปี สิงคโปร์ได้ชื่อว่าเป็นประเทศเล็กที่สุดและมั่งคั่งที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประสบความสำเร็จในการพัฒนาทุกๆ ด้าน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการศึกษา

■ การปกครอง

สิงคโปร์เคยเป็นอาณานิคมของอังกฤษและเป็นศูนย์กลางการค้าของอังกฤษกับซีกโลกตะวันออก ต่อมาได้สิทธิในการปกครองตนเองในปี พ.ศ. 2502 และเข้าร่วมกับสหพันธรัฐมาเลเซียในปี พ.ศ. 2506 โดยอยู่ในฐานะเป็นรัฐหนึ่งของมาเลเซีย แต่ในที่สุดก็แยกตัวเป็นประเทศเอกราช

ในปี พ.ศ. 2508 มีการปกครองระบบประชาธิปไตยที่มีระบบรัฐสภา ประชาชนยึดเป็นประมุขของประเทศ และมีคณะรัฐมนตรีซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำในการบริหารประเทศ สามารถพัฒนาการเมืองและสังคมจนมีเสถียรภาพเป็นประเทศที่มีชื่อเสียงในด้านกฎหมายที่เข้มงวด

■ สังคม

สิงคโปร์ประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นลักษณะที่เรียกว่าสังคมแบบหลากหลาย (Plural Society) มีประชากรจำนวนประมาณ 4 ล้านคน โดยส่วนใหญ่เป็นชาวจีน รองลงมาคือมาเลย์และอินเดีย ชนกลุ่มต่างๆ เหล่านี้ยังคงมีความภักดีต่อเมืองแม่ และวัฒนธรรมของตน ดังนั้นภาษาที่ใช้ในประเทศจึงมีหลายภาษา ได้แก่ จีน มาเลย์ และทมิฬ โดยมีภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการสื่อสาร ชาวสิงคโปร์กว่าครึ่งหนึ่งนับถือศาสนาพุทธและลัทธิเต๋า นอกนั้นนับถือศาสนาอิสลาม คริสต์ และฮินดู ชาวสิงคโปร์ส่วนใหญ่อายุเฉลี่ยประมาณ 30 ปี มีอัตราการรู้หนังสือประมาณร้อยละ 91 และผู้ที่รู้สองภาษาหรือมากกว่านั้นมีจำนวนประมาณร้อยละ 47 ชนชาติต่างๆ ในสิงคโปร์ได้รับสิทธิ การยกย่อง และโอกาสเท่าเทียมกัน ประชากรได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพ มีระเบียบวินัย มีความสำนึกในหน้าที่ความเป็นพลเมือง แม้จะแตกต่างกันในเรื่องเชื้อชาติ แต่ก็มีคามสมานฉันท์ของชนในชาติ

■ เศรษฐกิจ

สิงคโปร์เป็นประเทศที่มั่งคั่งทางเศรษฐกิจอันดับที่สี่ของโลก ได้พัฒนาตนเองจนมีท่าเรือที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในโลก เป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรมที่สำคัญของโลก มีกำลังแรงงานระดับกลางที่มีทักษะฝีมือดีที่สุดในเอเชีย มีมาตรฐานการครองชีพที่สูงที่สุดในเอเชียรองจากประเทศญี่ปุ่น รายได้ต่อหัวของประชากรประมาณปีละ 26,400 เหรียญสหรัฐ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 9 ต่อปี

สิงคโปร์มีการเลี้ยงปลา และปลูกผักทางตอนเหนือและตะวันออกของเกาะ แต่อาหารส่วนใหญ่นำเข้าจากต่างประเทศ ไม่มีทรัพยากรแร่ธาตุหรือแหล่งพลังงาน อุตสาหกรรมการผลิตและบริการคือรายได้หลักของเศรษฐกิจในประเทศ อุตสาหกรรมที่มีความเติบโตอย่างมากในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมาคือ อิเล็กทรอนิกส์ กลั่นน้ำมัน เคมี ยา ช่อมเร็ว อาหารแปรรูป และสิ่งทอ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็มีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน

สิงคโปร์กำหนดวิสัยทัศน์ของประเทศในการเป็นเกาะแห่งอัจฉริยะ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จนได้รับการจัดอันดับให้เป็นประเทศ 1 ใน 10 ของโลกที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยอย่างกว้างขวาง และยังมีมุ่งพัฒนาสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง

■ ระบบการศึกษา

การศึกษาของสิงคโปร์มีความก้าวหน้าทัดเทียมประเทศตะวันตก มีการปฏิรูปการศึกษาเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ปัญหาเร่งด่วนต่างๆ โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจที่ต้องผลิตกำลังคนและฝึกอบรมกำลังแรงงานเพื่อสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ วิสัยทัศน์ในการปฏิรูปการศึกษาคือการมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาและการเป็นเกาะแห่งอัจฉริยะ

สิงคโปร์กำหนดการศึกษาภาคบังคับให้เด็กทุกคนต้องอยู่ในระบบโรงเรียนอย่างต่ำ 10 ปี ก่อนออกไปสู่การทำงาน เป็นระดับประถมศึกษา 6 ปี และมีมัธยมศึกษา 4 ปี ส่วนการศึกษาต่อจากนั้น มีการจัดการศึกษาก่อนเข้ามหาวิทยาลัย การศึกษาทางด้านเทคนิค และอาชีวศึกษา และการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

การจัดการศึกษาแบ่งออกเป็นระดับต่างๆ ได้แก่ การศึกษาก่อนประถมศึกษา ซึ่งไม่เป็นการศึกษาภาคบังคับ ใช้เวลา 1-3 ปี โดยเอกชนเป็นผู้จัด และมีกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดแนวทางและควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด มีกระทรวงพัฒนาชุมชนดูแลรับผิดชอบศูนย์เด็กปฐมวัย และกระทรวงศึกษาธิการดูแลรับผิดชอบโรงเรียนอนุบาลในการเรียนการสอนแก่เด็กก่อนวัยเรียนมุ่งเน้นการเรียน 2 ภาษา และกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะทางด้านสุนทรียภาพและพลานามัย

ระดับประถมศึกษา แบ่งเป็นประถมศึกษาตอนต้น 4 ปี และประถมศึกษาตอนปลาย 2 ปี ประถมศึกษาตอนต้นมุ่งให้เด็กอ่านออกเขียนได้ คำนวณได้ ร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมดในหลักสูตร มุ่งเน้นการเรียนภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ ประถมศึกษาตอนปลายแบ่งเป็น 3 สาย เพื่อเรียนภาษาอังกฤษ ภาษาแม่ และคณิตศาสตร์ แล้วแต่ความสามารถของเด็ก ทั้งนี้เด็กทุกคนจะต้องผ่านการทดสอบของแต่ละระดับก่อนจะเรียนต่อในระดับต่อไป และเด็กที่จะศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาทุกคนจะต้องผ่านการทดสอบระดับชาติที่เรียกว่า PSLE (Primary School Leaving Examination)

ระดับมัธยมศึกษาแบ่งเป็น 3 หลักสูตร คือ Special, Express และ Normal ซึ่งเป็นการจัดเด็กเข้าเรียนตามผลการทดสอบระดับชาติ PSLE

รัฐบาลจัดสรรเงินทุนส่วนหนึ่งให้เด็กทุกคนที่มีอายุ 6-16 ปี ไว้ในบัญชีเพื่อการศึกษาสำหรับเป็นเงินช่วยเหลือค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในแต่ละปี อย่างไรก็ตาม เด็กระดับประถมศึกษาไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน แต่ระดับมัธยมศึกษาและหลังมัธยมศึกษาต้องเสียค่าเล่าเรียน

เมื่อจบมัธยมศึกษา เด็กทุกคนจะต้องผ่านการทดสอบระดับชาติอีกครั้ง เพื่อเข้าศึกษาต่อใน Junior College ที่เป็นหลักสูตรการศึกษาก่อนเข้ามหาวิทยาลัย ใช้เวลา 2 ปี ส่วนผู้ที่สนใจทางด้านเทคนิคและพาณิชยกรรมก็ศึกษาต่อในสถาบันเทคนิคศึกษา หรือวิทยาลัยโพลีเทคนิค หลักสูตร 3 ปี ซึ่งเมื่อสำเร็จแล้วก็ศึกษาต่อมหาวิทยาลัยได้

การศึกษาระดับอุดมศึกษาประกอบด้วยมหาวิทยาลัย 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนินยาง มหาวิทยาลัยการจัดการสิงคโปร์ เปิดสอนระดับปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา นอกจากนี้ก็มีมหาวิทยาลัยเปิดดำเนินการโดยเอกชนซึ่งร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเปิดของอังกฤษ เปิดสอนระดับปริญญาตรี ซึ่งอังกฤษจะเป็นผู้ประสาทปริญญา

สาธารณรัฐเกาหลี (Republic of Korea)

■ ลักษณะทั่วไป

สาธารณรัฐเกาหลีตั้งอยู่บริเวณคาบสมุทรเกาหลีในเอเชียตะวันออก มีเนื้อที่ 99,274 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่บนคาบสมุทร นอกนั้นเป็นเกาะจำนวนมากเรียงรายอยู่ทางตะวันตกและทางใต้ของทะเลเหลือง ภูมิอากาศร้อนชื้นในฤดูร้อนหนาวเย็น และแห้งแล้งในฤดูหนาว

■ การปกครอง

ตั้งแต่ปี ค.ศ.1948 ประเทศเกาหลีถูกแยกออกเป็น 2 ส่วน ส่วนทิศเหนือกลายเป็นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลีหรือเกาหลีเหนือ มีกรุงเปียงยางเป็นเมืองหลวง ทิศใต้เป็นประเทศสาธารณรัฐเกาหลีหรือเกาหลีใต้ มีกรุงโซลเป็นเมืองหลวง

สาธารณรัฐเกาหลี ใช้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพื้นฐานอยู่บนหลักการของการแบ่งแยกอำนาจ การตรวจสอบและการถ่วงดุลอำนาจ โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักประกันสิทธิพื้นฐานของประชาชนในเรื่องเสรีภาพ การได้รับประโยชน์จากรัฐ การมีส่วนร่วมในการปกครอง ความเสมอภาคทางกฎหมาย ฯลฯ

อำนาจการปกครองแยกเป็นสามฝ่าย คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ และฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหารมีผู้นำสูงสุดคือ ประธานาธิบดีซึ่งอยู่ในตำแหน่งได้เพียง 1 วาระเป็นเวลา 5 ปี คณะทำงานของประธานาธิบดี คือ คณะรัฐมนตรี จำนวน 15-35 คน มีการแยกอำนาจการบริหารออกเป็นรัฐบาลท้องถิ่น จำนวน 16 แห่ง โดยแบ่งเป็นระดับ

มหานคร 7 แห่ง ระดับจังหวัด 9 แห่ง รัฐบาลพยายามที่จะใช้การปกครองที่มีลักษณะเป็นระบบเปิด มีความหลากหลายยืดหยุ่น กระจายอำนาจและอิสรภาพ ยึดมั่นในระบบรัฐสภาและตัวบทกฎหมาย มุ่งพัฒนาประเทศเพื่อเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสารแห่งศตวรรษที่ 21 อีกทั้งเตรียมการเพื่อการรวมกันเป็นชาติเดียวของเกาหลีทั้งสองฝ่ายอีกครั้งหนึ่ง

■ สังคม

สันนิษฐานกันว่า ชาวเกาหลีสืบเชื้อสายมาจากชาวมองโกลที่อพยพมาจากดินแดนแถบเอเชียกลาง และรวมตัวกันเป็นชาติในต้นคริสตศตวรรษต่อมาในคริสต์ศตวรรษที่ 3 ได้ตั้งอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ขึ้นชื่อว่า อาณาจักรซิลลา

อุปนิสัยพื้นฐานของชาวเกาหลีเป็นคนรักสงบ แต่ตลอดช่วงเวลาในประวัติศาสตร์เกาหลีต้องเผชิญกับการรุกรานของประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งจากจีนและญี่ปุ่น จึงทำให้ต้องอยู่ในภาวะสงครามที่ยาวนาน แต่ในท้ายที่สุดก็สามารถขับไล่ศัตรูผู้รุกรานออกไปได้ สงครามที่ทำให้ประเทศบอบช้ำและส่งผลมาจนถึงปัจจุบันคือ สงครามกลางเมืองที่พี่น้องชาวเกาหลีต้องสู้รบกันเอง ด้วยความแตกต่างทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองและการahunหลังจากประเทศมหาอำนาจทั้งฝ่ายโลกคอมมิวนิสต์และโลกเสรี จนนำไปสู่การแบ่งแยกประเทศออกเป็น 2 ฝ่าย ตามเส้นขนานที่ 38

ประชากรมีจำนวนประมาณ 50 ล้านคน มีชนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติ ใช้ภาษาของตนเองคือภาษาเกาหลี ศาสนาที่ชาวเกาหลีนับถือประกอบด้วย ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์และคาทอลิก

■ เศรษฐกิจ

ปัจจุบันสาธารณรัฐเกาหลีมีอัตราการเพิ่มประชากรประมาณร้อยละ 0.91 ต่อปี ความปรารถนาที่จะนำประเทศให้พ้นจากความเป็นประเทศยากจนด้อยพัฒนาด้วยนโยบายการเร่งรัดพัฒนาอุตสาหกรรมตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1960 ทำให้โครงสร้างสังคมเปลี่ยนไปจากการทำเกษตรกรรมเพื่อการเลี้ยงชีพ มาเป็นโครงสร้างอุตสาหกรรมแบบก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ส่วนแบ่งของอุตสาหกรรมขั้นปฐมภูมิเคยมีส่วนแบ่งถึง 34.8% ในปี ค.ศ. 1966 ลดลงเหลือ 6.7% อุตสาหกรรมขั้นทุติยภูมิ เพิ่มขึ้นจาก 20.7% เป็น 47.9% และขั้นตติยภูมิ มีส่วนแบ่งเพิ่มจาก 44.7% เป็น 45.4% ใน ค.ศ. 1997

ก่อนที่จะเผชิญกับวิกฤตทางเศรษฐกิจ ตัวเลขรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเคยสูงขึ้นไปถึง 9,511 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ในปี ค.ศ. 1997 ซึ่งต่างจาก ค.ศ. 1970 และ ค.ศ. 1990 ที่มีตัวเลขอยู่ที่ 253 และ 5,883 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ตามลำดับ

ความเจริญทางอุตสาหกรรมเช่นนี้ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรอย่างมาก โดยมีการอพยพของประชากรจากชนบทเข้าสู่เมืองใหญ่ ทำให้เกิดความแออัดขึ้นในเมือง ปัจจุบันประชากรหนึ่งในสี่ของประเทศกระจุกตัวรวมกันอยู่ในกรุงโซล และมีการคาดการณ์ว่าต่อไปจำนวนประชากรในเมืองจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงพยายามใช้แผนการกระจายประชากรออกไปสู่ส่วนภูมิภาค ด้วยวิธีการหลายรูปแบบ เช่น การย้ายแหล่งอุตสาหกรรมออกไปยังภูมิภาค การลงทุนพัฒนาภาคเกษตร และการกระจายการจัดการศึกษาศูนย์ใหม่ลงสู่ท้องถิ่น

แม้จะมีความเจริญทางอุตสาหกรรม แต่เกาหลีก็มีการเกษตรที่ทำให้มีผลผลิตอาหารเพียงพอที่จะเลี้ยงประชากรในประเทศ เกาหลีมีทรัพยากรแร่ธาตุน้อย ยกเว้นถ่านหินและกังสดาน ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่จึงมาจากการส่งสินค้าออก ได้แก่ รถยนต์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และไฟฟ้า เรือ เหล็ก เคมี ของเล่น สิ่งทอ เสื้อผ้าสำเร็จรูป รองเท้า และผลิตภัณฑ์อาหาร โดยมีประเทศคู่ค้าที่สำคัญคือสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น

■ ระบบการศึกษา

สาธารณรัฐเกาหลีแบ่งโครงสร้างการบริหารการศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะ คือ โครงสร้างการบริหารหลัก ได้แก่ การบริหารในระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น ระดับโรงเรียน และโครงสร้างการบริหารเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ การบริหารในรูปของคณะกรรมการต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการเพื่อการปฏิรูปการศึกษา เป็นต้น

ในการบริหารตามโครงสร้างหลักนั้น รัฐบาลเน้นรูปแบบการกระจายอำนาจรับผิดชอบจากกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีฐานะเป็นกระทรวงการศึกษาแห่งชาติที่กำกับดูแลการจัดการศึกษาทุกระดับไปสู่สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น และการบริหารระดับโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการมีการแบ่งโครงสร้างของหน่วยงานออกเป็น 3 สำนักงาน 4 สำนักและ 21 แผนก มีบทบาทหน้าที่กำหนดนโยบายและดูแลการดำเนินงานตามนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางวิชาการ การศึกษาทางวิทยาศาสตร์ และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการนำนโยบาย “การเสียสละเพื่อการอยู่ดีกินดีของมนุษย์” ไปสู่ภาคปฏิบัติ ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ตลอดจนการผลิตเอกสารที่เกี่ยวข้องสนับสนุนทางด้านการงบประมาณและการบริหารแก่โรงเรียนทุกระดับ องค์การการศึกษาท้องถิ่น และมหาวิทยาลัย ดำเนินการพัฒนาครู และกำกับดูแลงานการศึกษาตลอดชีวิต

ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของเกาหลีประกอบด้วย ระดับอนุบาล สำหรับเด็ก 3-5 ปี ระดับประถมศึกษา 6 ปี สำหรับเด็กอายุ 6-11 ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี สำหรับ

เด็กอายุ 12-14 ปี มัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี สำหรับเด็กอายุ 15-17 ปี การศึกษาภาคบังคับถึงมัธยมศึกษาตอนต้น การศึกษาภาคบังคับเป็นการเรียนฟรี อัตราการเข้าเรียนระดับประถมประมาณร้อยละ 98 มัธยมศึกษาตอนต้นประมาณร้อยละ 99 มัธยมศึกษาตอนปลายประมาณร้อยละ 95 อุดมศึกษาประมาณร้อยละ 74 นอกจากนี้ยังมีนโยบายให้ระดับอนุบาลเป็นการศึกษาภาคบังคับด้วย โดยเด็กที่อายุ 5 ปีได้เรียนฟรีระดับหลังมัธยมศึกษาประกอบด้วยวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย เปิดสอนระดับอนุปริญาและปริญญาตรี มีหลักสูตร 3-6 ปี ขึ้นอยู่กับสาขาวิชา และมีบัณฑิตวิทยาลัยสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

อินเดีย (India)

■ ลักษณะทั่วไป

ประเทศอินเดียหรือสาธารณรัฐอินเดีย (Republic of India) ตั้งอยู่ในแถบเอเชียใต้ พื้นที่เป็นคาบสมุทรยื่นไปในมหาสมุทรอินเดีย โดยขนานข้างด้วยทะเลอาระเบียและอ่าวเบงกอล มีเนื้อที่ทั้งหมด 3,065,027 ตารางกิโลเมตร เขตแดนติดต่อกับประเทศบังกลาเทศ ภูฐาน เมียนมาร์ จีน เนปาล และปากีสถาน มีชายฝั่งยาว 7,000 กิโลเมตร ภูมิอากาศในอินเดียแบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูหนาว ฤดูร้อน ฤดูฝน

■ การปกครอง

อินเดียมีหลักฐานการเริ่มเป็นประเทศปรากฏในระหว่าง ค.ศ. 320-544 เมื่อราชวงศ์คุปตะเข้ามาปกครอง มีศาสนาพราหมณ์ พุทธ เซน และฮินดู เข้ามาเผยแพร่ จนเจริญรุ่งเรือง ต่อมาในปี ค.ศ. 600 พวกอาหรับได้เข้ามารุกรานและนำศาสนาอิสลามเข้ามาเผยแพร่ ปี ค.ศ. 1206 พวกเติร์กและอัฟกันส์เข้ามารุกรานอินเดีย และตั้งสูลต่านปกครองกรุงเดลี ต่อมาเจงกิสข่านเข้ามารุกรานอินเดียและสถาปนาราชวงศ์โมกุล ซึ่งนับถือศาสนาอิสลามขึ้นมาปกครองอินเดีย ในขณะเดียวกันทางตอนใต้ของอินเดียนั้นก็มีราชวงศ์ฮินดูโซลาและวิเจยานาคารซึ่งนับถือศาสนาฮินดูปกครอง ดังนั้นในยุคนี้ศาสนาฮินดูและศาสนาอิสลามเข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของชาวอินเดีย ปี ค.ศ. 1700 อังกฤษเข้ามารุกราน และปกครองอินเดีย จนถึงปี ค.ศ. 1920 ผู้นำคนสำคัญของอินเดียชื่อ โมฮันดัส เค คานธี ได้ตั้งพรรคการเมืองชื่อ พรรคคองเกรส ทำการเคลื่อนไหวต่อต้านอังกฤษด้วยการต่อสู้แบบอหิงสา จนประเทศอินเดียได้รับอิสรภาพในปี ค.ศ. 1947

ในปัจจุบันอินเดียปกครองแบบประชาธิปไตย เมืองหลวงตั้งอยู่ที่กรุงนิวเดลี มีประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศ มีนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่ผู้นำในการบริหาร

รัฐบาลมักจะมาจากพรรคการเมืองหลัก 2 พรรคคือ พรรคองเกรส และพรรคภารตียา จานาดา หรือพรรคประชาชนอินเดีย ขึ้นอยู่กับว่าพรรคใดจะชนะการเลือกตั้ง นอกจากนี้ พรรคการเมืองสองพรรคนี้อีก ก็มีพรรคการเมืองต่างๆ มากมาย เช่น พรรคจนาตาตาล หรือพรรคประชาชน พรรคสามาซวดีหรือพรรคสังคมนิยม พรรคพาหุจันสามาซ หรือ พรรคเพื่อคนชั้นต่ำ คนเผ่าต่างๆ และคนกลุ่มน้อยที่นับถือศาสนาต่างๆ เป็นต้น

การรวมตัวกันเป็นพรรคการเมือง เป็นสหภาพ เป็นระบบต่างๆ เป็นรัฐสภา ทำให้รัฐบาลอินเดียมีความแข็งแกร่ง เพราะมีสถานที่ถกเถียงและอภิปรายแก้ไขปัญหาร่วมกัน แต่ก็ทำให้เกิดมีพรรคการเมืองมากมาย เกิดความขัดแย้ง และเกิดกลุ่มต่างๆ ที่มีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ การพัฒนาพรรคการเมืองของอินเดียทำให้ประชาธิปไตยแพร่หลาย เกิดค่านิยมทางด้านประชาธิปไตยที่มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ภาวตรภาพ ความเท่าเทียมกันทางสังคม โดยทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายและรัฐธรรมนูญเดียวกัน ซึ่งรัฐธรรมนูญของอินเดียมีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตย แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสังคมและการสังคมสงเคราะห์แก่ประชาชน ให้อำนาจแก่รัฐบาลกลางซึ่งจะต้องรับผิดชอบต่อการเกิดเหตุการณ์ไม่สงบพฤติกรรมของนักการเมือง การใช้อำนาจรัฐและการกระทำต่างๆ ที่ผิดกฎหมาย โดยมีศาลสูงและคณะกรรมการสิทธิการเลือกตั้ง เข้ามาถ่วงดุลการใช้อำนาจของรัฐบาลกลาง เพื่อให้อินเดียมีประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

อินเดียมีรัฐธรรมนูญฉบับแรกเมื่อวันที่ 26 มกราคม ค.ศ.1950 โดยมี ดร. บี อาร์ เอ็มเบด การ์ เป็นประธานในการร่างและได้รับการสนับสนุนจากมหาตมะ คานธี รัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้หลักปंचायत (Panchayat) คือรัฐบาลกลางจะเป็นผู้กำหนดนโยบาย และให้อำนาจการบริหารแก่รัฐบาลท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญของอินเดียประกอบด้วย 395 มาตรา เป็นรัฐธรรมนูญที่มีการแก้ไขบ่อยที่สุด โดยเฉลี่ยมีการแก้ไขปีละ 2 ครั้ง การแก้ไขแต่ละมาตราจะต้องได้คะแนนเสียงรับรองสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สำหรับการประกาศใช้กฎหมายแต่ละฉบับนั้น ก่อนประกาศใช้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นฝ่ายละ 50% ขึ้นไป จึงจะใช้กฎหมายนั้นๆ ได้

■ สังคม

ชาวอินเดียมีจำนวนประมาณ 1,008 ล้านคน ศาสนาที่ประชาชนส่วนใหญ่ นับถือคือ ฮินดู (80%) นอกนั้นได้แก่ มุสลิม คริสต์ ซิกข์ พุทธ เช่น และอื่นๆ ภาษาที่ใช้ประกอบด้วยภาษาอังกฤษใช้ติดต่อกับคนระหว่างรัฐต่างๆ ภาษาฮินดีเป็นภาษาประจำชาติ และมีภาษาประจำรัฐต่างๆ เช่น เบงกาลี เตลุกู มาราฐี อูรดู กุจราตี เป็นต้น

ภูมิภาคส่วนต่าง ๆ ในประเทศอินเดียมีลักษณะทางสังคมที่แตกต่างกันในด้านวิถีทางการดำรงชีวิต โดยเฉพาะความแตกต่างทางด้านโครงสร้างทางสังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณี สังคมของแต่ละภาค อาทิกนทางเหนือมีขนบธรรมเนียม ประเพณีแตกต่างจากคนทางตะวันตก และคนทางตะวันออกจะแตกต่างจากส่วนอื่นๆ ของประเทศ ความแตกต่างที่หลากหลายดังกล่าวสืบเนื่องกันมานานนับพันปี แต่ชาวอินเดียก็สามารถรวมตัวกันเป็นประเทศหนึ่งเดียวได้จนถึงทุกวันนี้ อย่างไรก็ตาม สังคมอินเดียส่วนใหญ่จะมีความแตกต่างในเรื่องต่อไปนี้คือ

- ความไม่เท่าเทียมกันของคนที่นับถือศาสนาฮินดู เนื่องจากศาสนาฮินดูแบ่งคนในสังคมออกเป็น 4 วรรณะ คือ วรรณะกษัตริย์ (นักรบ) พราหมณ์ (นักปราชญ์) แพศย์ (ผู้ประกอบพาณิชย์กรรม เกษตรกรรม) และศูทร (กรรมกร) ซึ่งถือว่าเป็นวรรณะต่ำเป็นที่รังเกียจของคนทั้ง 3 วรรณะข้างต้น อีกทั้งยังมีวรรณะต่ำที่สุดคือ จันทาล ซึ่งเป็นผู้ที่เกิดจากการแต่งงานข้ามวรรณะ จะเป็นที่รังเกียจของวรรณะอื่นๆ มากที่สุด ระบบวรรณะต่างๆ ทำให้สังคมอินเดียมีความซับซ้อน ยากที่จะพัฒนาประเทศ

- ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ สังคมอินเดียจะมีอคติต่อเพศหญิง เพศชายจะเป็นใหญ่ในสังคม ตัดสินทุกอย่างในครอบครัว แม้ว่าตามประเพณี ฝ่ายหญิงจะต้องเป็นผู้ไปขอฝ่ายชาย แต่เมื่อแต่งงานแล้ว ฝ่ายหญิงจะต้องทำงานทุกอย่างในครอบครัว ตลอดถึงการปรนนิบัติสามี ปัจจุบันสตรีชาวอินเดียได้รับการศึกษาสูงขึ้น ได้รับตำแหน่งสูงขึ้น ทำให้สถานภาพและบทบาทของสตรีดีขึ้น

- ความยากจน ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมีฐานะยากจน เนื่องจากการบริหารของรัฐบาลยังไม่ดีพอ ทำให้ประชาชนขาดแคลนในเรื่องสถานพยาบาลที่อยู่อาศัย สาธารณูปโภค การคมนาคม และการศึกษา

- การศึกษา การมีโอกาสได้รับการศึกษายังเป็นของคนชั้นสูงและคนมีเงิน รัฐบาลไม่สามารถจัดการศึกษาให้ทั่วถึงได้ แม้ในระดับประถมศึกษา ทำให้มีคนไม่รู้หนังสือมากกว่าคนที่รู้หนังสือ การขาดการศึกษาจึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

■ เศรษฐกิจ

อินเดียเป็นประเทศที่มีพื้นที่กว้างใหญ่เป็นอันดับเจ็ด และมีประชากรเป็นอันดับสองของโลก ปัจจุบันมีเศรษฐกิจแบบเสรี กระจายไปทั่วประเทศ ประชาชนเกิดการเปลี่ยนแปลงและตื่นตัวในการประกอบธุรกิจ การปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศคือ การลดขั้นตอนของระเบียบที่ซับซ้อน และกระตุ้นให้เกิดการลงทุนแก่ชาวต่างประเทศ ส่งผลให้อินเดียเป็นประเทศก้าวไปสู่แนวหน้าของประเทศที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจใน

เอเชียแปซิฟิก เกิดการแข่งขันและเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กระบวนการปฏิรูปเศรษฐกิจมีความสอดคล้องกับการปฏิรูปทางการเมือง สถาบันการปกครองให้การสนับสนุนสิทธิส่วนรวม สิทธิส่วนบุคคล และสนับสนุนให้มีเสรีภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ รัฐบาลอินเดียยังจัดสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในระยะยาวแก่นักลงทุนชาวต่างประเทศ รวมทั้งขยายความร่วมมือและการแข่งขันของภาคเอกชนด้วย

ปัจจุบันอินเดียเป็นตลาดที่น่าสนใจประเทศหนึ่งในโลก มีกำลังคนที่มีความชำนาญทางด้านจัดการและทางด้านเทคนิคต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ ทำให้กำลังคนของอินเดียเป็นที่ต้องการของตลาดในสหรัฐอเมริกาและยุโรป ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายและจุดมุ่งหมายในการพัฒนาการสื่อสารทางไกล (Telecommunications) ให้มีคุณภาพมาตรฐานระดับโลก ผลคือทำให้อินเดียเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกระบบการสื่อสารทางไกลประเทศหนึ่งในโลก และใช้ระบบดังกล่าวในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

■ ระบบการศึกษา

ระบบการจัดการศึกษาในอินเดียแบ่งเป็นระดับต่างๆ ดังตารางต่อไปนี้

ระดับการศึกษา	อายุ	จำนวนปี	วิชาที่เรียน
ก่อนอนุบาล	3	1 ปี	เกม กิจกรรมเข้าจังหวะ
อนุบาล	4	2 ปี	พยัญชนะ เกม กิจกรรมเข้าจังหวะ
	5		
ประถมศึกษา	6	5 ปี	2 ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม
	7		
	8		
	9		
	10		
มัธยมศึกษาตอนต้น	11	5 ปี	3 ภาษา คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เรขาคณิต วิทยาศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง และภูมิศาสตร์
	12		
	13		
	14		
	15		

ตารางแสดงระบบการจัดการศึกษาในอินเดียระดับต่าง ๆ (ต่อ)

ระดับการศึกษา	อายุ	จำนวนปี	วิชาที่เรียน
มัธยมศึกษาตอนปลาย	16	2 ปี	
	17		
วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย	18-20	3 ปี	ศิลปศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์
	18-21	4 ปี	วิศวกรรมศาสตร์
	21-22	2 ปี	ศิลปศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์
	22-23	2 ปี	วิศวกรรมศาสตร์

โครงสร้างของระบบการศึกษาที่มีลักษณะ 10+2 เป็นที่ยอมรับของทุกรัฐและเขตปกครองพิเศษ อย่างไรก็ตาม ภายในรัฐและเขตอาจมีความแตกต่างกัน ได้แก่ ช่วงปีของการจัดระดับชั้นต่าง ๆ ระหว่างประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลายกับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ข้อกำหนดของการเข้าเรียนระดับ 1 สื่อการเรียนการสอน การสอบ การสอนภาษาฮินดีและอังกฤษ จำนวนเวลาเรียนในแต่ละปี การแบ่งช่วงปีการศึกษา เวลาหยุดเรียน ค่าเล่าเรียน เป็นต้น

หน่วยงานหลักระดับชาติที่ควบคุมดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในอินเดียประกอบด้วย The Central Board of Secondary School (CBSE), The Indian Certificate of Secondary Education Board (ICSE) และ The State Government

หลังจากได้รับอิสรภาพ อินเดียมีรัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษา รัฐบาลกลางจะให้ความร่วมมือทางเทคนิค การจัดการศึกษาระดับสูง และมาตรฐานการศึกษา ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1976 เป็นต้นมา รัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นร่วมมือกันรับผิดชอบในการจัดการศึกษา โดยมีกรมการศึกษา กระทรวงทรัพยากรมนุษย์ และรัฐบาลท้องถิ่นทำหน้าที่กำหนดนโยบายและวางแผนการศึกษา นโยบายการศึกษา ระดับชาติเน้นการปรับปรุงคุณภาพ การขยายสถานศึกษาให้ทั่วถึงและการจัดการศึกษาสำหรับสตรี กรอบของนโยบายที่รัฐบาลท้องถิ่นรับไปปฏิบัติคือ การจัดการศึกษาภาคบังคับจำนวน 10 ปี ให้แก่ประชาชนเรียนฟรีจนกว่าจะอายุครบ 14 ปี อินเดียมีสถาบันการศึกษาประมาณ 888,000 แห่ง มีนักเรียนประมาณ 179 ล้านคน ระบบการประถมศึกษาของอินเดียมีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของโลก โดยมีนักเรียนอายุระหว่าง 6-14 ปี ประมาณ 149 ล้านคน และครูประมาณ 2.9 ล้านคน

สหราชอาณาจักร (United Kingdom)

■ ลักษณะทั่วไป

สหราชอาณาจักรตั้งอยู่บริเวณทิศตะวันตกเฉียงเหนือของชายฝั่งทะเลทวีปยุโรป มีพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่บนเกาะเกรตบริเทน บางส่วนของไอร์แลนด์ และเกาะเล็ก ๆ อีกจำนวนหนึ่ง มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 244,082 ตารางกิโลเมตร ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา แต่อุณหภูมิที่อยู่ในระดับที่สูงมากหรือต่ำมากนั้นเกิดไม่บ่อยครั้ง

■ การปกครอง

สหราชอาณาจักรประกอบด้วย 4 รัฐ คือ อิงแลนด์ (England) เวลส์ (Wales) สกอตแลนด์ (Scotland) และไอร์แลนด์เหนือ (North Ireland) ซึ่งแต่ละรัฐจะมีรัฐบาลท้องถิ่นและเมืองหลวงของตนเอง ส่วนเมืองหลวงของประเทศคือ กรุงลอนดอน ตั้งอยู่ในรัฐอิงแลนด์

การปกครองเป็นแบบประชาธิปไตย มีระบบรัฐสภา และมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญของอังกฤษถือเป็นต้นแบบของประเทศอื่นๆ และเป็นพื้นฐานที่ทำให้เสถียรภาพและความมั่นคงแก่ประเทศ สถานภาพทางการเมืองของอังกฤษเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่ามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศต่างๆ ในเครือจักรภพและประเทศอื่นๆ

รัฐบาลที่มาทำการบริหารประเทศจัดตั้งโดยพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมาก ซึ่งมาจากการเลือกตั้งอย่างน้อยทุก 5 ปี ผู้มีอายุ 18 ปี มีสิทธิในการเลือกตั้ง พระมหากษัตริย์เป็นผู้แต่งตั้งหัวหน้าพรรคเป็นนายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้ารัฐบาลและรัฐมนตรีอีก 20 คน ทำหน้าที่บริหารงานของประเทศ นอกจากนี้จะมีรัฐบาลท้องถิ่นที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาจัดการเรื่องที่อยู่อาศัย การศึกษา และการบริการสังคมอื่นๆ โดยมีค่าใช้จ่ายจากรัฐบาลกลางส่วนหนึ่งและเงินภาษีท้องถิ่นอีกส่วนหนึ่ง

■ สังคม

สหราชอาณาจักรมีประชากรประมาณ 59 ล้านคน ดินแดนที่แบ่งเป็น 4 รัฐ มีประเพณี วัฒนธรรมแตกต่างกัน รวมทั้งภาษาที่ใช้ โดยมีภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก และภาษาเวลส์และเกลิคเป็นภาษารอง ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของประเทศได้รับการยึดถือไปเป็นแบบอย่างในประเทศต่างๆ จุดเด่นคือความมีระเบียบวินัย มารยาททางสังคม และภาษา มีประชากรย้ายถิ่นฐานหรือผู้ลี้ภัยจากหลายประเทศเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศ และได้นำวัฒนธรรมของตนเองมาเสริม เช่น จากแคริบเบียน เอเชียใต้ ไชปรัส จีน และอื่นๆ ทำให้สังคมของสหราชอาณาจักรเป็นสังคมหลายเชื้อชาติที่อยู่ร่วม

กันได้อย่างสันติและเสมอภาค ศาสนาคริสต์นิกายแองกลิกัน (Anglican) ถือเป็นศาสนาหลักของประชาชน และมีได้ห้ามการนับถือศาสนาอื่น

■ เศรษฐกิจ

ในหลายศตวรรษที่ผ่านมา สหราชอาณาจักรดำรงอยู่ได้ด้วยการทำธุรกิจและการค้าขายระหว่างประเทศ เป็นประเทศอุตสาหกรรมประเทศแรกของโลก เป็นประเทศผู้ผลิตก๊าซธรรมชาติและถ่านหินที่สำคัญของโลก สามารถพึ่งตนเองได้ในด้านพลังงาน อุตสาหกรรมอื่นๆ ในประเทศ ได้แก่ น้ำมัน ไฟฟ้า เหล็ก แร่ธาตุ เคมี และการบิน ผลผลิตทางอุตสาหกรรมของประเทศใช้ความรู้ความสามารถทางวิศวกรรมระดับสูง มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมเหล่านี้ร้อยละ 27 ขณะที่ภาคบริการโดยเฉพาะการเงินและบริการธุรกิจ การโรงแรมและท่องเที่ยว มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วมีแรงงานในภาคนี้ถึงร้อยละ 70 สำหรับภาคเกษตรแม้จะเป็นภาคเศรษฐกิจที่เล็กที่สุด มีแรงงานเพียงร้อยละ 3 ของแรงงานทั้งหมด แต่สามารถผลิตอาหารได้ถึง 2 ใน 3 ของความต้องการภายในประเทศ

ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา การจ้างงานในอุตสาหกรรมพื้นฐานลดลงร้อยละ 42 อุตสาหกรรมการผลิตลดลงร้อยละ 27 และอุตสาหกรรมก่อสร้างลดลงร้อยละ 5 ขณะที่กลุ่มงานบริการมีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น เช่น การขาย การโรงแรม และการจัดเลี้ยงเพิ่มขึ้นร้อยละ 14 การเงินและบริการธุรกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ 74 และการขยายงานภาครัฐเพิ่มขึ้นร้อยละ 21 นโยบายของรัฐบาลในด้านเศรษฐกิจคือ การกระตุ้นกิจการส่งเสริมการกินดีอยู่ดีและการแข่งขันที่สำคัญ ด้วยการให้ความสำคัญแก่การศึกษาในฐานะเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างจริงจังและเป็นระบบ ซึ่งเห็นได้จากคำขวัญของรัฐบาลพรรคแรงงานที่ชนะการเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2540 ว่า “การศึกษา การศึกษา และการศึกษา”

■ ระบบการศึกษา

การจัดการศึกษาของสหราชอาณาจักร มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนและประชาชน เพื่อประโยชน์ของบุคคลและเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม โดยส่วนรวม เยาวชนทุกคนจะได้รับการศึกษาตั้งแต่อายุ 4 หรือ 5 ปี จนถึงอายุ 16 ปี ประมาณร้อยละ 90 ของเยาวชนศึกษาในสถานศึกษาของรัฐ ประมาณร้อยละ 53 ของเด็กก่อนวัยเรียนเข้าเรียนในระดับอนุบาล และประมาณร้อยละ 65 ของเยาวชนอายุ 16 ปี ศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนเต็มเวลา นอกจากนี้ ยังมีมหาวิทยาลัย วิทยาลัย และสถาบันการศึกษาอีกหลายประเภทให้การศึกษาคือการศึกษาก่อบรมทั้งด้านวิชาสายสามัญและสายวิชาชีพอย่างกว้างขวางแก่เยาวชนและประชาชนทุกเพศทุกวัย

การจัดการศึกษาโดยทั่วไปของสหราชอาณาจักรมีหลักการเดียวกัน แต่อาจมีความแตกต่างอยู่บ้างในเรื่องการบริหารและจัดการ โดยแยกเป็นของแต่ละรัฐ คือ อิงแลนด์ เวลส์ สกอตแลนด์ และไอร์แลนด์เหนือ

การศึกษาภาคบังคับในสหราชอาณาจักรใช้อายุของผู้เรียนเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ ผู้เรียนต้องอยู่ในโรงเรียนตั้งแต่อายุ 4 ปี หรือ 5 ปี จนถึงอายุ 16 ปี ในรัฐอิงแลนด์ และสกอตแลนด์ การศึกษาภาคบังคับเริ่มเมื่ออายุ 5 ปี ขณะที่รัฐไอร์แลนด์เหนือ เริ่มเมื่ออายุ 4 ปี

ในอิงแลนด์ ประมาณครึ่งหนึ่งของเด็กอายุ 3 ปี และ 4 ปี เข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล ส่วนที่เหลือได้รับการดูแลจากการรวมกลุ่มของผู้ปกครองและอื่นๆ ส่วนในเวลส์ประมาณร้อยละ 70 ของเด็ก 3 ปี และ 4 ปี เข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล ขณะที่ไอร์แลนด์เหนือ มีเพียงร้อยละ 15.2 ที่เข้าเรียนอนุบาล

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาซึ่งจัดสำหรับผู้มีอายุตั้งแต่ 11-18 ปี (12-18 ปี ในสกอตแลนด์) มีหลายลักษณะ แต่นักเรียนส่วนใหญ่หรือประมาณร้อยละ 90 ในอิงแลนด์ เวลส์ และสกอตแลนด์ เรียนในโรงเรียนมัธยมแบบประสม (Comprehensive) ซึ่งรับนักเรียนทุกระดับความสามารถ จัดการเรียนการสอนอย่างกว้างขวางตามระดับความสามารถของผู้เรียน ประมาณร้อยละ 4 เรียนในโรงเรียนแกรมมาร์ (Grammar) ซึ่งเป็นโรงเรียนสำหรับผู้มีความสามารถด้านวิชาการโดยเฉพาะ เพื่อเตรียมตัวเรียนต่อในระดับสูง ประมาณร้อยละ 6 เรียนในโรงเรียนมัธยมแบบใหม่ ซึ่งเน้นการศึกษาทั่วไปจนผู้เรียนอายุ 16 ปี และสามารถอยู่ในโรงเรียนได้นานกว่านี้

นอกจากนี้ยังมีสถานศึกษาหลายประเภทที่รับผู้ที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไป (พันธวัยที่ต้องอยู่ในการศึกษาภาคบังคับ) เช่น หลักสูตร Sixth-form สำหรับเตรียมศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งจัดการเรียนทั้งสายสามัญและอื่นๆ วิทยาลัยการศึกษาต่อเนื่องรับผู้ที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไป เข้าเรียนทั้งด้านวิชาชีพและวิชาการในลักษณะเต็มเวลาและบางเวลา การอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพเริ่มบูรณาการในโรงเรียนตั้งแต่ช่วงอายุ 14 ปีขึ้นไป และจัดแยกออกมาเป็นระบบและกว้างขวางสำหรับผู้มีอายุ 16 ปีขึ้นไป

สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาหมายถึง การศึกษาหลังโปรแกรมการเรียน ในระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษา รับผิดชอบโดยมหาวิทยาลัย วิทยาลัย สถาบันอุดมศึกษา (บางส่วนเน้นเฉพาะการฝึกหัดครู) และสถาบันการศึกษาต่อเนื่อง สถาบันอุดมศึกษาทุกประเภทมีอิสระค่อนข้างมากทั้งด้านบุคลากรการรับนักศึกษาการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน แต่มีองค์กรตรวจสอบและควบคุมคุณภาพมาตรฐานอย่างเป็นระบบ

การศึกษาขั้นพื้นฐานของสหราชอาณาจักร แบ่งเป็น 4 ช่วงชั้น คือ ช่วงชั้น 1 สำหรับผู้มีอายุ 4 หรือ 5-7 ปี ช่วงชั้น 2 สำหรับผู้มีอายุ 7-11 ปี ช่วงชั้น 3 สำหรับผู้มีอายุ 11-14 ปี ช่วงชั้น 4 สำหรับผู้มีอายุ 14-16 ปี

ตามหลักสูตรแห่งชาติ วิชาแกนหลักของทุกระดับคือ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ และยังมีวิชาพื้นฐานอีก 7 วิชาคือ เทคโนโลยี ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ดนตรี ศิลปะ พลศึกษา และภาษาต่างประเทศ เด็กทุกคนตั้งแต่ ช่วงชั้น 1 ถึง ช่วงชั้น 3 ต้องศึกษา 9 วิชาแรก และในช่วงชั้น 3 ต้องศึกษาภาษาต่างประเทศด้วยการประเมินผลสำหรับผู้เรียนที่สำเร็จการเรียนช่วงชั้น 1 ถึงช่วงชั้น 3 ประกอบด้วย แบบวัดผลของครูและแบบทดสอบระดับชาติ ส่วนผู้สำเร็จช่วงชั้น 4 หรือมัธยมศึกษา ต้องผ่านการทดสอบตามแบบประเมินกลางของประเทศที่กำหนดไว้ คือ ประกาศนียบัตรระดับมัธยมศึกษา (The General Certificate of Secondary Education : GCSE) มีหน่วยงานอิสระทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานตามหลักสูตรและการวัดผลของโรงเรียน

โรงเรียนส่วนใหญ่ในสหราชอาณาจักร (90%) เป็นโรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณรัฐ โรงเรียนรัฐบาลทุกแห่งจะบริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหาร ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกได้รับการแต่งตั้งจากองค์กรการศึกษาส่วนท้องถิ่น ครูและ ผู้ปกครอง มีหน้าที่รับผิดชอบด้านนโยบายหลักและการเงินภายใต้แผนการจัดการศึกษาท้องถิ่น ทั้งนี้การตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียนระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และการศึกษาพิเศษ ดำเนินการโดยหน่วยงานอิสระ คือ สำนักงานมาตรฐานการศึกษา (Office for Standards in Education : OFSTED)

เดนมาร์ก (Denmark)

■ ลักษณะทั่วไป

เดนมาร์กตั้งอยู่ในทวีปยุโรปเหนือ มีพื้นที่ 43,075 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในคาบสมุทรจัดแลนด์ นอกนั้นเป็นเกาะเล็กๆ 483 เกาะในทะเลเหนือและทะเลบอลติก ในจำนวนนี้มีเพียง 97 เกาะเท่านั้นที่มีคนอาศัยอยู่ เกาะที่ใหญ่ที่สุดคือ เกาะซีแลนด์ รองลงมาคือ ฟูเนน และโลลแลนด์-ฟอลสเตอร์ ภูมิอากาศทั่วประเทศหนาวเย็น และมีฝนตกเกือบทั้งปี เดนมาร์กมีเขตปกครองตนเอง 2 แห่ง คือ หมู่เกาะแฟร์โร มีพื้นที่ 1,400 ตารางกิโลเมตร มีประชากรประมาณ 5 หมื่นคน และเกาะกรีนแลนด์ มีพื้นที่ 2,166 ล้านตารางกิโลเมตร มีประชากรประมาณ 6 หมื่นคน

■ การปกครอง

เดนมาร์กมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานตั้งแต่ศตวรรษที่ 9 ปกครองโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นประเทศที่มีความมั่นคงและมีการจัดรูปแบบองค์กรที่ดี ประเทศมีการปกครองแบบประชาธิปไตยตั้งแต่ปี ค.ศ. 1849 เดนมาร์กมีการปกครองในระบอบที่มีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญอำนาจทั้งหมดในด้านการบริหารและนิติบัญญัติจึงอยู่ที่พระมหากษัตริย์ ซึ่งใช้อำนาจผ่านทางคณะรัฐมนตรี รัฐสภา และรัฐบาลกลาง สำหรับอำนาจในด้านตุลาการยังคงเป็นของฝ่ายตุลาการ

ระบบรัฐสภากำหนดไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ คือ รัฐสภาเป็นหน่วยงานนิติบัญญัติเพียงหน่วยงานเดียว รัฐสภาเดนมาร์กนี้มีสมาชิก 179 คน มีพรรคการเมืองหลายพรรค รัฐบาลจึงมักเป็นรัฐบาลเสียงข้างน้อยที่มีหลายพรรคการเมืองร่วมกัน ทำให้เกิดความร่วมมือและการลงมติที่เป็นเอกฉันท์ได้ การดำเนินงานด้านนิติบัญญัติจะออกมาเป็นมติของรัฐสภา แต่ถ้าหากสมาชิก 1 ใน 3 ของสมาชิกรัฐสภาทั้งหมด ลงชื่อเสนอให้นำกฎหมายนั้นเข้าสู่กระบวนการประชามติก็สามารถทำได้

รูปแบบการบริหารประเทศโดยรัฐบาลกลางประกอบไปด้วย 17 กระทรวง ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ของรัฐดูแลรับผิดชอบการดำเนินงานแต่ละกระทรวงตามนโยบายของรัฐบาลกลาง และนำกฎหมายที่ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้วไปบังคับใช้

ประเทศเดนมาร์กแบ่งเป็น 14 จังหวัดหรือเขต แต่ละจังหวัดหรือเขตจะมีสมาชิกสภาและประธานสภาของตนเอง สำหรับเทศบาลเมืองโคเปนฮาเกน (Copenhagen) ซึ่งเป็นเมืองหลวง และเมืองเฟรดเดอริกเบิร์ก (Frederiksberg) มีหน่วยงานบริหารของตนเอง สำหรับการปกครองในส่วนท้องถิ่น มีการปกครองในรูปแบบเทศบาล มีสภาและนายกเทศมนตรีของตนเองรับผิดชอบงานเกี่ยวกับถนนและโรงพยาบาล มีเทศบาลทั้งหมด 277 แห่งทั่วประเทศ

■ สังคม

ชาวเดนมาร์กมีจำนวนประมาณ 5.3 ล้านคน ใช้ภาษาของตนเองคือ เดนมาร์กเป็นภาษาประจำชาติ และชนกลุ่มน้อยใช้ภาษาเยอรมัน ตุรกี เซอร์โบ-โครเอเชีย (Serbo-Croatian) ปากีสถานี (Pakistani) อารบิก (Arabic) โดยเยาวชนของชนกลุ่มน้อยนี้ จะได้รับการสนับสนุนให้เรียนภาษาของตนเองด้วย

ศาสนาประจำชาติคือ คริสต์นิกายโปรเตสแตนท์ เดนมาร์กให้ความสำคัญในเรื่องของศาสนามาก มีการกำหนดในรัฐธรรมนูญให้โบสถ์ Evangelical Lutheran เป็นโบสถ์แห่งชาติ ได้รับการสนับสนุนจากรัฐใน 3 ทาง คือ ด้านจริยธรรม มีข้อกำหนดให้

พระมหากษัตริย์เป็นสมาชิกของโบสถ์ และประชาชนทั่วไปเป็นสมาชิกโดยสมัครใจ มีการออกกฎหมายให้ความคุ้มครองต่อการปฏิบัติตามวันถือศีลของศาสนา มีการสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินให้แก่โบสถ์ 5% และโบสถ์สามารถเก็บเงินค่าบำรุงจากสมาชิกด้วย เนื่องจากกฎหมายมาจากรัฐสภาและสมาชิกสภามาจากประชาชน ดังนั้นประชาชนจึงเป็นผู้กำหนดกรอบวิถีชีวิตของโบสถ์

ประเทศเดนมาร์กมีประชากรอายุยืนยาวและมีอัตราการเกิดลดลง เพราะฉะนั้นจำนวนประชากรวัยแรงงาน จึงต้องแบกภาระหนักต่อประชากรสูงอายุ ประชาชนอยู่ในเขตเมือง โดยอยู่รอบๆ นครหลวงร้อยละ 85 ซึ่งในจำนวนนี้ 20% อาศัยอยู่ในเมืองหลวง

■ เศรษฐกิจ

ในอดีตประเทศเดนมาร์กส่งออกสินค้าเกษตรเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันหันมาส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมประมาณ 74% โดยสินค้าเกษตรเหลือเพียง 10% และมีจำนวนเกษตรกรเพียง 4% สำหรับอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางและเล็ก โดยมีบริษัทแนวหน้าเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน 2-3 บริษัท เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่และคนงานที่มีการศึกษาดี อุตสาหกรรมของเดนมาร์กจึงมีคุณภาพสูงและสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

อัตราเงินเฟ้ออยู่ที่ประมาณ 3% ต่อปี รายรับ-รายจ่ายประจำปีอยู่ในแดนบวก อัตราดอกเบี้ยต่ำ ค่าครองชีพสูง คนว่างงานมีจำนวนประมาณ 5.4% ในปี ค.ศ. 2001 การว่างงานเป็นปัญหาสำหรับผู้จบการศึกษาในทุกๆระดับ ผลผลิตมวลรวมในราคาตลาดของ ปี ค.ศ. 2000 อยู่ที่ 1,316 พันล้าน DKK รายได้ประชากรอยู่ที่ 245,929 DKK อัตราการเติบโตของ GDP 3.2%

ทรัพยากรหลักของประเทศคือ การเกษตรกรรม สองในสามของพื้นที่ใช้ในการเพาะปลูก การทำเกษตรกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ประมาณร้อยละ 4 ของภาคแรงงานเป็นการทำป่าไม้และประมง เดนมาร์กมีน้ำมันและก๊าซธรรมชาติอย่างเพียงพอสำหรับใช้ในประเทศ อุตสาหกรรมในประเทศส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศเพื่อผลิตเป็นสินค้าส่งออก ซึ่งได้แก่ เครื่องจักร อาหาร เฟอร์นิเจอร์ และยาโรคาโรค ประเทศคู่ค้าที่สำคัญคือ เยอรมนีและสวีเดน

■ ระบบการศึกษา

หน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านการศึกษา คือ กระทรวงกิจการทางสังคม รับผิดชอบ ด้านการศึกษาในระดับอนุบาล กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบงานด้าน

การฝึกอบรม การศึกษาภาคบังคับ อาชีวศึกษา และการศึกษาต่อเนื่องที่นอกเหนือจากการศึกษาในระบบมหาวิทยาลัย การฝึกอบรมสายอาชีพและสายสามัญของผู้ใหญ่ รวมทั้งโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมรับผิดชอบงานด้านการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยและการวิจัย กระทรวงวัฒนธรรมรับผิดชอบงานด้านการศึกษาของสถาบันวิจิตรศิลป์แห่งชาติ ในระดับปริญญาตรี สถาบันดนตรี โรงเรียนบรรณารักษ์ และสถาบันสถาปัตยกรรม กระทรวงกลาโหมรับผิดชอบการศึกษาด้านทหาร

ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ เด็กทุกคนในเดนมาร์กมีสิทธิ์ได้รับการศึกษาในโรงเรียนของรัฐ (Folkeskole) อย่างเสรี ผู้ปกครองสามารถให้การศึกษาที่มีคุณภาพเท่ากับโรงเรียนได้เอง โดยไม่ต้องส่งเด็กมาโรงเรียน กล่าวคือ กฎหมายรัฐธรรมนูญบังคับให้มีการศึกษา แต่ไม่ได้บังคับให้ไปโรงเรียน การศึกษาภาคบังคับ เริ่มวันที่ 1 สิงหาคมของปีที่ย่างครบ 7 ปีของเด็กทุกคน และสิ้นสุดลงในวันที่ 31 กรกฎาคม ในปีที่เด็กได้รับการสอนครบ 9 ปี ไม่รวมชั้นเด็กเล็ก

ผู้ปกครองมีหน้าที่ให้เด็กได้รับการศึกษาภาคบังคับและจะไม่ขัดขวางครูใหญ่มีหน้าที่ดูแลและติดตามให้เด็กได้เข้าเรียน การมาเรียนและขาดเรียนของเด็กแต่ละคนจะได้รับการบันทึก ถ้าหากเด็กขาดเรียน ผู้ปกครองต้องแจ้งโรงเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร ครูใหญ่เป็นผู้ตัดสินใจว่าจะดำเนินการอย่างไร ในกรณีที่เด็กไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาภาคบังคับ ระบบการศึกษาของเดนมาร์กให้ความสำคัญกับการแนะแนวมาก ทั้งนี้เพื่อให้เด็กแต่ละคนพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสมกับศักยภาพของตน ครูทุกคนทำหน้าที่แนะแนว

โครงสร้างการศึกษาของเดนมาร์กประกอบด้วยชั้นเด็กเล็ก 1 ปี เข้าเรียนเมื่ออายุ 6 ปี การศึกษาภาคบังคับ 9 ปี เข้าเรียนเมื่ออายุ 7 ปี เด็กมีสิทธิ์ที่จะเรียนในชั้นปีที่ 10 ได้ด้วย เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ามีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไปได้

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีหลักสูตร 2 และ 3 ปี แบ่งออกเป็นสายสามัญและอาชีวศึกษา สายสามัญมีหลักสูตร 3 ปี สำหรับเด็กจบชั้นปีที่ 9 ในโรงเรียนประเภทวิชาการล้วน (Gymnasium) วิชาการ (HF) หลักสูตร 2 ปี รับนักเรียนจบชั้นปีที่ 10 และหลักสูตรวิชาการผสมกับธุรกิจและเทคนิคหลักสูตร 3 ปี เรียกชื่อ HHX และ HTX ตามลำดับ ส่วนสายอาชีวศึกษาแบ่งหลักสูตรเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่ม Vocational Education and Training (VET) หลักสูตร 3 ปี เป็นกลุ่มอาชีวศึกษาหลายแขนง และกลุ่ม Social and

Health Service Education (SHSE) หลักสูตร 2 ปี ฝึกอบรมด้านการดูแลเด็ก พี่เลี้ยงเด็ก ดูแลคนชรา ดูแลคนไข้โรคจิต เป็นต้น ระดับอุดมศึกษามีหลักสูตรปริญญาตรีระดับ 3 ปี หรือมากกว่า ตามแต่สาขาวิชาที่เรียน และต่อด้วยหลักสูตรระดับปริญญาโทและเอก

ระบบการศึกษาของเดนมาร์กมีลักษณะพิเศษที่สามารถปรับหลักสูตรและวิธีสอนจัดทำเป็นโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ เรียกว่าโรงเรียนทางเลือก สำหรับผู้ที่ไม่สามารถศึกษาต่อในระบบการศึกษาปกติได้ จนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษา เดนมาร์ก จัดระบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนทุกระดับ การแนะนำมีตลอดเวลา แนะนำเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม การแนะนำที่สำคัญจะมีในชั้นปีที่ 6 ปีที่ 9 และเมื่อเรียนปีสุดท้ายของมัธยมปลาย เป็นต้น

รัฐจะเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย และกรอบการบริหาร ส่วนรายละเอียดเป็นภาระของสถานศึกษาจะตัดสินใจ เพราะรัฐยึดหลักการที่ว่า นวัตกรรมและคุณภาพการศึกษาจะเกิดขึ้นได้ เมื่อมีการกระจายอำนาจการบริหารและความรับผิดชอบให้สถานศึกษา ซึ่งทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างโรงเรียนในระดับหนึ่ง

การบริหารระดับประเทศ กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ไม่รวมการศึกษาระดับบริหาร อนุบาล สถาบันศิลปการแสดง อุดมศึกษาและการวิจัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นบุคคลในคณะรัฐมนตรี การบริหารงานในกระทรวงเน้นการต่อเนื่องตำแหน่งข้าราชการระดับสูง จึงมักจะไม่มี การแต่งตั้งโดยระบบการเมือง แต่เป็นการเลื่อนขึ้นมาจากข้าราชการประจำผู้มีความสามารถและผลงาน

ในระดับภูมิภาค เขต (Counties) ไม่มีหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการศึกษาก่อนวัยเรียนส่วนการศึกษาภาคบังคับเขตมีหน้าที่รับผิดชอบระบบโรงเรียนในเขตของตน และดำเนินการแต่งตั้งและถอดถอนครูและครูใหญ่ตามคำแนะนำของกรรมการสถานศึกษา เขตมีหน้าที่รับผิดชอบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเฉพาะ Gymnasium และ HF ในเขตของตน แต่ไม่มีหน้าที่บริหารโรงเรียน HHX และ HTX และไม่มีหน้าที่บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษา Vocational Education and Training ส่วนหลักสูตร Social and Health Education เขตทำงานผ่านทางคณะกรรมการร่วม (Joint Board) ที่เขตเป็นผู้แต่งตั้ง

การบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น ในที่นี้หมายถึงเทศบาล มีหน้าที่จัดตั้งศูนย์เด็กตามความต้องการและความจำเป็นของครอบครัว การศึกษาภาคบังคับในเขตเทศบาลเป็นภาระของสภาเทศบาลเช่นกัน ส่วนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เทศบาลไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ยกเว้นหลักสูตร SHSE เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสวัสดิภาพของประชาชนโดยตรง การศึกษาระดับอุดมศึกษาอยู่นอกเหนืออำนาจของเทศบาล

การบริหารการศึกษาในระดับโรงเรียน สำหรับโรงเรียนระดับก่อนวัยเรียน การบริหารเป็นภาระของครูใหญ่ในโรงเรียนของรัฐ ส่วนโรงเรียนเอกชนบริหารโดย กรรมการสถานศึกษาร่วมกับครูใหญ่ การบริหารโรงเรียนระดับการศึกษาภาคบังคับ ดำเนินการโดยครูและกรรมการสถานศึกษาซึ่งมาจากการเลือกตั้ง คณะกรรมการวิชาการแนะนำครูใหญ่ด้านการเรียนการสอน สถานักเรียนแนะนำด้านกิจการนักเรียน และเจ้าหน้าที่เทศบาลแนะนำด้านการบริหารงานทั่วไป การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลายสายอาชีพศึกษา ดำเนินการโดยครูใหญ่และกรรมการสถานศึกษา

การบริหารการศึกษาในระดับอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม หรือหลักสูตร คือ หลักสูตรระยะสั้น ระยะกลาง และหลักสูตรระยะยาวของมหาวิทยาลัย มีกฎ ระเบียบ เกี่ยวกับการบริหารกำหนดไว้เป็นกฎหมาย

สวิตเซอร์แลนด์ (Switzerland)

■ ลักษณะทั่วไป

สวิตเซอร์แลนด์ตั้งอยู่บริเวณตะวันตกของยุโรปกลาง มีเนื้อที่ 41,293 ตารางกิโลเมตร ภูมิอากาศมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับลักษณะของพื้นที่ ซึ่งมีทั้งภูเขา ทะเลสาบและป่าไม้ เมืองหลวงคือกรุงเบิร์น (Berne)

■ การปกครอง

ระบบการเมืองของสวิตเซอร์แลนด์เป็นประชาธิปไตย แบ่งเป็น 3 ระดับคือ ระดับชุมชน (Commune) ระดับเขต (Canton) และระดับรัฐบาลกลาง (Confederation)

แต่ระดับนั้นให้อำนาจลดหลั่นกันไปตามลำดับ ขึ้นอยู่กับแต่ละพื้นที่ซึ่งเป็น ลักษณะทางการเมืองโดยเฉพาะของสวิตเซอร์แลนด์ ระบบรัฐสภาไม่มีสภาถาวร ประชาชนของสวิตเซอร์แลนด์มีสิทธิค่อนข้างมาก ประชาชนจะเลือกตัวแทนเข้ามาสู่รัฐสภาของประเทศ และสามารถแสดงความคิดเห็นของตนได้ทางประชามติในการผ่านกฎหมาย หลายๆ ฉบับ และในการเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญ และสามารถใช้สิทธิในฐานะเป็นผู้ริเริ่ม และการให้ความเห็นชอบในเรื่องต่างๆ ของประเทศได้ด้วย รัฐสภาและคณะผู้บริหารได้รับเลือกโดยตรงจากประชาชน ซึ่งลักษณะการเลือกสภาและผู้บริหารนั้นมีตั้งแต่ในระดับ ชุมชนขึ้นมา

ในระดับรัฐบาลกลาง กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดให้ปกครองแบบสาธารณรัฐ ในรูปแบบรัฐสภา ผู้เลือกรัฐบาลกลางคือประชาชนในชุมชนและเขต มีระบบนิติบัญญัติ ระบบบริหารและระบบตุลาการ รัฐบาลกลางมีหน้าที่ในการป้องกันประเทศ การต่างประเทศ

เศรษฐกิจ การเมือง สังคม กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง และศาลสูงสุด และหน้าที่อื่นๆ และมีอำนาจจำกัดในด้านการศึกษา

ในระดับเขตประกอบไปด้วย เขตและครึ่งเขตการปกครอง รวมจำนวน 26 เขต แต่ละเขตเหล่านี้มีเอกภาพของตัวเอง บางเขตยังเรียกตัวเองว่าเป็นสาธารณรัฐ ซึ่งอำนาจของแต่ละเขตนั้นจะกำหนดไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศ การจัดองค์กรบริหารของเขตนั้น มีลักษณะเช่นเดียวกับระบบการเมืองและการปกครองของรัฐบาลกลาง แต่ละเขตมีรัฐธรรมนูญและรัฐบาลของตัวเอง แบ่งเป็น 3 ฝ่ายคือ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ แต่ละเขตมีความเป็นอิสระในด้านการเก็บภาษีและการเงิน ในแต่ละเขตนั้นมีอะไรที่แตกต่างกันอยู่มาก ทั้งในระบบการบริหารและขนบธรรมเนียมประเพณีและลักษณะของประชากร บางรัฐมีประชากรมาก บางรัฐมีประชากรน้อย รัฐที่ใหญ่ที่สุดหรือเขตที่ใหญ่ที่สุดมีประชากรประมาณ 80 เท่าของเขตที่เล็กที่สุด การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของแต่ละเขตแตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามแต่ละเขตนั้นจัดระบบการบริบาลตนเองแบบอัตโนมัติ คือประชาชนเป็นผู้เลือกเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยการลงคะแนนเสียง และลงประชามติในปัญหาที่เกี่ยวกับประชาชนโดยตรงเขตมีการแบ่งอำนาจกับรัฐบาลกลาง รัฐบาลกลางจึงไม่มีอิสระอย่างเต็มที่ในบางปัญหา อำนาจของเขตในด้านวัฒนธรรมและในด้านการศึกษามีได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการบริหารโรงเรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นฐานสำคัญของ การปกครองของแต่ละเขต

ในระดับชุมชนมีทั้งหมด 2,942 แห่ง เป็นส่วนประกอบสำคัญของเขต เพราะว่าแต่ละชุมชนจะได้ประโยชน์จากการมีความเป็นอิสระพอสมควรในการพิจารณาทิศทางของตนเอง ซึ่งจะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญของแต่ละเขตด้วย แต่ละชุมชนนั้นจะมีฝ่ายตุลาการ บริหาร นิติบัญญัติของตัวเอง แต่ไม่มีอำนาจในทางศาล เขตจะมอบอำนาจบางประการให้แก่ชุมชน เช่น การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับมรดก และอนุญาโตตุลาการ เป็นต้น ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่ได้รับเลือกโดยประชาชนจะเป็นผู้ดำเนินการด้านนี้ แต่เจ้าหน้าที่ที่ได้รับเลือกประเภทนี้จะต้องทำหน้าที่ครอบคลุมมากกว่า 1 ชุมชน ขนาดและความสำคัญของของแต่ละชุมชนนั้นแตกต่างกันมาก บางชุมชนนั้นจะใหญ่ขนาด 3 ชุมชนเล็กรวมกัน ชุมชนเล็กบางแห่งเล็กกว่าเทศบาลของบางเมืองเสียอีก อย่างไรก็ตาม เนื่องมาจากความยุ่งยากทางการเงินในปัจจุบัน มีแนวโน้มว่าชุมชนเล็กๆ นั้นจะรวมกันเข้าเป็นชุมชนใหญ่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา มีชุมชนเล็กประมาณ 80 แห่ง ได้สลายตัวมารวมกันเป็นชุมชนใหญ่หลายชุมชน

ในสวีตเซอร์แลนด์มีพรรคการเมืองใหญ่ที่สำคัญอยู่ 4 พรรค ซึ่งมีตัวแทนในรัฐบาลกลาง สมาชิกรัฐสภามีจำนวนทั้งหมด 246 คน พรรคการเมืองจะมีสมาชิกอยู่ในสภา

ของเขตทั้งหมดประมาณ 80% จาก 2,929 คน พรรคการเมืองในเขตแต่ละเขตไม่จำเป็นต้องสังกัดพรรคเดียวกับพรรคการเมืองระดับประเทศ แต่ละเขตปกติจะมีพรรคการเมืองของตัวเองซึ่งจะเป็นผู้คุมอำนาจส่วนมากในสภาของเขต และไม่จำเป็นต้องมีแนวความคิดทางการเมืองเช่นเดียวกับพรรคการเมืองในระดับประเทศ หรือพรรคการเมืองระดับเขตในเขตที่ใกล้เคียง เพราะว่าพรรคเหล่านี้ไม่ได้ตั้งขึ้นมาในระบบหรือวัฒนธรรมเดียวกันกับพรรคการเมืองในเขตอื่นๆ

สวีตเซอร์แลนด์มีระบบ 2 สภา โดยสภาทั้งสองแห่งนี้มีสิทธิเท่าเทียมกัน รัฐสภาหรือสภาประชาชน มีสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งมาจากประชาชน ขึ้นอยู่กับสัดส่วนทางประชากรของแต่ละเขตและครึ่งเขตซึ่งแบ่งเป็นเขตเลือกตั้งต่างๆ มีจำนวนทั้งหมด 200 คน ส่วนสภาสูงมีสมาชิก 46 คน แต่ละเขตจะเลือกมาได้ 2 คน ถ้าเป็นฐานะครึ่งเขตก็เลือกได้ 1 คน การเลือกตั้งสมาชิกสภาทั้งสองนั้นจะกระทำพร้อมกันทุกๆ 4 ปี

สภาของชุมชนเรียกว่าสภาของผู้เสียภาษี ภาระหน้าที่ของสภาชุมชนนั้นมีมากและแตกต่างกันไปมีตั้งแต่การบริหารทางด้านเศรษฐกิจและงานสาธารณะทั่วไป เช่น ป่าไม้ น้ำ และธรรมชาติ ไฟฟ้า สะพาน ถนน อสังหาริมทรัพย์ โรงเรียน ตำรวจ และดับเพลิง ไปจนกระทั่งถึงงานด้านสังคม วัฒนธรรม การทหารและอื่นๆ

หน่วยงานบริหารในระดับประเทศมีคณะผู้บริหารหรือรัฐบาล 7 คนซึ่งเลือกโดยการประชุมร่วมกันของ 2 สภา หลังจากที่มีการเลือกตั้งทั่วประเทศทุกๆ 4 ปี รัฐสภานั้นจะไม่บังคับหรือลงมติให้คณะผู้บริหารให้พ้นจากตำแหน่งหรือไม่ไว้วางใจ เหมือนในระบบของประชาธิปไตยในประเทศอื่นๆ สวีตเซอร์แลนด์ไม่ได้มีตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือตำแหน่งรัฐมนตรี บุคคลคนเหล่านี้จะทำหน้าที่เหมือนกับนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีในรัฐบาลของประเทศอื่นๆ

ในระดับเขตจะมีผู้บริหารจำนวน 5 ถึง 9 คนขึ้นอยู่กับขนาดของเขต โดยทั่วไปคณะผู้บริหารจะได้รับการรับเลือกทุก 4 ปี แต่ก็มีในบางเขตทุก 5 ปี โดยการลงเสียงข้างมากของประชาชน การบริหารเป็นแบบทีมงาน ในระดับชุมชนผู้บริหารได้รับเลือกโดยตรงจากประชาชนเป็นผู้ออกเสียงใช้เสียงส่วนมาก มีวาระการทำงาน 4 ปีหรือ 5 ปี จำนวนคณะผู้บริหารจะขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรซึ่งจะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญของเขตหรือรัฐธรรมนูญของชุมชนนั้น

■ สังคม

สวีตเซอร์แลนด์มีประชากรประมาณ 7 ล้านคน ประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติ มีชาวสวิสประมาณ 6 ล้านคน นอกนั้นเป็นชนชาติอื่นๆ จึงมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย

รวมทั้งภาษาที่ใช้ในประเทศ โดยมีภาษาราชการ 4 ภาษาคือ เยอรมัน ฝรั่งเศส อิตาลี และแตรโตโรมันนิก แต่กฎหมายรัฐธรรมนูญก็กำประกันเสรีภาพของการเลือกภาษาไว้ด้วย ศาสนาที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือคือ ศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก และโปรเตสแตนท์ มาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนอยู่ในระดับสูงที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง

ชาวสวิสตั้งบ้านเรือนกระจุกกระจายอยู่ในสภาพตามธรรมชาติ ที่เป็นแถบภูเขาแอลป์ มิทแลนด์ และจูรา ความหนาแน่นของประชาชนอยู่ประมาณ 172.5 ครอบครัวต่อตารางกิโลเมตร พื้นที่ประกอบไปด้วย ภูเขา ทะเลสาบ และป่าไม้ เฉพาะในบริเวณที่เรียกว่ามิทแลนด์นั้นจะมีประชาชนหนาแน่นที่สุด ประชาชนมากกว่า 2 ใน 3 อาศัยอยู่ในเมือง

■ เศรษฐกิจ

สวิตเซอร์แลนด์เป็นประเทศที่มีมาตรฐานการครองชีพสูงสุด โครงสร้างทางเศรษฐกิจจะแตกต่างกันไปแต่ละรัฐอันเนื่องมาจากสภาพทางประวัติศาสตร์ แต่สวิตเซอร์แลนด์จะพัฒนาตัวเองให้มีความเข้มแข็งตลอดมา อย่างไรก็ตามมีข้อเสียเปรียบ คือ ขาดวัตถุดิบ ไม่มีทางออกสู่ทะเลและพื้นดินเพื่อการเกษตรมีน้อย แทบไม่พอจะเลี้ยงประชากรของตนเอง ดังนั้นจึงต้องพัฒนาตัวเองเกี่ยวกับการลงทุนในด้านการฝึกคนงาน ให้มีความรู้ความสามารถสูง พัฒนาผลผลิตที่ใช้เทคโนโลยีสูง ซึ่งเป็นการเพิ่มคุณค่าให้แก่สินค้าในธุรกิจ บริการ เพราะฉะนั้นสภาพทางเศรษฐกิจของสวิตเซอร์แลนด์จึงต้องมุ่งไปที่การท่องเที่ยว การกลั่นน้ำมัน การประกอบชิ้นส่วนต่างเข้าเป็นสินค้าสำเร็จรูป และการผลิตสินค้าที่ใช้แบรนด์เนม ซึ่งจำต้องสนองความต้องการของผู้ใช้และผู้ซื้อในเชิงการนำไปใช้และในเชิงคุณภาพ ตลาดเพื่อสินค้าเหล่านี้ต้องไปเสาะหาในต่างประเทศ เพราะว่าตลาดสวิสค่อนข้างเล็ก เพราะฉะนั้นสวิสต้องพัฒนาบริการต่างๆ อย่างหลากหลาย

เนื่องจากเป็นประเทศที่มีทรัพยากรแร่ธาตุน้อย อาหารและวัตถุดิบเพื่ออุตสาหกรรมส่วนใหญ่จึงเป็นการนำเข้าจากต่างประเทศ รายได้ของประเทศเกือบทั้งหมดมาจากอุตสาหกรรม โดยเฉพาะทางด้านวิศวกรรม การผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ขนาดใหญ่ รองลงมาคืออุตสาหกรรมเคมีและยา นอกจากนี้ อุตสาหกรรมบริการด้านการเงินธนาคารเป็นที่รู้จักและเชื่อถือจากประเทศต่างๆ ทั่วโลก สำหรับรายได้จากเงินตราต่างประเทศมาจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการเป็นที่ตั้งขององค์กรนานาชาติจำนวนหลายหน่วยงาน

■ ระบบการศึกษา

ระบบการศึกษาและระบบบริหารการศึกษาทั่วไปของสวิตเซอร์แลนด์แบ่งออกเป็นสภาพทางการปกครองและทางการเมืองของประเทศ นั่นคือ ไม่มีกระทรวงศึกษาธิการของประเทศ การดำเนินการทางการศึกษาทั้งหมดดำเนินการทั้ง 3 ระดับของการปกครองคือ ระดับรัฐบาลกลาง ระดับเขต และระดับชุมชน ซึ่งแต่ละระดับมีหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกันไปตามที่กำหนดไว้ ทั้งนี้จะมีระบบการศึกษาทั้งหมด 26 ระบบตามจำนวนเขตทุกเขตออกกฎหมายสำหรับโรงเรียนของตนเอง ซึ่งมีความแตกต่างกันไป แต่อย่างไรก็ตามทั้ง 26 เขต มีกฎหมายซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนหลักการคล้ายกันและเพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ ประชาธิปไตย เสรีภาพ ขันติ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การพัฒนาความสามารถรายบุคคล และบูรณาการทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

กฎหมายกำหนดให้เด็กเข้าเรียนโรงเรียนการศึกษาภาคบังคับเมื่อมีอายุครบ 6 ปี ซึ่งวันที่เป็นจุดตัด ก็คือ วันที่ 30 มิถุนายน และอาจจะเบี่ยงเบนไปจากนี้ได้ไม่เกินบวก ลบ 4 เดือน การศึกษาภาคบังคับต้องเรียนปีละ 38 สัปดาห์เป็นเวลา 9 ปีการศึกษา การเข้าโรงเรียนต้องเรียนเต็มเวลา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับครูและภาระรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ทางการศึกษา เช่น ผู้ตรวจการโรงเรียน เจ้าหน้าที่ชุมชนและเจ้าหน้าที่ของเขตที่จะติดตามการเข้าเรียนของเด็กเหล่านี้ การศึกษาภาคบังคับไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 เทอม หรือ 2 เทอม ขึ้นอยู่กับเขตการศึกษา ทั้งในระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย ในระดับมหาวิทยาลัยโดยปกติและจะแบ่งเป็น 2 ภาคเรียน อย่างไรก็ตามมีความแตกต่างระหว่างเขต แม้แต่ชุมชนในเขตเดียวกันก็มีความแตกต่างกันในเรื่องเกี่ยวกับวันปิดเรียน ระยะเวลาปิดภาคเรียนเช่นในสวิตเซอร์แลนด์ตะวันตกปิดภาคฤดูร้อน 2 เดือน แต่ในเขตพูดภาษาเยอรมัน ปิดภาคฤดูร้อน 6 สัปดาห์เท่านั้น

ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 จะเรียนวันละ 3-4 ชั่วโมง หรือประมาณ 21 บทเรียนต่อสัปดาห์ และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 จะเรียนทั้งช่วงเช้าและบ่ายจำนวน 5 บทเรียนต่อวัน หรือ 32 บทเรียนต่อสัปดาห์ ระดับมัธยมต้น นักเรียนไปเรียน 5 วันต่อสัปดาห์ โดยเรียน 35 บทเรียนต่อสัปดาห์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของแต่ละเขต แต่โดยเฉลี่ยของแต่ละเขตอยู่ที่ประมาณ 7,317-9,034 ชั่วโมง สำหรับการศึกษาระดับภาคบังคับ 9 ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ใช้เวลาเรียน 4 ปี โดยมีบทเรียนประมาณ 3,000-4,000 บท เรียนก่อนสอบจบ (Matura) ใช้เวลาบทเรียนละ 60 นาที ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลักสูตรของแต่ละเขต แต่โดยเฉลี่ยแล้วจะใช้เวลาประมาณ 5 ชั่วโมงต่อวันหรือ 36

บทเรียนต่อสัปดาห์ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นแบ่งออกเป็น 2-3 สาย คือ Basic, Intermediate, Advanced ส่วนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญแบ่งเป็นสาย A,B,C,D, และ E และมีโรงเรียน DMS เพิ่มมาอีกซึ่งเป็นแบบผสม

ระดับอาชีวศึกษา บทเรียนต่อสัปดาห์แตกต่างกันไป เนื่องจากเป็นระบบคู่ขนาน โดยขึ้นอยู่กับลักษณะและประเภทของอาชีพที่ฝึกอบรม มีการเรียนทฤษฎีที่โรงเรียน ประมาณ 1-2 วันต่อสัปดาห์ เป็นเวลา 3-4 ปี และการฝึกทำงานกับภาคธุรกิจซึ่งจะแตกต่างกันตามประเภทของอาชีพที่ฝึก (Apprenticeship) การปิด-เปิดเรียนและ ชั่วโมงเรียน เป็นอำนาจหน้าที่ของแต่ละมหาวิทยาลัยในการออกกฎระเบียบ กำหนด สาขาวิชา การฝึกอบรม และระดับของปริญญา

นักเรียนต้องเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในเขตการศึกษาของชุมชนและของเขต เท่านั้น ยกเว้นในระดับก่อนวัยเรียนและในระดับอุดมศึกษา คณะกรรมการโรงเรียนอาจจะอนุญาตให้เรียนข้ามเขตได้

แคนาดา (Canada)

■ ลักษณะทั่วไป

แคนาดาเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่เป็นที่สองของโลกตั้งอยู่ในทวีปอเมริกาเหนือ มีเนื้อที่ 9,970,610 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ตอนใต้ของประเทศติดต่อกับประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเป็นแนวยาวคู่ขนานกันไปจากมหาสมุทรแอตแลนติกไปยังมหาสมุทรแปซิฟิก สภาพภูมิอากาศมีความหลากหลายมากตั้งแต่ด้านขั้วโลกเหนือบริเวณเส้นรุ้งที่ 70 องศาเหนือเป็นน้ำแข็งลงไปด้านล่างชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกหรือฝั่งตะวันตกที่เป็นแนวป่าเขียวขจีของมณฑลบริติชโคลัมเบีย ซึ่งมีอุณหภูมิระหว่าง 3-17.2 องศาเซลเซียส ตามฤดูกาล ซึ่งมี 4 ฤดู คือ ฤดูใบไม้ร่วง ฤดูหนาว ฤดูใบไม้ผลิ และฤดูร้อน อุณหภูมิช่วงกลางวันของฤดูร้อนประมาณ 35 องศาเซลเซียส ในขณะที่ฤดูหนาว อุณหภูมิอาจลดต่ำถึงลบ 25 องศาเซลเซียสหรือมากกว่า โดยเหตุที่แคนาดามีความกว้างของประเทศทอดผ่าน 6 เขตเวลา ทำให้เวลาระหว่างมณฑลภาคตะวันตกและภาคตะวันออกแตกต่างกัน

■ การปกครอง

ประเทศแคนาดาแบ่งเขตการปกครองออกเป็นจังหวัดหรือมณฑล มีจำนวน 10 มณฑล และ 3 เขตปกครอง แต่ละมณฑลและเขตปกครองมีเมืองหลวงและรัฐบาลระดับมณฑลและเขตปกครองของตน ส่วนเมืองหลวงของประเทศ คือ กรุงออตตาวา (Ottawa)

ตั้งอยู่ในมณฑลออนแทรีโอ การปกครองเป็นแบบประชาธิปไตยในลักษณะสมาพันธรัฐ ประชาธิปไตยมีนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีเป็นฝ่ายบริหารมีรัฐสภาเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรซึ่งสมาชิกมาจากการเลือกตั้ง ส่วนวุฒิสมาชิกมาจากการแต่งตั้ง

■ สังคม

ชนพื้นเมืองกลุ่มแรกที่ย้ายอยู่ในแคนาดาเชื่อกันว่าเป็นพวกซึ่งอพยพมาจากทวีปเอเชียเมื่อหลายพันปีมาแล้ว เพราะมีจุดเชื่อมทางพื้นดินระหว่างไซบีเรียกับอะแลสกา เมื่อช่วงต้นคริสต์ศักราชที่ 16 ชาวฝรั่งเศสและชาวอังกฤษได้เข้าไปสำรวจและตั้งรกรากอยู่ในประเทศนี้ จากนั้นมาวัฒนธรรมของแคนาดาก็เพิ่มความหลากหลายขึ้น เมื่อมีประชาชนชาวยุโรปตอนใต้ เอเชีย ลาตินอเมริกา และชาวเกาะคาริบเบียน อพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานในแคนาดา ทำให้ประชากรของแคนาดาที่ไม่มีถิ่นฐานจากประเทศฝรั่งเศสหรือประเทศอังกฤษมีจำนวนถึงร้อยละ 42 ของประชากรทั้งหมด

ชาวแคนาดามีจำนวนประมาณ 30 ล้านคน อาศัยกระจุกกระจายอยู่โดยทั่วไปในพื้นที่อันกว้างใหญ่ไพศาลของประเทศ หากคิดอัตราความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่จัดได้ว่าอยู่ในอันดับน้อยที่สุดในโลก อย่างไรก็ตามชาวแคนาดาประมาณร้อยละ 77 อาศัยอยู่ในเขตเมือง ส่วนที่เหลืออาศัยอยู่ในเขตชนบท เมืองใหญ่ที่สุดที่ประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น คือ โทรอนโต (Toronto) มอนทรีออล (Montreal) และแวนคูเวอร์ (Vancouver) ประเทศแคนาดามีชาวต่างชาติอพยพเข้ามาอาศัยอยู่เพิ่มขึ้นทุกปี

ชาวแคนาดาประมาณ 16 ล้านคน ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักและประมาณ 6.5 ล้านคนใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาหลัก นอกจากนั้นมีการใช้ภาษาอื่น เช่น อิตาลี เยอรมัน โปแลนด์ โปรตุเกส ยูเครเนียน ดัตช์ กรีก และจีน ภาษาราชการของประเทศแคนาดามี 2 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส ศาสนาที่ชาวแคนาดาส่วนใหญ่นับถือคือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก รองลงมา คือ ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ นอกนั้นเป็นศาสนาอื่น เช่น ยิว อิสลาม ฮินดู ซิกข์ และพุทธ แต่ก็มีชาวแคนาดาประมาณกว่า 3 ล้านคน ระบุว่าตนไม่นับถือศาสนาใดๆ

ชาวแคนาดาจัดอยู่ในกลุ่มอายุยืนที่สุดในโลก ประชาชนร้อยละ 65 มีบ้านพักอาศัยเป็นของตนเองมีเครื่องใช้เครื่องอำนวยความสะดวกในบ้านเรือนในอัตราสูง เช่น มีบริการโทรศัพท์เข้าถึงประชาชนได้ใช้ โดยมีระบบโทรคมนาคมที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของโลก การสำรวจการเข้าถึงระบบโทรคมนาคมสารสนเทศของชาวแคนาดาเมื่อสิบปีที่แล้วมาพบว่าการครอบครัวยุโรปมีคอมพิวเตอร์ใช้ที่บ้านและร้อยละ 40 ของคอมพิวเตอร์เหล่านั้นมี

โมเด็มสำหรับต่อใช้งานระบบอินเทอร์เน็ต ด้วยเหตุนี้สหประชาชาติจึงได้จัดให้แคนาดาเป็นประเทศที่อยู่อันดับสูงสุดของดัชนีการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน

■ เศรษฐกิจ

แคนาดาเป็นประเทศอุตสาหกรรมจัดอยู่ใน 10 อันดับแรกของประเทศผู้นำทางอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมบริการ มีเทคโนโลยีระดับสูง อุตสาหกรรมการผลิตส่วนใหญ่ คือ รถยนต์ นอกจากนั้น คือ อาหารและเครื่องดื่ม กระดาษและผลิตภัณฑ์ประกอบ เหล็กดิบ เหล็กปิ้งแต่ง ปิโตรเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี อุตสาหกรรมหลักเหล่านี้ตั้งอยู่ในมณฑลออนแทรีโอและมณฑลควิเบก ส่วนมณฑลในแถบริมมหาสมุทรแอตแลนติกและแปซิฟิกมีทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น สัตว์น้ำ ป่าไม้ เหมืองแร่ ในขณะที่มณฑลแถบพื้นราบมีเชื้อเพลิง แห่แร่ และการท่องเที่ยว สินค้าออกสำคัญของแคนาดา ได้แก่ รถยนต์ อะไหล่เครื่องจักรกล ผลิตภัณฑ์น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ เหล็ก ผลิตภัณฑ์จากป่าไม้ และการเกษตร

■ ระบบการศึกษา

การศึกษาส่วนใหญ่ในแคนาดาเป็นความรับผิดชอบของจังหวัด/มณฑล หรือเขตการปกครอง รัฐบาลสหพันธ์หรือรัฐบาลกลางมีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาเพียงการสนับสนุนงบประมาณแก่การศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือหลังมัธยมศึกษา การศึกษาอาชีว การสอนภาษาราชการสองภาษา การศึกษาของชนพื้นเมือง การศึกษาของเหล่าทัพ และการศึกษาของผู้ต้องโทษของรัฐบาลเท่านั้น

ระบบการศึกษาของแคนาดาจึงมีรูปแบบหลากหลายตามแต่ละมณฑลจะเป็นผู้กำหนด สถานศึกษาระดับประถมและมัธยมมีทั้งของรัฐและของเอกชนกระจายอยู่ตามเขตพื้นที่การศึกษา มีคณะกรรมการการศึกษาของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษากำกับดูแลภายใต้กระทรวงศึกษาของแต่ละมณฑล สถานศึกษาของรัฐมักเป็นสหศึกษา จัดการศึกษาเวลากลางวัน ส่วนสถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ผูกติดกับศาสนา มุ่งเน้นคุณธรรม จริยธรรม และมาตรฐานทางวิชาการ การศึกษามีรูปแบบสหศึกษา ชายหรือหญิงล้วน และเป็นโรงเรียนประจำ

อย่างไรก็ตาม โดยภาพรวมแล้ว แทบทุกมณฑล จัดการศึกษาก่อนวัยเรียน 1-2 ปี สำหรับเด็กอายุ 4-5 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งกำหนดให้เด็กที่มีอายุ 6 หรือ 7 ปี เข้าเรียนเป็นเวลาอย่างน้อย 6 ปี อย่างสูง 8 ปี สำหรับระดับมัธยมศึกษาใช้เวลาระหว่าง 4-7 ปี ส่วนใหญ่จัดแยกมัธยมศึกษาตอนต้นกับตอนปลาย มณฑลที่จัดการมัธยมศึกษาโดยไม่แยกระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและ

มัธยมศึกษาตอนปลาย คือ คิวเบค ออนแทรีโอ แมนิโทบา จำนวนปีที่ใช้ในการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่อยู่ที่ระยะเวลา 12 ปี ยกเว้นมณฑลคิวเบคและออนแทรีโอซึ่งจัดวิชาชีพรหัสหรือจัดมัธยมศึกษาจนถึงปีที่ 13 ก่อนมีสิทธิเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา การศึกษาในวิทยาลัย/มหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรีใช้เวลา 3-5 ปี ขึ้นอยู่กับสาขาวิชา

แม้ว่าจำนวนปีของการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกันในแต่ละมณฑล แต่จำนวนปีของการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งรัฐให้แก่ประชาชนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายจะเท่ากัน ทุกมณฑลคือการศึกษาสำหรับกลุ่มผู้ที่มีอายุระหว่าง 6-16 ปี การศึกษาก่อนระดับประถมศึกษาไม่นับเป็นการศึกษาภาคบังคับ แนวโน้มการเข้ารับการศึกษาระดับพื้นฐานจนจบชั้นมัธยมศึกษาของประชาชนมีมากขึ้น เนื่องจากมีการเปิดโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน และประชาชนตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาต่อเนื่องในระดับสูงตลอดจนการศึกษาตลอดชีวิต รวมทั้งรัฐบาลท้องถิ่นและรัฐบาลกลางก็ให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่การศึกษาระดับสูง ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ทำให้ประชาชนแคนาดาส่วนมากได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานถึงถึงมัธยมศึกษา และยิ่งกว่านั้นระบบการศึกษาโดยเฉพาะการศึกษาหลังมัธยมศึกษาเป็นระบบที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย ทำให้ประชากรของแคนาดา โดยภาพรวมได้รับการศึกษาอุดมศึกษาค่อนข้างสูงประเทศหนึ่งของโลก

สถานศึกษาระดับประถมและมัธยมมีทั้งของรัฐและของเอกชนกระจายอยู่ตามเขตพื้นที่การศึกษา มีคณะกรรมการการศึกษาของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษากำกับดูแลภายใต้กระทรวงศึกษาของแต่ละมณฑล สถานศึกษาของรัฐ วิทยาลัยอาชีพ (Career College) ดำเนินการโดยเอกชน มีจุดมุ่งหมายที่จะเตรียมบุคคลเข้าสู่งานอาชีพ หลังจาการศึกษาอบรมตามหลักสูตรระยะสั้น จุดเน้นอยู่ที่การฝึกอบรมทักษะอาชีพ โดยรัฐควบคุมมาตรฐานคุณภาพ วิทยาลัยชุมชน/สถาบันเทคนิค (Community Colleges/Technical Institutes) เป็นสถาบันอุดมศึกษาเน้นการจัดการศึกษาอาชีพสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม และบริการสาธารณะ นอกจากนี้ยังให้การศึกษาอาชีพแก่ผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ว่างงานหรือผู้ประสงค์จะเข้าสู่การทำงาน ผู้จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัย ผู้ทำงานแล้วตลอดจนผู้ใหญ่ที่แสวงหาการศึกษาตลอดชีวิต บางสถาบันจัดการศึกษาถึงระดับปริญญาตรีในสายวิชาชีพและสายเทคโนโลยี

วิทยาลัยมหาวิทยาลัยเป็นคำรวมใช้เรียกสถาบันอุดมศึกษาที่จัดโปรแกรมการศึกษาโดดเด่นทั้งด้านการปฏิบัติและด้านทฤษฎี ในสภาวะแวดล้อมของวิทยาเขตที่ดี มีการจัดโปรแกรมการศึกษาที่หลากหลายทั้งระดับปริญญา อนุปริญญา และประกาศนียบัตร

นักศึกษาสามารถเลือกโปรแกรมการศึกษาตามความต้องการ อาทิ เพื่อการแสวงหาปริญญาบัตรที่เน้นความแข็งแกร่งทางทฤษฎี หรือแสวงหาอนุปริญญาและประกาศนียบัตรของวิชาการที่เน้นหนักด้านการปฏิบัติ เพื่อการประกอบอาชีพ การอุดมศึกษาของแคนาดามีทั้งรูปแบบมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยมหาวิทยาลัยให้เลือก ตั้งกระจายอยู่ทั้งในเมืองและชนบททุกภาคของประเทศ มีนักศึกษาจำนวนมากที่ได้รับการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาตลอดชีวิต

รัฐบาลของประเทศแคนาดาให้ความสำคัญแก่การศึกษาทุกระดับเป็นอย่างมาก งบประมาณรายจ่ายประมาณร้อยละ 8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ นำไปใช้จ่ายเพื่อการศึกษา แรงงานของแคนาดาประมาณ 1 ใน 4 จบอุดมศึกษา และครึ่งหนึ่งของแรงงานจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เด็กวัย 4-5 ปีแทบทุกจังหวัดได้รับการศึกษาระดับอนุบาล เด็กมีความสามารถพิเศษ/ปัญหาพิเศษก็ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงและได้รับการศึกษา

ออสเตรเลีย (Australia)

■ ลักษณะทั่วไป

ออสเตรเลียเป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก และเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่เป็นลำดับที่เจ็ดของโลก ตั้งอยู่ในซีกโลกใต้ มีเนื้อที่ 7,682,395 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่ของกลางประเทศเป็นทะเลทราย มีภูมิประเทศแห้งแล้งที่สุด

■ การปกครอง

ออสเตรเลียเป็นประเทศเสรีประชาธิปไตย แบ่งเขตการปกครองเป็น 6 รัฐ และ 2 เขตการปกครองอิสระ นอกจากนั้นมีเขตรอบนอกที่เป็นเกาะและหมู่เกาะต่างๆ อีก 7 เขตเมืองหลวงของสหพันธรัฐ คือ กรุงแคนเบอร์รา การเมืองการปกครองของออสเตรเลียได้รับอิทธิพลจากอังกฤษและอเมริกาเหนือ เป็นประเทศหนึ่งในเครือจักรภพอังกฤษ ประมุขของประเทศจึงเป็นพระมหากษัตริย์อังกฤษ โดยมีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในระดับสหพันธรัฐ คือ ผู้ว่าการสหพันธรัฐและผู้ว่าการประจำรัฐเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ระบบการปกครองของออสเตรเลียเป็นแบบสหพันธ์ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ รัฐบาลสหพันธรัฐหรือรัฐบาลกลาง มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำ บริหารงานโดยรัฐสภาซึ่งมี 2 สภา คือ สภาผู้แทนราษฎร จำนวนสมาชิก 148 คน มาจากรัฐต่างๆ ตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในรัฐ มีการเลือกตั้งทุกๆ 3 ปี และวุฒิสภาจำนวนสมาชิก 76 คน

วุฒิสมาชิกของรัฐอยู่ในตำแหน่งคราวละ 6 ปี ส่วนเขตการปกครองอิสระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 3 ปี พรรคการเมืองสำคัญ คือ พรรคแรงงานออสเตรเลีย พรรคเสรีนิยม พรรคประชาชาติ และพรรคเดโมแครท สำหรับรัฐบาลรัฐบริหารงานโดยสภานิติบัญญัติของรัฐ และรัฐบาลท้องถิ่นมีหน่วยงานท้องถิ่นระดับเมือง เทศบาลและแขวงบริหารงานแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ

■ สังคม

ออสเตรเลียมีชนพื้นเมืองดั้งเดิมคือ ชาวอะบอริจิน เป็นชนกลุ่มที่ใช้ชีวิตเร่ร่อน มีอาชีพเลี้ยงสัตว์ กระจุกกระจายอยู่ทั่วทั้งประเทศ ชาวยุโรปโดยเฉพาะอย่างยิ่งอังกฤษและสกอตแลนด์เริ่มอพยพเข้ามาตั้งรกรากในปี ค.ศ. 1788 จึงมีวัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลจากยุโรป การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในออสเตรเลียเป็นไปอย่างรวดเร็วเนื่องจากมีชนชาติอื่นๆ อพยพเข้ามาเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะจากภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก อย่างไรก็ตาม ชาวออสเตรเลียเชื้อสายอังกฤษยังคงมีจำนวนมากที่สุดถึงประมาณร้อยละ 90 ดังนั้นภาษาหลักที่ใช้คือ อังกฤษ รองลงมาคือ อิตาลี และกรีก ศาสนาที่ประชาชนนับถือส่วนใหญ่คือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ คาทอลิก และออร์ทอดอกซ์ ประชากรมีจำนวนประมาณ 19 ล้านคน โครงสร้างของครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยวขนาดเล็ก

ชาวออสเตรเลียประมาณร้อยละ 60 อาศัยอยู่ในเมืองหลัก ซึ่งจะตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ติดทะเล รัฐที่มีประชากรมากที่สุดคือนิวเซาท์เวลส์ ซึ่งมีนครซิดนีย์เป็นเมืองหลวง จากภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย รัฐบาลจึงมีนโยบายเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม และยอมรับคุณค่าทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมออสเตรเลียอย่างเป็นทางการ นอกจากนี้ยังไม่มี การแบ่งแยกหรือกีดกันทางเพศ สถานภาพการสมรส ชาติกำเนิด เชื้อชาติ หรือ ศาสนา

■ เศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของออสเตรเลียมีการเปลี่ยนแปลงจากการผลิตขั้นพื้นฐาน ที่มีการเกษตรและทรัพยากรแร่ธาตุเป็นหลัก ไปเป็นเศรษฐกิจที่มีความมั่นคงและหลากหลายซึ่งผลผลิตเกือบร้อยละ 75 จากภาคบริการ การขยายฐานเศรษฐกิจมีความหลากหลายและเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ออสเตรเลียเป็นผู้นำของโลกในด้านการผลิตขนสัตว์ และเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่สำหรับสินค้าประเภทข้าวสาลี เนื้อ น้ำตาล ถ่านหิน แร่ธาตุต่างๆ

ออสเตรเลียมีนโยบายส่งเสริมและให้ความสะดวกแก่การค้า ทั้งในระดับนานาชาติ ภูมิภาค และภายในประเทศ เป็นผู้ริเริ่มการจัดตั้งองค์การความร่วมมือ

ทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกหรือเอเปค (APEC) ซึ่งเป็นความร่วมมือระดับสูงในการปรึกษาหารือเพื่อประโยชน์ร่วมกันของบรรดาประเทศในภูมิภาคด้วยระบบการค้าที่เปิดกว้าง และสร้างความร่วมมือในภาคอุตสาหกรรมต่างๆ

■ ระบบการศึกษา

การจัดการศึกษาของออสเตรเลีย แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ การศึกษาระดับโรงเรียน การศึกษาระดับอุดมศึกษา และการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและฝึกอบรม

การศึกษาระดับโรงเรียน ประกอบด้วยการจัดการศึกษาระดับอนุบาล ซึ่งเป็นการศึกษาตามความสมัครใจ ใช้เวลา 1 ปี สำหรับเด็กที่อายุครบ 5 ปี ระดับประถมศึกษา ใช้เวลา 6-7 ปีตามข้อกำหนดของแต่ละรัฐและเขตการปกครองอิสระ ระดับมัธยมศึกษา ใช้เวลาเรียนต่ออีกจนครบ 12 ปี ทั้งนี้ การศึกษาภาคบังคับคือประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมกัน 10 ปี สำหรับเด็กอายุ 6-15 ปี

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการจัดต่อเนื่องจากระดับมัธยมศึกษา หรืออาชีวศึกษาที่มีระดับเทียบเท่ามัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยทั้งหมดจะรวมตัวกันเป็นระบบรวมแห่งชาติ (Unified National System: UNS) ส่วนการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมนั้น จัดในลักษณะที่เป็นการศึกษาในระบบและนอกระบบ มีทั้งระดับเทียบเท่ามัธยมศึกษา และเทียบเท่าอุดมศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานการศึกษาเทคนิคและการศึกษาต่อเนื่อง (Technical and Further Education: TAFE) ซึ่งเป็นของรัฐ และเป็นหน่วยงานฝึกอบรมวิชาชีพที่ใหญ่ที่สุดและมีขอบเขตกว้างขวางที่สุดของประเทศ

นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ การศึกษาของแรงงานใน 8 ประเทศที่เป็น กรณีศึกษา

ในการศึกษานวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศที่เลือกสรรมาเป็นกรณีศึกษา คณะผู้วิจัยจะให้ความสำคัญแก่การดำเนินงานการบริหารจัดการ และกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่เน้นการศึกษาของแรงงาน โดยพิจารณาในลักษณะของการจัดเป็นการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาผู้ใหญ่ แม้ว่าคำจำกัดความของการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาผู้ใหญ่ในแต่ละประเทศอาจจะแตกต่างกัน และความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตจะครอบคลุมถึงการศึกษาในระบบด้วยก็ตาม

คณะผู้วิจัยขอเสนอรูปแบบและการดำเนินงานด้านนวัตกรรมการศึกษาที่ดีเด่นซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาของแรงงานใน 8 ประเทศ คือ สิงคโปร์ เกาหลี อินเดีย สหราชอาณาจักร เดนมาร์ก สวิตเซอร์แลนด์ แคนาดา และออสเตรเลียตามลำดับ จากนั้นเป็นการนำเสนอสาเหตุที่ทำให้มีการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา และปัจจัยที่ทำให้ นวัตกรรมเหล่านั้นประสบความสำเร็จ ดังนี้

รูปแบบและการดำเนินงานต้นแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ดีเด่น

1. สิงคโปร์ (Singapore)

ความเป็นมา

สิงคโปร์ให้ความสำคัญแก่การเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมาก เนื่องจากวิสัยทัศน์ของประเทศต้องการมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเป็นเกาะแห่งอัจฉริยะ ทำให้ต้องพัฒนาศักยภาพของประชาชนทุกคนให้มีคุณภาพ รัฐมีนโยบายที่ประชาชนทุกคนต้องมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ จึงจัดโครงการให้ประชาชนที่อายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นกลุ่มที่ยังขาดทักษะดังกล่าว เข้ารับการอบรมโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ และหากประสงค์จะเรียนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับสูงขึ้นไป ก็ให้เสียค่าใช้จ่ายในราคาถูกลง หรือเสียค่าใช้จ่ายให้โดยสหภาพแรงงานที่ตนสังกัดอยู่ รวมทั้งจัดโปรแกรมฝึกอบรมอาชีพต่างๆ เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับผู้ที่มิงานทำอยู่แล้ว แต่ประสงค์จะเปลี่ยนงานให้สอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และเป้าหมายของประเทศ องค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตคือ สมาคมการศึกษาต่อเนื่องสิงคโปร์ (The Singapore Association for Continuing Education: SACE)

ผลการดำเนินงาน

นวัตกรรมการศึกษาต่างๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาของแรงงานสิงคโปร์ส่วนใหญ่เป็นผลงานของสถาบันเทคนิคศึกษา (Institute of Technical Education) ซึ่งทำหน้าที่จัดการฝึกอบรมก่อนการทำงานแก่ผู้ออกจากโรงเรียนมัธยมศึกษา และให้การฝึกอบรมในขณะที่ทำงานสำหรับผู้ใหญ่ที่มิงานทำซึ่งออกจากโรงเรียนแล้ว นอกจากนี้สถาบันยังจัดการทดสอบแก่ประชาชนทั่วไปและทักษะการสอนแก่ผู้ให้การอบรม ผลงานที่เป็นรูปธรรมแล้วมีดังนี้

1. การฝึกอบรมก่อนทำงาน

การฝึกอบรมนี้จัดให้แก่ผู้ที่ออกจากโรงเรียนแล้ว โดยผู้เรียนจบการศึกษาในระดับ GCE (General Certificate of Education) “O” และ “N” ทางสาขาวิศวกรรมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และทักษะด้านเทคนิค เป็นโปรแกรมเรียนแบบเต็มเวลา ใช้เวลาเรียน 2 ปี นำไปสู่ Industrial Technician Certificate (ITC), National Technical Certificate Grade 2 (NTC-2), Certificate in Business Studies (CBS) และ Certificate in Office Skills (COS)

2. การฝึกทดลองงาน

โครงการนี้เป็นการช่วยให้ผู้ออกจากโรงเรียนแล้ว มีโอกาสรับการฝึกอบรมก่อนเข้าไปอยู่ในกำลังแรงงาน (Apprenticeship) โดยที่มีรายได้ขณะกำลังเรียนด้วย เป็นการเชื่อมโยงความต้องการการฝึกอบรมกับการมีรายได้เป็นค่าจ้าง มีส่วนประกอบ 2 ส่วน คือ On-the-Job Training และ Off-the-Job Training โดยอย่างแรกจัดให้แก่บริษัทซึ่งปกติจะจัดขึ้นที่บริษัทเอง ส่วนอย่างที่สองนั้นจัดโดยสถาบันเทคนิคศึกษา หรือ ศูนย์ฝึกอบรมอุตสาหกรรม หรือศูนย์ฝึกอบรมที่สถาบันเทคนิคศึกษาให้การยอมรับว่ามีความสามารถให้การฝึกอบรมตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

3. การฝึกทดลองงานระบบใหม่

โครงการฝึกอบรมระบบ Apprenticeship แบบใหม่นี้ มีรูปแบบมาจาก Germany's Dual Training System ซึ่งได้รับการยอมรับจากผู้ออกจากโรงเรียนและภาคอุตสาหกรรมว่ามีประสิทธิภาพ ผู้ที่เรียนจบแล้วจะได้รับประกาศนียบัตรระดับ NTC-2 โครงการนี้มีการปรับให้สนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจอื่นๆ ด้วย เช่น ภาคหัตถกรรม ภาคสนับสนุนงานเทคนิค ภาคบริการ ภาคพาณิชย์ และการดูแลสุขภาพ ผู้ที่เรียนสำเร็จแล้วจะได้ประกาศนียบัตรในด้านที่ตนศึกษา มีบริษัทนับพันแห่งที่ร่วมในโครงการฝึกทดลองงานระบบใหม่นี้

4. การฝึกอบรมสำหรับผู้ใหญ่ที่มีงานทำแล้ว

การฝึกอบรมแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การศึกษาทางวิชาการและการฝึกอบรมทักษะ โปรแกรมทางวิชาการได้แก่ Best Education for Skills Training (BEST), Worker Improvement through Secondary Education (WISE) และ Continuing (Academic) Education Programmes ส่วนการฝึกทักษะนั้นมีโปรแกรมประเภทต่างๆ สำหรับผู้ที่ต้องการฝึกทักษะใหม่ๆ หรือเพิ่มทักษะความชำนาญที่มีอยู่แล้ว เมื่อเรียนจบจะได้ประกาศนียบัตร

5. การศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้มีงานทำ (BEST)

โปรแกรมนี้จัดขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้ใหญ่ที่มีงานทำอยู่แล้ว มีความรู้ความสามารถพื้นฐานทางภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ เพื่อว่าบุคคลเหล่านี้จะสามารถศึกษาหรือฝึกอบรมต่อเพิ่มเติมได้ โปรแกรมนี้ได้รับการสนับสนุนการเงินจากกองทุนพัฒนาทักษะจัดการศึกษาเป็นชุดวิชาจำนวน 4 โมดูลด้วยกัน ใช้เวลาเรียนแบบ Part-time ซึ่งจะจัดให้เทียบเท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ละโมดูลจะใช้เวลา 6 เดือน ผู้ที่ได้ประกาศนียบัตร

ระดับสูงสุด (โมดูล 4) ทางภาษาอังกฤษหรือคณิตศาสตร์ สามารถที่จะเข้าสู่โปรแกรมวิชาฝึกอบรมทางอุตสาหกรรม โปรแกรมวิชาการศึกษาต่อเนื่องทางด้านวิชาการ และโปรแกรม WISE ได้

6. การมัธยมศึกษาสำหรับพัฒนาคนงาน (WISE)

โปรแกรมนี้จัดขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้ใหญ่ที่ทำงานอยู่แล้ว และจบระดับประถมศึกษา หรือ BEST ได้พัฒนาขึ้นไปสู่ระดับมัธยมศึกษา วิชาที่จัดการสอนคือภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ขั้นสูง ให้เรียนแบบ part-time จากชุดวิชาจำนวน 4 โมดูล ใช้เวลาโมดูลละ 6 เดือน ผู้เรียนได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาทักษะด้วยเช่นกัน

7. การศึกษาต่อเนื่องด้านวิชาการ

สถาบันเทคนิคการศึกษาจัดโปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องสายวิชาการในลักษณะที่เป็นการเรียนแบบ Part-time ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้น Normal จนถึงระดับ GCE- N, O และ A โปรแกรมเหล่านี้จะเอื้อให้ผู้ทำงานอยู่แล้วมีโอกาสศึกษาต่อเพื่อเพิ่มคุณวุฒิทางวิชาการเช่นเดียวกับผู้ที่เรียนในระบบโรงเรียน

8. การฝึกทักษะแบบโมดูล

การฝึกอบรมนี้จัดแบบโมดูล (Modular) หรือชุดวิชา ใช้ระยะเวลา 6 เดือนสำหรับผู้ที่ต้องการฝึกทักษะอย่างใหม่หรือเพิ่มทักษะความเชี่ยวชาญที่มีอยู่แล้ว การเรียนรู้เป็นแบบ Part-time ทั้งในช่วงเวลาปกติของวัน ตอนเย็น และวันหยุดสุดสัปดาห์ ช่วยให้ผู้ใหญ่ที่ทำงานอยู่แล้วสามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้โดยไม่จำเป็นต้องหยุดการทำงาน เมื่อเรียนสำเร็จจะได้ประกาศนียบัตรตามสาขาทักษะเฉพาะด้านนั้นๆ ผู้เรียนจ่ายค่าฝึกอบรมเอง หรือจ่ายโดยนายจ้างหรือสหภาพแรงงาน

9. การฝึกอบรมแบบร่วมมือ

การฝึกอบรมนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้อยู่ในกำลังแรงงานอายุระหว่าง 20-40 ปี ซึ่งมีทักษะเล็กน้อยหรือไม่มีเลย วิธีการอบรมเป็นแบบฝึกทดลองงานทั้งในสถานประกอบการ (On-the-job) และนอกสถานประกอบการ (Off-the-job) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากนายจ้าง การฝึกอบรมมีทั้งเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาแมนดาริน ภาษามลายู และภาษาทมิฬ

10. การฝึกอบรมสำหรับคนงานอาวุโส

การฝึกอบรมนี้เป็นการช่วยให้ผู้ทำงานแล้วซึ่งมีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไปสามารถเข้าโปรแกรม National Technical Certificate Grade 3 (NTC-3) ได้ ในการ

เข้ารับการฝึกอบรมโปรแกรมวิชาต่างๆ ไม่มีการระบุคุณสมบัติพื้นฐานใดๆ ยกเว้นสำหรับผู้ที่ต้องการจะเข้ารับการอบรมในโปรแกรมวิชาไฟฟ้า การฝึกอบรมเป็นแบบโมดูลๆ ละ 6 เดือน จะเป็นภาษาอังกฤษ มลายู หรือทมิฬก็ได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เรียน

11. การฝึกอบรมทักษะเฉพาะ

การฝึกอบรมแบบนี้จัดตามความต้องการของบริษัทที่ขอให้สถาบันเทคนิคศึกษาจัดโปรแกรมให้เป็นพิเศษเกี่ยวกับทักษะที่บริษัทต้องการและสามารถเลือกได้ว่าจะให้ฝึกอบรมที่บริษัทหรือที่สถาบัน

12. ศูนย์ฝึกอบรมโดยใช้บริษัทเป็นฐาน

การฝึกอบรมนี้จัดขึ้นเพื่อให้ลูกจ้างมีโอกาสเพิ่มทักษะ หรือสนองความต้องการเฉพาะของบริษัท โดยที่ลูกจ้างจะได้รับการฝึกอบรม ณ ที่ทำงานของตนเอง สถาบันเทคนิคศึกษาจัดให้มีระบบรับรองการฝึกอบรมแบบนี้ ทำให้บริษัทสามารถวางแผน กำหนดและจัดโปรแกรมการฝึกอบรมที่สนองความต้องการเฉพาะของลูกจ้างได้ การฝึกอบรมจัดโดยบุคลากรของบริษัทซึ่งมีคุณวุฒิ สถาบันเทคนิคศึกษามีบทบาทช่วยบริษัทที่ประสงค์จะให้มีการฝึกอบรมแบบนี้ โดยให้การฝึกอบรมทักษะการสอนและทักษะการฝึกอบรมแก่บุคลากรของบริษัทที่จะเป็นผู้จัด บริษัทที่มีคุณสมบัติและมาตรฐานของระบบการฝึกอบรมตามที่สถาบันเทคนิคศึกษากำหนดจะได้รับการรับรองสถานภาพเป็นศูนย์ฝึกอบรม พนักงานที่จบหลักสูตรจากศูนย์ที่ผ่านการรับรองจะได้รับประกาศนียบัตรจากบริษัทของตน ซึ่งประกาศนียบัตรนี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นความก้าวหน้าเทียบเท่า NTC-3

13. การฝึกอบรมผู้ให้การอบรม

การฝึกอบรมนี้จัดสำหรับผู้ทำหน้าที่ให้การฝึกอบรม (Trainer) ในบริษัทต่างๆ โมดูลที่จัดให้เรียนได้แก่ การสร้างแบบทดสอบ การออกแบบวิชา การพัฒนาหลักสูตร สำหรับการฝึกอบรมทักษะ ทักษะการสอน ฯลฯ ผู้เรียนต้องจบ 3 โมดูลหลักคือ Coaching Skills, Teaching Skills และ Planning & Implementing Supervised Field Training จึงจะได้รับประกาศนียบัตรการเป็นผู้ฝึกอบรม

14. การสอบเทียบวุฒิ

ผู้ทำงานแล้วซึ่งมีทักษะและประสบการณ์ แต่ไม่ต้องการเข้ารับการฝึกอบรมใดๆ สามารถได้รับประกาศนียบัตรโดยขอเข้ารับการสอบที่สถาบันเทคนิคศึกษาจัดขึ้น ซึ่งมีให้เลือก 3 ระดับทักษะคือ NTC-2, NTC-3 และ CoC

2. เกาหลี (Republic of Korea)

ความเป็นมา

เกาหลีเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญแก่การเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างจริงจังตั้งแต่เริ่มดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในปี ค.ศ.1994 โดยมีเป้าหมายหลักในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ทำให้มีความจำเป็นต้องสร้างระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อรับมือกับความท้าทายต่างๆ ของสังคมแบบใหม่นี้ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ถือเป็น การปรับกระบวนทัศน์เรื่องของการเรียนรู้อย่างมาก เพราะจะต้องมีมุมมองใหม่เพิ่มขึ้นในเรื่องของความสามารถ ประเภทของผู้เรียน และรูปแบบการเรียนรู้ จึงมีการดำเนินงานเพื่อยกระดับทักษะทางวิชาการที่เคยปฏิบัติอยู่ให้สูงขึ้นกว่าเดิม ได้แก่ การอ่านออกเขียนได้ การคำนวณ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งการใช้ภาษาอื่นๆ รวมทั้งพัฒนาทักษะเฉพาะตัวบุคคล ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ความอดทนต่อความเปลี่ยนแปลงที่แปลกใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม และการเรียนรู้วิธีเรียน ส่วนในด้านผู้เรียน ก็มีการเพิ่มประเภทผู้เรียนให้หลากหลายกว่าเดิม ขยายจำนวนประชาชนที่เป็นผู้เรียน จัดเตรียมสิ่งต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ มีการเรียนรู้แบบพหุปัญญา มีรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ได้แก่ การเรียนแบบชดววิชา (Modular) แบบบางเวลา (Part-time) และแบบการศึกษาทางไกล หรือ e-learning

ผลการดำเนินงาน

นวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาของแรงงานในเกาหลี ซึ่งปรากฏเป็นรูปธรรมแล้วมีดังต่อไปนี้

1. การกำหนดให้การศึกษาตลอดชีวิตเป็นเป้าหมายระดับชาติ

เกาหลีปฏิรูปการศึกษาของตนไปสู่ระบบการศึกษาซึ่งมุ่งสร้าง “การศึกษาในอุดมคติ” โดยคณะกรรมการแห่งประธานาธิบดีได้กำหนดเป้าหมายสูงสุดของระบบการศึกษาของเกาหลีภายใต้ความคิดที่เรียกว่า Edutopia หรืออุดมรัฐทางการศึกษา (a utopia of education) ซึ่งหมายถึงความเป็นรัฐสวัสดิการทางการศึกษา โดยระบบการศึกษาต้องเป็นระบบเปิดและเป็นการศึกษาตลอดชีวิตที่ชาวเกาหลีทุกคนสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์จากการศึกษาได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ และได้กำหนดกรอบความคิดไว้ดังนี้ คือ

- จัดการศึกษาให้บุคคลรับประโยชน์ได้ตลอดเวลาตลอดชีวิต
- ใช้เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่อันเฉียบคม เพื่อให้ประชาชนทุกคน

สามารถเปิดประตูสู่การศึกษาได้ทุกสถานที่ทุกเวลาอย่างกว้างขวางเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกโปรแกรมการศึกษา และมองเห็นภาพรวมของการศึกษาที่ตนเองจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง

- เพิ่มอำนาจความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมตัดสินใจประเด็นทางการศึกษาให้แก่องค์กรบริหารท้องถิ่น ผู้เรียน และประชาชนในท้องถิ่น
- การอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษาซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของรัฐต้องปรับให้มีคุณภาพเหมาะกับยุคสมัย
- การศึกษาต้องไม่เป็นระบบที่แยกตัวออกจากระบบอื่น แต่ต้องเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่พัฒนาคนร่วมกับระบบอื่นๆ ของสังคม

2. กฎหมายการศึกษาตลอดชีวิต

เกาหลีสประกาศใช้กฎหมายการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education Law) ในปี ค.ศ. 2000 ทำให้การศึกษาตลอดชีวิตเปลี่ยนจากแนวคิดไปเป็นระบบ มีการจัดตั้งหน่วยงานต่างๆ เพื่อมีหน้าที่รับผิดชอบอย่างเต็มที่ในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ ศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตของระดับชาติ 1 แห่งตั้งอยู่ในกรุงโซล ศูนย์สารสนเทศการศึกษาตลอดชีวิตของระดับภูมิภาค 16 แห่ง และศาลาการเรียนรู้อบรมตลอดชีวิตของระดับท้องถิ่น 225 แห่ง ในการเพิ่มสิทธิที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ชาวเกาหลี มีการดำเนินงานเพื่อให้ระบบมีประสิทธิภาพ อาทิ กองทุนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ธนาคารข้อมูล และบัญชีเงินทุนการศึกษา

3. ธนาคารหน่วยกิต

กฎหมายการศึกษาตลอดชีวิตทำให้สถานที่ทำงานและไซเบอร์สเปซ (Cyber Space) กลายเป็นแหล่งการเรียนรู้ เกาหลีจัดตั้งธนาคารหน่วยกิต (Educational Credit Bank System) ขึ้นใน ค.ศ. 1997 และมีการปรับปรุงใน ค.ศ. 2001 ภายใต้กฎหมาย Credit Hour Recognition and Such เพื่อให้เป็นระบบทางเลือกหนึ่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับอุดมศึกษา ธนาคารนี้ยอมให้ผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งในและนอกโรงเรียนสามารถนำมาประเมินและรับรองเป็นหน่วยกิตได้ ผู้เรียนจะได้รับปริญญาเมื่อสะสมหน่วยกิตถึงระดับที่กำหนด

4. เมืองแห่งการเรียนรู้

รัฐบาลเกาหลีลงทุน 600 ล้านดอลลาร์เพื่อสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning City) จำนวน 3 แห่ง ใน ค.ศ. 2000 และอีก 3 แห่ง ใน ค.ศ. 2001 เพื่อเป็นโครงการนำร่อง มีวัตถุประสงค์ที่จะขยายโอกาสการเรียนรู้ของชุมชนและความเจริญของท้องถิ่น รวมทั้งรณรงค์ให้มีการดำเนินงานให้เกิดภูมิภาคแห่งการเรียนรู้ด้วย เพื่อให้ทั้งประเทศเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

5. ศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตแห่งชาติ

สถาบันพัฒนาการศึกษาเกาหลี กระทรวงการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีหน้าที่กำกับดูแลงานการศึกษาตลอดชีวิต ได้จัดตั้งศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตแห่งชาติ (National Center for Lifelong Education) ในปี ค.ศ. 2000 ประกอบด้วย ฝ่ายวางแผนการศึกษาตลอดชีวิต ฝ่ายส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษาตลอดชีวิต และฝ่ายจัดการศึกษาตลอดชีวิต ทำหน้าที่วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต การฝึกอบรมการศึกษาตลอดชีวิตแก่บุคลากร รวบรวมและเผยแพร่สารสนเทศเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต และเป็นผู้ประสานงานความร่วมมือระหว่างศูนย์สารสนเทศท้องถิ่นเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต (Information Center for Lifelong Education) 16 แห่ง กับศาลาการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Halls) ต่างๆ ในระดับชุมชน

6 การถ่ายโอนการเรียนรู้

ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนการเรียนรู้จากการศึกษาในระบบ ไปศึกษาต่อ การศึกษานอกระบบได้ และนำความรู้ประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาตามอัธยาศัยมาเทียบโอนเป็นหน่วยกิตได้ มีการส่งเสริมให้มีการเรียนแบบสะสมหน่วยกิตได้ตลอดชีวิต คือ ผู้เรียนหรือประชาชนสามารถเก็บผลการเรียนไว้ได้ เมื่อมีความพร้อมเมื่อใดก็สามารถนำมาใช้เรียนต่อเนื่องในระดับการศึกษาที่ต้องการได้

7. การสร้างระบบสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต

กองทุนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตั้งขึ้นเพื่อระดมเงินมาสนับสนุนการศึกษา ศูนย์มัลติมีเดียเพื่อการศึกษ (Korea Multimedia Education Center) สร้างขึ้นเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน และช่วยทำให้การศึกษาเป็นระบบเปิด เครือข่ายแห่งชาติ เพื่อบริการข้อมูลทางการศึกษา (EDUNET) เชื่อมโยงกับโรงเรียน มหาวิทยาลัย ห้องสมุด องค์กร ธุรกิจ หน่วยงานและสถาบันต่างๆ

8. การปรับระบบการทำงาน

กระจายอำนาจการจัดการศึกษาลงสู่จังหวัดและอำเภอ ระดมผู้มีความรู้และประสบการณ์จากท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมบริหารการศึกษาปรับเรื่องการลงทุนทางการศึกษา เพิ่มงบประมาณทางการศึกษา ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ท้องถิ่นเพื่อให้สามารถสนองความต้องการของชุมชนมากขึ้น จัดการศึกษาหลายประเภท หลากหลายรูปแบบและวิธีเรียนให้บุคคลทุกกลุ่มอายุสามารถเข้าศึกษาได้ และปรับโครงสร้างของสถาบันการศึกษาให้เป็นระบบเปิด มีหลักสูตรที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาประชาชนทั่วไปด้วย ให้มีการศึกษาแบบสะสมหน่วยกิตได้ โดยจะเรียนด้วย

วิธีใดก็ได้ ปรับปรุงพัฒนาระบบการศึกษาทั้งระบบ ทั้งในเรื่องหลักสูตร การเรียน การสอน การวัดประเมินผล และการพัฒนาครู ปรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั้งระบบมีความหลากหลายและเป็นรูปแบบของการศึกษาตลอดชีวิต

9. การเพิ่มแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

รัฐเพิ่มสถานที่ที่จะใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคต อาทิ ศาลาสันทนาการ เยาวชน ศูนย์วัฒนธรรมเยาวชน หอพักเยาวชน แหล่งธรรมชาติเพื่อการเรียนรู้ ที่ตั้งแคมป์สำหรับครอบครัว ฯลฯ สำหรับศูนย์กิจกรรมเยาวชนแบบครบวงจร และศาลาสันทนาการสำหรับเยาวชนนั้นสร้างขึ้นตามเมืองใหญ่ๆ และเขตต่างๆ ส่วนศูนย์วัฒนธรรมเยาวชนนั้นเทศบาลเป็นผู้สร้าง รวมทั้งจัดให้มี “ธนาคารข้อมูลว่าด้วยการเรียนรู้ โดยการปฏิบัติด้วยตนเอง” เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมเยาวชนด้วย

10. ระบบพัฒนาทักษะวิชาชีพตลอดชีวิต

ระบบพัฒนาความสามารถทางด้านวิชาชีพตลอดชีวิต จัดขึ้นเพื่อช่วยให้ทุกคนพัฒนาทักษะของตนตลอดไป จะได้สามารถปรับตัว และเปลี่ยนอาชีพได้โดยง่าย ในยุคแห่งความรู้และสารสนเทศ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ โดยเริ่มจากการส่งเสริมอาชีวศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีสมรรถนะด้านวิชาชีพสูงขึ้นโดยขยายหลักสูตรอาชีวศึกษาให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในโลกแห่งการทำงาน เคารพอาชีพต่างๆ มีการสืบเสาะว่าแต่ละคนมีความถนัด และความสามารถในด้านใดบ้าง การศึกษาในแนวนี้จะช่วยให้นักเรียนทุกคนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสร้างนิสัยใฝ่รู้ตลอดไป ช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

11. สถาบันการศึกษาทางไซเบอร์

รัฐส่งเสริมระบบการศึกษาทางไกลเพิ่มขึ้น โดยให้เปิดแหล่งการเรียนรู้ระดับวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยแบบไซเบอร์ (Cyber University) มากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ 16 มหาวิทยาลัย และยกระดับสถานศึกษาลักษณะนี้ให้เทียบเท่ามหาวิทยาลัย ตามกฎหมายว่าด้วยอุดมศึกษา ทั้งนี้ บริษัทเอกชนที่ดำเนินการจะต้องขออนุญาตก่อนเปิดดำเนินการ

12. เทศกาลการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เกาหลีจัดให้มีเทศกาลการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Festival) อันเป็นงานระดับชาติขึ้นเป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 2001 เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ภูมิภาคต่างๆ ทำให้ในปีต่อมา ภูมิภาคจำนวน 10 แห่งจัดเทศกาลในระดับท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้ เทศกาลการเรียนรู้ตลอดชีวิตระดับชาติจะจัดปีเว้นปีโดยเปลี่ยนสถานที่ที่เป็นเจ้าภาพ

13. กฎหมายประกันการจ้างงาน

รัฐใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อให้เกิดการขยายการพัฒนาแรงงานให้ดีขึ้น โดยออกกฎหมายประกันการจ้างงาน (Employment Insurance Law) ใน ค.ศ. 1995 ทำให้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการฝึกอบรมทางเทคนิคแบบเดิมไปเป็นการพัฒนาทักษะอาชีพตลอดชีวิต และปรับกฎหมายพื้นฐานเกี่ยวกับการฝึกอบรมอาชีพที่ใช้ในปี ค.ศ. 1998 ไปเป็นกฎหมายใหม่ที่ส่งเสริมการฝึกอาชีพให้แก่คนทำงานโดยเฉพาะ

14. ปฏิรูปสถานประกอบการให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

รัฐส่งเสริมให้สถานประกอบการปฏิรูปตนเองเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยใช้ระบบ e-KISS (Knowledge Information Sharing Stage) ซึ่งออกแบบสำหรับให้สถานประกอบการทุกประเภทใช้ในการส่งเสริมแรงงานให้เป็นคนงานที่มีความรู้ความสามารถ ด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารในองค์กรเกี่ยวกับเรื่องสารสนเทศด้านการแข่งขัน ความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ ความรู้เฉพาะด้าน และองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยใช้โปรแกรม OASIS ซึ่งเป็นระบบการเรียนรู้ภายในองค์กร ด้วยวิธีแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน โดยคนงานแต่ละคนมีโฮมเพจของตนเอง

15. บริการสีทอง

โครงการบริการสีทอง (Golden Color Service) จัดขึ้นโดยกระทรวงการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในปี ค.ศ. 2002 เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนากำลังคนในระดับท้องถิ่น โดยใช้ผู้ที่เกษียณแล้วมาเป็นอาสาสมัครด้านการศึกษาตลอดชีวิต เป้าหมายของโครงการคือ การวางพื้นฐานการศึกษาตลอดชีวิตในระดับท้องถิ่นจากทรัพยากรทุกอย่างที่มีอยู่ในท้องถิ่น ช่วยให้ผู้สูงอายุได้ใช้ชีวิตอย่างมีชีวิตชีวาในฐานะผู้เชี่ยวชาญการศึกษาตลอดชีวิตของท้องถิ่น

3. อินเดีย (India)

ความเป็นมา

การศึกษาตลอดชีวิตของอินเดีย หมายถึงการศึกษานอกระบบที่จัดเป็นการศึกษาต่อเนื่องให้แก่ประชาชน โดยในปี ค.ศ. 1979-1980 รัฐบาลอินเดียได้มอบหมายให้กรมการศึกษาจัดโปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง (NFE : Non-Formal Education) ให้แก่เด็กอายุ 6-14 ปี ที่ไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนได้ ซึ่งอาจจะเป็นเด็กที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน เด็กที่ถูกใช้แรงงาน เด็กที่ไม่สามารถเข้าโรงเรียนได้เมื่อถึงอายุ

เข้าโรงเรียน โดยเริ่มแรกมุ่งไปที่รัฐซึ่งประชากรมีการศึกษาดำ ต่อมาได้ขยายไปยัง แหล่งเสื่อมโทรม ชาวเขา ชนเผ่าต่างๆ ปัจจุบันดำเนินการไปแล้วประมาณ 25 รัฐ โดยอาศัยอาสาสมัครและองค์กรต่างๆ ร่วมมือในการดำเนินงาน

การศึกษาต่อเนื่องของอินเดียมีขึ้นอย่างเป็นทางการใน ค.ศ. 1997 โดยการ จัดตั้งศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง (Continuing Education Center: CEC) ขึ้น ให้มีจำนวน 1 ศูนย์ ต่อประชากร 2,000-2,500 คน รวมแล้วมีประมาณแสนกว่าแห่ง ทำหน้าที่ให้ การศึกษาแก่ผู้ใหญ่ กิจกรรมหลักคือห้องสมุดและที่อ่านหนังสือ เนื้อหาหลักที่เน้นคือ สุขภาพและโภชนาการ

คณะทำงานการรู้หนังสือแห่งชาติ (National Literacy Mission: NLM) เป็น องค์กรที่ดำเนินงานจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนอินเดียทุกคนอ่านออกเขียนได้ และ ทำงานบรรลุเป้าหมายจนได้รับรางวัลจาก UNESCO ในปี ค.ศ. 1999 โดยประชาชน

ใน 596 จาก 600 จังหวัดสามารถอ่านออกเขียนได้โดยสมบูรณ์ และประชาชน มีการศึกษาต่อเนื่องอีก 238 จังหวัด ทั้งนี้เป้าหมายสูงสุดที่องค์กรต้องดำเนินงานต่อไป คือ การสร้างความยั่งยืนในเรื่องของการรู้หนังสือของประชาชนอินเดียให้อยู่ที่ระดับ 75% ใน ค.ศ. 2007 รวมทั้งดำเนินงานการศึกษาต่อเนื่องเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

รัฐบาลมีการจัดตั้งศูนย์การศึกษา (Bal Bhavans) สำหรับเด็กอายุ 5-16 ปี ซึ่งเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์และมีทักษะทางกีฬา วิชาที่เปิดสอนคือ ศิลปะ การออกแบบ คอมพิวเตอร์ กีฬา ศิลปะการต่อสู้ และ นาฏศิลป์ ภายใต้ศูนย์ให้การศึกษา 40% ของโปรแกรมที่จัดในศูนย์จะจัดให้สตรี ศูนย์นี้เป็นองค์กรอิสระอยู่ภายใต้กรมการศึกษา โดยกรมการศึกษาจะทำหน้าที่ในการ แนะนำ อำนวยความสะดวก และให้ข้อมูลข่าวสาร รัฐบาลอินเดียเน้นการจัดการศึกษา ให้แก่กลุ่มด้อยโอกาส คือ สตรี คนวรรณะต่ำและชาวเขาเผ่าต่างๆ โดยจัดทั้งในระบบ และนอกระบบ โดยให้ที่นั้ง ให้ทุนการศึกษา จัดรายการพิเศษและสิ่งจูงใจต่างๆ

อินเดียเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดประเทศหนึ่งในโลก สามารถจัด อาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้มีแรงงานที่มีความชำนาญทางด้านจัดการและเทคนิค ต่างๆ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ ปัจจุบันกำลังคนของอินเดียเป็นที่ต้องการของตลาดโลก เนื่องจากเป็นแรงงานที่มีฝีมือและทักษะระดับสูง ซึ่งเห็นได้จากรายงานของธนาคารโลก ในปี ค.ศ. 2001 ที่ระบุว่า 40% ของบริษัทในเขตอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ Silicon Valley ของสหรัฐอเมริกาก่อตั้งโดยชาวอินเดีย และมีวิศวกรชาวอินเดียทำงานอยู่ ในเขตอุตสาหกรรม นี้จำนวนถึง 775 บริษัท

การศึกษาและการฝึกอบรมด้านเทคนิคและอาชีวศึกษา มีลักษณะการทำงานที่เกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายโดยธรรมชาติ กระทรวง/สำนักงานในส่วนกลางและรัฐบาลของแต่ละรัฐต่างก็มีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนากำลังคนในส่วนของตน บางแห่งจัดหลักสูตรในระบบหรือนอกระบบระดับวิชาสามัญ บางแห่งจัดหลักสูตรสำหรับพัฒนากำลังคนระดับสูง การจัดการศึกษาและฝึกอบรมด้านเทคนิคและอาชีวศึกษาสำหรับผลิตแรงงานสู่ตลาดมี 3 ระดับ คือ ระดับโรงเรียนเทคนิคอุตสาหกรรมศิลป์และหัตถกรรม ระดับอาชีวศึกษาชั้นสูง และระดับเทคนิคศึกษา

ผลการดำเนินงาน

นวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาของแรงงานในอินเดีย มีดังนี้

1. สถาบันฝึกอบรมด้านอุตสาหกรรม

การฝึกอาชีพของอินเดียส่วนใหญ่ดำเนินงานโดย 2 สถาบันหลัก คือ สถาบันฝึกอบรมด้านอุตสาหกรรม (Industrial Training Institute: ITI) ของรัฐ มีอยู่ประมาณ 5,000 แห่ง และศูนย์ฝึกอบรมด้านอุตสาหกรรม (Industrial Training Center: ITC) ของเอกชนมีอยู่ประมาณ 3,000 แห่ง ทั้งหมดอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงาน Directorate General of Employment and Training (DGE&T) กระทรวงแรงงาน

2. ระบบการฝึกอบรม

การฝึกอบรมอาชีพของอินเดียมี 3 ระบบคือ

ระบบฝึกอบรมช่างฝีมือ (Craftsmen Training Scheme) ใช้เวลา 1-2 ปี ประกอบด้วย หลักสูตรด้านพาณิชยกรรม 64 โปรแกรม และวิศวกรรม 38 โปรแกรม ดำเนินการโดย ITI จัดการเรียนรู้อยู่ทั้งในระบบและนอกระบบ

ระบบฝึกอบรมแบบฝึกงาน (Apprenticeship Training Scheme) ใช้เวลาแตกต่างกันตามวุฒิที่จะได้ ซึ่งมีอยู่ 4 ระดับ ทั้งประกาศนียบัตรและปริญญาบัตร ผู้เรียนจำเป็นต้องมีวุฒิปริญญาตรีในระดับหนึ่งก่อนเข้าเรียน ตามแต่จะกำหนดในหลักสูตร ปัจจุบันมีการจัดฝึกอบรม 72 โปรแกรม เน้นทางพาณิชยกรรมและวิศวกรรมระดับสูง

ระบบฝึกอบรมอาชีวศึกษาชั้นสูง (Advanced Vocational Training Scheme) ใช้เวลา 1-6 สัปดาห์ เป็นหลักสูตรที่จัดให้คนงานที่ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งต้องการเลื่อนระดับทักษะหรือพัฒนาทักษะที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยจัดการเรียนรู้แบบชุดวิชาหรือโมดูล รวมทั้งมีการจัดหลักสูตรพิเศษเฉพาะด้านตามความต้องการของสถานประกอบการ ด้วย

ผู้จัดคือ ITI และสถาบันฝึกอบรมขั้นสูง (Advanced Training Institute: ATI) ของกระทรวงแรงงาน

3. สถาบันอาชีวศึกษากลาง

บัณฑิต ชั้นเดอรัลลาล ชารมา หรือสถาบันอาชีวศึกษากลาง (Central Institute of Vocational Education) ตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1993 เพื่อเป็นศูนย์กลางในการสนับสนุนด้านเทคนิคและวิชาการแก่สถาบันอาชีวศึกษาต่างๆ สถาบันนี้อยู่ภายใต้กำกับของคณะกรรมการวิจัยและฝึกอบรมทางการศึกษาแห่งชาติ (National Council of Educational Research and Training: NCERT) กระทรวงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ภารกิจของสถาบันคือ ดำเนินงานวิชาการทุกด้านที่จะทำให้การศึกษาด้านอาชีวศึกษาประสบความสำเร็จ โดยทำงานโดยตรงหรือร่วมมือกับสถาบันต่างๆ ทั่วประเทศอินเดีย ซึ่งมีการจัดการศึกษาและฝึกอบรมอาชีวศึกษาในระบบและนอกระบบ เพื่อพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคเศรษฐกิจที่หลากหลาย สถาบันมีแนวคิดใหม่ๆ ในการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ อาทิ การสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันต่างๆ ในการจัดการศึกษา การฝึกอบรมในสถานประกอบการ การประสานโรงเรียน-โรงงาน ศูนย์ฝึกอบรมพร้อมการผลิต เป็นต้น แนวคิดเหล่านี้ได้นำเสนอให้สถาบันอาชีวศึกษาต่างๆ นำไปดำเนินการ โดยจัดทำเอกสารคู่มือให้เป็นแนวปฏิบัติ

4. หลักสูตรวิชาชีพแบบสมรรถนะฐาน

หลักสูตรนี้จัดทำโดยสถาบันอาชีวศึกษากลางโดยการพัฒนาคู่มือการสอนและการฝึกปฏิบัติสำหรับนักเรียนและครูในวิชาชีพซึ่งเป็นที่นิยมและสอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของประเทศ โดยให้รัฐต่างๆ นำไปใช้ตามความสมัครใจ ซึ่งรัฐส่วนใหญ่ก็รับไปใช้ในการจัดการศึกษา ลักษณะการเรียนรู้เป็นแบบโมดูลที่ใช้กิจกรรมเป็นฐาน หลักสูตรนี้นอกจากใช้ในสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐแล้ว หน่วยงานเอกชนอื่นๆ ก็นำไปใช้เป็นคู่มือการฝึกอบรมด้วย

5. ระบบการเรียนรู้แบบเปิด

ธุรกิจการศึกษาและการฝึกอบรมในอินเดียมีการดำเนินงานทุกระดับ ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงปริญญาเอก การศึกษานอกระบบสำหรับประชาชนอายุระหว่าง 9-40 ปีนั้น มี 2 แบบคือ หลักสูตรสำหรับเด็กที่มีอายุวัยเรียน และหลักสูตรสำหรับผู้ใหญ่ โดยใช้ระบบการเรียนรู้แบบเปิด (Open Learning System) ซึ่งรัฐจัดตั้งโรงเรียนเปิดแห่งชาติ (National Open Learning School) จำนวน 4 โรง และมหาวิทยาลัยเปิดแห่งชาติ (National Open Learning University) จำนวน 5 แห่ง ขึ้นมาดำเนินงาน

6. สถาบันการศึกษาของประชาชน

สถาบันการศึกษาของประชาชน (Institute of People's Education) ทำหน้าที่ จัดการศึกษาต่อเนื่องแบบนอกระบบ เพื่อสนองความต้องการการฝึกอบรมด้าน อาชีวศึกษาของผู้ใหญ่และเยาวชนที่อยู่ในเขตเมืองและเขตอุตสาหกรรมรวมทั้งคนที่อพยพ จากชนบทเข้ามาสู่เมือง สถาบันนี้เป็นหน่วยงานระดับจังหวัดที่มีบทบาทด้านการศึกษา ทักษะอาชีพและทักษะด้านเทคนิคของประชาชนในพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ

7. หลักสูตรอาชีพศึกษา

การจัดการศึกษาและฝึกอบรมอาชีพต่างๆ ตามหลักสูตรอาชีพศึกษา (Professional Education) นี้ มีทั้งหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรและปริญญาบัตรที่จัดโดย มหาวิทยาลัย สถาบันอาชีวศึกษา และหลักสูตรที่จัดขึ้นโดยพนักงานของสถานประกอบการ อาทิ ธนาคาร บริษัทประกันภัย ฯลฯ วิชาที่จัดมีหลากหลาย และดำเนินงานโดย หน่วยงานทุกแห่งในทุกระดับของประเทศ

8. อุตสาหกรรมการฝึกอบรม

การจัดการฝึกอบรมทักษะอาชีพต่างๆ ในอินเดีย นอกจากจัดโดยหน่วยงาน รัฐบาลแล้ว ยังมีบริษัทจำนวนมากเปิดกิจการจัดฝึกอบรม จนถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรม การฝึกอบรม (Training Industry) อาทิ บริษัท NIIT และ APTECH มีเครือข่ายทั่วประเทศ เป็นที่รู้จักในเรื่องของการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ การตลาด การบริหารการเงิน ผู้ประกอบการที่มีจำนวนมากทำให้เกิดการแข่งขันในด้านคุณภาพ

9. การศึกษาผู้ใหญ่

การศึกษาผู้ใหญ่ (Adult Education) ของอินเดียมีภารกิจในการ จัดการศึกษา 3 โปรแกรมคือ โปรแกรมการรู้หนังสือ โปรแกรมหลังการรู้หนังสือ และ โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่ง 2 โปรแกรมหลังใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก แต่ก็มี การจัดโรงเรียนกลางคืนด้วย วิชาที่เรียนเน้นการศึกษาขั้นพื้นฐาน และทักษะ พื้นฐานอาชีพ การติดตามและประเมินคุณภาพการเรียนรู้ดำเนินการโดย ZSS (Zilla Saksharta Samitis) องค์กรอิสระซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมาย Societies Registration Law ทำหน้าที่กำกับดูแลให้โปรแกรมต่างๆ ของคณะทำงานการรู้หนังสือแห่งชาติไปสู่การ ปฏิบัติในระดับจังหวัดและหมู่บ้านทั่วประเทศอินเดีย

4. สหราชอาณาจักร (United Kingdom)

ความเป็นมา

สหราชอาณาจักรจัดการศึกษาตลอดชีวิต โดยการกำหนดหลักการ วิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ของการจัดการศึกษาตลอดชีวิตไว้อย่างชัดเจน มุ่งจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนทุกคนอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ในหลักการได้กำหนดไว้ว่า บุคคลควรได้รับการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความเสมอภาค ความสำคัญอยู่ที่ผู้เรียน การเรียนรู้มีได้จำกัดเฉพาะในโรงเรียน แต่สามารถเกิดขึ้นที่บ้าน ที่ทำงาน และในชุมชน รูปแบบของการเรียนรู้มีความหลากหลาย มีคุณภาพ มีความยืดหยุ่นและมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย สำหรับวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของการศึกษาตลอดชีวิตคือ มุ่งขยายการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนทุกคน สร้างวัฒนธรรมในการเรียนรู้เพื่อให้ชุมชนหรือสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยทำให้การเรียนรู้กลายเป็นปกติวิสัยในชีวิตประจำวัน ผสมกลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิต เข้าถึงได้ง่าย เป็นประโยชน์ และเกิดความเพลิดเพลิน

ยุทธศาสตร์ที่สหราชอาณาจักรวางไว้ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มีกรอบงานที่ชัดเจนคือ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กระจายอำนาจ ให้ความสำคัญแก่บ้าน สถานประกอบการและชุมชนในการเป็นแหล่งการเรียนรู้ พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนอย่างหลากหลาย จนสามารถเป็นชุมชนหรือเมืองแห่งการเรียนรู้ มีการสร้างความรู้ความเข้าใจ และปรับทัศนคติของประชาชน ให้เห็นความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต หามาตรการต่างๆ ที่จะรณรงค์ให้ประชาชนกลับเข้าสู่การศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาส จัดการศึกษาให้มีความหลากหลาย และยืดหยุ่นในเรื่องกฎระเบียบต่างๆ จัดการศึกษาให้ทุกรูปแบบเชื่อมโยงกันได้ เทียบโอนหน่วยกิตกันได้ และให้มีการเรียนแบบสะสมหน่วยกิต ให้ความสำคัญต่อการเสนอข้อมูลสารสนเทศและการแนะนำเพื่อช่วยจูงใจให้ประชาชนกลับเข้าสู่การศึกษา และเลือกแนวทางการศึกษาด้วยตนเอง มีการใช้ประโยชน์จากสื่อและเทคโนโลยีเพื่อช่วยให้การศึกษาระบายได้ครอบคลุมทั่วถึง กลุ่มเป้าหมายและจัดบริการได้อย่างต่อเนื่อง โดยสร้างเป็นเครือข่ายแห่งชาติเพื่อการศึกษา มีการจัดระบบงบประมาณให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อช่วยสนับสนุนประชาชนกลุ่มเป้าหมายให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สหราชอาณาจักร ถือเป็นหลักการและยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและประสานความร่วมมือในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วน ระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานรัฐ เอกชน องค์กร

ท้องถิ่น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือของชุมชน เพื่อส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายในชุมชน จึงจัดให้มีคณะกรรมการการศึกษาตลอดชีวิตระดับชุมชน เรียกว่า “สมัชชาการศึกษาตลอดชีวิตท้องถิ่น”

ผลการดำเนินงาน

นวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาของแรงงานในสหราชอาณาจักร ที่ปรากฏเป็นรูปธรรมแล้วมีดังต่อไปนี้

1. ระบบการถ่ายโอนการเรียนรู้

ผู้เรียนที่ศึกษาในระบบ สามารถโอนผลการเรียนไปศึกษาต่อในการศึกษานอกระบบได้ รวมทั้งสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาตามอัธยาศัย มาเทียบโอนเป็นหน่วยกิตเพื่อศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น

2. ธนาคารหน่วยกิต

ผลการเรียนที่ผู้เรียนได้รับจากการศึกษาในระบบ นอกระบบหรือตามอัธยาศัย สามารถนำหน่วยกิตมาสะสมไว้ในบัญชีหน่วยกิต (Credit Account) ได้ตลอดชีวิต ผลการเรียนดังกล่าว นำมาใช้เรียนต่อเองได้เมื่อผู้เรียนหรือประชาชนต้องการ

3. เครือข่ายการแนะแนวและการให้คำปรึกษา

เนื่องจากการศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงอายุ และกลุ่มเป้าหมาย ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพแล้ว และบางส่วนเป็นผู้สูงอายุ เป็นผู้ที่ห่างจากระบบการศึกษาไปนาน เพราะฉะนั้น จึงจำเป็นต้องได้รับคำแนะนำ ปรึกษาที่เหมาะสม ได้รับการกระตุ้นใจ การแนะแนวจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น รัฐจึงสร้างเครือข่ายการแนะแนว ในระดับชาติและระดับต่างๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงสารสนเทศเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้โดยตรงและสะดวก

4. บัญชีเงินฝากเพื่อการเรียนรู้ส่วนบุคคล

รัฐมีการปรับระบบงบประมาณใหม่ เพื่อเอื้อให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิต โดยการระดมเงินทุนจากหลายแหล่ง และจัดสรรเงินทุนสนับสนุนผู้เรียนและผู้จัดการศึกษา ในหลายลักษณะ ที่สำคัญคือ การลดภาษีอุปกรณ์เครื่องมือที่นำมาใช้ทางการศึกษา ลดภาษีให้แก่นายจ้าง/สถานประกอบการที่จัดการศึกษาแก่แรงงาน การลดภาษีค่าใช้จ่ายเพื่อการเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ และให้ทุนการศึกษาแก่ผู้ยากไร้ แต่ถึงกระนั้น เพื่อให้ประชาชนทุกคนเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต รัฐจึงจัดตั้งกองทุนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มี “บัญชีเงินฝากเพื่อการเรียนรู้ส่วนบุคคล” (Individual Learning Accounts : ILA) ขึ้นในปี 1997 เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ โดยผู้เรียนจะได้รับเงิน

จากรัฐคนละ 215 ดอลลาร์เพื่อเปิดบัญชี หลังจากนั้นเมื่อเข้ารับการศึกษาจากผู้จัดการ เรียนรู้ที่รัฐรับรองก็จะได้ส่วนลด 20 % ของค่าเล่าเรียน เงินสมทบเข้าบัญชีเงินฝากเพื่อการเรียนรู้ของพนักงานที่สถานประกอบการสมทบให้ เป็นเงินที่ไม่ต้องเสียภาษี รวมทั้งยังมีเงินของรัฐสมทบให้อีกส่วนด้วย อย่างไรก็ตาม ลักษณะของบัญชีเงินฝากนี้จะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล อาทิ กลุ่มที่มีคุณวุฒิต่ำหรือทำงานที่ใช้ทักษะค่อนข้างต่ำหรือไร้ฝีมือ จะได้รับเงินสนับสนุนมากกว่ากลุ่มผู้ที่มีทักษะอยู่แล้วแต่จำเป็นต้องพัฒนาระดับทักษะเพิ่มขึ้น

5. เครือข่ายแห่งชาติเพื่อการเรียนรู้

การสร้างวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้แก่ปวงชน โดยให้การศึกษาเป็นปกติวิสัยของการดำเนินชีวิต กลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิต จนทำให้ประเทศกลายเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้และชุมชนแห่งการเรียนรู้ รัฐจึงจัดโครงสร้างพื้นฐานด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ เข้ากับบ้าน ที่ทำงาน สถานศึกษา และชุมชน (National Learning Grid) รวมทั้งการปฏิบัติเจตคติของประชาชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องของการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างถูกต้อง

6. การเรียนรู้ในสถานประกอบการ

การเรียนรู้ในสถานประกอบการ (Workplace Learning Initiative) มุ่งเน้นการพัฒนาการผลิตกำลังคนตามความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อให้มีการพัฒนาทักษะการทำงานอย่างต่อเนื่องและทันต่อความเปลี่ยนแปลงในเชิงเศรษฐกิจ ปัจจุบันนอกจากไม่มีการเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาจากผู้ประกอบการแล้วรัฐยังให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่สถานประกอบการด้วย หน่วยงานฝึกอบรมมากกว่า 300 แห่งของรัฐถูกยกเลิก แล้วให้สถานประกอบการ สหภาพการค้า และสถาบันการศึกษาทำหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันแทน

พนักงานส่วนใหญ่ในทุกประเภทสถานประกอบการต่างมีความต้องการและคาดหวังที่จะได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะความรู้เพิ่มขึ้น และนายจ้างเองก็พบว่าแรงงานของตนต้องการโอกาสในการเรียนรู้ ดังนั้นเพื่อสนองความต้องการเหล่านี้ นายจ้างบางแห่ง จึงจัดศูนย์การเรียนรู้ในที่ทำงาน โดยร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการจัดการฝึกอบรมและทดสอบเพื่อรับคุณวุฒิ บางส่วนร่วมมือกับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยในการสร้างเครือข่ายข้อมูลผ่านระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อรับความช่วยเหลือด้านวิชาการเพื่อการเรียนรู้ของพนักงานที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและสถานประกอบการ การฝึกอบรมเน้นทักษะ/คุณวุฒิหรือสมรรถนะมากกว่าเวลา หลักสูตรมีความหลากหลาย ยืดหยุ่นและเป็นลักษณะชุดวิชา (Modular) ที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามศักยภาพ มีการฝึกทักษะด้วยการปฏิบัติงานจริง จนสามารถผ่าน

การทดสอบเพื่อรับคุณวุฒิตามเกณฑ์ที่สถานประกอบการต้องการ โดยเฉพาะบุคคลที่ทำงานอยู่แล้วแต่ขาดทักษะหรือคุณวุฒิ การฝึกอบรมส่วนใหญ่รับผิดชอบโดยสถานประกอบการโดยไม่ต้องพึ่งสถานศึกษา นอกจากนี้สถานประกอบการยังช่วยรัฐรับผิดชอบให้การฝึกอบรมแก่ผู้ว่างงาน หรืออยู่ระหว่างหางานทำ แต่ขาดคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับการบรรจุนั้น โดยรัฐให้เงินอุดหนุนในรูปแบบ โครงการและมาตรการเร่งรัดพัฒนากำลังคนในรูปแบบต่างๆ

7. การเรียนรู้ในสถาบันการศึกษา

การจัดการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในสถาบันการศึกษานั้น เน้นความต้องการของนายจ้างเป็นหลัก ทำให้การจัดการเรียนการสอนได้รับการปรับปรุงพัฒนาอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง ผู้ที่ทำงานอยู่แล้วสามารถรับการทดสอบทักษะความสามารถ เพื่อรับคุณวุฒิวิชาชีพโดยใช้พื้นฐานความรู้ความสามารถและสมรรถนะทางอาชีพจากประสบการณ์ที่ปฏิบัติงานได้

สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ที่รับผิดชอบเป็นวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยของรัฐ มีจำนวนน้อยที่เป็นสถานศึกษาเอกชน การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาชีพในสถาบันการศึกษาดังกล่าวเป็นไปอย่างยืดหยุ่น หลากหลาย เป็นระบบเปิด กล่าวคือ ผู้เรียนมีทางเลือกหลายทางตามศักยภาพและความต้องการ สามารถเลือกเรียนเต็มเวลา บางเวลา หรือระบบทางไกลได้ ระยะเวลาของแต่ละหลักสูตรขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระและคุณวุฒิที่กำหนด โดยมีหลักสูตรวิชาชีพพื้นฐาน วิชาชีพเฉพาะ วิชาชีพสำหรับผู้จัดการ ช่างเทคนิค และช่างฝีมือ และยังจัดให้มีวิชาสามัญเพื่อเตรียมความพร้อมในการศึกษาต่อมหาวิทยาลัย เนื่องจากความหลากหลายของระยะเวลาในการเรียน รูปแบบการเรียนรู้จึงใช้ระบบชุดวิชาเป็นหลัก ทั้งนี้ สถาบันที่จัดว่ามีบทบาทสำคัญที่สุดคือ วิทยาลัยการศึกษาต่อเนื่อง (Further Education Colleges) 562 แห่งทั่วประเทศ

8. องค์กรฝึกอบรมแห่งชาติ

รัฐบาลเห็นความสำคัญของการสร้างความร่วมมือกับนายจ้างและองค์กรต่างๆ ที่จัดการศึกษาและฝึกอบรม จึงได้จัดตั้งองค์กรฝึกอบรมแห่งชาติขึ้น เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์เครือข่ายเชื่อมโยง ระหว่างผู้ประกอบการในส่วนต่างๆ กับสถาบันการศึกษาและฝึกอบรม ภารกิจหลักคือ พัฒนาแผนยุทธศาสตร์เพื่อกำหนดความต้องการด้านการศึกษา ทักษะ และการฝึกอบรมในปัจจุบันและอนาคต ในแต่ละภาคเศรษฐกิจ หรือกลุ่มอาชีพ ให้ข้อเสนอแนะนโยบายด้านการศึกษาและการฝึกอบรม ดำเนินงานร่วมมือประสานงานกับเครือข่าย สถานประกอบการ สถาบันการศึกษาและฝึกอบรม สนับสนุนและส่งเสริมนายจ้างและพนักงานให้มีโอกาสในการฝึกอบรมเพื่อรับคุณวุฒิในส่วนที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ยังรับผิดชอบในการพัฒนา ทบทวน ปรับปรุง และดำรงรักษามาตรฐานสมรรถนะอาชีพแห่งชาติ ซึ่งเป็นรากฐานในการกำหนดคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติด้วย

9. สหภาพการค้า

หน่วยงานนี้มีมานานแล้ว แต่เพิ่งมีบทบาทสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของพนักงานในสถานประกอบการในปี ค.ศ. 1998 โดยทำหน้าที่ประสานความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง จัดข่าวสารข้อมูล โปรแกรมการศึกษาและฝึกอบรม ระดับทักษะและคุณวุฒิ โดยการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันคือ “เครือข่ายการเรียนรู้” ของตัวแทนสหภาพ ได้รับการสนับสนุนการเงินจากโครงการฝึกอบรมของสหภาพ จากกลไกมหาวิทยาลัยเพื่ออุตสาหกรรม (University for Industry) และจากบัญชีการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Individual Learning Account)

กรอบนโยบายของสภาสหภาพการค้า (Trade Union Council) ที่เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2542 ประกอบด้วย การเร่งรัดดำเนินงานให้มีการเพิ่มความต้องการในการเพิ่มพูนทักษะ พร้อมการขยายแหล่งและทางเลือกในการฝึกอบรม สร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนายจ้าง เพื่อพัฒนาธุรกิจโดยพัฒนาคน จัดเก็บค่าธรรมเนียมแยกตามภาคธุรกิจเพื่อการศึกษาและฝึกอบรม และให้กฎหมายของสหภาพครอบคลุมการฝึกอบรมด้วย

10. โครงการสนับสนุนความร่วมมือ

รัฐมีโครงการสำคัญที่สนับสนุนความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการให้เข้มแข็งและเป็นระบบในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต โดยโครงการความเป็นหุ้นส่วน (Partnerships) จัดเพื่อให้มีการสร้างความเชื่อมโยงหรือการผนึกกำลังกันในระดับท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการศึกษา ส่วนโครงการผนึกกำลัง (Compacts) จัดเพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา นายจ้าง และผู้เรียนโดยการรวมกลุ่มกัน เพื่อให้การสนับสนุนและช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแรงจูงใจและสร้างความสำเร็จในโรงเรียนตามที่สถานประกอบการต้องการ เมื่อมีการผนึกกำลังทุกฝ่ายจะต้องดำเนินการตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด เช่น ผู้เรียนต้องตั้งใจศึกษาฝึกอบรม ไม่ขาดเรียน มาเรียนตรงเวลา ขณะเดียวกันนายจ้างที่ร่วมใน Compacts จะต้องให้ข้อมูลความเคลื่อนไหวของงานแก่สถานศึกษา/ผู้เรียน จัดหางานให้ผู้เรียนตรงตามที่เรียนมาหรือให้การสนับสนุนด้านการเงินเพื่อศึกษาวิชาชีพต่อเนื่องเป็นต้น

11. โครงการผู้ลงทุนด้านคน

รัฐจัดทำโครงการผู้ลงทุนด้านคน (Investors in People: IIP) ขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนให้สถานประกอบการลงทุนในการพัฒนากำลังคน เป็นมาตรฐาน

ระดับชาติหรือเกียรติบัตรที่ให้แก่สถานประกอบการ ในฐานะที่ให้ความสำคัญในการดำเนินงานพัฒนากำลังคนตามเกณฑ์ที่กำหนด ช่วยให้สถานประกอบการได้รับประโยชน์จากการที่พนักงานเพิ่มพูนทักษะและคุณวุฒิ และสร้างความสัมพันธ์ในงานที่ดี ช่วยพัฒนาธุรกิจ และสามารถเห็นภาพชัดเกี่ยวกับการลงทุนพัฒนาคนที่มีส่วนช่วยให้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานและผลิตผล และที่สำคัญมีส่วนช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ

12. มหาวิทยาลัยเพื่ออุตสาหกรรม

โครงการมหาวิทยาลัยเพื่ออุตสาหกรรม (University for Industry) เกิดขึ้นจากความต้องการของรัฐที่จะสนับสนุนการขยายกิจกรรมการศึกษาและฝึกอบรมของแรงงาน มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเครือข่ายความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ โดยการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ในการฝึกอบรม เพื่อให้สามารถเข้าถึงบุคคลในสถานที่ทำงานหรือบ้านพักโดยทางโทรศัพท์ เคเบิล ดาวเทียมและอินเทอร์เน็ต สำหรับการเรียนในที่ทำงาน โครงการนี้เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต เป็นรูปแบบวิธีการที่สะดวก มีประสิทธิภาพ และได้รับการยอมรับจากนายจ้าง โครงการนี้มีขอบเขตกว้างขวางทั้งด้านการใช้ข่าวสารข้อมูลการศึกษา ฝึกอบรมต่อ การให้ความรู้เฉพาะทางที่สนใจ ให้บริการ เน้นแนวการศึกษา และสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

13. กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualification Framework: NQF) เป็นกรอบการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนหลังการศึกษาภาคบังคับ และสำหรับผู้ใหญ่ที่ทำงานแล้ว แบ่งเป็น 3 สายคือ สายสามัญ คือคุณวุฒิ GCSE, GCE-A Level และปริญญา สายอาชีวศึกษา คือคุณวุฒิ GNVQ และสายอาชีพเฉพาะคือคุณวุฒิ NVQ กรอบคุณวุฒินี้พัฒนาขึ้นเพื่อให้หุ้นส่วนที่จัดการศึกษามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ช่วยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคุณวุฒิต่างๆ การเทียบเท่าระหว่างคุณวุฒิ และเส้นทางความก้าวหน้าในการศึกษา ทำให้ผู้เรียนสามารถประสานทางเลือกและผสมผสานคุณวุฒิชนิดต่างๆ ได้ ส่งเสริมความกว้างขวางของการศึกษาและความเฉพาะในสาขาหนึ่งๆ ช่วยกำหนดทางเลือกที่มีเหตุผล สามารถข้ามสายคุณวุฒิประเภทต่างๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการซ้ำซ้อนในระบบการศึกษาโดยไม่จำเป็น

14. คุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติ

คุณวุฒิวิชาชีพที่อยู่บนฐานของมาตรฐานอาชีพ (Occupational Standards) ที่กำหนดโดยเจ้าของอาชีพ เรียกว่า คุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติ (National

Vocational Qualification: NVQ) เป็นการวัดสมรรถนะทางอาชีพของผู้ที่ทำงานแล้ว โดยไม่จำกัดอายุหรือช่วงเวลาใดของอาชีพ จึงเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต ทั้งนี้ สมรรถนะดังกล่าวครอบคลุมอาชีพทุกประเภทและทุกระดับ โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับทักษะพื้นฐานอาชีพ ระดับผู้ปฏิบัติงานเบื้องต้นหรือกึ่งฝีมือ ระดับช่างฝีมือ ช่างเทคนิคหรือหัวหน้าคํูมงาน ระดับอาชีพเทคนิค ผู้บริหารระดับล่างหรือกลาง และระดับมืออาชีพผู้ต้องมีใบประกอบวิชาชีพ หรือผู้บริหารระดับสูง

15. การสนับสนุนผู้ต้องการทักษะอาชีพและช่างฝึกหัดรูปแบบใหม่

โครงการ Job Seekers and Modern Apprenticeship เป็นการจัดร่วมกันระหว่างสถานประกอบการ สถานศึกษาและองค์กรในท้องถิ่น เสนอทางเลือกให้ผู้ว่างงานที่เป็นเยาวชนอายุ 18-24 ปี ให้ตกลงตามข้อเสนอข้อใดข้อหนึ่งใน 4 ข้อที่กำหนดในโครงการ ซึ่งรวมถึงการทำงานเต็มเวลาและรับการศึกษาและฝึกอบรบบางเวลาหรือรับการศึกษาเต็มเวลาในสถานศึกษา โดยได้รับค่าใช้จ่ายสนับสนุนจากรัฐ เพื่อสนับสนุนการฝึกอบรบพนักงานใหม่ของสถานประกอบการโดยจัดเงินอุดหนุนให้สถานประกอบการเป็นค่าใช้จ่าย โดยร่วมมือกับสถานศึกษาจัดโปรแกรมการศึกษาและฝึกอบรบโดยมีการฝึกอบรบบางส่วนในสถานศึกษา และฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ

16. การฝึกอบรบเพื่องาน

การฝึกอบรบเพื่องาน (Training For Work) จัดสำหรับผู้มีอายุ 25 ปีขึ้นไป เพื่อฝึกอบรบให้มีทักษะความรู้และคุณวุฒิ ตามความต้องการของสถานประกอบการ โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการจัดโปรแกรมฝึกอบรบในสถานศึกษาฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ และทดสอบคุณวุฒิจากผลการปฏิบัติงาน

5. เดนมาร์ก (Denmark)

ความเป็นมา

การเรียนรู้ตลอดชีวิตของเดนมาร์กเน้นการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งนำมาใช้ในความหมายเดียวกัน เดนมาร์กจัดการศึกษาผู้ใหญ่ครั้งแรกในศตวรรษที่ 19 โดยเป็นการเคลื่อนไหวทางศาสนาและสังคมเพื่อพัฒนาบุคลากรทางศาสนา เมื่อถึงตอนต้นศตวรรษที่ 20 การศึกษาผู้ใหญ่จัดขึ้นเพื่อสันทนาการยามว่าง ดำเนินการโดยสมาคมการศึกษาผู้ใหญ่ ใช้เวลาเรียนตอนเย็น ต่อมาเกิดปัญหาการว่างงาน คนงานที่ไม่มีฝีมือต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้มีงานทำ สหภาพแรงงานที่ไม่มีฝีมือ สมาคมนายจ้าง สถาบันเทคโนโลยี จึงจัดทำหลักสูตร 3 ปี เรียนตอนเย็นและภาคฤดูหนาวขึ้น ในปี ค.ศ.1950

กระทรวงแรงงานจัดตั้งโรงเรียน 5 แห่ง เพื่อสอนคนว่างงาน คนไร้ฝีมือ เป็นหลักสูตรอาชีวศึกษา ใช้เวลา 3 สัปดาห์ ปี ค.ศ. 1960 กิจกรรมเหล่านี้มีกฎหมายที่เรียกว่า Act on Vocational Training for Unskilled Workers รองรับ แต่กฎหมายที่เกี่ยวกับการศึกษาของแรงงาน จริงๆ เรียกว่า Act on Labour Market Training Courses เริ่มมีตั้งแต่ปี ค.ศ. 1985 เป็นต้นมา เน้นเรื่องการฝึกฝีมือเพิ่มเติมให้แก่แรงงานทางด้านเทคโนโลยี หัวหน้างาน และการฝึกงานเพื่อทำงานใหม่ และในปี ค.ศ. 1989 มีการออกพระราชบัญญัติการศึกษาผู้ใหญ่ ทำให้มีการจัดศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่ดำเนินการโดยเขตต่างๆ เกิดขึ้น

ปี ค.ศ. 2000 ได้มีพระราชบัญญัติใหม่อีก 10 ฉบับ เพื่อปฏิรูปการศึกษาผู้ใหญ่ และการฝึกอบรมต่อเนื่อง เรียกว่าการปฏิรูปการศึกษาต่อเนื่อง มีผลบังคับใช้ตั้งแต่มกราคม ค.ศ. 2001 เป็นต้นมา โดยรัฐสนับสนุนเงินค่าเรียนแก่นักศึกษาผู้ใหญ่ และทุนสำหรับสถาบันที่เปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่องรูปแบบใหม่ การศึกษาผู้ใหญ่ของเดนมาร์กจึงเป็นระบบขึ้น ทั้งในด้านการจัดองค์กร โครงสร้าง ข้อกำหนดก่อนรับเข้าเรียน และเนื้อหาวิชาซึ่งแยกตามประเภทวิชา อาชีพ และการฝึกอบรมสำหรับผู้ใหญ่ที่มีงานทำแล้ว

ในแง่กฎหมาย การศึกษาผู้ใหญ่เป็นการศึกษาเพื่อคุณวุฒิ มีวัตถุประสงค์ให้ผู้ใหญ่ปรับปรุง เพิ่มเติมความรู้และทักษะโดยทั่วไป ทั้งนี้เพื่อเพิ่มศักยภาพ การดำเนินชีวิตอย่างมีส่วนร่วมในสังคมและเพื่อความเข้าใจต่อสถานการณ์ชีวิตของตน ซึ่งจะทำให้ผู้ใหญ่มีคุณสมบัติเพิ่มเติม มีความรู้ทั่วไป มีทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ทั้งนี้ Adult Education and Continuing Training Programmes จัดให้ทุกระดับการศึกษา

สำหรับการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญเป็นงานของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่จัดตั้งหรือเปิดศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่ ให้ความเห็นชอบในการเปิดวิชาที่สอน กำหนดกรอบงบประมาณ นิเทศการสอน และเนื้อหาที่เปิดสอน งบประมาณหรือทุนที่ให้จึงเป็นแบบ Taximeter คือ คิดตัวผู้เรียนตามสถานการณ์ที่ผู้เรียนเป็นอยู่ สภาพของเขตจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดในกิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้เข้าเรียนการศึกษาผู้ใหญ่จะต้องจ่ายเงินค่าเล่าเรียนแก่สถาบันหรือวิทยาลัยการอาชีพโดยใช้เงินจากทุนที่รัฐจัดสรรให้ เพื่อให้สถาบันนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน โดยค่าเล่าเรียนคิดเป็นค่าใช้จ่ายประมาณ 25-30 % ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดของสถาบัน การศึกษาของผู้ใหญ่จะคู่ขนานไปกับการศึกษาในระบบปกติ และ

สามารถปรับเปลี่ยนไปมาได้ระหว่าง 2 ระบบ

ผลการดำเนินงาน

นวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาของแรงงานในเดนมาร์ก ซึ่งจัดเป็นการศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษาต่อเนื่อง มีดังต่อไปนี้

1. ศูนย์ฝึกอบรมเพื่อตลาดแรงงาน

โครงการนี้จัดขึ้นตามพระราชบัญญัติ Act on Labour Market Training Courses ในปี ค.ศ.1996 มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกคนงานให้เข้าสู่ตลาดแรงงาน พัฒนาคุณสมบัติของแรงงาน เพื่อสนองความต้องการตลาดแรงงาน ซึ่งมีผลดีต่อแรงงานในวงการธุรกิจและอุตสาหกรรม และให้เกิดแรงงานอย่างสมดุลในทุกสาขาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน ศูนย์นี้ให้การฝึกอบรมแก่แรงงานที่มีทักษะและไม่มีทักษะที่มีงานทำและไม่มีการทำ เปิดกว้างแก่บุคคลที่กำลังหางานทำ เป็นแรงงานกึ่งฝีมือที่สำเร็จการอาชีวศึกษา หรือโปรแกรมการฝึกอบรม หรือบุคคลที่อยู่ในการศึกษาต่อเนื่องอยู่แล้ว

การบริหารจัดการขึ้นอยู่กับความร่วมมือระหว่างกระทรวงแรงงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สภาตลาดแรงงาน (Labour Market Council) ซึ่งทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายของตลาดแรงงาน และมีคณะกรรมการอีก 4 คณะซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีด้วย คณะกรรมการของศูนย์ฝึกอบรมเพื่อตลาดแรงงานในระดับท้องถิ่น จะประกอบไปด้วยตัวแทนจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาผู้ใหญ่และสถาบันฝึกอบรมในท้องถิ่น และตัวแทนจากวิชาชีพต่างๆ ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของศูนย์การฝึกอบรมเพื่อตลาดแรงงาน ได้รับเงินสนับสนุนเงินจากภาษีแรงงาน ซึ่งเก็บจากทุกคนที่อยู่ในตลาดแรงงานทั้งนายจ้างและลูกจ้าง

ศูนย์จำนวน 23 แห่ง เปิดสอนหลักสูตรที่อยู่ในกรอบของ 50 สาขาอาชีพ แต่ละวิชา จะแตกต่างกันไปตามสาขาวิชาเหล่านั้น ในแต่ละวิชาจะเป็นชุดวิชาหรือโมดูลใช้เวลาเรียนประมาณ 1-5 สัปดาห์ เมื่อจบชุดวิชาจะมีคุณสมบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมต่อเนื่อง และการจ้างงาน นอกจากนี้ก็มีวิชาที่ฝึกตามความต้องการของหน่วยงาน ซึ่งในกรณีนี้หน่วยงานจะออกค่าใช้จ่ายเอง

ศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพพิเศษสำหรับบุคคลที่ว่างงาน ประกอบด้วยวิชาเบื้องต้นเพื่อปรับปรุงโอกาสการหางานของผู้ที่ว่างงาน โดยจัดเฉพาะวิชาความต้องการของกลุ่ม เช่น หลักสูตรหรือวิชาชีพ 1 ปี สำหรับคนว่างงานอายุ 25 ปีขึ้นไป หลักสูตรระยะยาว

สำหรับคนว่างงานที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป การฝึกอบรมสำหรับคนเข้าเมืองและโปรแกรมแนะแนวการอาชีพระยะสั้น-ยาว ซึ่งจะช่วยทำให้คนว่างงานมีงานทำ วิชาที่เปิดสอนมีลักษณะเป็นชุดๆ แยกจากกัน (โมดูล) บางวิชาประเมินผลโดยการสอบ บางวิชาต้องใช้ระยะเวลาเรียนนาน เช่น ช่างเชื่อมโลหะ ช่างเครื่องบิน ผู้สำเร็จการฝึกอบรมจะได้รับประกาศนียบัตรซึ่งแสดงการเรียนจบและการผ่านมาตรฐานในระดับนานาชาติ

2. การศึกษาระบบเปิด

โครงการนี้จัดขึ้นตามพระราชบัญญัติ Act on Open Education โดยมีผลตั้งแต่เดือนธันวาคม ปี ค.ศ.1993 ดำเนินงานโดยสถาบันภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมวิชาชีพอย่างกว้างขวางให้ผู้ใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสอนคนที่มืงานทำและคนว่างงานตามความต้องการของตลาดแรงงาน และจัดสอนเต็มเวลาสำหรับคนที่มืงานทำแต่ได้รับการสนับสนุนให้มาเรียนต่อในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

การศึกษาระบบเปิด จัดการเรียนการสอนเป็นรายวิชาหรือกลุ่มวิชา โดยวิทยาลัยอาชีพหรือสถาบันอุดมศึกษามุ่งให้เป็นการศึกษาเปิดสำหรับทุกคนทุกเมื่อทุกเวลาที่ต้องการ และสามารถกลับเข้าสู่ระดับการศึกษาสายปกติได้เมื่อมีคุณสมบัติครบถ้วน

หลักสูตรและวิชาที่ใช้สอนแตกต่างกันออกไป เพราะการศึกษาเปิดสามารถเปิดได้ทุกวิชาตั้งแต่หลักสูตรที่มีระยะเวลาเรียน 1-8 สัปดาห์ จนกระทั่งถึงการเรียนที่นำไปสู่ประกาศนียบัตรในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ HF โดยวิชาที่เปิดสอนต้องเป็นไปตามวิชาที่เปิดสอนในสายสามัญและสถาบันการศึกษาที่เรียนเต็มเวลา

กิจกรรมการเรียนการสอนในการศึกษาระบบเปิด อาจจะเป็นเรียนบางเวลาเต็มเวลาหรือแล้วแต่สะดวก มีการให้หน่วยกิตเป็นรายวิชา หรือเป็นโปรแกรม แล้วแต่จะจัดตามความต้องการหรือความสะดวกของผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินผลเป็นการประเมินผลแบบไม่ต่อเนื่อง ประกาศนียบัตรที่ให้จะเป็นใบแสดงผลการเรียน (Transcript) เมื่อเรียนจบรายวิชาเป็นทอม หรืออาจเป็นใบประกาศนียบัตร เมื่อสำเร็จโปรแกรมก็ได้

3. ระบบการศึกษาต่อเนื่อง

โครงการนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติอาชีวศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ ที่มีผลตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ.2000 วัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้ใหญ่ปรับปรุงงานในหน้าที่และความรอบรู้ในวิชาพื้นฐาน วิชาขั้นสูง และสมรรถนะของวิชาชีพตนเอง เนื้อหาวิชาและการจัดต้องสนองความต้องการแรงงานและประสบการณ์ของผู้ใหญ่ ให้สามารถทำงานและเรียนไปด้วย จนได้รับประกาศนียบัตรเพื่อใช้ประโยชน์ในการทำงาน

การบริหารจัดการกระทำโดยสภาการศึกษาผู้ใหญ่ (Council for Adult

Education) ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีแรงงาน รัฐมนตรีการค้าและอุตสาหกรรม เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่ทางการศึกษาต้องการ รวมทั้งความเกี่ยวพันที่เกิดในการศึกษาผู้ใหญ่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดแรงงานการอุตสาหกรรมและนโยบายการประเมินผล

การศึกษาต่อเนื่องสำหรับผู้ใหญ่ที่เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะจัดสำหรับผู้มีอายุ 25 ปีขึ้นไปและทำงานมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี ต้องจบการศึกษาพื้นฐานวิชาใดวิชาหนึ่งที่ตัวเองต้องการจะเรียนต่อ มีทั้งระดับประกาศนียบัตร ระดับเชี่ยวชาญ และระดับก้าวหน้า เป็นต้น หลักสูตรที่สอนมีตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไป จนถึงการศึกษา ขั้นก้าวหน้า ส่วนวิธีการสอน ก็ดำเนินการโดยโรงเรียนหรือสถาบัน จัดเป็นแผนเฉพาะสำหรับนักศึกษาแต่ละคน โดยจะสอนเพิ่มเติมจากความรู้เดิมเพื่อให้จบในระดับประกาศนียบัตรระดับใดระดับหนึ่งตามที่เขาต้องการผู้แนะนำจะทำหน้าที่แนะนำการเรียนให้แก่ผู้เข้าเรียน ซึ่งวิชาที่เรียนอาจจะไปเรียนปกติหรือเรียนแบบยืดหยุ่นตามแต่ละดวง

การประเมินผลใช้วิธีเดียวกับการประเมินผลในสาขาวิชาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในทุกๆระดับ ประกาศนียบัตรจะให้ก็ต่อเมื่อจบโปรแกรมระดับใดระดับหนึ่งตามที่กำหนด ครูผู้สอนในการศึกษาต่อเนื่องของผู้ใหญ่จะมีคุณสมบัติเดียวกับครูในสถาบันปกติ

4. ศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่

รัฐจัดให้มีศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่ (Adult Education Center) บริหารงานโดยสภาของศูนย์ ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นตัวแทนของสภาเขต ตัวแทนของสภาเทศบาล ตัวแทนของสหภาพแรงงาน ตัวแทนของนายจ้าง และครูที่สอนหลักสูตรวิชาการ ทุกศูนย์จะมีสภาวิชาการ ประกอบด้วยครูใหญ่และครูทุกคนของศูนย์ แต่ละศูนย์จะมีสภาของนักศึกษาซึ่งแต่งตั้งตัวแทนเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกคณะกรรมการที่ศูนย์ตั้งขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของผู้เรียนโดยทั่วไป

ศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่จำนวน 75 แห่ง เปิดสอนตามหลักสูตรการศึกษาสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เพื่อเพิ่มคุณวุฒิและทักษะให้แก่ผู้ใหญ่เพื่อประโยชน์ในการทำงาน แต่ละศูนย์ต้องสอนวิชาภาษาเดนมาร์ก คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ จิตวิทยา ประวัติศาสตร์ และปรัชญา โดยกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบหลักสูตรเหล่านี้ วิธีสอนจะเป็นแบบรายวิชา ผู้ใหญ่ที่ไม่ได้เข้ามาเรียนอาจจะขอสอบเทียบได้ การประเมินผลก็เหมือนกับวิธีทั่วไป ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้ประกาศนียบัตรในแต่ละรายวิชาที่จบ ซึ่งการเรียนจบในรายวิชาเหล่านี้จะนำไปสู่การได้รับประกาศนียบัตรจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรือ HF ได้

5. ระบบการแนะแนว

การศึกษาผู้ใหญ่ของเดนมาร์ก มีลักษณะหลากหลาย ยืดหยุ่น สนองตอบความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล รัฐจึงจัดระบบการแนะแนวการเรียนรู้อย่างจริงจัง มีการแนะแนวตลอดเวลา แนะนำเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม สารสำคัญของคำแนะนำจะเกี่ยวกับวิชาที่เรียน วิธีการเรียนที่เปลี่ยนถ่ายไปยังสถาบันอื่น การปรับเปลี่ยนไปมาระหว่างการศึกษาในระบบและการศึกษาผู้ใหญ่ การเลือกวิชา โครงสร้างระบบการศึกษา การเข้าเรียน การวัดประเมินผล รวมทั้งตลาดแรงงาน เศรษฐกิจ สังคม และการจัดทำแผนการศึกษาของตน

6. สวิตเซอร์แลนด์ (Switzerland)

ความเป็นมา

การเรียนรู้ตลอดชีวิตของสวิตเซอร์แลนด์ มีลักษณะเป็นการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาผู้ใหญ่ที่ใช้ในความหมายเดียวกัน คือ การเรียนรู้ที่มีการจัดชั้นเรียนให้แก่ผู้ใหญ่โดยสถาบัน กลุ่มบุคคล หรือบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเอกชน มีสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อการสอนอย่างครบถ้วน บุคคลที่เรียนต่อเนื่องมักจะหมายถึง บุคคลที่ทำงานแล้ว แม่บ้าน คนว่างงาน และคนที่เกษียณอายุ ซึ่งมีความสนใจที่จะเรียนต่อแต่ไม่ครอบคลุมถึงผู้เรียนในระบบและในระบบคู่ขนาน คือ ผู้ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยกับผู้ที่อยู่ในระหว่างการฝึกงานในสถานประกอบการ (Apprenticeship) ซึ่งมีประมาณร้อยละ 80 ของจำนวนผู้เรียนทั้งหมด ดังนั้น การศึกษาต่อเนื่องสำหรับผู้จบการศึกษาแล้วจึงมีน้อย เมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มยุโรปอื่นๆ

ศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่ของเอกชนโดยทั่วไปเปิดสอนด้านภาษา สันทนาการ อาชีวศึกษา การสื่อสาร การจัดการ และอื่นๆ ในช่วงปี ค.ศ.1991-1996 รัฐบาลกลางให้การสนับสนุนในเรื่องการศึกษาต่อเนื่อง จึงมีวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีของรัฐบาลกลางเข้าร่วมให้การการศึกษาต่อเนื่องในระดับที่สูงมากขึ้น

ผลการดำเนินงาน

นวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาของแรงงานในสวิตเซอร์แลนด์ มีดังต่อไปนี้

1. การกำหนดเป้าหมาย

เป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องในสวิตเซอร์แลนด์มีความหลากหลายโดยเป้าหมายหลักคือส่งเสริมอิสรภาพทางความคิดของผู้ใหญ่ ส่วนวัตถุประสงค์อื่นๆ ได้แก่

สนับสนุนความเสมอภาคในชีวิตของทุกเพศ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติ ส่งเสริมบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสามารถกลับเข้าสู่การทำงานได้อีก การศึกษาและปรับปรุงความสัมพันธ์ทางสังคมในกลุ่มที่มีวิชาชีพส่งเสริมการหาความหมายในชีวิตในสังคมปัจจุบัน โดยการให้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม ประชญา การออกกำลังกาย ทักษะชีวิตที่สร้างสรรค์ซึ่งอาจไม่เกี่ยวข้องกับอาชีพ ตลอดจนส่งเสริมสติปัญญาและจิตวิญญาณ เป็นต้น

2. พื้นฐานของกฎหมาย

การศึกษาต่อเนื่องของสวีตเซอร์แลนด์มีลักษณะคู่ขนานระหว่างรัฐกับเอกชน ทั้งในลักษณะของการหวังผลกำไรและไม่หวังผลกำไร เนื่องจากสิทธิในการศึกษาต่อเนื่องยังไม่ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมาย ดังนั้นการศึกษาต่อเนื่องจึงเป็นหน้าที่ของบุคคลที่จะแสวงหาโอกาสในการเรียนต่อด้วยตนเอง

ในระดับรัฐบาลกลาง กำหนดให้การศึกษาต่อเนื่องอยู่ในกฎหมายและระเบียบ แต่ไม่เป็นหมวดหมู่ที่แน่นอน โดยให้อยู่ภายใต้หน่วยงานของรัฐบาลกลางที่ชื่อว่า “EDK” ในระดับเขตกำหนดให้การศึกษาต่อเนื่องด้านอาชีวศึกษาอยู่ในกฎหมายจำนวน 11 เขต และในบางเขตมีกฎหมายระบุไว้อย่างชัดเจนด้วย สำหรับในระดับชุมชนนั้น ชุมชนใหญ่จะมีกฎระเบียบที่ส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อเนื่อง ในเมืองใหญ่ๆ มีการศึกษาต่อเนื่องด้านอาชีวศึกษาซึ่งควบคุมและดำเนินการโดยเขตและรัฐบาล

3. การตัดสินใจและงบประมาณ

สวีตเซอร์แลนด์มีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องการศึกษาต่อเนื่อง ดังนั้นการสนับสนุนด้านการเงินจึงมีทั้งจากหน่วยงานระดับรัฐบาลกลางและเขตซึ่งในระดับเขตก็ยังมีอีกหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในบางเขตเป็นความร่วมมือระหว่างเขตและเอกชน มีกลุ่มการศึกษาและกลุ่มทางเศรษฐกิจทำหน้าที่ในการให้การฝึกอบรมและดูแลเรื่องการศึกษาต่อเนื่องด้านอาชีวศึกษา แต่ในหลายปีที่ผ่านมา มีแนวโน้มจะโอนหน้าที่ให้เป็นของกรมการศึกษา การศึกษาต่อเนื่องของบางเขตอยู่ภายใต้การดูแลของกรมเศรษฐกิจ แต่ส่วนใหญ่เขตจะทำงานและได้รับเงินสนับสนุนจากกรมการศึกษา

ในระดับชุมชน สมาคมชนรับผิดชอบในเรื่องการศึกษาต่อเนื่อง ดำเนินงานโดยหน่วยงานในท้องถิ่นเอง เช่น ศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่ สมาคมผู้ปกครอง ศูนย์ชุมชน สมาคมสตรี เป็นต้น แต่หน่วยงานเหล่านี้ยังมีอยู่น้อย หน่วยงานทางการศึกษาในชุมชนนั้น มีการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ปกครอง และจัดให้กับตนเองในเรื่องทางวิทยาศาสตร์ด้วย ส่วนสำนักงานแรงงานของชุมชนโดยเฉพาะที่อยู่ในเขตเมืองก็จัดการศึกษาให้แก่คนที่ว่างงาน

4. แนวปฏิบัติในการดำเนินงาน

เขตทั้ง 26 มีแนวการปฏิบัติในการให้การศึกษาต่อเนื่องแตกต่างกันตามขนาดของเขตและสถานภาพทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถพิจารณาตัวอย่างได้จากตารางสรุปงบประมาณประจำปีและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาต่อเนื่องของบางเขตที่มีข้อมูลครบ ในช่วงปี ค.ศ. 2001 ดังนี้

เขต	งบประมาณ (CHF)	วัตถุประสงค์
AG	400,000	โครงการการศึกษาผู้ใหญ่เพื่ออนาคต
AI	20,000	กำกับดูแลและให้ข้อมูล
AR	10,000	ส่งเสริมการริเริ่มด้วยตัวผู้เรียนเอง
BE	6.8 ล้าน	สอนซ่อมเสริม
FR	250,000	ฝึกอบรมนักศึกษาผู้ใหญ่และออกกฎหมายรองรับ
GE	3.8 ล้าน	ฝึกอบรมนักศึกษาผู้ใหญ่ เน้นการสอนซ่อมเสริม
GR	293,000	ให้ข้อมูล แนะนำและสนับสนุนการเรียน
LU	95,000	ประชุมสัมมนา ประกันคุณภาพและเทคโนโลยีสารสนเทศ
NW	24,000	สนับสนุนการศึกษาผู้ใหญ่ ยกเว้นเงินเดือนครู
OW	8,000	ประชาสัมพันธ์ พัฒนาแนวคิดใหม่ทางการศึกษา
SH	16,000	ประสานงานสนับสนุนศูนย์การศึกษาของผู้ปกครอง
SZ	75,000	ประสานระหว่างเขตและเอกชน พัฒนาคุณภาพของผู้เรียน
SO	20,000	เตรียมการศึกษาพื้นฐานให้แก่ผู้ใหญ่
SG	40,000	รับรองคุณวุฒิ ส่งเสริมคุณภาพ พัฒนาแนวคิดใหม่
TI	3 ล้าน	ศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่
UR	80,000	ประชาสัมพันธ์ ฝึกอบรมผู้ใหญ่ พัฒนาแนวคิดใหม่
VS	2 ล้าน	สอบวัดผลการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาผู้ใหญ่

5. การมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ

หน่วยงานที่มีส่วนร่วมจัดการศึกษาต่อเนื่อง มีทั้งภาครัฐและเอกชน กลุ่มสังคมส่วนมากต้องการเป็นผู้ให้การศึกษาต่อเนื่อง เช่น สหภาพแรงงาน โบสถ์ กลุ่มผู้ประกอบการ สมาคมวิชาชีพ องค์กรต่างชาติ แต่การศึกษาต่อเนื่องด้านการสอนซ่อมเสริม ในระดับอาชีวศึกษาระดับสูงและระดับอุดมศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐ

6. หน่วยงาน SVEB

หน่วยงาน SVEB หรือ Swiss Federation for Adult Learning จัดตั้งขึ้นมาและเริ่มให้การศึกษาต่อเนื่องตั้งแต่ปี ค.ศ.1951 โดยเปิดสำนักงานใหญ่ที่เมืองซูริค และสำนักงานสาขาที่เมืองโลซาน ต่อมาในปี 1980 หน่วยงานได้ริเริ่มให้ผู้ดำเนินการศึกษาต่อเนื่องในระดับเขตมารวมตัวเข้าด้วยกัน ขณะนี้ SVEB มีสมาชิกที่เป็นสถาบันประมาณ 200 แห่ง และเป็นบุคคลอีกประมาณ 300 คน นับเป็นหน่วยงานหลักในการให้การศึกษาต่อเนื่อง

7. วิชาที่เปิดสอน

สาขาวิชาที่เปิดสอนไม่สามารถแบ่งแยกได้อย่างชัดเจนว่าเป็นสาขาวิชาชีพ หรือสายวิชาการ เพราะเนื้อหาวิชาด้านสารสนเทศและด้านภาษาที่ให้การศึกษาแก่ผู้ใหญ่ มีความคล้ายกันมาก ทั้งนี้วิชาด้านบริหารและการจัดการมีไว้เฉพาะผู้ที่มีตำแหน่งการงานเท่านั้น

การเปิดวิชาต่างๆ แบ่งตามเป้าหมายของการจัดได้ดังนี้

- ความเสมอภาคทางการศึกษา เป็นการสอนซ่อมเสริมวิชาในหลักสูตร เพื่อเพิ่มเติมให้สามารถเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และในการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ รวมทั้งเป็นการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส เช่น ชาวต่างชาติ คนพิการ นักโทษ การศึกษาสำหรับการสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่ม เช่น การศึกษาแบบสหพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม เป็นต้น

- คุณสมบัติด้านวิชาชีพ เป็นการสอนวิชาด้านอาชีวศึกษาทั่วไปที่ เกี่ยวข้องกับการทำงาน การเพิ่มทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการทำงาน เช่น การเรียนรู้ ความรู้ การสื่อสารภาษา เทคโนโลยี ฯลฯ วิชาด้านอาชีวศึกษาแบบต่อเนื่อง เช่น การรักษาคุณภาพ ฯลฯ วิชาเพื่อการเพิ่มคุณสมบัติทางการศึกษา เช่น การฝึกทักษะอาชีพ ใหม่ๆ ความรู้ใหม่ที่สัมพันธ์กับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การศึกษาต่อเนื่องระดับ อุดมศึกษาเพื่อให้ได้คุณวุฒิ ในสาขาวิชาของตน เช่น วิชาการสื่อสาร การจัดการ

การบริหารธุรกิจ และเทคโนโลยี ฯลฯ การฝึกอบรมเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มทักษะและความรู้ในการดำเนินชีวิตและการเปลี่ยนแปลงวิชาชีพ การฝึกอบรมอาชีพที่สอง เพื่อให้มีโอกาสเลือกงานที่ดีขึ้นและการศึกษาที่สร้างคุณสมบัติในการทำงาน เช่น วิชาการท่องเที่ยว เป็นต้น

■ ทักษะทางสังคม เป็นการสอนวิชาการสื่อสาร ภาษา และสังคมศึกษา การศึกษาพฤติกรรม บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครทางสังคม การศึกษาองค์กรเพื่อสาธารณะ การดำเนินบทบาทขององค์กร ส่วนวิชาสำหรับกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ การเป็นผู้นำ การจัดวาระการประชุม การประชุมสาธารณะ ฯลฯ การศึกษาของสมาชิกในสังคมเพื่อพัฒนามุมมองให้สอดคล้องกับองค์กรของตน เช่น อาสาสมัครกู้ภัย การศึกษาด้านศาสนาและจิตวิญญาณสำหรับสมาชิกโบสถ์และชุมชนทางศาสนา การศึกษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษาบทบาทหน้าที่ของประชาชน การศึกษาสำหรับผู้สร้างสันติภาพ ในฐานะที่เป็นประชากรโลก เป็นต้น

■ การปฐมนิเทศ เป็นวิชาที่มีเนื้อหาสาระต่างๆ เช่น การเมือง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วัฒนธรรม การศึกษาเรื่องมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ ธรรมชาติ การแพทย์ ประสบการณ์ชีวิต จริยธรรม ศิลธรรมและปัญหาสังคมในปัจจุบัน ทั้งนี้ก็เพื่อความเข้าใจต่อวัฒนธรรมและมุมมองอื่นๆ ของโลก

■ การศึกษาเพิ่มเติม เป็นวิชาที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับการศึกษาเพิ่มเติม ประกอบด้วยเรื่องต่างๆ เช่น กิจกรรมที่ริเริ่มความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ การวาดภาพ ภาพพิมพ์ แกะสลัก ฯลฯ การศึกษาที่ประยุกต์ใช้ศิลปะต่างๆ เพื่อเป็นงานอดิเรก เช่น การละคร การเต้นรำ การกีฬา การแข่งขันเชิงสร้างสรรค์ ฯลฯ การศึกษาในด้าน การสาธารณสุข เช่น โภชนาการ การแพทย์ การดูแลตนเอง การดูแลบ้าน การดูแลสุขภาพ การพักผ่อน การออกกำลังกาย เป็นต้น

8. การรับบุคคลเข้ารับการศึกษ

ในการเข้ารับการศึกษาดังนั้น จะไม่กำหนดคุณสมบัติ ยกเว้นในการศึกษาระดับอาชีวศึกษาชั้นสูงและระดับอุดมศึกษาแบบต่อเนื่อง ที่มีการกำหนดความรู้ขั้นพื้นฐานไว้ การเรียนการสอนจะขึ้นกับความสะดวกของผู้เรียน ยกเว้นการเรียนในระดับอาชีวศึกษาชั้นสูงและระดับอุดมศึกษา จะมีกรอบของการเรียน และในปัจจุบันมีความยืดหยุ่นมากขึ้น

9. การให้วุฒิ

นักศึกษาวัยผู้ใหญ่ส่วนมากจะไม่เข้ารับประกาศนียบัตร ยกเว้นรายวิชาที่นำไปสู่การเรียนระดับอาชีวศึกษา ผู้ใหญ่ที่เรียนระดับอาชีวศึกษาเบื้องต้นและ

การฝึกอาชีพที่สองจะมีประกาศนียบัตรให้ ประกาศนียบัตรเหล่านี้อาจเรียนได้ในประเทศ สวิตเซอร์แลนด์และหน่วยงานอื่นๆ เช่น หอการค้าแห่งกรุงลอนดอน หอการค้าฝรั่งเศส มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ และมหาวิทยาลัยในสเปน เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐได้อนุญาตให้ สมาคมวิชาชีพรับผิดชอบบริหารจัดการ ตรวจสอบ การให้ประกาศนียบัตรและความก้าวหน้า ในอาชีพจากการศึกษาต่อเนื่องได้

10. ครูผู้สอน

ครูผู้สอนการศึกษาต่อเนื่องผ่านการฝึกอบรมและได้ประกาศนียบัตร จากSVEB แยกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ฝึกอบรมประมาณ 60-120 ชั่วโมง ระดับที่ 2 จะฝึกอบรมประมาณ 250 ชั่วโมง การฝึกอบรมจะปรับให้เหมาะกับแต่ละวิชาชีพด้วย

7. แคนาดา (Canada)

ความเป็นมา

การเรียนรู้ตลอดชีวิตของแคนาดามีจุดมุ่งหมายเพื่อการเตรียมประชาชนให้ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของโลกปัจจุบัน โดยมุ่งให้ทุกคนได้มี โอกาสเรียนรู้ในทุกช่วงชีวิตตามความต้องการของแต่ละบุคคล ในรูปแบบที่หลากหลาย มีการจัดระบบการเรียนรู้ที่เกิดจากการรวมตัวของสมาชิกในสังคมและองค์กรการศึกษาทั้งใน ระบบและนอกระบบ มาประสานความร่วมมือกันจัดทำหรือสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ ตลอดชีวิตแก่ทุกคนในสังคม พร้อมกันนั้นก็มุ่งปลูกฝังนิสัยรักการเรียนรู้ นำการเรียนรู้ เข้าสู่วิถีชีวิต ผสมกลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นการสร้าง “วัฒนธรรมการเรียนรู้”

การดำเนินงานจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น มีการกระจายอำนาจบริหารจัดการ ศึกษาให้แต่ละมณฑลมีอิสระในการจัดองค์กรที่รับผิดชอบดูแลการศึกษา การออกกฎหมาย และจัดหลักสูตรหรือโปรแกรมการเรียนรู้ขึ้นเอง ทั้งนี้รัฐได้สร้างความคุ้นเคยแก่ประชาชน ในเรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพแบบต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่จัดขึ้นจึงมีจุดเน้นในเรื่องการพัฒนาวิชาชีพ มีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชน มีความตระหนักถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่าเป็นสิ่งจำเป็น มีการฝึกอบรมให้ประชาชน สามารถใช้สื่ออย่างหลากหลายเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่ทันสมัย ส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนมากขึ้น และสร้างเครือข่าย การเรียนรู้เพื่อเป็นเครื่องมือให้ประชาชนได้เข้าถึงโอกาสการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงเครือข่าย ระหว่างแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ กับบ้าน โรงเรียน สถาบันทางการศึกษา สถานประกอบการ ภาคอุตสาหกรรม และชุมชน

รัฐมีแนวคิดที่จะทำให้ผู้ใหญ่ (อายุ 16 ปีขึ้นไป) ทุกคนต้องมีทักษะจำเป็นขั้นต่ำในการที่จะทำงาน หรืออยู่ในโลกยุคใหม่ได้อย่างมีความสุข ทักษะจำเป็นขั้นต่ำเหล่านี้จะประกอบด้วย การอ่านหนังสือ/ตำรา การค้นคว้าเอกสารหรือการใช้เอกสาร การเขียน การคิดเลข การพูดเพื่อสื่อสาร ทักษะการคิด การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวางแผนประกอบอาชีพ การใช้ความจำ การค้นหาข้อมูลสารสนเทศ เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องมีทักษะขั้นสูง ได้แก่ ทักษะการทำงานร่วมกับคนอื่น ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และทักษะการแสวงหาความรู้ หรือเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ผลการดำเนินงาน

นวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการศึกษาของแรงงานในแคนาดา มีดังต่อไปนี้

1. องค์กรอาสาสมัครการเรียนรู้ตลอดชีวิต

องค์กรอาสาสมัครการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Volunteers) นี้มีทั้งองค์กรระดับชาติ ระดับมณฑล และระดับชุมชน ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานเอกชน ดำเนินการอบรมให้ความรู้ พัฒนาทักษะความชำนาญและประสบการณ์ด้านอาชีพแบบต่อเนื่องตลอดชีวิตแก่ประชาชน

2. หลักสูตรทักษะการทำงาน

ในการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา มีหลักสูตรที่วางพื้นฐานแก่ผู้เรียนในเรื่อง ทักษะความสามารถในการทำงาน (Employability skill) ซึ่งได้รวมทักษะความรู้ด้านวิชาการ การสื่อสาร การคิดอย่างเป็นระบบ การทำงานเป็นกลุ่ม การจัดการ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การตัดสินใจ และการปรับตัว ซึ่งแคนาดาถือว่าทักษะความสามารถในการทำงานเหล่านี้ เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาประชาชนให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

3. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร

รัฐมีการระดมเงินทุนและจัดสรรงบประมาณ จัดสร้าง Free Nets เปิดให้ประชาชนใช้เพื่อการเรียนรู้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เป็นการรวมและประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยให้เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว ในทันทีที่ต้องการ โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ โดยเปรียบเครื่องมือนี้ได้กับทางด่วน เรียกว่าเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตบนทางด่วนสารสนเทศ

4. การเรียนรู้ที่บ้าน

รัฐส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ที่บ้าน เนื่องจากในปัจจุบันชาวแคนาดาใช้บ้านเป็นทั้งสถานที่ทำงานและที่อยู่อาศัย บ้านจึงนับเป็นสถานประกอบการและเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ ผู้เรียนสามารถทำงานหรือดำเนินธุรกิจไปพร้อมๆ กับการเรียนรู้ได้ โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยเฉพาะแรงงานสตรีจะได้ดูแลบุตรของตนไปพร้อมกันได้ด้วย

5. การแนะแนวการเรียนรู้ตลอดชีวิต

รัฐจัดทำโครงการระดับชาติในเรื่องการแนะแนวและการให้บริการให้คำปรึกษาการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชน

6. สถาบันการศึกษาอาชีพ

สถาบันการศึกษาอาชีพของแคนาดา ตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาอาชีพของชุมชน ทำหน้าที่ในการศึกษาวิจัยอาชีพเพื่อพัฒนาอาชีพ พัฒนาอาชีพแก่นำสมัย สร้างอาชีพใหม่ร่วมกับสถานประกอบการ อาชีพทุกอย่างมีการเคลื่อนไหวตลอดเวลาตามความซับซ้อนของเทคโนโลยีใหม่ ดังนั้นระดับทักษะ ระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนก็ต้องเคลื่อนไหวตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและวิชาการด้วย จึงต้องมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สถาบันการศึกษาอาชีพ เป็นสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น มีความเป็นอิสระทางวิชาการและการจัดการ ดำเนินการฝึกอบรมวิชาชีพ พัฒนาอาชีพ วิจัยอาชีพ ชี้นำชุมชนสังคม แก้ปัญหาการศึกษาอาชีพของชุมชนและสังคมได้ มีการร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ธุรกิจการค้า การธนาคาร ชุมชนและสังคม มีการฝึกอบรมศาสตร์ทางอาชีพที่หลากหลาย เป็นที่ยอมรับเชื่อถือเพราะสมาคมและสภาวิชาชีพต่างๆ ได้มีส่วนร่วมกันกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ คุณวุฒิอาชีพ ทักษะอาชีพ ฯลฯ

7. การฝึกอบรมวิชาชีพแบบกระจายอำนาจ

แคนาดาให้อำนาจหน่วยงานต่างๆ ในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ สถาบันการศึกษาอาชีพเป็นศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้ใหญ่ที่อยู่ในงาน ผู้แสวงหางานใหม่ ผู้ตกงาน กลุ่มสนใจ กลุ่มพิเศษเฉพาะ ในลักษณะร่วมกันจัดกับสถานประกอบการหรือกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสถาบันการศึกษาอาชีพ อาทิ วิทยาลัยชุมชน วิทยาลัยเทคนิค สถาบันเทคโนโลยี วิทยาลัยมหาวิทยาลัย ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ภาคเอกชน และสถานประกอบการก็เป็นอีกแหล่งหนึ่งของการฝึกอบรมวิชาชีพในลักษณะ

ของการฝึกอบรมพนักงานภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีหลักสูตรมัธยมแบบประสมใช้เป็นศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพแก่ประชาชนเช่นเดียวกัน

การจัดการศึกษาอาชีพและการฝึกอบรมวิชาชีพในประเทศแคนาดาเป็นภารกิจของทั้งรัฐบาลกลางและรัฐบาลมณฑลหรือเขตปกครอง โดยความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา ขณะเดียวกันรัฐบาลกลางก็มีกระทรวงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แคนาดาทำหน้าที่กำกับดูแลด้านแผนและนโยบายกำลังคนของประเทศ ประชาชนที่เป็นกลุ่มแรงงาน เชิงเศรษฐกิจระดับต่างๆ จึงมีหน่วยงานหลักรับผิดชอบการกำหนดนโยบายเป็นเอกเทศ และสร้างเครือข่ายโดยใช้โครงสร้างการบริหารของรัฐระดับจังหวัดเป็นกลไกรองรับการปฏิบัติจริงในระดับพื้นที่และนี่คือเกิดความร่วมมือในระดับต้นในระดับพื้นที่หรือระดับมณฑลหรือเขตปกครอง มีสถานศึกษาอาชีพและสถานฝึกอบรมวิชาชีพที่มีศักยภาพสูงในการให้การศึกษาศึกษาอาชีพ/การฝึกอบรมวิชาชีพแก่ประชากรของมณฑล ทั้งเยาวชนระดับมัธยมศึกษาและระดับหลังมัธยมศึกษา ตลอดจนผู้ใหญ่ ผู้ที่ทำงานแล้ว ผู้ว่างงาน ฯลฯ ทำให้สามารถเข้าถึงการศึกษาศึกษาอาชีพหรือการฝึกอบรมวิชาชีพได้ตลอดชีวิต

8. โครงการการเรียนรู้สู่การทำงาน

รัฐบาลมณฑลจัดโครงการการเรียนรู้สู่การทำงาน (Learning for Works) เช่น ในมณฑลอัลเบอร์ตา มีประชากรอายุน้อยที่จบชั้นมัธยมศึกษาและขาดทักษะอาชีพขาดคุณสมบัติจำเป็นในการทำงานเพื่อให้เยาวชนเหล่านั้นทำงานได้จึงจัดโครงการดังกล่าวเป็นโครงการพิเศษให้แก่ผู้ที่กำลังจะจบชั้นมัธยมศึกษาและประสงค์จะเข้าสู่งานทันที ซึ่งเป็นการสนองความต้องการเฉพาะกลุ่ม ในแมนิโทบาก็มีโครงการฝึกอบรมวิชาชีพพิเศษเช่นนี้ด้วย แต่เป็นการร่วมมือกับรัฐบาลกลางเพื่อแก้ปัญหาการว่างงานของชาวพื้นเมือง โดยใช้ทั้งสถานศึกษาอาชีพและสถานประกอบการเป็นศูนย์การฝึกอบรมในบริติชโคลัมเบียจัดเป็นโครงการทำงานภาคฤดูร้อนแก่นักเรียนมัธยมและเยาวชน โดยร่วมมือกับกระทรวงแรงงาน ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ สร้างโอกาสและประสบการณ์การทำงานแก่เยาวชน โดยใช้สถานประกอบการเป็นแหล่งฝึกอบรม ในออนแทรีโอทำโครงการคล้ายกับโครงการฝึกหัดงานหรือทวิภาคี แต่เรียกชื่อว่า สะพานออนแทรีโอ (Ontario's Bridges) เชื่อมโยงการทำงานระหว่างเรียนเข้าด้วยกัน นั่นคือใช้โรงเรียนและสถานประกอบการเป็นฐานในการเรียน มีหลักสูตรการศึกษา 3 ปี ระหว่างที่ผู้เรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในซัสแคเชวัน ก็มีโครงการที่คล้ายคลึงกันเรียกว่า สะพานสู่การจ้างงาน (Bridges to Employment) จัดขึ้นในขณะที่ผู้เรียนกำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

9. การประสานความร่วมมือแบบหุ้นส่วน

เนื่องจากการจัดการศึกษาอาชีพและการฝึกอบรมวิชาชีพ มุ่งเน้นให้ผู้รับ การศึกษา/ฝึกอบรมได้เกิดความรู้ ความสามารถ ทักษะ จิตนิสัยให้สามารถทำงานได้ ทำงานเป็น สนองตอบความต้องการของผู้ใช้หรือผู้บริโภค จึงต้องเป็นการศึกษาอบรมที่ ทันสมัย ทันเทคโนโลยี ทันกระบวนการและวิชาการที่เป็นจริงของภาคประกอบการ มีการลงทุนสูงและต้องใกล้ชิดกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี จึงมีความจำเป็นต้อง ประสานร่วมมือแบบเป็นหุ้นส่วน ซึ่งกันและกันกับผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับการ จัดการศึกษาอาชีพและการฝึกอบรมวิชาชีพทั้งหมด

10. มาตรการด้านกฎหมาย

การจัดการศึกษาตลอดชีวิตของสถานศึกษาอาชีพ สถานฝึกอบรมวิชาชีพ ทั้งของรัฐและเอกชนมีกฎหมายกำหนด บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ องค์กรประกอบ การเงิน การบริหาร การอุทธรณ์ รายได้ พันธกิจ การตรวจสอบ คณะกรรมการที่ปรึกษา กฎหมายดังกล่าว ได้แก่ กฎหมายวิทยาลัยเทคนิคหรือกฎหมายวิทยาลัยชุมชน ทำให้ สถานศึกษาอาชีพต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดต่างๆ ที่กฎหมายกล่าวถึงหรือครอบคลุมถึง ในการจัดการศึกษาของสถาบัน ซึ่งรวมถึงความร่วมมือกับภาคธุรกิจ อุตสาหกรรมและอื่นๆ นอกจากนั้นยังมีกฎหมายเฉพาะเรื่องที่ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับ สถานประกอบการในการทำหน้าที่จัดการศึกษา เช่น กฎหมายการฝึกหัดงาน กฎหมาย ใบประกอบวิชาชีพ ซึ่งบางอาชีพจะต้องจัดการศึกษาวิชาชีพหรือฝึกอบรมวิชาชีพตาม มาตรฐานอาชีพนั้นๆ ต้องมีการทดสอบการประเมิน และความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีข้อกำหนดระเบียบของรัฐ ของสถานศึกษาที่ให้สิทธิประโยชน์ แรงจูงใจแก่ ผู้มีส่วนได้เสียร่วมกันอีกด้วย ส่วนใหญ่ของความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถาน ประกอบการ มาจากการกำหนดของกฎหมายว่าด้วยเรื่องนั้นๆ รูปแบบความร่วมมือจึง ตรงไปตรงมา

11. โครงการร่วมเป็นหุ้นส่วน

โครงการนี้เป็นแนวคิดใหม่ที่เกิดจากรัฐบาลกลาง ซึ่งต้องการส่งเสริมความ ร่วมมือระหว่างหน่วยงานจัดการเรียนรู้ทั้งหลาย เป็นนวัตกรรมของแคนาดาที่จะสร้าง วัฒนธรรมร่วมมือใกล้ชิด (Corporate Culture) ให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืนถาวร โครงการร่วม เป็นหุ้นส่วน (Partnership Initiatives) ถือว่าเป็นการเชื่อมโยงการศึกษาเข้ากับโลกของงาน โครงการนี้เกิดขึ้นจากความเชื่อที่ว่าสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมนับวันจะมีความซับซ้อน กว้างขวางขึ้น การตอบสนองความซับซ้อนกว้างขวางนี้ ไม่มีใครเพียงลำพังฝ่ายเดียวจะ

แก้ไขปัญหาได้ ต้องมีหลายๆ ฝ่ายช่วยกันศึกษาปัญหาและร่วมมือกันหาทางออก การหาทางออกในการแก้ปัญหาจึงต้องการการประสานร่วมมือกันอย่างทั่วถึง ระหว่างผู้มีส่วนบาทสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม นั่นคือ นายจ้าง ลูกจ้าง นักศึกษา กลุ่มอาชีพต่างๆ จากทั่วประเทศ

โครงการนี้เริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2529 เป็นต้นมา รัฐบาลกลางได้ให้ทุนไปแล้วมากกว่า 176 ล้านเหรียญแคนาดา และภาคเอกชนสมทบอีกมากกว่า 264 ล้านเหรียญแคนาดา ประโยชน์ของโครงการดังกล่าวจึงมีมหาศาล ทั้งยังเกิดโครงการอื่นๆ ตามมา อาทิ โครงการเตรียมคนรุ่นใหม่ (New Entrants) เข้าสู่อาชีพหรือที่เรียกว่า โครงการฝึกภาคปฏิบัติหรือโครงการฝึกงานเยาวชน โครงการซอฟต์แวร์มนุษย์ เป็นต้น

12. ระบบงานแบบเกื้อกูลกัน

ความร่วมมือประสานงานจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งของแคนาดา คือ การสร้างระบบงานให้เกื้อกูลกันทั้งในระดับชาติ ระดับมณฑลและระดับท้องถิ่นถึงสถานศึกษา ตัวอย่างเช่น กระทรวงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แคนาดาของรัฐบาลกลางซึ่งรับผิดชอบการสร้างหรือกำหนดนโยบาย มาตรการ แผนงานในการสร้างการพัฒนา การบำรุงรักษา สวัสดิการ และสิ่งแวดล้อมทั้งหมด อันเกี่ยวกับกำลังคนและทรัพยากรอื่นๆ ของชาติ นอกจากจะทำหน้าที่ในการวางแผนกำหนดนโยบายต่างๆ ในระดับประเทศดังกล่าวแล้ว ยังมีเครือข่ายโยงใยเชื่อมต่อกับองค์กรในลักษณะเดียวกันกับองค์กรในรัฐบาลระดับมณฑล ทำให้สามารถรับนโยบายส่วนกลางลงสู่การปฏิบัติในแต่ละพื้นที่ได้ทันที กรณีที่รัฐบาล มณฑลขาดแคลนเงินทุน ขาดแคลนความเชี่ยวชาญ รัฐบาลกลางสามารถช่วยเหลือตามคำร้องขอของรัฐบาลระดับมณฑลได้

การปฏิบัติงานต่างๆ ของกระทรวงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แคนาดา จึงเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ เสมอ เช่น การรองรับการว่างงานอันเกิดจากภัยธรรมชาติ การว่างงานของเยาวชน ผู้ใหญ่ การฝึกอบรมอาชีพใหม่แก่ผู้ประสงค์จะเปลี่ยนอาชีพ การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับงานเกี่ยวกับการศึกษาอาชีพ การฝึกอบรมวิชาชีพ ซึ่งเป็นข้อมูลทั้งประเทศและข้อมูลของแต่ละมณฑล ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดของอาชีพและมาตรฐานอาชีพ

13. บัญชีเงินฝากเพื่อการศึกษา

โครงการเรียนรู้/ออมทรัพย์ (Learn/Save) ของแคนาดาเน้นบทบาทของการจัดสรรเงินทุนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่ละคนที่ร่วมในโครงการนี้จะได้รับเงินสมทบจากรัฐในอัตราส่วน 3 ต่อ 1 จำนวนเงินสูงสุดที่แต่ละคนจะสะสมคือ 3,750

ดอลลาร์ต่อปี ผู้ที่เข้าร่วมโครงการหรือสมาชิกครอบครัวสามารถนำเงินส่วนนี้ไปใช้เพื่อกิจกรรมการเรียนรู้หรือเป็นทุนสำหรับธุรกิจขนาดเล็ก เป้าหมายหลักของโครงการเรียนรู้/ออมทรัพย์นี้คือครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ (Palacios,2002)

14. มาตรฐานอาชีพระดับชาติ

รัฐบาลแคนาดามีแผนในการควบคุมมาตรฐานอาชีพของแรงงานต่าง ๆ โดยมีแกนนำคือกระทรวงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แคนาดา ให้คณะกรรมการพัฒนามาตรฐานเลือกกลุ่มนักปฏิบัติการจากภาคอุตสาหกรรม กลุ่มนายจ้าง กลุ่มลูกจ้าง ทำการวิเคราะห์อาชีพต่าง ๆ เพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานอาชีพ หลังจากได้รับความเห็นชอบจากภาคอุตสาหกรรมแล้ว จึงจะนำไปเป็นมาตรฐานอาชีพของประเทศ (National Occupational Standards)

8. ออสเตรเลีย (Australia)

ความเป็นมา

ออสเตรเลียจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อให้ประชาชนทุกคนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพการทำงานและการดำเนินชีวิต ให้ประชาชนมีความตื่นตัวต่อการเรียนรู้ ให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต และมีส่วนร่วมพัฒนาสังคมได้อย่างมีคุณค่า โดยมีหลักการทั่วไปในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาสำหรับทุกคนทุกช่วงอายุ ทุกคนควรได้รับการส่งเสริม การจูงใจให้ได้รับการศึกษารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เน้นการเชื่อมโยงการศึกษากับการทำงาน การเรียนรู้มิได้เกิดขึ้นในสถานศึกษาเท่านั้น แต่เกิดขึ้นในแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน ส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษาได้มากขึ้น จัดการศึกษาแต่ละประเภทให้มีความหลากหลาย เพื่อให้ประชาชนเลือกได้ตามความต้องการ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในชุมชน

ในการดำเนินการจัดการศึกษาตลอดชีวิตนั้นรัฐบาลได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต และกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาให้แก่แต่ละรัฐ โดยแต่ละรัฐสามารถกำหนดนโยบายและบริหารจัดการการศึกษาภายในรัฐของตนเอง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ทั้งรัฐบาล เอกชน องค์กร ท้องถิ่น สมาคม สถานประกอบการ และประชาชน ส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ในชุมชน จัดการเรียนรู้ทุกประเภทให้มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเพื่อ

ให้ประชาชนเลือกได้ตามความต้องการ ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อจัดการศึกษาให้ครอบคลุมทั่วถึง เพื่อประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ โดยรัฐกำหนดนโยบายในการใช้สื่อเทคโนโลยี มีการระดมทุนจัดการศึกษาตลอดชีวิตจากหลายแหล่ง ทั้งจากรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น และเอกชน

เนื้อหาสาระที่เน้นมากในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชน มี 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ทักษะพื้นฐานในการอ่าน เขียน คำนวณ การใช้คอมพิวเตอร์ การคิดวิเคราะห์ กลุ่มที่ 2 ทักษะในการที่จะแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง และกลุ่มที่ 3 คือ เนื้อหาความรู้ ที่เชื่อมโยงระหว่างการเรียนกับการทำงาน

การจัดการศึกษาที่สัมพันธ์กับการทำงาน และการศึกษาต่อเนื่องด้านเทคนิค และการอาชีพจะมีวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ ผู้สำเร็จการศึกษาก็จะได้รับประกาศนียบัตร (Certificate) ประกาศนียบัตรชั้นสูง (Advanced Certificate) และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (Diploma) ต่าง ๆ หลักสูตรในด้านการอาชีวศึกษามีความหลากหลาย เช่น หลักสูตรเกี่ยวกับช่างฝึกหัด ช่างฝีมือ ช่างฝีมือชั้นสูงและช่างเทคนิค ตลอดจนหลักสูตรพาณิชยกรรม เกษตรกรรม และหลักสูตรทั่วไป โดยนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาภาคบังคับปีที่ 10 แล้ว สามารถศึกษาต่อชั้นปีที่ 11 และ 12 ต่อไปในโรงเรียน หรือจะศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาเอกชนก็ได้ ส่วนนักเรียนที่สำเร็จชั้นปีที่ 12 แล้ว ก็เข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย วิทยาลัยได้เช่นเดียวกัน

ผลการดำเนินงาน

นวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาของแรงงานในออสเตรเลีย ที่ประสบความสำเร็จมีดังนี้

1. ศูนย์ฝึกอบรมแห่งชาติ

เมื่อออสเตรเลียประกาศปณิธานว่าจะเป็น “ประชาชาติแห่งการทำงาน (The Working Nation)” จึงได้มีการปฏิรูปการฝึกอบรมเพื่อการจัดการศึกษาให้มีความเชื่อมโยงกับการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาในระบบ หรือการศึกษานอกระบบในระดับชั้นใดก็ตาม และจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเรียกว่า สำนักงานการฝึกอบรมแห่งชาติ ออสเตรเลีย (Australian National Training Authority : ANTA) ทำหน้าที่รับผิดชอบในการให้คำปรึกษา การวางแผนของชาติ การงบประมาณ และยุทธศาสตร์ที่เป็นจุดเน้นด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมระบบอาชีวศึกษาและฝึกอบรมของชาติ สร้างความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างอุตสาหกรรมและการอาชีวศึกษาและฝึกอบรม ช่วยให้เกิดตลาดฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ และเชื่อมโยงภาคอาชีพต่าง ๆ

2. ระบบการศึกษาเทคนิคและการศึกษาต่อเนื่อง

ระบบการศึกษาเทคนิคและการศึกษาต่อเนื่อง (Technical and Further Education: TAFE) เป็นหัวใจสำคัญของยุทธศาสตร์ที่รัฐบาลใช้ในการยกระดับทักษะกำลังคนของออสเตรเลีย โดยการจัดอันดับความสำคัญของการดำเนินงานในระดับชาติเพื่อนำมาสู่การปฏิบัติ หน่วยงานของ TAFE ทำหน้าที่หลักด้านการศึกษาต่อเนื่องและฝึกอบรมสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและชุมชน ด้วยการจัดการอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพสูง และการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมโดยความร่วมมือของภาครัฐ ภาคอุตสาหกรรมและอื่นๆ

TAFE เป็นระบบการจัดการศึกษาหลังการศึกษาภาคบังคับของรัฐบาล มีจุดหมายเพื่อพัฒนาประชาชนให้มีทักษะที่หลากหลายมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถปรับตัวได้ สถาบัน วิทยาลัย และวิทยาเขตต่างๆ ของ TAFE กว่า 200 แห่งทั่วประเทศ ดำเนินงานโดยมีหลักการว่าจะเป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ มีทางเลือกมากขึ้น มีความยืดหยุ่นและความเท่าเทียมกัน คำว่า TAFE ได้รับการยอมรับเป็นอย่างสูงในภาคอุตสาหกรรมและชุมชน ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ นอกจากนั้นยังเป็นหน่วยงานหลักของรัฐที่จัดการศึกษาต่อเนื่องในทุกๆ ด้านของออสเตรเลียให้กับประชาชนที่ประสงค์จะยกระดับหรือเพิ่มคุณสมบัติด้านการศึกษาให้กับตนเอง ซึ่งเป็นการให้โอกาสดังกับประชาชนที่ต้องการเปลี่ยนอาชีพ และทางเลือกใหม่ให้กับชีวิตตามที่ตนต้องการมีทางเลือกต่างๆ อย่างหลากหลายให้แก่บุคคลทั่วไป และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มาจากภูมิหลังที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษและผู้ที่อาศัยอยู่ในชนบทห่างไกลให้โอกาสในการศึกษาแก่บุคคลทุกชุมชนตลอดชีวิต

3. กฎหมาย

รัฐออกพระราชบัญญัติการประกันการฝึกอบรม ค.ศ. 1990 (The Training Guarantee Act 1990) โดยเนื้อหาของกฎหมายฉบับนี้นายจ้างทุกคนมีพันธกรณีต่อการใช้จ่ายเงินเพื่อการฝึกอบรมขั้นต่ำให้กับพนักงาน ซึ่งนายจ้างสามารถที่จะเลือกแบบการฝึกอบรมที่จะก่อให้เกิดผลิตภาพสูงสุดและสามารถแข่งขันกับตลาดได้ เงินที่นายจ้างต้องจ่ายอย่างต่ำคือร้อยละหนึ่ง (หรือมากกว่า) ของบัญชีเงินเดือนพนักงานเพื่อการฝึกอบรมนั้นๆ กรณีที่ปีใดมีค่าใช้จ่ายสำหรับการฝึกอบรมเหลืออยู่ สำนักงานสรรพากรจะเก็บเงินนั้นไว้เพื่อสมทบทุนในการฝึกอบรมสำหรับปีต่อไป จะเห็นได้ว่ากฎหมายฉบับนี้กำหนดขึ้นเพื่อปรับปรุงทักษะและกำลังแรงงานโดยตรงเพื่อเพิ่มผลกำไร ขวัญในการทำงานของพนักงาน ตลอดจนช่วยให้การปรับปรุงโครงสร้างขององค์กรเป็นไปได้ง่าย

เนื่องจากพนักงานมีทักษะที่ยืดหยุ่นมากขึ้น และเป็นการเพิ่มอำนาจในการแข่งขันให้กับภาคอุตสาหกรรมออสเตรเลียได้อีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติการฝึกอบรมแห่งชาติออสเตรเลีย ค.ศ. 1992 (Australia National Training Authority Act 1992) ด้วย ซึ่งทำให้มีการจัดตั้งสำนักงานฝึกอบรมแห่งชาติขึ้นมารับผิดชอบ

4. การฝึกอบรมในระหว่างการปฏิบัติงาน

การฝึกอบรมในระหว่างการปฏิบัติงาน (Apprenticeship) เป็นการฝึกอบรมอาชีพให้แก่ผู้ที่เริ่มเข้าทำงาน หรืออยู่ระหว่างการทำงานเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้เป็นระยะๆ โดยรัฐส่งเสริมให้สถานประกอบการทุกแห่งจัดการศึกษาแก่บุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการประกอบการอาชีพให้สูงขึ้น สำหรับรัฐที่จัดฝึกอบรมแบบนี้ให้นักเรียนในหลักสูตร เพื่อเตรียมมีทักษะในด้านการค้าขายรายย่อย นักเรียนจะได้รับการฝึกอบรมระหว่างการศึกษาดูงานโดยนายจ้างจัดให้อาจจะเป็นหนึ่งวันต่อสัปดาห์ หรือจัดเป็นช่วงเวลาหลายวันต่อเนื่องกัน ปีละหลายๆ ครั้งก็ได้จนกว่าจะจบหลักสูตร

5. การฝึกอาชีพ

การฝึกอาชีพ (Traineeships) เป็นการจัดทางเลือกในการศึกษาให้กับนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับ (ปีที่ 10 และมีอายุอยู่ระหว่าง 16-18 ปี) แต่ไม่ประสงค์จะเรียนต่อจนจบชั้นปีที่ 12 และต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงานใช้เวลาเรียน 12 เดือน ทั้งที่เป็นการฝึกอบรมระหว่างประจำการและการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน กรณีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานจะมีการฝึกอบรมที่วิทยาลัย TAFE หรือสถาบันเอกชนที่มีหลักสูตรคล้ายคลึงกัน ปกติแล้วนักเรียนฝึกอาชีพจะทำงานสามวันต่อสัปดาห์ และไปเรียนกับที่สถาบันการฝึกอบรมสองวันต่อสัปดาห์

6. หลักสูตรสำหรับผู้ว่างงาน

หน่วยงานจัดการการฝึกอบรมของ TAFE มีโปรแกรมต่างๆ จัดไว้เพื่อช่วยเหลือคนว่างงานให้สามารถกลับเข้าทำงานใหม่ได้บางหลักสูตรดำเนินการร่วมกับปกติแล้วหลักสูตรต่างๆ เป็นหลักสูตรที่ต้องการศึกษาเต็มเวลา และใช้เวลาเรียนประมาณแปดถึง 18 สัปดาห์ บางหลักสูตรก็มีการจำกัดอายุของผู้เรียน หรือต้องลงทะเบียนกับ CES หรือเคยลงทะเบียนคนว่างงานตามช่วงระยะเวลาไว้แล้ว

7. การศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้ใหญ่

หลักสูตรภาษาอังกฤษ การอ่านออกเขียนได้ และคิดเลขเป็นสำหรับผู้ใหญ่สามารถเข้ารับการศึกษาได้ในเกือบทุกสถาบันการศึกษาของ TAFE หลักสูตรเหล่านี้

ช่วยผู้ใหญ่ในการปรับปรุงการใช้ภาษาอังกฤษทั้งในด้านการพูด การอ่าน การเขียน และ เลขคณิต ในชีวิตประจำวัน

8. การศึกษาทางไกล

การศึกษาทางไกล (Distance Education) จัดขึ้นเพื่อให้บริการแก่บุคคลที่มีข้อจำกัดในการรับบริการด้านการศึกษาในอดีตหรือในปัจจุบัน เนื่องจากอาศัยอยู่ในที่โดดเดี่ยวขาดความมั่นใจเกี่ยวกับทางเลือกต่างๆ ด้านการศึกษา หรือสภาวะแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ การสมัครเรียนหลักสูตรการศึกษาทางไกล ดำเนินงานโดยหน่วยงานการฝึกอบรมแบบเปิดและเครือข่ายการศึกษา (Open Training and Education Network: OTEN) ซึ่งเป็นเครือข่ายงานที่จัดการศึกษาทางไกลอย่างกว้างขวาง นักศึกษาของสถาบัน TAFE และนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถลงทะเบียนเรียนตามหลักสูตรเหล่านี้ได้อย่างสมบูรณ์ในบางหลักสูตร โดยการติดต่อผ่านเครือข่าย ขณะที่บางหลักสูตรอาจกำหนดให้นักศึกษาต้องเดินทางไปศึกษาตามวิทยาเขตที่อยู่ในท้องถิ่นใกล้บ้านตามเวลาที่กำหนดให้การเข้าศึกษาตามหลักสูตรทางไกลนี้

9. การเทียบโอนหน่วยกิต

ทักษะและความรู้ต่างๆ ที่มีมาก่อนโดยการศึกษา การปฏิบัติงาน และประสบการณ์ชีวิตจะได้รับการยกเว้นโดยไม่ต้องศึกษาใหม่ เมื่อเข้าศึกษาตามหลักสูตรการยอมรับในผลการศึกษาหรือประสบการณ์ดังกล่าวนี้ จะต้องมึเนื้อหาตรงกับรายวิชาที่ได้รับ การยกเว้นนั้นๆ และมีเอกสารแสดง เช่น ใบแสดงผลการศึกษาฉบับจริง ประกาศนียบัตร หรือเอกสารอ้างอิง การยอมรับในผลการศึกษาหรือประสบการณ์ที่มีมาก่อนนี้ อาจจะทำให้สำเร็จการศึกษาได้เร็วขึ้น กรณีที่ผู้จบการศึกษาจากต่างประเทศในสาขาวิชาเดียวกัน อาจจะได้รับ การเทียบโอนเป็นบางรายวิชา นอกจากนั้นยังมีหลักสูตรให้เลือกเรียนเป็นการเฉพาะเพื่อช่วยผู้ที่มีพื้นฐานภาษาที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ เพื่อให้ได้รับการยอมรับในวิชาชีพ หรือในคุณสมบัติด้านเทคนิค หรือการค้าจากต่างประเทศ ซึ่งการยอมรับนี้ยังรวมถึงการใช้ชีวิตที่ตรงกับเนื้อหาในหลักสูตร และประสบการณ์การทำงานที่แสดงไว้ในรูปของเอกสารด้วย เช่น การผ่านการฝึกอบรมระหว่างประจำการที่ตรงกับเนื้อหาหลักสูตร หรือการทำงานให้กับชุมชน หรืองานอาสาสมัคร ซึ่งแสดงว่าเป็นผู้มีทักษะที่ตรงกับเนื้อหาในหลักสูตรที่ศึกษา

10. กรอบคุณวุฒิ

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1995 เป็นต้นมา ออสเตรเลียได้กำหนดกรอบคุณวุฒิด้านการศึกษา (Australian Qualifications Framework: AQF) ใหม่ เพื่อให้เป็น

ระบบเดียวกันทั่วทั้งประเทศ และง่ายแก่การที่จะเทียบคุณวุฒิกันได้ระหว่างการศึกษาระดับและประเภท กล่าวคือ กรอบคุณวุฒิในด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมมีประกาศนียบัตร (Certificate) สี่ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพหรืออนุปริญญา (Diploma) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรืออนุปริญญาชั้นสูง (Advanced Diploma) การกำหนดใหม่ ดังกล่าวนี้นี้ มีความหมายและมีความเชื่อมโยงเข้ากับความต้องการในภาคอุตสาหกรรมได้ดีขึ้น และกรอบคุณวุฒิทั้งหมดนี้ จะใช้เหมือนกันในทุกสถาบันการศึกษา ขณะเดียวกันก็จะทำให้ประเทศต่างๆ มีความเข้าใจกรอบคุณวุฒิทางการศึกษาของออสเตรเลียได้ดีขึ้นด้วย ลักษณะเช่นนี้จะทำให้ง่ายแก่การศึกษาต่อ และทำให้นายจ้างมีความเข้าใจง่ายขึ้นเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของผู้ที่จบการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าวจากที่อื่นได้ด้วย

11. ยุทธศาสตร์แห่งชาติ

ยุทธศาสตร์แห่งชาติเพื่อการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม เป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนงานด้านการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม โดยมีการจัดวางเป้าประสงค์ และอันดับความสำคัญเพื่อการพัฒนาระบบงานด้านนี้ของออสเตรเลียในโอกาสต่อไป ในความรับผิดชอบของ ANTA ยุทธศาสตร์แห่งชาติกำหนดขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1994 ภายใต้ข้อความว่า “สู่ทักษะออสเตรเลีย” (Towards a Skilled Australia) ต่อจากนั้นก็มีการกำหนดยุทธศาสตร์ใหม่ขึ้นเป็นระยะทุกๆ 5 ปี ตามความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่เกิดขึ้น

12. คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้แรงงานในออสเตรเลีย คือ คณะกรรมการพัฒนาบุคลากรแห่งชาติ ซึ่งเป็นคณะกรรมการชุดหนึ่งของ ANTA รับผิดชอบต่อรัฐมนตรีเครือจักรภพ รัฐ และเขตการปกครองตนเอง ผ่านทางสำนักงานในการกำหนดนโยบายแห่งชาติ และการบริหารโครงการต่างๆ ในระดับชาติที่สัมพันธ์กับการพัฒนาบุคลากรในระบบการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมแห่งชาติ ในช่วงที่ผ่านมา คณะกรรมการชุดนี้ได้มีการพัฒนาบุคลากรในด้านต่างๆ หลายเรื่อง รวมถึงการดำเนินโครงการจำนวนมากในด้านการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน ความเท่าเทียมกัน คุณภาพการฝึกอบรม และการอ่านออกเขียนได้ ปัจจุบันคณะกรรมการชุดนี้ได้ยกเลิกไปแล้วตั้งแต่ปลายปี 1996 เป็นต้นมา

อีกคณะกรรมการหนึ่ง คือ คณะกรรมการฝึกอบรมแห่งชาติ จัดตั้งขึ้นมาเพื่อจัดทำและรักษากรอบมาตรฐานสมรรถภาพ เพื่อดำเนินการตามบทบาทด้านการประกันคุณภาพ และเพื่อเฝ้าระวังการนำมาตรฐานไปสู่การปฏิบัติ การจัดทำและ

การรักษามาตรฐานสมรรถภาพที่เหมาะสมนี้ นับเป็นจุดสำคัญของการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลตามระบบการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม กล่าวคือ รัฐบาลยอมรับว่ามาตรฐานสมรรถภาพแห่งชาติที่ภาคอุตสาหกรรมกำหนดขึ้นโดยผ่านความเห็นชอบของ NTB สามารถใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพิจารณาให้การรับรองประกาศนียบัตรต่างๆ ได้ ปัจจุบันคณะกรรมการชุดนี้ได้เปลี่ยนฐานะเป็นบริษัทอาสาสมัครไปแล้ว ตั้งแต่ปลายปี ค.ศ. 1995 และงานเดิมของกรรมการดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของสภามาตรฐานและหลักสูตรแทน

13. สภามาตรฐานและหลักสูตร

สภามาตรฐานและหลักสูตร (The Standards and Curriculum Council: SCC) เป็นสภาที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบงานด้านการอำนวยความสะดวก และการประกันคุณภาพมาตรฐานสมรรถภาพ จัดทำและจัดการตลาดเกี่ยวกับหลักสูตร การให้การยอมรับและการประเมินผล โดยดำเนินการในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้าง ANTA และอยู่ภายใต้สภารัฐมนตรีของ ANTA (ANTA Ministerial Council) SCC ได้เริ่มดำเนินการตามบทบาทและหน้าที่ดังกล่าวมาตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1995 เป็นต้นมา มีหน้าที่ครอบคลุมถึงงานด้านต่างๆ ของการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมเกี่ยวกับกรอบงานคุณวุฒิ ออสเตรเลีย (Australian Qualifications Framework: AQF) การกำกับดูแลและการเฝ้าระวังประสิทธิผลของการนำกรอบงานแห่งชาติเพื่อการยอมรับการฝึกอบรม (National Framework for the Recognition of Training: NFROT) ไปปฏิบัติในระดับชาติ การให้คำปรึกษา และการเฝ้าระวังเกี่ยวกับการนำกรอบงานไปปฏิบัติและการประเมินผล

14. การฝึกอบรมแบบสมรรถนะฐาน

การฝึกอบรมแบบสมรรถนะฐาน (Competency-based Training: CBT) เป็นการฝึกอบรมเพื่อให้ได้มาซึ่งทักษะและแสดงทักษะ ที่สนองมาตรฐานอุตสาหกรรมเฉพาะด้าน แทนการวัดผลสัมฤทธิ์ของรายบุคคลเทียบกับคนอื่นในกลุ่ม นับเป็นวิถีทางที่มีประสิทธิผลในการเรียนรู้จากการทำงานเป็นฐาน (Work-based Learning) และจัดวิธีรับรองคุณวุฒิในสถานประกอบการ เพิ่มจำนวนของทักษะแรงงาน มีการดำเนินงานอย่างกว้างขวางในภาคอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ของออสเตรเลีย องค์ประกอบทั่วไปของ CBT คือ ตั้งอยู่บนฐานของมาตรฐานสมรรถนะ เน้นผลลัพธ์ไม่ใช่ปัจจัยนำเข้า เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม มีการเทียบโอน เรียนรู้แบบโมดูล เรียนตามความสามารถของตนเอง การประเมินผลอยู่บนฐานของการแสดงทักษะมากกว่าความรู้ ประเมินผลแบบองค์รวม และไม่มีเกรด การจัดมีความยืดหยุ่น และสมรรถนะที่กำหนดต้องเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง

15. งบประมาณ

การให้เงินอุดหนุนการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม ได้รับจัดสรรจากแหล่งต่างๆ หลายส่วน รวมถึงเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ผู้ประกอบการ และเอกัตบุคคล กล่าวคือ รัฐและเขตการปกครองตนเองจะคงบทบาทพื้นฐานในการให้เงินอุดหนุน เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้ว่างงาน และการฝึกอบรมก่อนการเข้าสู่อาชีพ พร้อมกับเครือข่ายที่มีบทบาท มากขึ้นโดยผ่านทาง ANTA กรณีที่เป็นกรให้เงินอุดหนุนในด้านโครงสร้างพื้นฐานสำหรับระบบการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม ผู้ประกอบการรับผิดชอบเบื้องต้นในส่วนที่เป็นค่าใช้จ่าย เพื่อการฝึกอบรมระหว่างประจำการในบริษัท อุตสาหกรรม ขณะที่แต่ละบุคคลรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเพื่อการฝึกอบรมของตนเอง ทั้งในส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายตรงและค่าใช้จ่ายอื่นๆ และอีกประการหนึ่งการให้เงินอุดหนุนในด้าน การฝึกอบรมของออสเตรเลียปัจจุบันรัฐและเขตการปกครองตนเองส่วนใหญ่ดำเนินการ โดยวิธีการประมูล เพื่อให้ผู้รับการ ฝึกอบรมมีทางเลือกผู้ประกอบการฝึกอบรมได้มากขึ้น

16. ระบบการฝึกงานแบบใหม่

ระบบการฝึกงานแบบใหม่ เป็นระบบการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับงาน อุตสาหกรรม มีขั้นตอนของระบบงานน้อยลง เข้าถึงได้มากขึ้น และตรงตามลักษณะงาน เน้นความสำคัญของการปรับปรุงคุณภาพและความยืดหยุ่นของการฝึกอบรม ตลอดจน การเพิ่มทางเลือกให้กับนายจ้างและบุคคลเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของการฝึกอบรม เวลา และผู้ให้การฝึกอบรม สถานที่และวิธีการฝึกอบรม การนำวิธีการให้เงินอุดหนุนที่ให้ผู้ใช้ หรือผู้รับการฝึกอบรมมีทางเลือกมากขึ้น ช่วยให้นายจ้างและผู้เข้ารับการฝึกงานและรับ การฝึกอาชีพมีโอกาสเลือกฝึกงานระหว่างประจำการได้มากขึ้น และในทางกลับกันยังเป็ นการให้โอกาสแก่ผู้รับและผู้ให้การฝึกอบรมได้ต่อรองกันเพื่อผลในการฝึกอบรมนั้นๆ ด้วย

ระบบนี้มีหลักการที่ให้การยอมรับในความรู้ที่มีมาก่อน โดยยอมให้ บุคคลนับรวมหน่วยกิตที่เคยเรียนมาก่อนได้ไม่ว่าจะเคยเรียนมาแล้วจากที่ใดและอย่างไร นอกจากนั้นยังให้ความสำคัญมากขึ้นกับการฝึกงานและฝึกอาชีพจากกลุ่มบริษัทผู้ประ กอบ การ ฝึกอบรมต่างๆ เพื่อจะได้มั่นใจว่าผู้ฝึกงานและผู้ฝึกอาชีพได้รับประสบการณ์จาก ผู้ประกอบการที่หลากหลาย ในช่วงระยะเวลาของหลักสูตรการฝึกอบรม

17. วิธีการที่ยืดหยุ่นในการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม

วิธีการที่ยืดหยุ่นเป็นแนวทางที่ใช้ในงานอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม ซึ่งเน้นความสำคัญเบื้องต้นไปที่ความต้องการในการเรียนรู้ของบุคคลและภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นกรให้ความสำคัญที่อุปสงค์ของการฝึกอบรมมากกว่าที่จะเป็นอุปทาน วิธีการที่

ยืดหยุ่นหมายความว่า มียุทธศาสตร์การเรียนรู้ให้เลือกในรูปแบบที่แตกต่างกันจำนวนมาก และวิธีการฝึกอบรมจะสามารถปรับให้เหมาะสมกับสไตล์การเรียนรู้ ความสนใจ และความต้องการจำเป็นต่อการฝึกอบรมของแต่ละบุคคลได้ วิธีการยืดหยุ่นช่วยปรับกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการและความจำเป็นของผู้รับบริการ โดยไม่ต้องคำนึงถึงมาตรฐาน การฝึกอบรม วิธีการนี้ทำได้ในทุกสถานที่ เช่น ที่บ้าน ที่ทำงาน หรือที่ศูนย์การเรียนรู้แบบเปิด กล่าวคือ บุคคลสามารถเรียนที่บ้านของตนเองโดยอาศัยการผสมผสานสื่อการเรียนต่างๆ เช่น เอกสาร เทปบันทึกเสียง หรือการติดต่อทางโทรศัพท์ หรืออาจมีการบรรยายทางโทรทัศน์ และการติดตามการประชุมปรึกษาทางไกลกับครูและนักเรียน/นักศึกษาคนอื่นพร้อมกันไป หรือไม่ก็อาจเรียนด้วยตนเองจากบทเรียนสำเร็จรูปหรือจากคอมพิวเตอร์ออนไลน์ในที่ทำงาน มีหลายรายวิชาที่ใช้ชุดการสอนสำเร็จรูปด้วยคอมพิวเตอร์ โดยให้ผู้เรียนได้รับทั้งข่าวสาร ความรู้ และแบบประเมินผล เพื่อผู้เรียนจะได้เลือกเวลาเรียนและตรวจสอบความก้าวหน้าของตนเองได้ไม่ว่าการฝึกอบรมจะดำเนินการ ณ ที่ใดก็ตาม จะได้ผลตรงตามข้อกำหนด ตรงกับลักษณะงาน เป็นที่ยอมรับได้ และสะดวกแก่การนำไปใช้ได้ทั่วประเทศ ยิ่งกว่านั้น ผู้เรียนยังสามารถเข้า-ออกโปรแกรมฝึกอบรมเมื่อใดก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการ ความจำเป็น เวลาที่มีอยู่ อัตราและสไตล์การเรียนรู้ของตน และเพื่อให้การฝึกอบรมมีมาตรฐานสูงขณะที่ยังคงความยืดหยุ่นไว้ด้วย จึงมีการกำหนดวิธีการต่างๆ เพื่อประเมินผู้เรียนขึ้น ครอบคลุมถึงทักษะส่วนบุคคลในด้านต่างๆ โดยไม่มีการคำนึงถึงสถานที่และวิธีการฝึกอบรม การประเมินผลในที่ทำงาน และการประเมินผล เมื่อผู้เรียนเชื่อว่าตนมีความพร้อมที่จะขอรับการประเมิน

สาเหตุของการพัฒนานวัตกรรม

มีคำพูดเกี่ยวกับนวัตกรรมว่า Necessity is the mother of innovation ซึ่งน่าจะนำมาใช้ได้ดีกับเรื่องที่ทำกรวิจัยในครั้งนี้สาเหตุที่ผลักดันให้ประเทศที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 8 ประเทศ มีการดำเนินงานเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตสรุปได้ดังนี้

1. สภาพทางภูมิศาสตร์ เช่น อินเดียและออสเตรเลีย มีพื้นที่กว้างใหญ่ จึงจำเป็นต้องใช้วิทยุและโทรทัศน์เข้ามาช่วยในการให้การศึกษา
2. โลกยุคโลกาภิวัตน์มีการเผยแพร่ข่าวสารอย่างกว้างไกลโดยใช้สื่อเทคโนโลยีต่างๆ สามารถส่งสารข้ามเขตแดนประเทศได้โดยง่าย แต่ประเทศจึงต้องมีนวัตกรรมเผยแพร่ค่านิยม นโยบาย และให้การศึกษาแก่ประชาชนของตนตามนโยบาย เพื่อความเป็นเอกภาพของประเทศ

3. การพัฒนาทางประชาธิปไตยในทุกประเทศทำให้ประชาชนมีสิทธิและหน้าที่ในการกำหนดทิศทางชีวิตของตน ดังนั้นชุมชนจึงเข้ามามีบทบาทในการศึกษามากขึ้น อย่างเช่นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในหลายประเทศ

4. ตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการจัดทำหลักสูตรแบบต่างๆ เช่น แบบโมดูล การฝึกงานกับสถานประกอบการ การวิจัยตลาดแรงงาน เป็นต้น เพื่อก้าวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน

5. การแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ นำไปสู่การพัฒนาประชากรให้มีความรู้และทักษะสูงเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันจึงนำไปสู่ การยกระดับการศึกษาของแรงงานในทุกรูปแบบในทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศ ที่มีทรัพยากรน้อย เช่น สิงคโปร์และสวีเดน ซึ่งเน้นการศึกษาต่อเนื่องในหลายๆ รูปแบบ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนของตน

6. เป้าประสงค์ของการศึกษาทุกประเทศมุ่งให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ กิจกรรมต่างๆ จึงคิดค้นและออกแบบมาเพื่อการพัฒนาคนให้เป็นการกำลังแรงงานที่มีศักยภาพต่อการผลิต

7. ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนาและพัฒนาแล้ว มีการนำเทคโนโลยีต่างๆ เช่น ICT เข้ามาใช้ในการศึกษาเป็นอย่างมาก ลักษณะนี้ไม่ใช่ความจำเป็นแต่เป็นความต้องการด้านประสิทธิภาพและศักดิ์ศรีของประเทศ ตลอดจนทั้งเป็นการส่งเสริมการขายเทคโนโลยีเหล่านั้น

8. การศึกษา จิตวิทยา สังคมศาสตร์ และวิชาอื่นๆ ก้าวหน้าไปมาก การเรียนการสอนคำนึงถึงรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ของคนเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ดังนั้น จึงมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยวิธีสอน หลักสูตร สื่อ และกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับคนแต่ละกลุ่มเป้าหมาย แล้วนำมาปฏิบัติและพัฒนาครูต่อไป

9. สภาพสังคมปัจจุบันที่เปิดกว้าง การพัฒนาเศรษฐกิจที่ก้าวไกล การขยายการสร้างองค์ความรู้และการเผยแพร่ความรู้ ทำให้ในทุกประเทศมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาประชาชนให้ก้าวทันกับความก้าวหน้าเช่นนี้ ตลอดจนทั้งเป็นวิธีการหลอมรวมประชาชนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้วยการศึกษาทุกรูปแบบ นับได้ว่าเป็นการถ่ายทอดคุณธรรมและค่านิยมในอีกรูปแบบหนึ่ง

10. มาตรการทางด้านกฎหมายที่ทุกประเทศบัญญัติออกมาใช้ บังคับให้มีการศึกษาภาคบังคับตั้งแต่ 9 ปีขึ้นไปสำหรับประชาชนทุกคน จึงนำไปสู่การปฏิบัติในการ

ให้การศึกษาโดยคิดค้นนวัตกรรมต่างๆ ขึ้นมาใช้เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนที่มีความหลากหลายในบุคลิกภาพ เพศ วัย และวัฒนธรรม

11. แรงผลักดันจากหน่วยงานระหว่างประเทศ เช่น UNESCO ILO องค์กรด้านสิทธิมนุษยชน NGO EU และ SEAMEO ช่วยผลักดันให้ประเทศสมาชิกประดิษฐ์คิดค้น จัดทุนสนับสนุนการวิจัย และการทดลองนวัตกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาการศึกษาของประเทศ การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ตลอดจนเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ ในการให้การศึกษาในหลายบริบทให้ประเทศสมาชิกทราบ

ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ

ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการคิดค้นและนำนวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปปฏิบัตินั้น มีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ คณะผู้วิจัยจึงขอเสนอในภาพรวมของทั้ง 8 ประเทศดังนี้

1. บุคลิกของคนในชาติของประเทศที่เป็นกรณีศึกษาส่วนมาก มีลักษณะเป็นคนขยันขันแข็ง เอาจริงเอาจังกับการทำงาน มีนิสัยรักการอ่าน รักการเรียนรู้ มีการสร้างองค์ความรู้และนำความรู้ไปปฏิบัติ ชอบพึ่งตนเอง ช่วยเหลือตนเองและส่วนรวมมากกว่าคอยเรียกร้องเอาจากประเทศชาติ ให้ความร่วมมือกับรัฐ ตลอดจนมีความตระหนักในสิทธิ หน้าที่ และความรักในประเทศชาติของตน อยากเห็นประเทศก้าวหน้าทัดเทียมประเทศที่พัฒนาแล้ว

2. รัฐบาลของประเทศมีเสถียรภาพ สังคมมีความมั่นคง ทำให้ประชาชนมีความมั่นใจ สุขใจ และมีพลังในการทำงานต่างๆ เพื่อตนเองและส่วนรวม รัฐบาลตระหนักดีว่าคุณภาพของคนคือคุณภาพของประเทศ และมองเห็นว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปเป็นพื้นฐานอันสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงให้ความสำคัญแก่การศึกษาของประชาชนเป็นอย่างมาก ซึ่งจะเห็นได้จากการศึกษาเฉลี่ยของคนวัยแรงงานในประเทศส่วนใหญ่มีระดับสูง อาทิ แคนาดา 11.6 ปี ออสเตรเลีย 10.9 ปี เกาหลี 10.8 ปี สวิตเซอร์แลนด์ 10.5 ปี เดนมาร์ก 9.7 ปี สหราชอาณาจักร 9.4 ปี เป็นต้น (Human Development Report 2001, UNDP)

3. พื้นฐานของการศึกษาในระบบดี จึงเป็นฐานและสะดวกที่จะขยายออกไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบกับมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยด้านการศึกษา การฝึกหัดครู

และมีการพัฒนาครูที่เข้าถึงความต้องการและจำเป็นในการให้การศึกษาแก่คนทุกกลุ่ม เป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เศรษฐกิจของประเทศค่อนข้างดี จึงมีงบประมาณด้านการศึกษาเพียงพอ และต่อเนื่อง รวมทั้งมีการจัดงบประมาณการศึกษาตามความต้องการ/จำเป็น บางประเทศ ใช้สูตรในการจัดงบประมาณการศึกษา เช่น สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย เป็นต้น จึงทำให้เกิดความเสมอภาคมากขึ้น

5. การมีเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ทันสมัย สามารถนำมาใช้ในการจัดการศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้โดยสะดวก เข้าถึงประชาชนได้ทุกสถานที่ และทุกเวลา

6. การบริหารการศึกษาและการปกครองมีการกระจายอำนาจในการบริหาร ลงสู่ระดับชุมชนและท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างกว้างขวาง และเป็นการประหยัดงบประมาณแผ่นดินได้อีกทางด้วย อีกทั้งยังมีการประสานงานในระดับสูง ระดับกลาง และระดับล่างได้ดี ขจัดความซ้ำซ้อนของการดำเนินงานและส่งเสริมความโปร่งใสในการบริหารงานได้อีกระดับหนึ่ง

7. รัฐให้ความสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนา ประเทศ พัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต จะเห็นได้จากการเรียนการสอน และการปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนกระทั่ง มหาวิทยาลัย ประกอบกับสื่อมวลชนให้การสนับสนุนและรักษาคุณธรรมของประเทศ

8. มาตรการทางกฎหมายรองรับการดำเนินงานด้านต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเป็นฐานที่ดีสำหรับผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

9. สภาพทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคม ให้ความสำคัญแก่การเรียนรู้ ยกย่องคนมีความรู้และใฝ่รู้ตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน สื่อสารมวลชนช่วยเสริมจึงมีส่วนโน้มนำความคิดของประชาชนให้สนใจการเรียนรู้ตลอดชีวิต

10. มีมาตรการจูงใจให้ประชาชนทุกคนโดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย สนใจในการเรียน โดยการช่วยเหลือด้านการเงิน และทำให้เห็นว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ผลตอบแทนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รัฐมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์เป็นอย่างมาก และผู้นำประเทศทำตนเป็นตัวอย่างในการเรียนรู้และการนำความรู้มาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต

และการศึกษาของแรงงานไทยโดยสังเขป

ประวัติและความเป็นมา

การเรียนรู้ตลอดชีวิตในประเทศไทยเกิดขึ้นมานานแล้ว สมัยแรกๆ ที่ยังไม่มีโรงเรียน การศึกษาเรียนรู้จะมีลักษณะเป็นการเรียนรู้ตามอัธยาศัย และนอกระบบ ในสมัยสุโขทัย ศรีอยุธยา และรัตนโกสินทร์ตอนต้น การเรียนรู้จะเกิดขึ้นที่บ้าน วัด และวัง โดยที่บ้านจะเรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสาร กิริยามารยาท ความประพฤติ และทักษะวิชาชีพของครอบครัว ที่วัดจะเรียนรู้การอ่านเขียนและศาสนา ส่วนในวังจะเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาวรรณคดี นอกจากนั้นก็อาจมีการฝึกอาชีพเฉพาะตามสำนักอาชีพต่างๆ อาทิ แพทย์ โหราศาสตร์ การป้องกันตัว การเรียนรู้จะเกิดขึ้นกับบุคคลทุกช่วงอายุ แต่ถึงแม้ว่าจะมีการปฏิบัติกันมาเป็นเวลายาวนาน คำว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือการศึกษาตลอดชีวิตก็ยังไม่ปรากฏอย่างเป็นทางการ

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีโรงเรียนแห่งแรกสำหรับราษฎรขึ้นในปี พ.ศ. 2427 การศึกษาเรียนรู้จึงเปลี่ยนรูปแบบไปเป็นการศึกษาในระบบ จัดขึ้นอย่างเป็นทางการสำหรับบุคคลที่อยู่ในวัยเรียน มีตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา ยังไม่มีการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่อย่างเป็นทางการ จนกระทั่ง พ.ศ. 2483 มีการจัดตั้งหน่วยงานกองการศึกษาผู้ใหญ่รับผิดชอบจัดการศึกษาให้แก่ผู้ใหญ่ แต่กระนั้น ก็ยังไม่มีกรกล่าวถึงการศึกษาตลอดชีวิตแต่ประการใด

แผนการศึกษาของประเทศไทยในยุคแรกๆ จะกล่าวถึงเฉพาะการศึกษาของบุคคลในวัยเรียนเท่านั้น จนกระทั่ง พ.ศ. 2494 จึงได้มีการบรรจุการศึกษาผู้ใหญ่ไว้ในแผนการศึกษา หลังจากนั้นก็มีกรขยายการจัดการศึกษาผู้ใหญ่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำจากองค์การ UNESCO แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2520 เป็นฉบับแรก ที่กล่าวถึงการศึกษาตลอดชีวิตโดยกล่าวไว้ว่า “การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต” และเปลี่ยนจากการใช้คำว่าการศึกษาผู้ใหญ่ไปเป็นการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาให้กับคนทุกช่วงอายุ โดยมีนโยบายข้อ 14 และข้อ 18 ระบุไว้ว่า “รัฐพึงจัดและสนับสนุนการศึกษานอกโรงเรียนในลักษณะต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้รับการศึกษา ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นอันดับแรก” และ “การศึกษาตามนัยแห่งแผนการศึกษานี้ เป็นสิ่งที่จะต้องทำต่อเนื่องกันตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกโรงเรียน” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ 2520) นอกจากนั้นนโยบายของแผนการศึกษานี้ยังเน้นการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมบุคคลทุกเพศ ทุกวัย มุ่งความเสมอภาคทางการศึกษา และจัดการศึกษาให้เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต จึงถือได้ว่าได้มีแนวคิดเรื่องการศึกษาตลอดชีวิตอย่างเป็นทางการ

เมื่อประเทศไทยประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การศึกษาตลอดชีวิตได้ถูกยึดเป็นหลักในการจัดการศึกษาของประเทศ ดังระบุไว้ในมาตรา 8 (1) ว่า “เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542 : 6)

สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สภาพการจัดการเรียนรู้

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน นับว่าครอบคลุมองค์ประกอบของการเรียนรู้ตลอดชีวิต กล่าวคือ มีทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย แต่การดำเนินการและการให้ความสำคัญต่อการศึกษาแต่ละรูปแบบ ยังมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง โดยสรุปได้ดังนี้

การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่จัดให้แก่บุคคลที่อยู่ในวัยเรียน จำแนกออกเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี และการศึกษาระดับอุดมศึกษา สำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานแบ่งออกเป็น 4 ช่วงชั้นๆ ละ 3 ปี โดยช่วงชั้นที่ 1-2 เป็นการศึกษาในระดับ

ประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และช่วงชั้นที่ 4 เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การศึกษาภาคบังคับกำหนดไว้ 9 ปี นอกจากนั้นยังมีการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนจะเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา การศึกษาในระบบถือเป็นการศึกษาหลักของประเทศ มีกฎหมายบังคับให้ทุกคนเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ ได้รับความสำคัญมากที่สุด เมื่อเทียบกับการศึกษารูปแบบอื่นมีมาตรการในการดำเนินการทุกอย่างชัดเจนเป็นระบบ ตั้งแต่การบริหารจัดการหลักสูตร การพัฒนาครู การวัดประเมินผล และระบบสนับสนุนการศึกษา

การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่จัดให้แก่ผู้อยู่นอกระบบโรงเรียนทั้งหมด โดยครอบคลุมตั้งแต่เด็กก่อนวัยเรียน ผู้ที่อยู่ในวัยเรียนซึ่งพลาดโอกาสจากการเข้าศึกษาในระบบโรงเรียนด้วยเหตุผลและความจำเป็นต่าง ๆ ผู้ที่พ้นจากวัยเรียนไปแล้วแต่มีการศึกษาน้อยหรือพลาดโอกาสเข้าศึกษาเมื่อเคยอยู่ในวัยเรียนโดยเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพ การงานแล้วหรือผู้ที่อยู่ในตลาดแรงงาน นอกจากนั้น ยังจัดการศึกษาให้แก่ผู้ที่พ้นจากวัยทำงานแล้วคือ วัยสูงอายุอีกด้วย

การศึกษานอกระบบที่จัดอยู่ในปัจจุบันจัดโดยหน่วยงานที่หลากหลายทั้งหน่วยงานของรัฐ เอกชน สมาคม มูลนิธิ องค์กรท้องถิ่น มีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ ได้แก่

- การศึกษาพื้นฐาน ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การสอนอ่านเขียนเพื่อการอ่านออกเขียนได้ การศึกษาที่เทียบเท่าระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย
- การศึกษาทางด้านวิชาชีพ ซึ่งมีการจัดอบรมวิชาชีพทั้งระยะสั้นและระยะยาว ในหลากหลายสาขาอาชีพแบบมีประกาศนียบัตร และไม่มีประกาศนียบัตร
- การให้ความรู้ทั่วไปที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้วยการอบรม โดยวิทยากรและโดยสื่อต่างๆ

การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในเรื่องกฎระเบียบต่าง ๆ กับผู้เรียนไม่จำกัดเพศ อายุ พื้นฐานการศึกษา อาชีพ ความสนใจ มีความยืดหยุ่นในเรื่องเวลาเรียน สถานที่เรียน กิจกรรมการเรียนมุ่งสนองความต้องการของผู้เรียนในแต่ละท้องถิ่น การเรียนไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นที่สถานศึกษาไม่จำเป็นต้องจัดในเวลาราชการ การวัดประเมินผล วัดตามสภาพและพัฒนาการของผู้เรียน

การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่บุคคลจะเรียนรู้จากสภาพการดำเนินชีวิต

ประจำวัน เรียนรู้จากการทำงาน เรียนรู้จากครอบครัว เพื่อน สังคม สิ่งแวดล้อม สื่อประเภทต่างๆ และชุมชน โดยไม่ต้องเข้าเรียนหรือรับการศึกษาจากผู้สอนดังเช่น การศึกษาในระบบหรือการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัยของไทยที่เป็นอยู่ ยังไม่มีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนเมื่อเทียบกับการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ สำหรับในประเทศไทยการศึกษาตามอัธยาศัยที่เกิดขึ้นได้แก่ การเรียนรู้ การดำเนินชีวิตและ อาชีพจากครอบครัว เรียนรู้และสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีจากบรรพบุรุษ สังคม กลุ่มเพื่อน ญาติพี่น้อง และคนในชุมชน เรียนรู้จากการประกอบอาชีพการงาน จากสื่อต่างๆ ที่พบเห็น อยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ในรูปแบบต่างๆ วิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ จากการร่วมกิจกรรมของชุมชน ร่วมกิจกรรมทางศาสนา ทางประเพณี เป็นต้น

การศึกษาทั้ง 3 รูปแบบยังมีลักษณะต่างคนต่างจัด ไม่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยง กันเป็นภาพรวมของการศึกษาตลอดชีวิต แต่อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยได้ดำเนินการ จัดการศึกษาตามแนวทางของการเรียนรู้ตลอดชีวิตมาบ้างตามสมควร

สภาพการต้องคัดกร

สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากรูปแบบการจัด องค์กร และระบบการบริหารการศึกษาตามโครงสร้างระดับชาติจะพบว่า มีหน่วยงาน รับผิดชอบในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตกระจายอยู่ในหลายกระทรวง โดยมีกระทรวง หลักที่รับผิดชอบ คือ กระทรวงศึกษาธิการ ส่วนกระทรวงอื่นๆ รับผิดชอบการจัดการ ศึกษาโดยไม่ถือเป็นภารกิจหลัก ซึ่งหน่วยงานที่มีบทบาทภารกิจเกี่ยวข้องกับการจัด การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ จัดกิจกรรมให้การศึกษาสายสามัญและสายอาชีพให้แก่ เด็ก เยาวชน สตรี และประชาชนทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต โดยตรง ทั้งการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน และ ส่งเสริมกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย หรือการศึกษาแบบไม่เป็นทางการ รวมทั้งงาน ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่ประชาชน

สำนักนายกรัฐมนตรี จัดกิจกรรมการศึกษาให้แก่เยาวชนและสตรีในรูปแบบ การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เสริมสร้างเอกลักษณ์ไทย และการคุ้มครองผู้บริโภค ตลอดจน การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม จัดกิจกรรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ฝึกอาชีพในชนบท ทดสอบฝีมือแรงงานสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่ง สงเคราะห์บุคคลบางประเภท บริการชุมชน พัฒนาสงเคราะห์ ชาวเขา เกษตรในที่สูง คุ้มครองดูแลแรงงานในสถานประกอบการ ส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงาน แก้ไขปัญหายาเสพติด พัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคง

กระทรวงมหาดไทย จัดกิจกรรมให้ความรู้วิชาสามัญและวิชาอาชีพให้แก่ผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน แพทย์ประจำตำบล ผู้ดูแลเด็กเล็ก เด็กที่ขาดโอกาสทางการศึกษาทั้งที่อยู่ในเขตเมืองและชนบท เด็กยากจน เด็กที่อยู่ในที่ทุรกันดาร ห่างไกล และผู้ต้องขังในทัณฑสถาน

กระทรวงสาธารณสุข จัดกิจกรรมการให้ความรู้วิชาสามัญและวิชาอาชีพให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่ปฏิบัติงานด้านสาธารณสุข ผู้สื่อข่าวสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน และจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ข่าวสารข้อมูลแก่ประชาชน

กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมให้การศึกษา เช่น ให้ความรู้การใช้สารพิษอย่างถูกต้อง ปลอดภัย ควบคุมมลพิษ ถ่ายทอดเทคโนโลยี ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม ศิลปกรรมงานส่งเสริมเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดกิจกรรมการให้ความรู้วิชาสามัญ วิชาอาชีพ ที่ส่งเสริมการเกษตร การปรับปรุงพื้นที่การเกษตร เขตป่าไม้และการประมงให้แก่ ยุวเกษตรกร เกษตรกรและชาวประมง

กระทรวงการคลัง จัดกิจกรรมให้การศึกษาด้านการให้สินเชื่อแก่เกษตรกร สำหรับประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ ตลอดจนถ่ายทอดวิชาการเกษตร แผนใหม่ในด้าน การผลิต การเก็บเกี่ยว และการจัดการไร่นา

กระทรวงกลาโหม จัดกิจกรรมการให้ความรู้วิชาสามัญและวิชาอาชีพให้แก่ ทหารกองหนุน ทหารกองประจำการและครอบครัวทหาร

กระทรวงคมนาคม จัดกิจกรรมการให้การศึกษาเพื่อความปลอดภัยด้านการจราจร การยกระดับความรู้ของผู้ขับขี่รถ เรือ ตลอดจนพนักงานบริการภายในเรือ ภายในเรือ ให้มีความรู้สูงขึ้น

กระทรวงพาณิชย์ จัดกิจกรรมให้การศึกษาด้านการพาณิชย์ภายในประเทศ เพื่อเพิ่มรายได้แก่ราษฎรในชนบท งานส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ

กระทรวงอุตสาหกรรม จัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมให้โอกาสเรียนรู้วิชาสามัญและวิชาอาชีพแก่ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมและประชาชนทั่วไป

กระทรวงยุติธรรม จัดกิจกรรมการให้การศึกษาด้านวิชาการ วิชาอาชีพ งานศาลเยาวชนและครอบครัว ตลอดจนจัดกิจกรรมการป้องกันอาชญากรรมและงานการรอลงอาญา

กระทรวงการต่างประเทศ จัดกิจกรรมให้การสนับสนุนให้โอกาสทางการศึกษาแก่คนไทยในต่างประเทศ

ปัญหาการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ปัญหาการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดองค์กรระดับชาติ และระบบการบริหารการศึกษาตลอดชีวิตของไทย ซึ่งกระจายอยู่ในหลายกระทรวงดังกล่าวมาแล้วนั้น ทำให้การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของไทยที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นการจัดในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และตามอัครยาตัย มีปัญหาเกิดขึ้นหลายด้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดทำเป็นรายงานและรวบรวมไว้ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

การบริหารการศึกษาในระดับต่าง ๆ ยังไม่ครอบคลุมประชากรทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างเสมอภาค อาทิ ความไม่เสมอภาคของโอกาสที่จะเข้าถึงบริการการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นกว่าประถมศึกษา เป็นต้น

คุณภาพการศึกษาของไทยอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง กระบวนการเรียนการสอนรวมทั้งการวัดผล ไม่เอื้อให้เด็กได้พัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ความรู้ ความสามารถของเด็กไทยโดยเฉลี่ยอ่อนลงทั้งในด้านกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา ความรู้ทางวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านนิสัยใฝ่รู้ ความมีคุณธรรม จริยธรรมระเบียบวินัย การทำงานเป็นหมู่คณะ เป็นต้น

หลักสูตรและเนื้อหาวิชาในปัจจุบันยังไม่พร้อมที่จะพัฒนาคนให้มีคุณสมบัติ เข้ากับโลกยุคใหม่ อาทิ การใช้ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ และความสามารถในเรื่องการจัดการ

มีการยึดเยียดเนื้อหาวิชาที่เกินความจำเป็นมากกว่าจะพัฒนาทักษะในการเรียนรู้และแสวงหาความจริง

ระดับเขาวนปัญญาหรือไอคิวเฉลี่ยของเด็กในวัยเรียนทั่วประเทศที่ต่ำกว่าปกติ (90-190) มีถึงร้อยละ 44.1 จากผลรายงานล่าสุดของการสำรวจสภาวะสุขภาพประชาชนไทย พ.ศ. 2539-2540 โดยสถาบันวิจัยสาธารณสุขไทย มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ และสำนักงานนโยบายและแผนสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

ประชาชนเรียนไม่จบในระดับ ป.6 และ ม. 3 เพราะปัญหาหลักด้านเศรษฐกิจจากผลการสำรวจทัศนคติเรื่องทำไมประชาชนไม่ให้บุตร/หลานเรียนต่อ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติร่วมกับสวนดุสิตโพลเมื่อเดือนสิงหาคม 2541 พบว่าร้อยละ 60 ของการออกจากโรงเรียนก่อนจบ ป.6 และร้อยละ 40 ของการออกจากโรงเรียนก่อนจบ ม.3 มีสาเหตุมาจากไม่มีเงิน/ไม่มีทุนเรียน ส่วนปัญหาอื่นๆ ได้แก่ ไม่อยากเรียน/ไม่รักเรียน/เกรงไม่ไปโรงเรียน ช่วยทำงานที่บ้าน สอบไม่ติดโรงเรียนรัฐบาล พ่อแม่แยกทางกัน มีปัญหาครอบครัว โดนไล่ออก และติดยาเสพติด

การจัดการศึกษาที่รวมศูนย์อำนาจอยู่ส่วนกลาง นับตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงบประมาณ ทำให้การตัดสินใจล่าช้า รวมทั้งการไม่เปิดโอกาสให้ส่วนต่างๆ ของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำให้การดำเนินการจัดการศึกษาไม่สนองต่อความต้องการที่หลากหลายของชุมชนได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้การบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจเข้าสู่ส่วนกลางทำให้หน่วยงานต่างๆ มุ่งขยายงานเพื่อความเติบโตของตน เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อนระหว่างหน่วยงาน ขาดการประสานงาน ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง ไม่สามารถใช้ทรัพยากรที่แต่ละหน่วยงานมีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสมเต็มที่

การอุดมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาชั้นสูงที่จะต้องสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่เป็นผู้นำทางสังคม นำพาประเทศไปสู่ความก้าวหน้าและมั่นคง ยังไม่สามารถสร้างพลังปัญญาเพื่อพัฒนาประเทศได้ เนื่องจากปัจจัยหลายประการ อาทิ การขาดเอกภาพในเชิงนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ปัญหาระบบบริหารและการจัดการภายในสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น

นโยบายของรัฐตลอดจนกฎระเบียบยังไม่เอื้อต่อการจัดการศึกษาของภาคเอกชน การจัดการศึกษาตามแบบราชการซึ่งเต็มไปด้วยกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และขั้นตอนการดำเนินงาน ทำให้ไม่เอื้อต่อการสร้างความฉับไวในการดำเนินงานและการปรับตัวของสถานศึกษา และยังเป็นอุปสรรคต่อการเปิดโอกาสให้องค์กรภาคเอกชนและ

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

การจัดสรรงบประมาณของรัฐให้กับระดับการศึกษาต่างๆ ยังไม่เป็นธรรมเมื่อคำนึงถึงคนส่วนใหญ่ของประเทศ ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการลงทุนทางการศึกษาโดยรัฐอุดหนุนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี อีกทั้งวิธีการจัดสรรงบประมาณยังใช้วิธีจัดสรรจากฐานเดิม มากกว่าการจัดตามลำดับความสำคัญที่มีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาวะ การจัดการศึกษาที่ผ่านมาส่วนใหญ่ใช้งบประมาณจากภาครัฐฝ่ายเดียว ขาดการระดมสรรพกำลังจากทุกส่วนของสังคมทั้งในเรื่องของทรัพยากรเงินและสติปัญญา ทำให้ระบบการศึกษามีปัญหาสะสมไว้หลายกรณี

การจัดการศึกษาที่ผ่านมาขาดการติดตามและประเมินผลอย่างมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ไม่มีระบบข้อมูลที่ทันสมัยเพียงพอต่อการวางแผน หรือการตัดสินใจ ดำเนินงานเพื่อพัฒนาต่อไปหรือเพื่อการแก้ไขปัญหาที่ทันท่วงที (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป. : 51-55)

ปัญหาการบริหารงานการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อชดเชยโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้ขาดโอกาสและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา นับได้ว่าเป็นหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิต หน่วยงานดังกล่าวได้รายงานปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานไว้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน ม.ป.ป. : 10-11) โดยสรุปดังนี้

- ปัญหาด้านการกระจายตัวของแหล่งการเรียนรู้การศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งในปัจจุบันยังมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของบุคคลได้อย่างเต็มที่ ขาดความหลากหลายของรูปแบบของแหล่งการเรียนรู้ ยังไม่มีหน่วยงานใดส่งเสริมให้มีการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นเอกภาพเชิงนโยบาย เพราะปัจจุบันต่างหน่วยต่างจัดตามความสามารถของตน และยังไม่มุ่งไปสู่การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคล

- ปัญหาด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิตซึ่งเป็นภารกิจที่จะเชื่อมโยงให้บุคคลได้รับการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง หน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งบุคคล ครอบครัว ชุมชน สถานประกอบการ ศาสนสถาน ฯลฯ มีความพร้อมที่จะจัดการศึกษาในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย เนื่องจาก

ขาดการประสานงาน ขาดการวางแผนจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ จึงทำให้ระบบเครือข่ายการจัดการศึกษาหรือระบบการส่งเสริมการศึกษาเป็นไปอย่างขาดประสิทธิภาพ ทำให้ต้องการกลไกในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะหน่วยงานส่วนกลางที่จะดูแลในเรื่องนโยบาย แผนงาน ตลอดจนการสนับสนุนอื่น ซึ่งจะเชื่อมโยงกัน โดยหน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษาควรทำหน้าที่ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตโดยตรง

■ ปัญหาด้านบุคลากรที่จะทำงานด้านการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตยังมีจำนวนจำกัด ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ และยังมีขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในระดับที่ใช้การได้ จึงต้องการหน่วยงานในการพัฒนาและจัดระบบบุคลากรเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต

■ ปัญหาด้านสื่อเทคโนโลยีและอุปกรณ์ทางการศึกษา ที่จะส่งเสริมให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้ต่อเนื่องตลอดชีวิตเป็นการลงทุนที่สูง ขาดการจัดระบบกระจายสื่อไปถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุด มีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการจัดหาและด้านศักยภาพของบุคลากรในการผลิตและพัฒนาสื่อการศึกษา รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทำให้ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาตลอดชีวิตได้อย่างเต็มที่

■ ปัญหาด้านกฎระเบียบ หลักเกณฑ์ คำสั่งที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง ไม่เอื้อต่อการได้รับการศึกษาของประชาชน ไม่จูงใจให้มีผู้ร่วมงานจัดการศึกษาจากองค์กรอื่นๆ และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานการศึกษา ควรต้องปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

ปัญหาการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือการศึกษาตามอัธยาศัย

การเรียนรู้ด้วยตนเองหรือการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีปัญหาและอุปสรรคโดยสรุปดังนี้

■ ความแตกต่างกันในด้านทักษะความสามารถของแต่ละบุคคล เนื่องจากประชากรจำนวนมากของประเทศมีระดับการศึกษาต่ำ จึงขาดทักษะในการแสวงหาความรู้ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งการอยู่ในครอบครัวหรือชุมชนที่ด้อยการศึกษา ไม่มีประสบการณ์ในการทำงาน ทำให้ขาดโอกาสในการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยได้อย่างเหมาะสม

■ ช่องว่างทางสังคมระหว่างชุมชนเมืองกับชุมชนชนบท ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ

ทางสังคม ในชุมชนเมืองมีระบบบริหาร มีแหล่งความรู้ มีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ส่งเสริมการเรียนรู้ มีเทคโนโลยีที่เหมาะสมสนับสนุนการเรียนรู้มากกว่าชุมชนชนบท โดยสิ้นเชิง

■ ความไม่เท่าเทียมกันทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้บุคคลมีอำนาจในการบริโภค ต่างกัน การลงทุนเพื่อการศึกษา การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองก็จะแตกต่างกัน ผู้ที่มีฐานะดีกว่าย่อมมีโอกาสมากกว่าในการจัดสรรองค์ความรู้และประสบการณ์ให้กับตนเอง ได้ตามอัธยาศัยตราบเท่าที่ตนต้องการ

ปัญหาการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยภาพรวม

การจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยของประเทศไทย ยังมีลักษณะต่างคนต่างจัดไม่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงให้เห็นเป็นภาพรวมของการจัดการศึกษา ตลอดชีวิต แต่อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยได้ดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวคิดของการเรียนรู้ตลอดชีวิตมาบ้างแล้ว การที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิผล สามารถสรุปปัญหาได้ดังนี้

■ ความไม่ทั่วถึงของโอกาสทางการศึกษา ถึงแม้รัฐบาลและหน่วยงานต่างๆ จะพยายามกระจายสถานศึกษาให้ครอบคลุมพื้นที่ต่างๆของประเทศโดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล แต่มีเพียงการศึกษาระดับประถมศึกษาเท่านั้นที่ครอบคลุมได้ค่อนข้างทั่วถึงส่วนการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและสูงขึ้นยังเข้าไม่ถึงบางพื้นที่ ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อต้องเข้ามาศึกษาในเมืองหรือต่างถิ่น ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงขึ้นและเพิ่มภาระด้านต่างๆ มากขึ้น

■ การไม่เอื้อต่อกลุ่มผู้ด้อยโอกาสถึงแม้หน่วยงานที่รับผิดชอบจะพยายามกระจายสถานศึกษาไปยังพื้นที่ให้กว้างขวางขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา แต่ก็ยังมีประชาชนอีกจำนวนไม่น้อยที่เข้าศึกษาต่อไม่ได้เนื่องจากข้อจำกัด กฎเกณฑ์ต่างๆ จนต้องออกมาประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว จะพบได้ว่าผู้ที่จบการศึกษาภาคบังคับจำนวนหนึ่ง ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา และผู้ที่จบมัธยมศึกษาที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ยังมีเป็นจำนวนมากขึ้นอีก

■ เนื้อหาหลักสูตรไม่เอื้อให้ผู้เรียนนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ สิ่งที่เรียนหลายเรื่องไม่สัมพันธ์กับสภาพปัญหาที่ผู้เรียนเผชิญในชีวิตจริงและไม่สัมพันธ์กับการทำงานเท่าที่ควร ผู้เรียนที่อยู่คนละท้องถิ่นต้องเรียนเนื้อหาเดียวกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สังคม และสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนยังเรียนสิ่งที่ไกลตัว ทำให้ขาดความรู้และทักษะในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ

■ การจัดการเรียนการสอนมีลักษณะของครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้มากกว่าจะให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือเป็นผู้แสวงหาความรู้เองโดยครูเป็นผู้ช่วยแนะนำ เน้นการสอนมากกว่าการเรียนไม่ฝึกฝนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา มีการฝึกปฏิบัติกับสถานการณ์จริงน้อย ขาดการฝึกให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สังเคราะห์องค์ความรู้ด้วยตนเอง

■ การศึกษายังเป็นระบบที่ไม่จบในตัวเอง มุ่งให้ผู้เรียนเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไปเรื่อยๆ ผู้เรียนที่จบการศึกษาในแต่ละระดับ ไม่มีความรู้และทักษะที่พอเพียงในการประกอบอาชีพ

■ การศึกษานอกระบบมีข้อจำกัดในเรื่องปริมาณเนื่องจากกลุ่มเป้าหมายมีจำนวนมากว่าครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งประเทศ ถึงแม้ว่าจะมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรท้องถิ่นต่างๆ ร่วมจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนและบางหน่วยงานมีเครือข่ายอยู่ในระดับพื้นที่ถึงระดับอำเภอตำบลแต่การกระจายแหล่งการเรียนรู้ยังทำไม่ได้ไม่ครอบคลุมทั่วถึงมีกลุ่มเป้าหมายที่ยังตกหล่นอยู่ไม่ได้รับบริการ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

■ การศึกษานอกระบบมีข้อจำกัดในเรื่องคุณภาพ แม้ว่าจะได้พยายามพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมให้มีความยืดหยุ่น ให้เอื้อต่อสภาพการทำงานและการดำเนินชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย และสนองความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด แต่กระนั้นก็ยังไม่สามารถสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ทั้งหมด กิจกรรมบางประเภทยังให้ความรู้และทักษะไม่เพียงพอที่จะไปแข่งขันในตลาดแรงงานได้

■ การศึกษาตามอัธยาศัยไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ถึงแม้จะเป็นการศึกษาที่บุคคลเรียนรู้จากสภาพการดำเนินชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อมและอาชีพการงาน แต่การจัดยังขาดการส่งเสริมให้มีความหลากหลาย ต่อเนื่องและชัดเจน ผู้ใดอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีแหล่งการเรียนรู้มากหรือสามารถเข้าถึงแหล่งได้ง่าย ก็มีโอกาสดำเนินการเรียนรู้มากกว่า การบริการความรู้ผ่านทางสื่อมวลชนนั้นมีอยู่บ้าง แต่ไม่มีเป้าหมายเน้นเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต

■ การศึกษาทั้ง 3 รูปแบบไม่เชื่อมโยงกันให้เป็นไปในแนวทางของการเรียนรู้ตลอดชีวิต การถ่ายโอนผลการศึกษาระหว่างการศึกษาแต่ละรูปแบบเป็นไปได้น้อยมาก ยังไม่มีการเทียบความรู้และประสบการณ์จากการทำงาน ไปเป็นระบบหรือหน่วยกิต ทำให้บุคคลขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องบุคคลใดเมื่อพลาดโอกาสเข้าศึกษาในระบบแล้วก็มักจะพลาดโอกาสไปทั้งชีวิต การเชื่อมโยงจะทำให้บุคคลกลับเข้ามาสู่การศึกษาเพิ่มขึ้น

■ ผู้จัดการศึกษายังมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการศึกษาตลอดชีวิตไม่ชัดเจน ไม่เห็นภาพรวมของการเรียนรู้ตลอดชีวิตส่วนใหญ่มุ่งจัดตามเป้าหมายเฉพาะของหน่วยงาน ไม่มีเป้าหมายที่เอื้อต่อการศึกษาตลอดชีวิตในภาพรวม เช่น การศึกษาในระบบโรงเรียน ก็มุ่งให้เนื้อหาไปตามหลักสูตรและระดับชั้น ไม่ได้ปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นผู้สามารถแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องเมื่อจบจากสถาบันการศึกษาไปแล้ว เป็นต้น

■ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจว่าการศึกษาคือการไปโรงเรียน เมื่อเรียนจบจากโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย แล้วก็คือจบการศึกษา ประชาชนแทบจะไม่เข้าใจหรือไม่ทราบว่าการศึกษาตลอดชีวิตคืออะไร จะเรียนตลอดชีวิตไปเพื่ออะไร จะเรียนได้อย่างไร เรียนที่ไหน

■ สังคมยังไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตอย่างเต็มที่ เนื่องจากคนส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจว่าการศึกษาจะเกิดขึ้นที่โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น ส่วนหน่วยงานหรือแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ ในชุมชน ยังไม่ทราบบทบาทของการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต จึงไม่มีการวางแผนร่วมมืออย่างจริงจังในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ส่วนหน่วยงาน องค์กรเอกชน องค์กรท้องถิ่น ที่มีศักยภาพในการช่วยจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ก็ไม่ได้รับการส่งเสริมเท่าที่ควร

■ ไม่มีการประเมินผลการศึกษาทั้งระบบและการเรียนรู้/ศึกษาตลอดชีวิตเพื่อนำมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทยที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ ล้วนเป็นเรื่องที่จะต้องแก้ไข ผลสรุปการพัฒนาในระยะครึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ในด้านการพัฒนาคนและสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนากิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2542 : 4-5) กล่าวว่าปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่ต้องทำการเร่งรัดแก้ไข ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำทั้งในเรื่องการกระจายบริการ ปัญหาคุณภาพของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัญหาในการบริหารจัดการของหน่วยงานต่างๆ จะต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานผู้จัดการศึกษาจะต้องรณรงค์ให้ทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ควรกำหนดมาตรการเร่งรัดในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง โดยกระจายการศึกษาให้ทั่วถึง มีคุณภาพ และต้องสร้างความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษา กับการมีงานทำ เพื่อให้การศึกษาช่วยยกมาตรฐานความเป็นอยู่ในอนาคตของประชากร

แม้ว่าการจัดการศึกษาโดยภาพรวมจะประสบความสำเร็จ จำนวนปีที่ได้รับการศึกษาโดยเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นจาก 5.3 ปี ในปี 2539 เป็น 7 ปี ในปี 2541 แต่ยังคงอยู่ในระดับประถมศึกษาเท่านั้น ซึ่งส่งผลต่อการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตแก่ประชาชน และกระทบต่อประสิทธิภาพแรงงานไทยที่ยังอยู่ในระดับต่ำด้วย

ข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับการเรียนรู้ในประเทศไทย (สุมาลี สังข์ศรี: 2544) สรุปได้ดังนี้

- ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ความเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ความเปลี่ยนแปลงของวิถีการดำเนินชีวิต ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนความไม่เท่าเทียมกันในโอกาสการเรียนรู้ โดยนำแนวคิดและหลักการของการเรียนรู้ตลอดชีวิตเข้ามาสู่การจัดการศึกษา สร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมาย ของการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเป็นทิศทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เป็นการเรียนรู้ที่เปิดกว้างหลากหลายและยืดหยุ่นเพื่อให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงโอกาสทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างสะดวกและทั่วถึง

- ออกกฎหมายการเรียนรู้ตลอดชีวิต วางกรอบงานเชิงยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน จัดตั้งองค์กรที่รับผิดชอบโดยตรง กำหนดให้ทุกกระทรวงมีหน้าที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชน ให้มีองค์กรหลักเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรมีการศึกษาหาแนวทางว่าจะมีหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ควรมีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น เพื่อที่จะสามารถจัดการศึกษาได้สนองความต้องการของประชาชน และสภาพของสังคมในท้องถิ่นนั้นให้มากที่สุด ทั้งนี้โดยกระจายอำนาจให้ครอบคลุมทุกเรื่องที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

- กำหนดหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่จำเป็นสำหรับคนไทย เช่น การเรียนรู้วิธีที่จะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน การเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย การดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของความเป็นไทย หลักสูตรควรมีลักษณะ Demand Oriented

- จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ ครูเป็นผู้ร่วมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ฝึกปฏิบัติจากประสบการณ์จริงในสังคม

■ พัฒนาบุคลากรที่จัดการเรียนรู้จากแหล่งความรู้ในชุมชน เช่น กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นกลุ่มที่อยู่ใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของประชาชน

■ พัฒนาความพร้อมในการใช้สื่อและเทคโนโลยีทันสมัย ศึกษาเพื่อหาแนวทางในการเลือกสื่อที่เหมาะสมกับประชากร และสื่อที่เป็นวิถีชีวิตของไทย

■ ให้ทุกฝ่ายในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ วางแผนพัฒนาแหล่งการเรียนรู้อย่างจริงจัง ให้ความสำคัญแก่บ้านและครอบครัวในการที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ความสำคัญแก่สถานประกอบการในการจัดการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับอาชีพการงาน และกับทรัพยากร มีผู้ถ่ายทอดความรู้ในการประกอบอาชีพของครอบครัวของภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์ฝีมือที่เป็นภูมิปัญญาไทย

■ ควรมีการวัดผลและเทียบโอนการเรียนรู้ระหว่างการศึกษาระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เปิดโอกาสให้มีการเรียนแบบผสมหน่วยกิต เพื่อเป็นแรงจูงใจและหลักประกันให้ประชาชนได้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

■ ควรมีการวิจัยเพื่อหารูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมกับสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบ การบริหารจัดการ การออกกฎหมาย การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร การเชื่อมโยงการศึกษาทุกรูปแบบ การจัดสรรงบประมาณ

■ จัดสร้างเครือข่ายการแนะแนวให้คำปรึกษาเพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความจำเป็นของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนการกระตุ้นให้เกิดความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิต

■ จัดหางบประมาณและระดมทุนในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้ที่ด้อยโอกาส ให้มีการเรียนรู้ได้มากที่สุด

■ จัดสร้างศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต โอกาสการมีงานทำ แหล่งการเรียนรู้ แหล่งทุน และอื่นๆ ที่เอื้อต่อการบริหารจัดการ การเรียนการสอน และการพัฒนาการเรียนรู้อบรมตลอดชีวิต

การจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่แรงงานไทย

ประเทศไทยให้ความสนใจต่อการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่แรงงานไทยอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2536 เนื่องจากภาคอุตสาหกรรมของไทยยังขาดแคลน

ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ทำให้ประสบปัญหาในการที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้สามารถแข่งขันในตลาดโลก รัฐบาลจึงได้พิจารณาเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงาน ซึ่งคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) ได้ประชุมพิจารณาและเสนอให้มีการฝึกอบรมและยกระดับฝีมือแรงงาน โดยจัดเป็นการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อยกระดับความรู้ของแรงงานให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ต่อมาในปีงบประมาณ 2538-2542 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายการยกระดับพื้นฐานการศึกษาสายสามัญให้แก่แรงงานอุตสาหกรรม และนโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านแรงงานอุตสาหกรรม เพื่อขยายบริการทางการศึกษาให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง และยกระดับพื้นฐานการศึกษาของแรงงานที่มีความรู้ต่ำให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และแนวโน้มในการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศและตลาดโลก โดยมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมการศึกษานอกโรงเรียน ร่วมกับกรมอาชีวศึกษา กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ร่วมกันเป็นผู้ดำเนินงาน

กลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ที่พลาดโอกาสจากการศึกษาในระบบ กลุ่มผู้ที่ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม และกลุ่มผู้ที่ต้องการโอกาสเพิ่มเติมหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว ส่วนกิจกรรมที่จัดมี 4 ประเภท คือ การศึกษาพื้นฐาน การศึกษาสายสามัญ การศึกษาสายอาชีพ และการศึกษาตามอัธยาศัย สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นแรงงานนั้น พบว่าประมาณร้อยละ 81 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น

ในปี พ.ศ. 2546 ประชากรไทยจำนวน 64.24 ล้านคน เป็นผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน 35.28 ล้านคน ผู้มีงานทำ 34.5 ล้านคน ผู้ว่างงาน 0.54 ล้านคน ผู้รอฤดูกาล 0.24 ล้านคน นอกจากนี้เป็นผู้ที่อยู่นอกกำลังแรงงานอีก 13.29 ล้านคน ส่งผลให้อัตราผู้มีส่วนร่วมในตลาดแรงงานอยู่ที่ประมาณร้อยละ 73 ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะความเปลี่ยนแปลงในด้านความต้องการกำลังแรงงานจะเติบโตโดยสอดคล้องกับอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งสำรวจของกรมแรงงาน พบว่าสาขาอุตสาหกรรมที่มีความต้องการแรงงานสูงในช่วง ปี พ.ศ. 2546 คือ อุตสาหกรรมการผลิต ซึ่งมีจำนวนประมาณร้อยละ 50 ของความต้องการแรงงานทั้งหมด รองลงมาคือ การขายส่ง/ขายปลีก โรงแรมและภัตตาคาร รวมทั้งการก่อสร้าง สาขาเหล่านี้ มีแนวโน้มการเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ความต้องการแรงงานไทยในประเภทอาชีพต่างๆ ยังมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา ซึ่งเห็นได้จากสถานประกอบการประเภทอาชีพช่างเทคนิค ต้องการแรงงานระดับอาชีวศึกษา (34%) ประเภทอาชีพพนักงานบริการต้องการระดับมัธยมศึกษา (30%) และประเภทผู้ประกอบการวิชาชีพต่างๆ อาทิ นักบัญชี นักออกแบบ ฯลฯ ต้องการระดับปริญญาตรี (12%)

อย่างไรก็ตามการดำเนินงานจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อยกระดับความรู้ของแรงงานให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของกระทรวง 3 กระทรวงที่ได้รับมอบหมายในระยะที่ผ่านมา ยังได้ผลลัพธ์ที่ไม่เป็นไปตามคาดหมาย ดังนั้นรัฐจึงให้ความสำคัญในเรื่องนี้โดยกำหนดยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาของปี พ.ศ. 2548-2551 โดยมีเป้าหมายหลักที่เป็นจุดเน้นคือ การยกระดับการศึกษาของแรงงานไทยให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า โดยมีจำนวนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 และได้กำหนดแนวทางการเทียบโอนผลการเรียน เพื่อประเมินความรู้และประสบการณ์ที่เกิดจากการศึกษาตามอัธยาศัย จากการฝึกงาน จากการประกอบอาชีพมาเป็นผลการเรียนได้

สำหรับข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้แก่แรงงานไทยปรากฏอยู่ในบทที่ 7 ของรายงานนี้

เปรียบเทียบการเรียนรู้ตลอดชีวิต 8 ประเทศ กับประเทศไทย

คณะผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรที่ใช้เปรียบเทียบโดยการพิจารณาว่ามีความเกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งเป็นการศึกษาที่ครอบคลุมถึงการศึกษาระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แต่ในการเปรียบเทียบครั้งนี้จะให้ความสำคัญต่อสาระที่เป็น การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในลักษณะของการศึกษา ต่อเนื่อง มากกว่าการศึกษาในระบบ

ความหมายของการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาผู้ใหญ่ของ 9 ประเทศ ที่ปรากฏในตารางเปรียบเทียบตัวแปรแต่ละหัวข้อนั้น จะใช้ในความหมายเดียวกันคือ การศึกษาที่มีชีในระบบ แม้ว่าคำจำกัดความของการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาผู้ใหญ่ในแต่ละประเทศจะแตกต่างกัน หรือในประเทศเดียวกันแต่ในเขตต่างๆ จะแตกต่างกันก็ตาม คณะผู้วิจัยขอเสนอการเปรียบเทียบเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีชีการศึกษา หรือการเรียนรู้ในระบบ โดยเน้นการดำเนินงานที่ส่งเสริมการศึกษาของแรงงาน ดังนี้

1. ภูมิภาค

สิงคโปร์ อยู่ปลายสุดของคาบสมุทรมาเลย์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็น City-State คือเป็นทั้งเมืองและประเทศ เนื้อที่เป็นเกาะขนาด 639 ตร.กม. ซึ่งไม่มีทรัพยากรธรรมชาติเลย การอยู่รอดของประเทศจึงต้องขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถและทักษะของประชากร ซึ่งมีหลายเชื้อชาติ แต่ประชากรส่วนใหญ่เป็นจีน อินเดีย และมาเลเซีย จากการสำรวจผู้มีอายุ 40 ปีขึ้นไปเมื่อ ค.ศ. 1999 พบว่า ประชากรจำนวน 265,000 คน มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาและบางคนมีการศึกษาในระดับมัธยมต้น และการสำรวจของ Singapore Productivity and Standard Board พบว่ามีความจำเป็นที่จะต้องฝึกอบรมทักษะการคิดและการจัดการให้แก่แรงงานถึง 800,000 คน ภายในอีก 5 ปี ข้างหน้า

สาธารณรัฐเกาหลี หรือเกาหลีใต้ ตั้งอยู่บนคาบสมุทรเกาหลี มีเนื้อที่ 99,274 ตร.กม. และประชากรประมาณ 50 ล้านคน มีอัตราการเข้าเรียนทุกระดับเกินกว่าร้อยละ 95 รัฐบาลและประชาชนมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะนำพาประเทศให้พ้นจากความยากจนด้อยพัฒนา จึงมีการพัฒนากำลังคนให้เป็นแรงงานที่มีฝีมือและทักษะระดับสูง ปัจจุบันเป็นประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก

อินเดีย เป็นประเทศใหญ่ มีเนื้อที่ 3,065,027 ตร.กม. ประชากร 1,008 ล้านคน มีความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรมและภาษา การปกครองเป็นแบบสาธารณรัฐประชาธิปไตยที่มีประธานาธิบดีเป็นประมุข รัฐบาลกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายส่วนอำนาจบริหารอยู่ที่รัฐบาลท้องถิ่นในสังคมอินเดียมีการแบ่งชนชั้นวรรณะไม่เท่าเทียมกันทางเพศ ประชาชนมีฐานะยากจนและได้รับการศึกษาไม่ทั่วถึง แต่ปัจจุบันเป็นตลาดที่ทั่วโลกสนใจในด้านการผลิตกำลังคนที่มีความสามารถทางเทคนิค คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการบริหารจัดการ

สหราชอาณาจักร เป็นประเทศมหาอำนาจ ประกอบด้วย 4 เขตการปกครอง คือ England, Wales, Northern Ireland และ Scotland มีพื้นที่โดยรวม 242,082 ตร.กม. ประชากร 58.6 ล้านคน นอกจากชาวอังกฤษ เวลส์ ไอริช และสกอตของแต่ละเขตแล้ว ยังมีชนจากทุกประเทศที่เคยเป็นอาณานิคมอังกฤษเข้าไปสืบทายและตั้งรกรากอยู่อย่างมากมาย เช่น อินเดีย ปากีสถานและอีกหลายเชื้อชาติศาสนา จากทวีปแอฟริกาและอเมริกา ทรัพยากรในประเทศมีพอสสมควร มีความเจริญด้านการค้า อุตสาหกรรม และการศึกษามาช้านาน และเป็นแม่แบบของระบบประเทศในเครือจักรภพ รัฐบาลมีนโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจ ส่งเสริมการอยู่ดีกินดีและการแข่งขันในระดับโลก ที่สำคัญคือ ส่งเสริมการศึกษาอย่างจริงจังและเป็นระบบ และใช้การศึกษาขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นรัฐบาลโดยกระทรวงการศึกษาและทักษะจึงเน้นการพัฒนาทักษะและความรู้ของประชาชนเป็นอย่างมาก

เดนมาร์ก อยู่ทางตอนเหนือของยุโรป เป็นประเทศขนาดเล็กมีเนื้อที่ 43,075 ตร.กม. ประชากร 5.3 ล้านคน มีอายุค่อนข้างยืนยาว มีภาษาของตนเอง การปกครองเป็นแบบประชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เดนมาร์กเป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป ดังนั้นเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในยุโรปจะมีผลกระทบต่อเดนมาร์ก ในอดีตเดนมาร์กส่งผลผลิตการเกษตรเป็นสินค้าออก แต่ปัจจุบันร้อยละ 74 ของสินค้าออกเป็นผลผลิตทางอุตสาหกรรม เดนมาร์กจึงต้องพัฒนาความรู้และทักษะฝีมือของประชากรให้อยู่ในระดับสูง เพื่อสามารถแข่งขันกับประเทศในสหภาพยุโรป อเมริกา และเอเชียได้

สวีตเซอร์แลนด์ อยู่ในยุโรป ไม่มีพื้นที่ติดทะเล เนื้อที่ 41,293 ตร.กม. ประชากรประมาณ 7 ล้านคน ในจำนวนนี้มีชนเชื้อชาติอื่นๆ รวมอยู่ด้วยประมาณ 1.5 ล้านคน ประเทศเกิดขึ้นจากเขตต่างๆ ที่สมัครใจเข้ามารวมกันเป็นประเทศ เริ่มจาก 3 เขต จนขณะนี้ทั้งหมด 26 เขต ใช้ภาษาหลักที่เป็นทางการ 4 ภาษา คือ เยอรมัน ฝรั่งเศส อิตาลี และแรมโตโรมาติก มีความหลากหลายทางด้านการศึกษาและเศรษฐกิจ จนเป็นลักษณะประจำชาติ พื้นที่ส่วนมากเป็นทะเลสาบและภูเขา พื้นที่การเกษตรมีน้อยไม่พอเพียงเลี้ยงคนในประเทศปัญหาขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ ผลักดันให้สวีตเซอร์แลนด์ต้องพัฒนาความรู้และทักษะของประชาชน เพื่อความอยู่รอดในโลกแห่งการแข่งขันและร่วมมือ สวีตเซอร์แลนด์ไม่เป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป แต่เป็นสมาชิกของสภายุโรปและองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

แคนาดา อยู่ในทวีปอเมริกาเหนือ เป็นประเทศขนาดใหญ่เป็นที่สองของโลก มีเนื้อที่ 9,970,610 ตร.กม. แต่มีประชากรเพียง 30 ล้านคน ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มที่มีอายุยืนที่สุดในโลก ชาวแคนาดาส่วนใหญ่อพยพมาจากยุโรป ใช้ภาษาหลักที่เป็นทางการ 2 ภาษาคือ อังกฤษ และฝรั่งเศส ปัจจุบันเป็นหนึ่งในประเทศผู้นำทางอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมบริการ ได้รับการจัดอันดับจากสหประชาชาติให้เป็นประเทศที่อยู่อันดับสูงสุดของดัชนีการพัฒนามนุษย์ รัฐบาลให้ความสำคัญในเรื่องของการศึกษาเป็นอย่างมาก

ออสเตรเลีย เป็นเกาะขนาดใหญ่ที่สุดในโลก มีเนื้อที่ 7,682,395 ตร.กม. พื้นที่ส่วนใหญ่ใจกลางประเทศเป็นทะเลทราย มีประชากรประมาณ 19 ล้านคน ชาวพื้นเมืองดั้งเดิมคือ อะบอริจิน ประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศเป็นผู้อพยพมาจากประเทศต่างๆ ทั้งยุโรปและเอเชีย จึงมีลักษณะที่เรียกว่าพหุวัฒนธรรม กล่าวคือ ประเทศให้ความสำคัญแก่วัฒนธรรมของทุกเชื้อชาติโดยถือว่าเป็นวัฒนธรรมของชาติอย่างเป็นทางการ ภาษาหลักที่ใช้คือ อังกฤษ การปกครองเป็นแบบประชาธิปไตยและเป็นส่วนหนึ่งของเครือจักรภพอังกฤษ การจัดการศึกษาของออสเตรเลียเป็นที่ยอมรับแก่นานาชาติ

ไทย อยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นประเทศที่มีมานานหลายร้อยปี มีเนื้อที่ 510,890 ตร.กม. ประชากร 64.6 ล้านคน ซึ่งร้อยละ 95 นับถือศาสนาพุทธ มีภาษาของตนเองคือภาษาไทย การปกครองเป็นแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำในการบริหารประเทศทรัพยากรมีเพียงพอเลี้ยงคนในประเทศ เศรษฐกิจหลักที่เคยเป็นภาคเกษตรกรรมกำลังเปลี่ยนไปเป็นภาคอุตสาหกรรม ทำให้มีความจำเป็นต้องพัฒนากำลังคนด้านเทคนิคและทักษะฝีมือระดับสูงเพื่อให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้

2. เป้าหมายการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สิงคโปร์ มีเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องคือ การสร้างแรงงานที่สามารถปรับตัวได้ มีทักษะและความคล่องตัวในการยกระดับเศรษฐกิจของประเทศ จึงมุ่งยกระดับความสามารถในการทำงานและการแข่งขันของแรงงานและคนหางานทำ เพื่อสนองความต้องการทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงทั้งของสิงคโปร์และของโลก รัฐทำงานพัฒนาคุณภาพแรงงาน ทั้งกลุ่มอายุต่ำกว่า 40 ปี และสูงกว่า 40 ปี โดยร่วมมือกับหน่วยงานด้านเศรษฐกิจ สมาคมอุตสาหกรรม สถาบันการศึกษา หน่วยงาน ฝึกอบรมของเอกชน นายจ้างและลูกจ้าง

เกาหลี มีเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องคือการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงมุ่งปฏิรูประบบการเรียนรู้เพื่อให้ประชาชนทุกคนพร้อมรับมือกับความท้าทายของสังคมใหม่ ยกกระดับทักษะทางวิชาการ รวมทั้งการใช้ภาษาอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาษาของตน พัฒนาทักษะเฉพาะบุคคลในด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความอดทนต่อสิ่งแปลกใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้วิธีเรียน และมีการกำหนดให้การศึกษาตลอดชีวิตเป็นเป้าหมายระดับชาติ

อินเดีย มีเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาผู้ใหญ่ คือการจัดการรู้หนังสือ (Literacy) และสร้างความยั่งยืนในการรู้หนังสือ เนื่องจากชาวอินเดียจำนวนมากยังได้รับการศึกษาในระดับต่ำจึงมุ่งให้มีความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง รวมทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการและสุขภาพแก่ประชาชน และมุ่งดำเนินการศึกษาต่อเนื่องเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

สหราชอาณาจักร มีเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องคือการพัฒนากำลังคนไปทำงานด้านเศรษฐกิจของประเทศ โดยแบ่งการพัฒนาเป็นระดับประเทศกับระดับท้องถิ่น เป้าหมายระดับประเทศกำหนดระยะเวลา 5 ปี โดยความร่วมมือกันของ 3 องค์กรคือ Confederation of British Industry, Trade Union Congress และ Common Wealth of Learning เป้าหมายของปี ค.ศ. 2000 กำหนดให้เยาวชนอายุ 19 ปี ร้อยละ 85 ได้ประกาศนียบัตรมัธยมต้นและแรงงานร้อยละ 60 ได้รับคุณวุฒิวิชาชีพระดับ 3 เป็นต้น ปัจจุบันเป้าหมายได้มีการปรับเปลี่ยนให้สูงขึ้นกว่าเดิม

เดนมาร์ก มีเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาผู้ใหญ่ (ใช้ในความหมายเดียวกัน) คือ การให้ประชาชนวัยผู้ใหญ่ได้รับการปรับปรุง เพิ่มเติมความรู้และทักษะทั่วไป เพื่อเพิ่มศักยภาพการดำเนินชีวิตอย่างมีส่วนร่วมในสังคม และเพื่อความเข้าใจต่อสถานการณ์ชีวิตของตน ทั้งนี้ในแง่กฎหมายของเดนมาร์กแล้วการศึกษาผู้ใหญ่เป็นการศึกษาต่อเนื่องเพื่อคุณวุฒิ จึงมีทั้งสายสามัญ สายอาชีพ ตามความต้องการของตลาดแรงงาน และสายวิชาชีพชั้นสูง สำหรับการศึกษาของแรงงานมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกฝีมือเพิ่มเติมและการฝึกงานเพื่อทำงานใหม่

สวีเดน มีเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาผู้ใหญ่ (ใช้ในความหมายเดียวกันเหมือนที่เดนมาร์ก) อย่างหลากหลาย โดยเป้าหมายหลักคือ การส่งเสริมอิสรภาพทางความคิดของผู้ใหญ่ ส่วนเป้าหมายรอง ได้แก่ สนับสนุนความเสมอภาคในชีวิตของคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติ ส่งเสริมบุคคลหรือกลุ่มบุคคลให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสามารถกลับเข้าสู่การทำงานได้อีก การรักษาความสัมพันธ์ทางสังคม การส่งเสริมการหาความหมายของชีวิต การส่งเสริมสติปัญญา สันติภาพและจิตวิญญาณ เป็นต้น

แคนาดา มีเป้าหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตคือ การเตรียมประชาชนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของโลก มุ่งให้ทุกคนได้มีโอกาสเรียนรู้ในทุกช่วงชีวิต ตามความต้องการของแต่ละบุคคล ในรูปแบบที่หลากหลาย ปลูกฝังนิสัยรักการเรียนรู้ นำการเรียนรู้เข้าสู่วิถีชีวิต ผสมกลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิตเพื่อสร้าง “วัฒนธรรมการเรียนรู้” สำหรับเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่องของแรงงานคือ การพัฒนาระดับทักษะและระดับความรู้ความสามารถเพื่อให้ทันต่อความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของเทคโนโลยีและวิชาการสมัยใหม่

ออสเตรเลีย มีเป้าหมายที่จะเป็น “ชาติแห่งการทำงาน” เป้าหมายของการศึกษาตลอดชีวิตจึงมุ่งให้ประชาชนทุกคนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพการทำงานและการดำเนินชีวิต ให้ประชาชนมีความตื่นตัวต่อการเรียนรู้ให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต และมีส่วนร่วมพัฒนาสังคมได้อย่างมีคุณค่า มุ่งให้เป็นการศึกษาสำหรับทุกคนทุกช่วงอายุ ทุกคนควรได้รับการส่งเสริม การจูงใจให้ได้รับการศึกษารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เน้นการเชื่อมโยงการศึกษากับการทำงาน จึงจัดการศึกษาต่อเนื่องด้านเทคนิคและการอาชีพอย่างกว้างขวาง

ไทย มีเป้าหมายการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาผู้ใหญ่คือ การจัดการศึกษาตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่ไม่มีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน จึงมุ่งจัดการศึกษาพื้นฐานขั้นอ่านออกเขียนได้แก่ผู้ใหญ่ การศึกษาสายสามัญระดับประถมและมัธยมศึกษา การศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในสาขาต่างๆ ในลักษณะของการศึกษาต่อเนื่อง การพัฒนากำลังคนในด้านเทคนิคและทักษะอาชีพ ตลอดจนการจัดการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตและกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย

3. กลุ่มเป้าหมาย

สิงคโปร์ มีกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่มหลัก คือ นักเรียนที่จบมัธยมศึกษามารับการฝึกอบรมทั้งในรูปแบบ on-the-job และ off-the-job ส่วนอีกกลุ่มคือบุคคลที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มารับการฝึกอบรมในระดับทักษะ (Skilled) ระดับหัวหน้างาน (Supervisor) ระดับกลางและระดับสูง การฝึกอบรมทำเป็น 3 โมดูล คือ Operational, Supervisory และ Management ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับการประเมินทักษะก่อนรับการฝึกอบรมในหน้าที่ขาด และประเมินผลทักษะจบก่อน

เกาหลี มีกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนทั้งประเทศ เนื่องจากต้องการพัฒนาให้เป็นผู้ที่เรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาทักษะเฉพาะบุคคลให้เหมาะสมต่อการสร้างประเทศให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการจัดการศึกษาแก่เยาวชน การฝึกอบรมเน้นการพัฒนาแรงงานประจำการให้มีความสามารถ และทักษะสูงขึ้นเพื่อการแข่งขันในเวทีโลก

อินเดีย มีกลุ่มเป้าหมายคือ ประชาชนทุกเพศทุกวัยที่ไม่รู้หนังสือ โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาส คือสตรี คนวรรณะต่ำ และชาวเผ่าต่างๆ กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องสายสามัญคือ เด็กอายุ 6-14 ปี ที่ไม่มีโอกาสเข้ารับการศึกษานในโรงเรียนตามปกติด้วยสาเหตุต่างๆ อาทิ ออกกลางคัน เร่ร่อน เป็นแรงงานในโรงงาน เป็นต้น

สหราชอาณาจักร มีกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มเด็กอายุ 14 ปีขึ้นไปที่อยู่ในสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่ไม่สามารถเข้าสู่สายวิชาการไปสู่มหาวิทยาลัยได้ ให้รับการฝึกอาชีพแทน กลุ่มบุคคลอายุ 16 ปีขึ้นไปเข้ารับการฝึกอาชีพ โดยความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ เอกชนและท้องถิ่น กลุ่มพนักงานที่มีงานทำแล้วเข้ารับการสนับสนุนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านทักษะ การจัดการและการวิจัยเพื่ออุตสาหกรรมและธุรกิจ และอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้รับการเอาใจใส่ฝึกอาชีพ คือ กลุ่มด้อยโอกาส เช่น คนพิการ คนเข้าเมือง คนยากจน เป็นต้น

เดนมาร์ก มีกลุ่มเป้าหมายการศึกษาตลอดชีวิตคือ บุคคลอายุ 18 ปี เป็นต้นไปต่อเนื่องจนตลอดชีวิต ให้เรียนได้ทุกสาขาวิชาที่เปิดสอนในสถาบันต่างๆ ที่สอนภาคต่อเนื่อง มีตั้งแต่ระดับมัธยมจนถึงอุดมศึกษา และทุกประเภทความรู้ ทั้งที่เรียนเพื่อวุฒิบัตรและเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะเพิ่มเติมและพัฒนาตนเอง กลุ่มเป้าหมายการศึกษาต่อเนื่องสายสามัญระดับมัธยมปลายอายุ 49 ปีขึ้นไป มีมากที่สุดถึง 11,673 คน สายอาชีพ อายุ 30-39 ปี เข้ารับการอบรมมากที่สุดถึง 89,954 คน ส่วนผู้เข้ารับการศึกษานต่อเนื่องวิชาเศรษฐศาสตร์ อายุเฉลี่ย 39 ปี

สวีเดน มีกลุ่มเป้าหมายการศึกษาต่อเนื่องคือบุคคลที่จบการศึกษาระดับหนึ่งแล้วออกไปทำงาน แม่บ้าน คนว่างงาน คนเกษียณอายุ คนพิการ คนเข้าเมือง แรงงานทุกเพศ ทุกเชื้อชาติและศาสนา ซึ่งต่างก็มาเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อยกระดับทักษะ เปลี่ยนงาน เพิ่มพูนความรู้และพัฒนาตนเอง

แคนาดา มีกลุ่มเป้าหมายการศึกษาตลอดชีวิตคือ ประชาชนทุกคนในสังคม เนื่องจากรัฐมีนโยบายสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เกิดแก่ประชาชน และเน้นการจัดการศึกษาให้ผู้ที่มิอายุ 16 ปีขึ้นไป ต้องมีทักษะจำเป็นขั้นต่ำในการทำงานหรือการอยู่ในโลกยุคใหม่ กลุ่มเป้าหมายของการศึกษานต่อเนื่องคือกลุ่มผู้แสวงหางานใหม่ ผู้ตกงาน กลุ่มสนใจ กลุ่มพิเศษ

ออสเตรเลีย มีกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาตลอดชีวิต คือประชาชนทุกคน เนื่องจากประชาชนมาจากหลายเชื้อชาติหลายวัฒนธรรม กลุ่มเป้าหมายการศึกษาต่อเนื่องคือ ผู้ที่อยู่ในสถานประกอบการ ที่ต้องพัฒนาทักษะขั้นสูง ผู้ที่ต้องการเปลี่ยนงานที่ต้องการเพิ่มคุณสมบัติ คนว่างงาน รวมทั้งประชาชนที่มีภูมิหลังไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษ และผู้ที่อยู่ในชนบทห่างไกล

ไทย มีกลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกระบบคือ ประชากรก่อนวัยเรียน ประชากรที่อยู่ในวัยเรียนแต่พลาดโอกาสเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษาระดับต่างๆ ประชากรที่อายุพ้นวัยเรียน และผู้สูงอายุ สำหรับกลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกระบบด้านอาชีพที่จัดในลักษณะการศึกษาต่อเนื่องคือเด็กและเยาวชนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ มัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วไม่ได้เรียนต่อระดับชั้นที่สูงขึ้น กลุ่มสนใจ ผู้ทำงานในสถานประกอบการที่ต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น และประชาชนที่สนใจในการพัฒนาด้านทักษะอาชีพหรืองานฝีมือ

4. หน่วยงาน

สิงคโปร์ มี Workforce Development Services Division รับผิดชอบในการฝึกอบรม มี 2 เครือข่ายเป็นผู้ปฏิบัติ คือ Industry Network และ The Learning Networks โดยร่วมมือกับภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สถาบันการศึกษา หน่วยงานฝึกอบรมของเอกชน สมาคมนายจ้าง และสหภาพแรงงาน ในค.ศ. 1999 นายกรัฐมนตรี Goh Chok Tong ได้จัดตั้ง School of Lifelong Learning เข้ามารับผิดชอบงานด้านการศึกษาลาดแรงงานและพัฒนาทักษะแรงงาน โดยประสานกับนายจ้าง สำหรับหน่วยงานทำการฝึกอบรมให้นักเรียนและคนที่ทำงานแล้วคือ Institute of Technical Education แต่คนที่มิงานทำอาจจะฝึกกับหน่วยงานของตนได้ด้วย หน่วยงานที่เป็นสถานประกอบการซึ่งมีโปรแกรม Apprenticeship จะได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายบางส่วนจากรัฐ

เกาหลี มีหน่วยงานคือ สถาบันพัฒนาการศึกษาเกาหลี ของกระทรวง การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำหน้าที่กำกับการทำงานของศูนย์ การศึกษาตลอดชีวิตแห่งชาติ ศูนย์สารสนเทศท้องถิ่นเพื่อการศึกษา ศาลาการเรียน รู้ ตลอดชีวิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัย สถานประกอบการ ที่จัดการศึกษาและการ ฝึกอบรมทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการการศึกษาเป็นแบบ กระจายอำนาจสำหรับหน่วยงานด้านศึกษาต่อเนื่องสำหรับแรงงานเป็นความร่วมมือ ของหลายหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชน โดยมีหน่วยงานหลักของรัฐบาลคือ กระทรวงแรงงานและกระทรวงการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

อินเดีย มีหน่วยงานจัดการศึกษาต่อเนื่องคือ กรมการศึกษา กระทรวงพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ คณะกรรมการวิจัยและฝึกอบรมทางการศึกษาแห่งชาติ ศูนย์ การศึกษาต่อเนื่อง (CEC) คณะทำงานการรู้หนังสือแห่งชาติ (NLM) ศูนย์การศึกษา สถาบันฝึกอบรมด้านอุตสาหกรรม (ITI) ศูนย์ฝึกอบรมด้านอุตสาหกรรม (ITC) วิทยาลัย มหาวิทยาลัย บริษัทเอกชนต่างๆ ที่เปิดกิจการจัดฝึกอบรม สถาบันฝึกอบรม ชั้นสูง และสถาบันอาชีวศึกษากลาง

สหราชอาณาจักร มีหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง คือ กระทรวงการศึกษาและทักษะ โดยร่วมมือกับสถานประกอบการ สถาบันการศึกษา สหภาพการค้า องค์กรวิชาชีพ กลุ่มอาชีพ ตลอดจนทั้งหน่วยงานมาตรฐานวิชาชีพ และสมาคมต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้ Learning Skills Council, Job Centre Plans และ Office for Standard in Education เป็นหน่วยงานที่ร่วมดำเนินการด้วยกัน

เดนมาร์ก มีหน่วยงานรับผิดชอบการศึกษาต่อเนื่อง 4 กระทรวง คือ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสวัสดิการสังคม กระทรวงแรงงาน กระทรวงพาณิชย์ และอุตสาหกรรม ซึ่งทำงานร่วมกันโดยจัดตั้งสภาการศึกษาผู้ใหญ่ สภาตลาดแรงงาน สภาอาชีวศึกษาและสภาสังคมและสุขภาพ เพื่อให้คำปรึกษาและเสนอแนะรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงศึกษาธิการในการดำเนินงาน ในแต่ละเขตหรือจังหวัดจะมีศูนย์ การศึกษาผู้ใหญ่เป็นผู้ดำเนินงานภายในเขตของตน โดยมีสภาของศูนย์ทำหน้าที่ เป็นที่ปรึกษา กรรมการสภาศูนย์มาจากเทศบาล เขต สหภาพแรงงาน สมาคมนายจ้าง ตัวแทนครู และตัวแทนนักศึกษา ร่วมเป็นกรรมการให้คำปรึกษาหัวหน้าศูนย์

<p>สวิตเซอร์แลนด์ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษาต่อเนื่องหลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน กลุ่มสังคม กลุ่มผลประโยชน์ เช่น สหภาพแรงงาน โปสต์ กลุ่มผู้ประกอบการ สมาคมวิชาชีพ องค์กรต่างชาติ และสมาพันธ์รัฐ ล้วนมีการจัดการศึกษาและฝึกอบรมในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ในระดับเขตดำเนินงานโดยเขตการศึกษา บางเขตให้เป็นหน้าที่ของทบวงเศรษฐกิจโดยการร่วมมือกับภาคเอกชน ในระดับชุมชนมีสภาชุมชนรับผิดชอบในเรื่องการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งดำเนินงานโดยศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่ สมาคมผู้ประกอบการ ศูนย์ชุมชน สมาคมสตรี สำนักงานแรงงาน และองค์กรทางศาสนา เป็นต้น</p>
<p>แคนาดา มีหน่วยงานระดับชาติที่รับผิดชอบการศึกษาต่อเนื่องคือ กระทรวงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำหน้าที่กำกับดูแลหน่วยงานระดับรัฐ และท้องถิ่น เนื่องจากมีนโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษา หน่วยงานที่จัดการศึกษาที่เป็นหลักคือ สถาบันการศึกษาอาชีพแคนาดา นอกจากนั้นคือ วิทยาลัยชุมชน สถาบันเทคนิค วิทยาลัยอาชีพ สถาบันเทคโนโลยี วิทยาลัยมหาวิทยาลัย สถานประกอบการ เป็นต้น โดยรัฐควบคุมมาตรฐานคุณภาพ หน่วยงานเอกชนที่มีบทบาทสำหรับในการอบรมให้ความรู้ พัฒนาทักษะความชำนาญและประสบการณ์ด้านอาชีพแบบต่อเนื่องตลอดชีวิตแก่ประชาชนคือ องค์กรอาสาสมัครการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับชุมชน</p>
<p>ออสเตรเลีย มีหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในระดับชาติคือ สำนักงานการฝึกอบรมแห่งชาติออสเตรเลีย (ANTA) หน่วยงานในระดับปฏิบัติการคือ หน่วยงานต่างๆ ของระบบการศึกษาเทคนิคและการศึกษาต่อเนื่อง (Technical and Further Education: TAFE) ซึ่งประกอบด้วยสถาบัน วิทยาลัย และวิทยาเขตต่างๆ ซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยมีสภามาตรฐานและหลักสูตรเป็นหน่วยงานดูแลในเรื่องมาตรฐานการเรียนรู้</p>
<p>ไทย มีหน่วยงานที่จัดการศึกษาตลอดชีวิตหลายหน่วยงานในระดับกระทรวง หน่วยงานที่เน้นการศึกษาอาชีพคือ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการประกอบด้วย สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา โดยมีสำนักพัฒนาวิชาการและมาตรฐานการศึกษาเป็นหน่วยงานดูแลในเรื่องคุณภาพและมาตรฐานการเรียนรู้</p>

5. ยุทธศาสตร์

สิงคโปร์ กำหนดยุทธศาสตร์การฝึกอบรมแรงงานอย่างมีทิศทาง การพัฒนาประเทศที่ชัดเจน คือ เน้นด้านอุตสาหกรรมและธุรกิจ กำหนดให้มีการสำรวจทักษะที่จำเป็นก่อนแล้วให้การฝึกอบรม ใช้ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมดำเนินการ ตลอดจนการจ้างบุคลากรที่มีความรู้และทักษะจากนอกประเทศเข้ามาเสริมทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลในระดับภูมิภาคและระดับโลกเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการโดยตลอด จัดตั้งศูนย์อุตสาหกรรมเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันพร้อมกับขยายความสามารถในด้านการตลาดรองรับอย่างกว้างขวาง มีการพัฒนาหลักสูตรโดยอาศัยการวิจัยเป็นแนวทางอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลสิงคโปร์มีลักษณะรวมอำนาจไว้ศูนย์กลางจึงสามารถดำเนินงานได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง และมีนโยบายการต่างประเทศที่สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและการศึกษาอย่างชัดเจน

เกาหลี มียุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตคือ กำหนดทิศทางของประเทศในการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างชัดเจน ใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างจริงจัง ให้ความสำคัญในการปรับกระบวนการทัศน์เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชน ใช้เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่เพื่อให้ประชาชนทุกคนสามารถเปิดประตูสู่การศึกษาได้ทุกสถานที่ทุกเวลาอย่างกว้างขวาง เพิ่มอำนาจความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมตัดสินใจประเด็นทางการศึกษาให้แก่องค์กรบริหารท้องถิ่น ผู้เรียนและประชาชนในท้องถิ่น การศึกษาต้องไม่เป็นระบบที่แยกตัวออกจากระบบอื่น แต่ต้องเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่พัฒนาคนร่วมกับระบบอื่นๆ ของสังคม

อินเดีย มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาต่อเนื่องคือการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาสู่ท้องถิ่นและให้ทั่วถึง เช่น จัดให้มีศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง (CEC) 1 แห่งต่อประชาชน 2,000-2,500 คน ศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับเด็กและเยาวชนที่เป็นองค์กรอิสระในกำกับของรัฐ สถาบันฝึกอบรมอุตสาหกรรม (ITI) เป็นต้น มีการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาและฝึกอบรมแก่หน่วยงานเอกชนอย่างจริงจัง จนมีศูนย์ฝึกอบรมอุตสาหกรรม (ITC) จำนวนมาก และเปิดโอกาสให้เอกชนจัดการฝึกอบรมได้อย่างกว้างขวางจนการฝึกอบรมกลายเป็นอุตสาหกรรมประเภทหนึ่งของประเทศ

<p>สหราชอาณาจักร มียุทธศาสตร์ในการดำเนินงานด้านการพัฒนากำลังคน โดยการสร้างความเป็นเอกภาพเชิงนโยบาย ให้ความสำคัญแก่สถานประกอบการ ให้ความสำคัญอิสระแก่สถานศึกษาในการฝึกอบรม มีระบบการประเมินผลและให้คณาณัติวิชาชีพและการประกันคุณภาพ โดยมีการประกันคุณภาพภายในและการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอกทุก 4 ปี</p>
<p>เดนมาร์ก ใช้ยุทธศาสตร์หลายประการในการดำเนินงานด้านการศึกษาตลอดชีวิต เช่น กำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รัฐบาลกลางและท้องถิ่นร่วมกันรับผิดชอบ และออกค่าใช้จ่าย ประชาชนเข้าใจถึงความจำเป็นในการพัฒนาคนเพื่อการแข่งขัน จัดการศึกษาหลากหลายโปรแกรมอย่างมีคุณภาพ และยืดหยุ่นสนองความต้องการของผู้เรียน พัฒนาสื่อเทคโนโลยี ปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง พัฒนาครูร่วมกับภาคธุรกิจและต่างประเทศ มีการประเมินผลการศึกษาทั้งระบบและมีงบประมาณสนับสนุนนักศึกษาทุกคนซึ่งเรียกว่า Taximeter System</p>
<p>สวิตเซอร์แลนด์ มียุทธศาสตร์แตกต่างกันไปตามเขตและชุมชน เช่น พัฒนาทักษะความรู้ สร้างความเข้าใจระหว่างเชื้อชาติ พัฒนาความสามารถด้านการสื่อสาร เป็นต้น หลายหน่วยงานทั้งเขต ชุมชนและองค์กรเอกชนร่วมกันทำ ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ง่าย มีการพัฒนาสื่อร่วมกับประเทศอื่นในยุโรป มีการฝึกอบรมครูการศึกษาต่อเนื่อง โดยเฉพาะหลักสูตรจะปรับให้ทันสมัยเสมอ มีหน่วยงานด้านการตรวจการศึกษาเข้ามาดูแลเรื่องคุณภาพ จัดให้มีบริการให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน ทั้งนี้สมาพันธ์รัฐ เขต และชุมชน ดำเนินงานด้านการศึกษาต่อเนื่องด้วยกันตามกรอบที่กฎหมายกำหนด</p>
<p>อิตาลี มียุทธศาสตร์คือ กระจายอำนาจบริหารจัดการศึกษาจากรัฐบาลกลางไปให้รัฐจัดองค์กร ออกกฎหมาย และจัดหลักสูตรได้เอง สร้างความคุ้นเคยในเรื่องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพแบบต่อเนื่องตลอดชีวิตแก่ประชาชน เห็นความสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเพื่อให้ตระหนักว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นสิ่งจำเป็น ดำเนินการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และฝึกอบรมอย่างจริงจังด้วยการสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีองค์กรอาสาสมัครการเรียนรู้ตลอดชีวิตตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึงระดับชุมชนเป็นหน่วยปฏิบัติการ</p>

ออสเตรเลีย มีการกำหนดยุทธศาสตร์ใหม่ขึ้นเป็นระยะๆ 5 ปี ช่วงที่ผ่านมาคือ สู่ทักษะออสเตรเลีย (Towards a Skilled Australia) จึงให้ความสำคัญแก่การจัดการศึกษาด้านอาชีพ โดยจัดการศึกษาให้สัมพันธ์กับการทำงาน มีการฝึกอบรมในระหว่างปฏิบัติงาน การจัดการศึกษาในสถานที่ประกอบการ มีศูนย์ฝึกอบรมแห่งชาติ เป็นต้น ยุทธศาสตร์ของการศึกษาตลอดชีวิตคือ กำหนดนโยบายส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาให้แก่รัฐ สนับสนุนให้มีการร่วมมือของทุกฝ่าย จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ใช้สื่อเทคโนโลยี ระดมทุน

ไทย มีการจัดทำยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตไว้ 9 ข้อ คือสร้างวิสัยทัศน์ การเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างนิสัยรักการอ่าน สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งการเรียนรู้ ให้ความสำคัญและสร้างความสัมพันธ์ของบุคคลกับสิ่งแวดล้อมในฐานะที่เป็นแหล่งเรียนรู้ กระจายแหล่งเรียนรู้ให้ทั่วถึงครอบคลุม พัฒนารูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาข้อมูล สื่อ สารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การพัฒนาและประกันคุณภาพ การจัดสรรเงินทุนและระดมทรัพยากร

6. นวัตกรรม

สิงคโปร์ จัดตั้งเครือข่ายอุตสาหกรรม (Industry Network) ให้การสนับสนุนคนทำงานทำและร่วมกับภาคอุตสาหกรรม เพื่อชั่งตวงทักษะที่ต้องการ แล้วจัดตั้งศูนย์การศึกษาต่อเนื่องและฝึกอบรมเพื่ออุตสาหกรรม (Industry-Focused Continuing Education and Training) ให้การฝึกอบรมแรงงาน ส่วนเครือข่ายการเรียนรู้ (Learning Network) สร้างขีดความสามารถรวมทั้งทักษะ หลักสูตรและวิจัย การเรียนรู้และวิธีสอนผู้ใหญ่ ยกกระดับมาตรฐานของแรงงาน โดยมีหน่วยงานดำเนินนโยบายและการจูงใจ (Policy and Incentive Management) ให้การสนับสนุน

เกาหลี ประกาศใช้กฎหมายการศึกษาตลอดชีวิต ทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบ นวัตกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อสนองตอบการเรียนรู้ตลอดชีวิตประกอบด้วย ธนาคารหน่วยกิต เมืองแห่งการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษาตลอดชีวิต การถ่ายทอด การเรียนรู้ศูนย์มัลติมีเดียเพื่อการศึกษาเครือข่ายข้อมูลการศึกษาแห่งชาติระบบพัฒนาทักษะวิชาชีพตลอดชีวิต สถาบันการศึกษาทางไซเบอร์ เทศกาลการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นต้น ทั้งยังมีการจัดการการเรียนรู้หลายรูปแบบ และเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง

<p>อินเดีย จัดการศึกษาออกกระบบอย่างกว้างขวาง เนื่องจากมีประชากรจำนวนมาก และมีความหลากหลายด้านการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมอย่างยิ่ง นวัตกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของแรงงานอินเดีย ได้แก่ สถาบันฝึกอบรมอุตสาหกรรม ศูนย์ฝึกอบรมอุตสาหกรรม ระบบการอบรมช่างฝีมือ ระบบการฝึกอบรมแบบฝึกงาน ระบบฝึกอบรมอาชีพะชั้นสูง หลักสูตรวิชาชีพแบบสมรรถนะฐาน ระบบการเรียนรู้แบบเปิด สถาบันการศึกษาของประชาชน และอุตสาหกรรมการฝึกอบรม</p>
<p>สหราชอาณาจักร ใช้วิธีการหลายรูปแบบในการพัฒนาทักษะ เช่น การฝึกงานแบบ Apprenticeship วิทยาลัยการศึกษาต่อเนื่อง (Further Education College) มหาวิทยาลัยเปิด (Open University) ผู้ลงทุนด้านคน (Investor in People) มหาวิทยาลัยเพื่ออุตสาหกรรม (University for Industry) การเรียนรู้ในที่ทำงาน (Workplace Learning) Training for Work, New Deal เป็นต้น การเรียนการสอนจัดทั้งในสถาบันและสถานประกอบการ มีการใช้ ICT เครือข่ายห้องสมุดและสื่อต่างๆ อย่างหลากหลาย อาทิ การใช้ศิลปะและการละครช่วยการเรียนการสอน</p>
<p>เดนมาร์ก ใช้นวัตกรรมอย่างหลากหลาย ตั้งแต่การให้หลายหน่วยงานช่วยกันทำ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม องค์การเอกชน องค์การส่วนท้องถิ่นและความร่วมมือกับประเทศในสหภาพยุโรป การเรียนการสอนมีทั้งในวิทยาลัยอาชีพ หน่วยงานเอกชน มหาวิทยาลัยเปิดและศูนย์ฝึกอบรมต่างๆ ทั่วประเทศ การศึกษาด้านบริการสุขภาพและสังคมมีในเดนมาร์กแต่ไม่พบในอีก 8 ประเทศ สื่อการสอนที่ใช้มีหลากหลายตามการพัฒนาทางเทคโนโลยี เช่น สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ การเรียนมีทั้งเป็นกลุ่ม เป็นโปรแกรมเฉพาะบุคคล การฝึกงานและอื่นๆ การเรียนเป็นรายวิชาหรือหลายวิชาในแต่ละภาคเรียนก็ได้ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้เรียน ไม่ละเลยด้านคุณภาพ มีบริการแนะแนวที่ดีและมีกรอบของชั้นการศึกษาและการศึกษาต่อเนื่องชัดเจน</p>
<p>สวิตเซอร์แลนด์ จัดการศึกษาหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับแต่ละเขต กฎหมายรัฐธรรมนูญให้สิทธิบุคคลจัดตั้งโรงเรียนได้ ดังนั้นจึงมีทั้งบุคคล กลุ่มคน โบสถ์ หน่วยงานเอกชน ชุมชน เขต และสมาคมเป็นผู้จัดการศึกษา นวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนเหมือนกับในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สิ่งพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ วีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ ICT การประชุมสัมมนา การจัดสอนโดยครูพิเศษ การฝึกงาน (Apprenticeship) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งนี้มีหน่วยงาน EDK ทำหน้าที่ให้การรับรองวุฒิบัตรที่สามารถใช้ได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ</p>

แคนาดา มีนวัตกรรมการองค์กรอาสาสมัครการเรียนรู้ตลอดชีวิต หลักสูตรทักษะการทำงาน การเรียนรู้ที่บ้าน การแนะแนวการเรียนรู้ตลอดชีวิต สถาบันการศึกษาอาชีพ การฝึกอบรมวิชาชีพแบบกระจายอำนาจ โครงการเรียนรู้สู่การทำงาน การประสานงานแบบหุ้นส่วน โครงการร่วมป็นหุ้นส่วน ระบบงานแบบเกื้อกูล บัญชีเงินฝากเพื่อการศึกษา และมาตรฐานอาชีพระดับชาติ

ออสเตรเลีย มีการดำเนินงานที่เป็นนวัตกรรมหลายอย่าง หลังจากตีประกาศเป็น “ชาติแห่งการทำงาน” ได้แก่ ศูนย์ฝึกอบรมแห่งชาติ ระบบการศึกษาเทคนิคและการศึกษาต่อเนื่อง พระราชบัญญัติประกันการฝึกอบรม การฝึกอบรมขณะปฏิบัติงาน การศึกษาทางไกลและการฝึกอบรมระบบเปิด การเทียบโอนหน่วยกิต การกำหนดกรอบคุณวุฒิ การฝึกอบรมแบบสมรรถนะฐาน ระบบการฝึกงานแบบใหม่ วิธีการยืดหยุ่นในการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม

ไทย มีนวัตกรรมการศึกษาตลอดชีวิตหลากหลาย ในระดับชาติมีมาตรการทางกฎหมาย การเทียบความรู้และประสบการณ์ การจัดการศึกษาและฝึกอบรมโดยหน่วยงานของรัฐและเอกชนต่างๆ อาทิ ตลาดนัดความรู้จัดโดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน การฝึกอาชีพโดยผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศจัดโดยสถาบันพัฒนาการฝึกอาชีพของโครงการลุ่มชาวไร่อาชีพ โครงการพระดาบส ศูนย์การเรียนรู้ตามศูนย์การค้า เป็นต้น

7. การประเมิน

สิงคโปร์ มีหน่วยงาน National Continuing Education and Training Framework ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานสมรรถภาพ ยุทธศาสตร์การประเมินผล และหลักสูตรการฝึกอบรมภายใต้กรอบหลักการ การเรียนรู้ของผู้ใหญ่มอบให้ภาคอุตสาหกรรมแต่ละแขนงเป็นผู้กำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมและการประเมินโดยอ้างอิงมาตรฐานสากล

เกาหลี มีกระทรวงการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ดูแลในด้านการประเมินผล มาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพของการศึกษาขั้นพื้นฐานและการฝึกอบรม สำหรับระดับอุดมศึกษามีองค์กรอิสระที่ไม่ขึ้นกับรัฐชื่อ สภาการศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย (Korean Council for University Education) ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยต่างๆ นอกจากนี้ ในการจัดการศึกษาและฝึกอบรมทางไกลแบบไซเบอร์ มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลมาตรฐาน ได้แก่ Committee for Certifying Content Quality, Committee for the Standards in Education Information

อินเดีย มีสำนักงาน Directorate General of Employment and Training (DGE&T) กระทรวงแรงงาน ทำหน้าที่ประเมินการจัดการฝึกอบรมอาชีพของสถาบันต่างๆ ส่วนการประเมินคุณภาพการเรียนรู้ของการศึกษาผู้ใหญ่ดำเนินการโดย ZSS (Zilla Saksharta Samitis) ซึ่งเป็นองค์กรอิสระ

สหราชอาณาจักร มีหน่วยงานที่ทำการประเมินผล คือ สำนักหลักสูตรและคุณวุฒิ สถาบันการเงินการศึกษาต่อเนื่อง Adult Learning Inspectorate และการประเมินตนเองของหน่วยงาน นอกจากนี้แล้วในงานอาชีพแต่ละด้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สมาคมอาชีพ มูลนิธิเพื่อความเป็นเลิศในการศึกษา คณะกรรมการตรวจสอบของหอการค้าและอุตสาหกรรมแห่งลอนดอน และสมาคมศิลปศาสตร์จะทำการประเมินและให้คุณวุฒิ เป็นการประกันคุณภาพอยู่ในตัวแล้ว

เดนมาร์ก สนับสนุนให้มีการประเมินผลการศึกษาทั้งระบบ โดยการจัดตั้งสถาบันการประเมินผลแห่งชาติขึ้นทำหน้าที่โดยการกระตุ้นของภาคการเมือง เน้นที่ความสอดคล้องของหลักการคุณภาพวิชาการและความเอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากประเมินผลโดยสถาบันการประเมินผลแห่งชาติ (Danish Evaluation Institute) แล้ว ทุกสถานศึกษาจะต้องประเมินผลในลักษณะของการประกันคุณภาพภายในของตนเอง เพื่อการพัฒนาโดยใช้เครื่องมือของสถาบันการประเมินผลแห่งชาตินอกจากนี้แล้วเดนมาร์กยังให้สิทธินักศึกษาเลือกโรงเรียนได้ โรงเรียนใดที่นักศึกษาเลือกเรียนน้อยจำเป็นต้องปรับปรุงตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องประเมินการเรียนการสอนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาอีกด้วย เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพสนองความต้องการของผู้เรียน

สวิตเซอร์แลนด์ กำหนดให้การประเมินผลการศึกษาต่อเนื่อง ดำเนินโดย เขตและชุมชน โดยมีกรรมการการศึกษาชุมชนเข้ามาเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีการ ประเมินผลภายในของแต่ละสถานศึกษาอีกด้วย โดยเฉพาะด้านสามัญศึกษา ส่วนในด้านอาชีวศึกษาหน่วยงานเอกชนเข้ามามีบทบาทมาก ทั้งกำหนดหลักสูตร ค่าแรง และการให้ประกาศนียบัตร ในส่วนนี้สมาพันธ์รัฐเข้ามาดำเนินงานด้าน คุณภาพร่วมกับ สมาคมอาชีพ และมีการวิจัยติดตามผลด้วยการประเมินผลระดับ ประเทศ ซึ่งทำได้ในวงจำกัด อันเนื่องมาจากกฎหมายให้อำนาจเขตจัดการศึกษา สายสามัญและมหาวิทยาลัย ส่วนสมาพันธ์รัฐจัดการด้านอาชีวศึกษาและสถาบัน เทคโนโลยี

แคนาดา มีคณะกรรมการพัฒนามาตรฐานของกระทรวงพัฒนาทรัพยากร มนุษย์แคนาดาจัดทำมาตรฐานอาชีพของแรงงานระดับชาติ การประเมินของสถาบัน การศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพทั้งของรัฐและเอกชน มีกฎหมายกำหนดบทบาท หน้าที่อย่างชัดเจน รวมทั้งการทดสอบ การประเมินผลตามมาตรฐานอาชีพนั้นๆ แต่ละรัฐรับผิดชอบการประเมินผลของตนเองตามนโยบายกระจายอำนาจ

ออสเตรเลีย มีสภามาตรฐานและหลักสูตร (The Standard and Curriculum Council: SCC) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างของ ANTA อยู่ภายใต้สภา รัฐมนตรีของ ANTA เริ่มทำหน้าที่ประเมินการฝึกอบรมมาตั้งแต่ปี 1995 การประเมินมีวิธีการต่างๆ ครอบคลุมทักษะส่วนบุคคลในด้านต่างๆ โดยไม่คำนึงถึง สถานที่ วิธีการฝึก มีการประเมินผลในที่ทำงาน และการประเมินผลเมื่อผู้เรียน เชื่อว่าตนมีความพร้อมที่จะขอรับการประเมินตามมาตรฐานสมรรถนะ

ไทย มีสำนักพัฒนาวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพของสถานศึกษา และสถานศึกษาต่างก็มีการประเมิน ภายในเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพ

8. ปัจจัยเกื้อหนุน

สิงคโปร์ มีปัจจัยเกื้อหนุนที่เห็นได้ชัดคือความจริงจังและทิศทางการพัฒนาประเทศที่แน่นอนและมองการณ์ไกล ซึ่งทำให้การวางแผนในระยะยาวมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ปัญหาเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองมีน้อย รัฐสนับสนุนด้านการเงินแก่หน่วยงานเอกชนและแรงงานที่ทำการพัฒนาแรงงานของตน ตั้งแต่ระดับแรงงาน หัวหน้างาน และผู้จัดการอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับนำประเทศเพื่อนบ้านและอีกหลายประเทศทั่วโลก การทำงานร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษาและสถานประกอบการ โดยเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาเป็นอันดับแรก ส่งผลต่อการพัฒนาการฝึกอบรมเพื่อสนองตลาดแรงงานเป็นอย่างมาก หน่วยงานเอกชน เช่น Chinese Development Assistance Council, The National Trade Union Congress, MENDAKI ของชาวมาเลเซียและ SINDA ของชาวอินเดียนเข้ามาสนับสนุนด้านการเงินในการฝึกอบรมของแรงงานที่เป็นเชื้อสายเดียวกันอีกด้วย ปัญหาการคัดค้าน ประท้วง และการก่อการร้ายไม่ปรากฏชัดแจ้งในสิงคโปร์ นอกจากภาษาของเชื้อชาติแล้ว ชาวสิงคโปร์สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างดี

เกาหลี มีปัจจัยเกื้อหนุนที่เห็นได้ชัดเจนเช่นเดียวกับสิงคโปร์ คือ ความตั้งใจและเอาใจจริงเองจึ่งในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต รัฐลงทุนด้านการศึกษามาก มีการใช้มาตรการทางกฎหมายรองรับการดำเนินงานหลายฉบับ เช่น กฎหมายการศึกษาตลอดชีวิต กฎหมายประกันการจ้างงาน ฯลฯ การดำเนินงานเรื่องใดๆ จะมีการทำการวิจัยเพื่อศึกษาหาแนวทางอย่างเป็นระบบ เช่น ด้านการจัดการศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพก็มี Korean Research Institute for Vocational Education and Training ด้านนโยบายการศึกษาระดับชาติก็มี Korean Educational Development Institute เป็นต้น หน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนมีความเข้มแข็ง และมีการประสานความร่วมมือในทุกๆระดับภายใต้การดูแลของศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตแห่งชาติ มีกองทุนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ช่วยระดมเงินมาสนับสนุนการศึกษา มีแหล่งการเรียนรู้จำนวนมากและหลากหลาย

อินเดีย มีปัจจัยเกื้อหนุน คือ การให้ความสำคัญอย่างจริงจังในด้านการฝึกอาชีพ โดยมีสถาบันและศูนย์ฝึกอบรมด้านอุตสาหกรรมจำนวนมากทั้งของรัฐและเอกชน ทั้งยังเปิดเสรีให้มีการจัดฝึกอบรมเป็นธุรกิจประเภทหนึ่ง จนเป็นอุตสาหกรรมการฝึกอบรม ประสบความสำเร็จในการผลิตแรงงานด้านวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีทักษะความสามารถจนเป็นที่ต้องการของตลาดทั่วโลก รัฐบาลมีนโยบายและจุดมุ่งหมายในการพัฒนาการสื่อสารทางไกลให้มีคุณภาพมาตรฐานระดับโลกจนทำให้อินเดียเป็นผู้ผลิตและเป็นผู้ส่งออกระบบการสื่อสารทางไกลที่ใหญ่ที่สุดประเทศหนึ่งในโลก และถึงแม้จะมีภาษาของตนเอง แต่ชาวอินเดียสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว

สหราชอาณาจักร มีปัจจัยสนับสนุนที่เห็นได้ชัดคือ นโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่เน้นการศึกษา การมีกฎหมายด้านอาชีพศึกษารองรับและการมีงบประมาณสนับสนุนในรูปของเงินสนับสนุนสถานประกอบการที่เข้าร่วมและเงินสนับสนุนผู้เรียนที่มีชื่อว่า Individual Learning Account การสร้างเครือข่ายข้อมูลเชื่อมโยง อุปสงค์และอุปทานการอาชีพศึกษา การฝึกอบรมและการให้วุฒิวิชาชีพ NVQ ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกอาชีพได้มาก

เดนมาร์ก มีปัจจัยสนับสนุนที่มีผลค่อนข้างมาก คือ การช่วยเหลือด้านการเงินให้ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเรียกว่า Taximeter System คือ เงินยอดนี้จะตามผู้เรียนไปทุกแห่งที่เรียนแต่ให้สิทธิ์สถานศึกษาเป็นผู้เบิกจ่ายในการบริการการศึกษา การดำเนินงานต่างๆ มีกฎหมายรองรับ ประชาชนเป็นเอกภาพ ให้ความร่วมมือกันดี ช่วยให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปด้วยดี เดนมาร์กสามารถหาข้อตกลงร่วมกันของคนในชาติได้โดยไม่ยากนัก ความเอาใจจริงจิงของรัฐและความสะดวกในด้านการสื่อสารและคมนาคม ทำให้ประชาชนตระหนักในความจำเป็นของการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อความอยู่รอดในโลกของการแข่งขัน นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาติดตามการทำงานของสถานศึกษาด้วย ประการสุดท้ายคือ ครูเดนมาร์กได้รับการศึกษาค่อนข้างดี ใช้เวลาเรียนนานกว่าอาชีพอื่นๆ มีรายได้ดีก้าวหน้ากับความก้าวหน้าของโลกมีความสามารถในการสอนดีและจะมองประเทศในสหภาพยุโรปเป็นจุดเปรียบเทียบเสมอ

สวิตเซอร์แลนด์ มีสมาพันธ์รัฐ เขตและชุมชนร่วมกันให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่นักศึกษา ทั้งในรูปเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำและทุนเล่าเรียน สำหรับภาคเอกชน นักศึกษาที่เป็น Apprenticeship จะได้ค่าแรงงานในขณะที่เรียนและทำงานไปด้วย หน่วยงานต่าง ๆ ของภาคเอกชนรวมทั้งกลุ่มประชาชนและองค์กรทางศาสนาในชุมชนร่วมกันจัดการศึกษาต่อเนื่องในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในแทบทุกด้านให้แก่ตนเอง โดยได้รับการสนับสนุนจากชุมชน จึงเป็นการสะดวกที่บุคคลจะเข้าถึงการศึกษาต่อเนื่องในเขตของตน นอกจากนั้น การมีภาษาราชการถึง 4 ภาษาและเป็นศูนย์กลางขององค์กรระหว่างประเทศหลายองค์กร รัฐบาลสนับสนุนประชาชนให้ศึกษาภาษาและวัฒนธรรมของต่างชาติและเรียนรู้บริการด้านการอาหาร โรงแรม และการท่องเที่ยว เพื่อเป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศ

แคนาดา มีปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญคือ การให้ความสำคัญแก่การศึกษาทุกระดับเป็นอย่างมาก งบประมาณรายจ่ายประมาณร้อยละ 8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ นำไปใช้จ่ายเพื่อการศึกษา มีแนวคิดในการทำให้ผู้ใหญ่ทุกคนต้องมีทักษะจำเป็นขั้นต่ำและทักษะขั้นสูงในการทำงานหรืออยู่ในโลกยุคใหม่ได้อย่างมีความสุข เป็นประเทศที่อยู่อันดับสูงสุดของดัชนีการพัฒนาระบบนิเวศด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน ประชาชนแคนาดามีคุณภาพ ได้รับการศึกษาถึงระดับอุดมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ แรงงานประมาณ 1 ใน 4 จบอุดมศึกษา และครึ่งหนึ่งของแรงงานจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีระบบการฝึกอบรมวิชาชีพแบบกระจายอำนาจ และการสร้างระบบงานให้เกื้อกูลกันทุกระดับ รวมทั้งการใช้มาตรการทางกฎหมาย

ออสเตรเลีย มีปัจจัยเกื้อหนุนคือ การมีสังคมแบบพหุวัฒนธรรมทำให้คนในประเทศที่ต่างเชื้อชาติอยู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รัฐจัดตั้งหน่วยงานการศึกษาเทคนิคและการศึกษาต่อเนื่อง (TAFE) ให้เป็นหน่วยงานฝึกอบรมวิชาชีพที่ใหญ่ที่สุดและมีขอบเขตกว้างขวางที่สุดของประเทศ มีพระราชบัญญัติการประกันการฝึกอบรม ทำให้ลูกจ้างได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยอมรับทักษะและความรู้ต่าง ๆ ที่มีมาก่อนจากการศึกษา การปฏิบัติงาน และประสบการณ์ชีวิตมายกเว้นไม่ต้องศึกษาใหม่ได้ มีการกำหนดกรอบคุณวุฒิด้านการศึกษา (AQF) มีการใช้วิธีการยืดหยุ่นเป็นแนวทางในงานอาชีพศึกษาและการฝึกอบรม กล่าวคือ มียุทธศาสตร์การเรียนรู้ให้เลือกในรูปแบบที่แตกต่างกันจำนวนมาก สามารถสนองความต้องการในการเรียนรู้ของบุคคลและภาคอุตสาหกรรมได้โดยที่ทุกฝ่ายได้รับความพึงพอใจ

ไทย มีปัจจัยเกื้อหนุนคือ มีกฎหมายการศึกษาที่ให้ความสำคัญแก่การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการเทียบระดับการศึกษา การเทียบความรู้และประสบการณ์ที่เกิดจากการศึกษาตามอัธยาศัย จากการทำงาน การประกอบอาชีพ มาเป็นผลการเรียน

9. ปัญหาและอุปสรรค

สิงคโปร์ มีปัญหาประการแรกคือ ปัญหาด้านทรัพยากรที่ไม่มีในประเทศ แต่ก็สามารถพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์ธุรกิจได้หลายประเภท เช่น ศูนย์น้ำมัน เป็นต้น ต่อมาได้แก่ ปัญหาด้านอาหารและเครื่องนุ่งห่มซึ่งต้องนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ปัญหาด้านภาษาและวัฒนธรรมของประชากรที่มี 3 กลุ่มใหญ่ดังกล่าวแล้ว ทำให้การพัฒนาในด้านต่างๆ มีปัญหาอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก ปัญหาที่ดินซึ่งมีจำกัด ต้องมีการถมทะเลเพื่อขยายพื้นที่ธุรกิจและที่อยู่อาศัย ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก เป็นต้น

เกาหลี มีปัญหาคือ การที่ประเทศถูกแบ่งเป็น 2 ส่วน และมีความพยายามเตรียมการเพื่อการรวมกันเป็นชาติเดี๋ยวยีกครั้งหนึ่ง การมีภาษาของตนเองและชาตินิยม ทำให้ชาวเกาหลีมีปัญหาในด้านการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ จนรัฐต้องมีนโยบายส่งเสริมการเรียนภาษาต่างประเทศอย่างจริงจัง ความเจริญทางอุตสาหกรรมทำให้คนย้ายเข้าเมืองใหญ่ เกิดความแออัด โดยเฉพาะ 1 ใน 4 ของจำนวนประชากรทั้งหมดกระจุกตัวอยู่ในเมืองหลวง

อินเดีย มีปัญหาคือ จำนวนประชากรมากจนทำให้ไม่สามารถจัดการศึกษาได้ทั่วถึง และเสมอภาค ประชาชนมีหลายกลุ่ม หลายวัฒนธรรม มีกฎหมายข้อห้ามหรือธรรมเนียมบางอย่างที่เป็นอุปสรรคต่อการฝึกอบรม ปัญหาเรื่องชนชั้นวรรณะทำให้กลุ่มวรรณะต่ำไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร การเปิดเสรีให้เอกชนจัดการฝึกอบรมอย่างกว้างขวางทำให้มีปัญหาในเรื่องของการควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน ชาวอินเดียที่มีการศึกษาสูงนิยมออกไปอยู่ต่างประเทศ ทำให้ขาดกำลังคนที่มีคุณภาพ

สหราชอาณาจักร มีปัญหาและอุปสรรคซึ่งเกิดจากการที่หน่วยงานบริหารมีขนาดใหญ่เกินไป ขาดความคล่องตัวในการบริหาร ปัญหาค่าใช้จ่ายสนับสนุนผู้เรียน การให้การฝึกอบรมโดยมีสถานประกอบการเข้าร่วมจำนวนมากเกินไป และการให้ความเป็นอิสระแก่สถาบันการศึกษาพบว่าบางแห่งไม่มีความพร้อมในการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงและเพิ่มพูนทางความรู้และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้เกิดวุฒิใหม่ขึ้นมากซึ่งบางครั้งก็ดำเนินงานอย่างขาดความระมัดระวังในการประกันคุณภาพมีการประเมินตนเอง แต่บางครั้งก็ไม่ได้นำผลการประเมินมาพัฒนาตนเองด้วย สำหรับปัญหาอื่นๆ ได้แก่ ความหลากหลายของเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมทำให้เป็นปัญหาในการฝึกอบรมบ้าง ตลอดทั้งปัญหาเรื่องความมั่นคงของประเทศต้องนำมาคำนึงด้วย เช่น ปัญหาด้านการก่อการร้าย เป็นต้น

เดนมาร์ก มีปัญหาเกี่ยวกับการเงินที่ต้องใช้อย่างมากมายทั้งในด้านการจัดการการศึกษา ทุนเล่าเรียนและทุนกู้ยืม ปัญหาด้านภาษามีบ้างแต่ไม่มากนักเนื่องมาจากประชาชนในเขตที่ติดกับเยอรมันพูดภาษาเยอรมัน และมีปัญหาคนเข้าเมืองบ้างแต่ไม่มากนัก ปัญหาด้านเวลาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน และการทำงานของนักศึกษาทั้งนี้รวมทั้งเวลาที่นักศึกษาจะเอาใจใส่ต่อการเรียนด้วย โดยที่ต้องรักษาคุณภาพของการศึกษาไว้ มีคนว่างงาน 5.4% ปัญหาทางภูมิภาค เดนมาร์กมีเกาะมากมายมีเกาะที่มีประชากรอยู่ถึง 73 แห่ง และมีเขตแดนอิสระ 2 แห่ง คือ หมู่เกาะแฟโร และกรีนแลนด์ ซึ่งมีประชากรอยู่จำนวนหนึ่ง จึงเป็นปัญหาในการบริการการศึกษาให้ได้มาตรฐานสูงอยู่บ้างทั่วทั้งทุกภาคของประเทศ

สวีเดน มีปัญหาที่เห็นได้ชัดที่สุด คือ ปัญหาด้านภาษาและวัฒนธรรมที่ต้องใช้ภาษาราชการถึง 4 ภาษา ต่อมาคือ ปัญหาด้านค่าครองชีพที่ค่อนข้างสูงกว่าทุกประเทศในโลกทำให้มีค่าใช้จ่ายในทุกด้านค่อนข้างสูงและนักเรียนต้องเรียนอย่างน้อย 2 ภาษาใน 4 ภาษา (รวมทั้งภาษาเดิมของตน และเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศซึ่งต้องใช้เวลาและงบประมาณมาก)

เนื่องจากสวีเดนแลนดมีพื้นที่การเกษตรน้อยและทรัพยากรในประเทศน้อยจึงต้องพึ่งอยู่กับธุรกิจบริการและอุตสาหกรรมที่ใช้ทักษะสูง จึงมีข้อจำกัดด้านธุรกิจและเศรษฐกิจอยู่บ้าง พลเมืองมีน้อย ตลาดในประเทศมีน้อย ต้องพึ่งตลาดโลก

เขตมีอำนาจในการจัดการศึกษามาก ทำให้การศึกษามีความหลากหลาย เกิดปัญหาการรับรองวุฒิบัตรระหว่างเขตและมาตรฐานการศึกษาของแต่ละเขต อย่างไรก็ตาม EDK พยายามทำเรื่องนี้โดยการประสานงานเท่านั้น เพราะประชาชนไม่ยอม ให้มีรัฐมนตรีศึกษาธิการในระดับสมาพันธ์รัฐ

คนเข้าเมืองมีมากกว่า 1 ล้านคน จึงเกิดปัญหาการให้การศึกษาบุคคลเหล่านี้ และปัญหาการมีงานทำตามมา งบประมาณของประเทศบางส่วนจึงต้องช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้ในการเรียนภาษาและวัฒนธรรมของตนเอง พร้อมกับเรียนรู้วัฒนธรรมของสวีเดนแลนดด้วย

ที่ตั้งของประเทศสวีเดนแลนดอยู่ตอนกลางทวีปยุโรป การคมนาคมจึงทำได้ทางบกและทางอากาศ ปัญหาการขนส่งทางเรือซึ่งค่าขนส่งราคาถูกไม่สามารถทำได้ งบประมาณด้านการขนส่งจึงมากกว่าประเทศที่ติดทะเล

แคนาดา มีปัญหาด้านการพัฒนาภาษาและอาชีพแก่ประชาชนจากโลกที่สาม ซึ่งอพยพเข้าไปอยู่ในประเทศ และทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรม และยังมีความต้องการเข้าเมืองของชนชาติต่างๆ อย่างต่อเนื่อง การใช้ภาษาทางการ 2 ภาษามีปัญหาอยู่บ้างกับประชาชนที่อยู่ต่างเขตละเขต

ออสเตรเลีย มีปัญหาด้านคนอพยพเข้าเมืองที่เพิ่มขึ้นทุกปี จนรัฐต้องมีมาตรการเพื่อจัดการกับปัญหานี้ พื้นที่ประเทศกว้างใหญ่และมีประชาชนอยู่ในที่กันดารห่างไกล การจัดการศึกษาทางไกลใช้งบประมาณสูงและไม่ทั่วถึง ทำให้ประชาชนบางกลุ่มขาดโอกาสในการพัฒนาความรู้และเพิ่มพูนทักษะทางอาชีพ

ไทย มีปัญหาหลายประการ ได้แก่ ความไม่ทั่วถึงของโอกาสทางการศึกษา การไม่เอื้อต่อกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เนื่องจากข้อจำกัดและกฎเกณฑ์ต่างๆ กลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบมีจำนวนมากว่าครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งประเทศ การกระจายแหล่งการเรียนรู้ยังทำได้ไม่ทั่วถึงและมีข้อจำกัดในเรื่องคุณภาพ กิจกรรมบางประเภทยังให้ความรู้และทักษะไม่เพียงพอที่จะไปแข่งขันในตลาดแรงงานระดับนานาชาติได้ การจัดการศึกษาและการฝึกอบรมมีหลายหน่วยงานต่างคนต่างทำ ขาดมาตรฐานการฝึกอบรมด้านวิชาชีพร่วมกัน ทักษะคติของประชาชนยังให้ความสำคัญแก่สายวิชาการมากกว่าสายอาชีพ ผู้เรียนมุ่งการได้รับวุฒิมากกว่ามีความรู้ทักษะความชำนาญอย่างแท้จริง การถ่ายโอนผลการเรียนระหว่างการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบเป็นไปได้น้อยมาก การเทียบความรู้และประสบการณ์จากการทำงานไปเป็นระบบหรือหน่วยกิตยังมีปัญหาในการปฏิบัติ นอกจากนี้การมีภาษาของตนเองทำให้แรงงานขาดความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การจัดการศึกษาตลอดชีวิตของทั้ง 8 ประเทศที่ศึกษาเมื่อมองในภาพรวมพบว่า การศึกษาตลอดชีวิตประกอบด้วยหลักการสำคัญ 4 ประการคือ

1. เป็นการศึกษาที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ (Access for All)
2. เป็นการศึกษาที่ทุกคนสามารถจัดหาปัจจัยเป็นค่าใช้จ่ายในการเรียนได้ บางกรณีรัฐอาจจะต้องช่วยเหลือ (Financial Access)
3. เป็นการศึกษาที่ทุกคนสามารถเรียนได้ในทุกเวลา ทุกสถานที่ และทุกเนื้อหาวิชาและทักษะที่สนใจ (Geographic and Time Access)
4. มีหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายสนองความต้องการและความสนใจของทุกคน (Curriculum and Learning Access)

คณะผู้วิจัยขอจัดทำข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วนคือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ โดยข้อเสนอแนะเชิงนโยบายประกอบด้วย หลักการ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาตลอดชีวิตตามที่ปรากฏในเอกสาร “นโยบายส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศไทย” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 และจากเอกสาร “ข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา” สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2547 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ประกอบด้วยข้อเสนอแนะระยะยาว ข้อเสนอแนะเพื่อการยกระดับการศึกษาให้แรงงานไทยปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ และข้อเสนอแนะนวัตกรรมจากประเทศที่เป็นกรณีศึกษา ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หลักการของการศึกษาตลอดชีวิต

- ทุกคนต้องตระหนักว่าการศึกษาตลอดชีวิตเป็นงานจำเป็น
- ทุกคนต้องเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต
- การศึกษาตลอดชีวิตครอบคลุมการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
- ประชาชนทุกคนต้องได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาคกัน
- บุคคลสามารถได้รับการศึกษาในหลายรูปแบบผสมผสานกันในแต่ละช่วงอายุ เป็นการสะสมความรู้และทักษะ
- ให้มีการเทียบโอนหลักฐานการศึกษาหรือผลการเรียนรู้ได้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
- จัดบริการการศึกษาที่หลากหลาย และหลายสาขาวิชาเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนและการพัฒนาประเทศ
- กฎระเบียบต้องมีความยืดหยุ่น ทั้งในด้านเวลา สถานที่ และวิธีการสนองความต้องการที่จำเป็นของผู้เรียน
- ต้องจัดการศึกษาตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และจริงจังในวาระแห่งชาติ และสังคม จนเป็นวัฒนธรรมในชีวิตของคน
- การจัดการศึกษาต้องสัมพันธ์และกลมกลืนกับวิถีชีวิตของบุคคล ชุมชน และประเทศชาติ
- กระบวนการเรียนรู้ต้องให้ความสำคัญแก่ตัวผู้เรียนเป็นรายบุคคล และมีบริการช่วยเหลือหรือแนะแนวผู้เรียนด้วย
- ครอบครัวและชุมชนควรเป็นแหล่งการเรียนรู้ ทั้งด้านวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และความรู้ในทุกด้าน
- หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนต้องร่วมมือกันในการบริการการศึกษาตลอดชีวิตในลักษณะหุ้นส่วนกัน

2. เป้าหมายของการศึกษาตลอดชีวิต

การศึกษาตลอดชีวิตควรมุ่งเพื่อพัฒนาบุคคลทุกช่วงอายุทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ความรู้ด้านวิชาการ เทคโนโลยี คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ให้มีความรู้ในการประกอบอาชีพ ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การปรับตัว การแก้ปัญหา และความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องและเหมาะสม ให้สามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น และเป็นส่วนหนึ่งของพลังในการขับเคลื่อนสังคมให้ก้าวทันนานาประเทศและยืนหยัดอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีและเท่าเทียมกัน

3. ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาตลอดชีวิต

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวแล้วในการดำเนินงานด้านการศึกษาตลอดชีวิตควรใช้ยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

- กำหนดนโยบายการศึกษาตลอดชีวิตที่ชัดเจน เป็นนโยบายระดับชาติ มีกฎหมายรองรับ
- ให้มีองค์กรหลักระดับชาติรับผิดชอบงานในระดับนโยบายและองค์กรระดับพื้นที่ ทำหน้าที่บริหารจัดการบริการการศึกษาตลอดชีวิต
- สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการศึกษาตลอดชีวิตให้สังคมเห็นว่ามีความสำคัญ สนับสนุนและมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตทั้งภาครัฐและเอกชน ในรูปของเครือข่ายโดยมีองค์กรหลักระดับชาติเป็นแม่ข่าย
- จัดการศึกษาให้มีความหลากหลาย ยืดหยุ่น เปิดกว้าง เข้าถึงได้ง่าย โดยมีกฎระเบียบเอื้ออำนวยในการดำเนินงาน
- พัฒนาแหล่งการเรียนรู้และสร้างเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ให้สามารถทำงานประสานกันเพื่อประโยชน์ของผู้เรียน
- พัฒนาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา
- พัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตลอดชีวิต โดยใช้กระบวนการเรียนรู้และการวิจัย
- ปฏิรูปเนื้อหาและหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล และการพัฒนาประเทศ ตลอดจนการสอนเกี่ยวกับการริเริ่มและดำเนินกิจการของตนเอง
- ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้โดยใช้จิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่เป็นแนวทาง

- การวัดผล ประเมินผล ควรมีความหลากหลายสะดวกต่อผู้เรียน เน้นการปฏิบัติในชีวิตจริง ให้มีการสะสมหน่วยกิตในรูปของธนาคารหน่วยกิต และสามารถเทียบโอนความรู้ได้
- ให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาตลอดชีวิตบนฐานของความหลากหลาย ยืดหยุ่น มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพในระดับนานาชาติ
- ให้มีศูนย์เก็บ วิเคราะห์ และบริการข้อมูลสารสนเทศ การแนะแนวการให้คำปรึกษา และช่วยในการเรียน และจัดทำแผนการศึกษาสำหรับนักศึกษาเป็นรายบุคคล
- ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาด้านการศึกษาตลอดชีวิตทั้งในด้านความรู้และทักษะที่บุคคลต้องการ และที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศชาติและสังคม
- ปรับระบบการสนับสนุนงบประมาณและเงินทุนเพื่อการศึกษตลอดชีวิต เช่น เดียวกันกับการศึกษาในระบบ และใช้มาตรการทางภาษี สนับสนุนเอกชนที่ช่วยในการบริการการศึกษาตลอดชีวิต

4. นโยบายการพัฒนาประเทศ

นายกรัฐมนตรีมีนโยบายที่จะนำประเทศเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ภายใน 10 ปี โดยกำหนดยุทธศาสตร์ที่เน้นการพัฒนาจุดที่ประเทศไทยมีศักยภาพและความได้เปรียบในการแข่งขัน 5 ด้าน ซึ่งผู้นำนโยบายไปปฏิบัติต้องให้ความสำคัญ คือ (1) การเป็นครัวโลก (2) เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย (3) เป็นศูนย์กลางแฟชั่นของเอเชีย (4) เป็นฐานการผลิตยานยนต์ของเอเชีย และ (5) เป็นศูนย์กลางการออกแบบกราฟิกของโลกยุทธศาสตร์เช่นนี้จะมีผลทำให้เกิดการสร้างงานให้แก่ผู้หางานอย่างมากมาย ซึ่งผู้ให้การศึกษาต้องพัฒนาความรู้และทักษะของคนไทยรองรับงานดังกล่าว การมีงานทำเป็นแรงจูงใจในการเรียนเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ในส่วนของข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัตินั้นคณะผู้วิจัยเสนอแนะการจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการ และเสนอแนะแนวปฏิบัติในหลายด้านที่กำลังทำกันอยู่ และควรจะทำในอนาคตดังนี้

ในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีที่รวดเร็ว ตลอดจนการแข่งขันเสรีในตลาดสากล จำเป็นอย่างยิ่งต้องยกระดับความรู้ ความสามารถ และทักษะของประชากร เพื่อการดำรงชีวิตให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งภาคแรงงานในสถานประกอบการ เพื่อการเพิ่มผลผลิตด้วยการเพิ่มศักยภาพ จึงขอเสนอแนะ แนวทางการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย เป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะระยะยาว

เพื่อเป็นการยกระดับความรู้ของประชาชนและประชากรแรงงานให้มีความรู้ความสามารถและศักยภาพในการเพิ่มผลผลิตและการดำรงชีวิตเห็นสมควรดำเนินการ ดังนี้

1.1 รัฐเร่งส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างจริงจังให้เป็นไปตามบริบทแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดย

- จัดให้มีคณะกรรมการบริหารและประสานงานการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย กรอบยุทธศาสตร์ ตลอดจนแนวทางการส่งเสริม สนับสนุน ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กร ชุมชน สถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้คณะกรรมการประกอบด้วย

นายกรัฐมนตรี	เป็น ประธาน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	เป็น รองประธาน
ปลัดกระทรวงหรือผู้แทนกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	เป็น กรรมการ
ผู้แทนภาคเอกชน สถานประกอบการ	เป็น กรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน	เป็น กรรมการ และ เลขานุการ

- ส่งเสริมสนับสนุนให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะในสถานประกอบการ ชุมชน และศูนย์การค้า โดยจัดตั้งเป็นศูนย์การศึกษาตลอดชีวิต ทั้งนี้รัฐให้การสนับสนุนงบประมาณ การฝึกอบรม วัสดุอุปกรณ์การศึกษา

- จัดตั้ง “สถาบันส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต” เป็นสถาบันการศึกษาทางไกล เป็นองค์กรอิสระ มีบทบาทหน้าที่ในการผลิตสื่อ ชุดการเรียน อุปกรณ์การเรียนรู้ ศึกษาวิจัยพัฒนารูปแบบการเรียนรู้และเผยแพร่ ถ่ายทอดเสริมความรู้ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการยกระดับการศึกษา สถาบันแห่งนี้ควรมีหน่วยงานเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป บุคลากร หลักสูตรและการสอน การศึกษาพิเศษ เทคโนโลยีและวิจัย

- ปรับโครงสร้างการบริหารและการจัดการ สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนให้เอื้อต่อรูปแบบการจัดการศึกษาทางไกลเต็มรูปแบบ

- จัดให้มีการอภิปรายสาธารณะในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับประเทศว่าประชาชนต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตอะไรและอย่างไร

- ปรับระเบียบ ข้อกำหนด ในการบริการการศึกษาเครือข่ายให้เรียบง่าย เอื้อต่อการปฏิบัติ และสามารถควบคุมมาตรฐานได้

1.2 จัดตั้งแหล่งเงินทุนการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตและแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.3 แสวงหาความร่วมมือ เพื่อการใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า ในการสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต อาทิ ภูมิปัญญา ผู้ทรงคุณวุฒิ ข้าราชการบำนาญ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการยกระดับการศึกษาให้แรงงานไทย

การยกระดับการศึกษาให้แรงงานไทยให้ได้รับการศึกษาสูงขึ้นในปี พ.ศ. 2551 ควรดำเนินการดังนี้

2.1 เร่งส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้กับแรงงานไทยในรูปแบบศูนย์การศึกษาในสถานประกอบการ ให้มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต รูปแบบทวิภาคีเพื่อส่งเสริมให้แรงงานได้มีโอกาสจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยความร่วมมือส่งเสริมสนับสนุนจากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

2.2 ปรับหลักสูตร และเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งรูปแบบการเรียนและการวัดผล เพื่อเพิ่มสมรรถนะของผู้เรียน

2.3 สถาบันการศึกษาทางไกล ให้การสนับสนุนด้านวิชาการและการถ่ายทอดออกอากาศเสริมการเรียนรู้ โดยมีกำหนดเวลาที่เหมาะสม สอดคล้องกับเวลาของสถานประกอบการ ทั้งนี้จัดสรรเวลาสื่อโทรทัศน์และวิทยุให้เป็นไปตามบริบทพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2.4 ส่งเสริมให้มี Credit Bank เพื่อสะสมหน่วยกิต และหรือผลการอบรม เพื่อเทียบโอนสู่ระบบการศึกษาขั้นปริญญาบัตร

2.5 มอบหมายให้สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน จัดทำรูปแบบระเบียบ วิธีการ และแนวทางการดำเนินงาน การจัดตั้งศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตในสถานประกอบการ ตลอดจนแนวทางการบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อยกระดับการศึกษาภาคแรงงาน ทั้งนี้ให้มีการพิจารณาสนับสนุนงบประมาณรายหัวเพื่อสนับสนุนด้วย

2.6 จัดตั้งศูนย์สารสนเทศเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาเพื่อยกระดับ

การศึกษาภาคแรงงาน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตในสถานประกอบการ

2.7 ส่งเสริมการรวมตัวสถานประกอบการในการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมหรือ ศูนย์กลางการศึกษาตลอดชีวิตสถานประกอบการ ในรูปแบบพหุภาคี เพื่อเปิดโอกาสให้ แรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็กได้มีโอกาสในการยกระดับความรู้

3. ปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จ

การดำเนินงานให้เกิดผลสำเร็จ ควรมีการเตรียมปัจจัยพื้นฐานดังต่อไปนี้

3.1 รัฐจัดค่าใช้จ่ายรายหัวให้นักศึกษาตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ มาตรา 60 (1) ในลักษณะ Learning Account ของอังกฤษ หรือ Taxi-Metered System ของ เดนมาร์ก เพื่อช่วยนักศึกษาในการเรียน โดยให้สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน เป็นผู้เบิกจ่ายแทน

3.2 รัฐควรมีมาตรการยกเว้นเก็บภาษีที่หน่วยงานภาคเอกชนใช้ไปในการ ศึกษา ของคนงานของตน โดยดำเนินการร่วมกับสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน

3.3 สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนควรเน้นประชาสัมพันธ์ ชักจูง และช่วยเหลือให้คนเข้าเรียนผ่านทางเครือข่ายของตน

3.4 หน่วยงานของรัฐ ราชการ สถานประกอบการ และหอการค้า ควรทำ แนวทางการสนับสนุนให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมริเริ่มกิจการและดำเนินกิจการของตนเอง

3.5 รัฐควรดำเนินโครงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนา ชาติและสังคมสันติสุขเป็นวาระแห่งชาติ ตลอดทั้งการสร้างความสัมพันธ์ที่ให้เกิดแก่ คนในชาติ

4. ข้อเสนอแนะนวัตกรรมจากประเทศที่เป็นกรณีศึกษา

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษาที่ดีเด่นซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาของแรงงานจำนวน 8 ประเทศ พบว่ามีนวัตกรรมที่น่าสนใจ และนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาของไทยได้ดังนี้

4.1 นวัตกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่

- การกำหนดเป้าหมายระดับชาติ
- การบริหารงานแบบกระจายอำนาจ

- ศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตแห่งชาติ
- ศูนย์/เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต
- เทศกาลการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- การแนะแนวการศึกษาตลอดชีวิต
- อาสาสมัครการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- ศูนย์/ระบบการศึกษาผู้ใหญ่
- ศูนย์/ระบบการศึกษาต่อเนื่อง
- การศึกษาทางไกล/ทางไซเบอร์
- การศึกษาระบบเปิด
- เมือง/ชุมชนแห่งการเรียนรู้
- กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ
- การถ่ายโอนการเรียนรู้ระหว่างระบบ
- บัญชีเงินฝากสะสมเพื่อการเรียนรู้
- มาตรการลดภาษี
- ธนาคารหน่วยกิต

4.2 นวัตกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของแรงงาน ได้แก่

- หน่วยงานฝึกอบรมระดับชาติ
- สถาบันเทคนิค/อาชีวศึกษา
- คุณวุฒิ/มาตรฐานอาชีพระดับชาติ
- กฎหมายการฝึกงาน/การฝึกอบรม
- การเทียบโอนประสบการณ์ไปเป็นหน่วยกิต
- การสอบเทียบวุฒิโดยไม่ต้องเข้ารับการอบรม
- การเรียนรู้/ฝึกอบรมโดยใช้สถานประกอบการ/บริษัทเป็นฐาน
- มหาวิทยาลัย/สถาบันฝึกอบรมด้านอุตสาหกรรม
- กองทุนพัฒนาทักษะ
- กฎหมายประกันการจ้างงาน
- กฎหมายประกันการฝึกอบรม

- การเรียนรู้สู่การทำงาน
- การเรียนรู้/ฝึกอบรมแบบโมดูล
- Apprenticeship/On the job training/Traineeship
- หลักสูตร/การฝึกอบรมแบบสมรรถนะฐาน
- วิธีการยืดหยุ่นในการฝึกอบรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. การศึกษาตลอดชีวิต: การศึกษาของคนไทยในยุค
โลกาภิวัตน์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2538.
- _____. ข้อมูลประกอบการพิจารณาการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: กองแผนงาน กรมการศึกษานอกโรงเรียน, ม.ป.ป.
- _____. คู่มือการจัดการศึกษาสำหรับแรงงานภาคอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ มหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2538.
- เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. “สภาพปัจจุบัน และปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบของประเทศไทย” ในการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบ. หน่วยที่ 9-15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.
- กาญจนา คุณารักษ์ และประกอบ คุณารักษ์. รายงานการปฏิรูปการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : ที.พี.พรินท์, 2540.
- กองวิจัยแรงงาน กรมการจัดหางาน. “รายงานสถานการณ์แนวโน้มเศรษฐกิจและตลาดแรงงานไตรมาสที่ 4 ปี 2546 ระดับประเทศ”. ข่าวสารตลาดแรงงาน. กกจ.14/2547(กวด.4).
- ครรชิต มาลัยวงศ์. มหาวิทยาลัยเพื่ออุตสาหกรรม:แนวทางใหม่เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 2544.
- จะเด็ด เปาโสภา และมนตรี พรหมเพ็ชร. การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพเรื่องการพัฒนา
มาตรฐาน สมรรถนะเพื่อนำไปสู่การพัฒนามอดูล. เอกสารประกอบการประชุม
ทางวิชาการการพัฒนา มาตรฐานอาชีพเพื่อนำไปสู่การจัดทำหลักสูตรฐาน สมรรถนะ
สำหรับ 15 กลุ่มวิชาชีพเกษตรศาสตร์. 30 พฤศจิกายน-1 ธันวาคม 2548
ณ สำนักงานมาตรฐาน การอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการ
การอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2548.

นิตยา กันตะวงษ์. **การศึกษานอกระบบ**. โครงการตำราวิชาการราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ : สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2542.

ปฐม นิคมานนท์. “ปรัชญา และหลักการศึกษานอกระบบ”. **การศึกษาลดชีวิตและการศึกษานอกระบบ**. หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). **หลักการศึกษานอกระบบ**. เอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

รสสุคนธ์ มกรมณี. **นวัตกรรมการศึกษา**. เอกสารประกอบการสอนนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2545.

รายงานประจำปี 2547 กรมการจัดหางาน กรมแรงงาน. ศูนย์สารสนเทศ กองแผนงาน และสารสนเทศ, มีนาคม 2548.

รายงานผลการสัมมนาการวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการศึกษาไทยกับนานาชาติ: **นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ออนไลน์**. วันพฤหัสบดีที่ 1 ธันวาคม 2548 เวลา 9.30 น. ณ ห้องประชุมกำแหง พลางกูร สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

วรารักษ์ บวรศิริ. **การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, 2543.

ศักดิ์ชัย นิรัญทิว. **รายงานการศึกษาวินิจฉัยเรื่อง โครงสร้างการบริหารการศึกษาประเทศสาธารณรัฐเกาหลี**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา. กรุงเทพมหานคร: ที.พี.พรินท์ จำกัด, 2542.

ศรีสว่าง เลี้ยววารินทร์. “ปรัชญา ‘คิดเป็น’ ยังคงเป็นหลักการสำคัญของการศึกษานอกระบบอยู่หรือไม่”. **วารสารการศึกษานอกโรงเรียน**. 5 เมษายน 2543.

ศิริพรรณ ชุมชุม. **รายงานการวิจัยเรื่องกระบวนการและยุทธศาสตร์การเรียนรู้ออนไลน์สำหรับผู้มีอายุสูงกว่า 16 ปี**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, 2545.

_____. **รายงานผลการวิจัย การปฏิรูปการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพประเทศสหราชอาณาจักร**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, 2543.

สวัสต์ อุดมโกชน. **รายงานการวิจัยเอกสาร การปฏิรูปการอาชีวศึกษาและฝึกอบรม**

วิชาชีพ ประเทศแคนาดา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพมหานคร:บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 2543.

สุมาลี สังข์ศรี. **“แนวโน้มการศึกษานอกระบบในประเทศไทย”.** การศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบ. หน่วยที่ 9-15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.

_____ . **การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21.** องค์การคำคุณุสภา, 2544.

_____ . **การพัฒนาชุมชนเมืองแห่งการเรียนรู้สำหรับสังคมไทย.** สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร:บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด , 2548.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8.** กรุงเทพมหานคร, 2542.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. **รายงานการวิจัย การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์องค์การคำของคุรุสภา, 2541.

_____ . **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544).** กรุงเทพมหานคร : อรรถพลการพิมพ์, ม.ป.ป.

_____ . **รายงานการปฏิรูปการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย.** กรุงเทพมหานคร : บริษัท ที พี ปรินซ์ จำกัด, 2540.

_____ . **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** กรุงเทพมหานคร : พรึกหวานกราฟฟิค, 2542.

_____ . **นโยบายส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศไทย.** กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, 2543.

_____ . **ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต.** กรุงเทพมหานคร : องค์การคำคุณุสภา, 2543.

_____ . **ก้าวสู่นาตด้วยพลังทรัพยากรมนุษย์.** กรุงเทพมหานคร : บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด, 2546.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. ข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี, 2547.

_____ . ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาของประเทศต่าง ๆ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี, 2548.

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์และจุดเน้น กศน. ปี 2548. กรุงเทพมหานคร, 2548.

สำนักพัฒนาวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการเทียบโอนผลการเรียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.

ภาษาอังกฤษ

About TAFE, <http://www.tafensw.edu.au/>.

Adult Learning in Korea: Review and Agenda for the Future. Ministry of Education & Human Resource Development, Korean Educational Institute, 2003.

Australia. DEET, Department of Employment, Education and Training Review 1992. **School and TAFE Policy.** Canberra, ACT: Australian Government Publishing Service, 1992.

Australia. **DEET, Annual Report 1994-1995.** Canberra: Australia Government Publishing Service, 1995.

Australia. Taxpayer Assistance Group of the Australian Taxation Office. **The Training Guarantee-Your Questions Answered.** n.n.: Australian Taxation Office, 1990.

Central Institute of Vocational Education (PSSCIVE) - India. http://www.logos-net.net/ilo/150_base/en/init/ind_12.htm.

Cropley, A.J. and Dave, R.H. **Lifelong Education and the Training of Teacher : Developing a Curriculum for Teacher Education on the Basis of the Principles of Lifelong Education.** Oxford: Pergamon, 1978.

David Wong, PBM. **The Impact of Training, Retraining & Lifelong Learning on the Older Persons.** Public Forum on Successful Aging And Lifelong Learning, held on 6 - 8 November 1949 At Robinson International Hotel, Singapore.

Delors, J. et al. **Learning: the Treasure Within**. Report to UNESCO of the International Commission on Education for the Twenty-first Century, 1996.

Department of Education, Science, & Training. Australian National Training Authority. **Report of the National Adult Literacy Forum**. 9 September 2004. **Education in India: Building on Progress, Overcoming Obstacles**. <http://www.inidaneducation.org/>

Enrybase—the Information Database on Education Systems in Europe. Lotestwupdate 1:1:2001.

Faure, E. et al. **Learning to Be: The World of Education Today and Tomorrow**. Paris, UNESCO, 1972.

Future Prospects of Korean Education. <http://www.moe.go.kr/en/down/edu-ko-b-c5pdf>.

Hong, Ki-Hyung. **Lifelong Learning in the Knowledge-based Society: Issues and Lesson in Korea**. Opening Speech at the International Seminar on Making Lifelong Learning a Reality, co hosted by Korean Research Institute for Vocational Education & Training and IIEP/UNESCO in Seoul. <http://www.unesco.org/iiep/eng/research/highered/lifeln/openingspeech.pdf>.

Konana, Prabhudev and Balasubramanian, Sridhar. **India as a Knowledge Economy : Aspiration versus Reality**. McCombs School of Business, University of Texas, Austin. 2001.

Mishra, Arun K. **Technical/Vocational Education in India**. <http://www1.worldback.org/disted/Policy/Program/voc-02.html>.

NLM-An Introduction. <http://www.education.nic.in/>

Palacios, Miguel. **Option for Financing Lifelong Learning**. World Bank. Human Development. Education Group. Washington D.C. Processed, 2002.

Peterson, R.E. (ed.) **Lifelong learning in America**. San Francisco: Jossey-Bass, 1979.

Skager R. and Dave, R.H. **Curriculum Evaluation of Lifelong Education**. UNESCO Institute for Education, Pergamon Press, 1977.

Structure of Education, Initial Training and Adult Education System in Europe: **Denmark 2000**. Eurydice's Informationskontor I Denmark 2000.

The Times Atlas of the World. Reference Edition. Times Book: London, 2002.

Toby Linden. **Upgrading Korean Education in the Age of the Knowledge Economy: Context and Issues.** 14-15 October 2002. World Bank. http://www.worldbank.org/education/lifelong_learning/presentations/KDI%20seminar20%ot%2002%20_%20Toby%20Linden.ppt.

www.acal.edu.au

www.desstinationsindia.com/india/society_culture.html

www.education.nic.in

www.indiachild.com/economy_of_india.htm

www.nfe.go.th

ກາລພນວກ

**รายงานผลการสัมมนานำเสนอผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบ
การพัฒนาการศึกษาไทยกับนานาชาติ : นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต**

ในวันพฤหัสบดีที่ 1 ธันวาคม 2548 เวลา 9.30 น.

ณ ห้องประชุมกำแหง พลางกูร สกศ.

สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดสัมมนานำเสนอผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการศึกษาไทยกับนานาชาติ : นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในวันพฤหัสบดีที่ 1 ธันวาคม 2548 เวลา 9.30 น. ณ ห้องประชุมกำแหง พลางกูร สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการวิจัยดังกล่าว และเพื่อนำความรู้และข้อคิดเห็นที่ได้รับจากการสัมมนา มาเป็นแนวทางในการพัฒนางานวิจัยให้มีประสิทธิภาพ และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาต่อไป สำหรับผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร นักวิชาการ จากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และข้าราชการของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จำนวนรวมประมาณ 90 คน และมีผลการสัมมนาพอสรุปได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

ดร. ชัยณรงค์ สุวรรณสาร (ผู้อภิปรายนำ) มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ในส่วนของเนื้อหาที่มีหลักการที่ใช้ในการศึกษาตลอดชีวิตมากมายในแต่ละประเทศ ซึ่งอาจจะทำให้หลักการขัดกันเองได้ จึงเห็นว่าเนื้อหาหลักควรมีน้อยข้อเพียง 4 หลักการ คือ

1. หลักการ Access for All การส่งเสริมศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งต้องส่งเสริมทุกคน ไม่ใช่เฉพาะช่วงการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้นต้องรวมถึงช่วงไม่มีงานทำด้วยและต้องคำนึงถึง Financial Access ซึ่งอาจจะเก็บเงินบ้างแต่ไม่แพงเกินไป

2. หลักการ Geographic Access อยู่ที่ไหนก็ต้องเรียนได้ ทุกที่ทุกเวลา อันเป็นรูปแบบการเรียนที่หลากหลาย ในอดีตการศึกษาในสถานประกอบการล้มเหลวเป็นเพราะลักษณะของการทำงานที่แบ่งเป็น 3 กะเวลา การจัดการศึกษานอกโรงเรียนที่เฉพาะเวลา จึงไม่เอื้ออำนวย ดังนั้นควรใช้การเรียนในรูปแบบ internet แทน เพราะไม่จำเป็นต้องไปนั่งเรียนในห้องเรียนเป็นกลุ่ม เรียนเวลาใดก็ได้

3. หลักการ Curriculum Access สารของหลักสูตร ควรจะมีเพียง 3 กลุ่ม คือ วิชาคณิตศาสตร์ ที่ใช้ในการบวกลบเลขในที่โรงงาน วิชาภาษา ทั้ง ไทย อังกฤษ ญี่ปุ่น ที่ใช้ในการสื่อสาร และวิชาสังคมศึกษา ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่จำเป็นต้องมาเรียนวิชาใน 8 หมวดสาระ อาจจะเรียน SME การวางแผนธุรกิจแบบง่ายในองค์กร หรือการบริหารจัดการแบบง่ายๆ เพื่อให้คนกลุ่มนี้สามารถพัฒนาตนเองขึ้นไปสู่ผู้บริหารได้

4. มีหน่วยงานบริหารจัดการรับผิดชอบ (Organization) ต้องเป็นองค์กรอิสระที่ไม่ใช่ระบบราชการ ควรเป็นระบบจ้าง CEO มาบริหารภายใต้โครงสร้างที่กระชับ ควรมีคณะกรรมการการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อไปส่งเสริมทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย โดยส่งเสริมให้คนจัดการศึกษา Home School ในสถานประกอบการ ทำอย่างไรถึงส่งเสริมการเรียนรู้คนได้ทุกระดับไม่ใช่เฉพาะแต่แรงงานเท่านั้น มีสื่อมีอะไรให้เขาเรียนจะได้มีคุณภาพเท่ากัน

2. สภาพปัจจุบัน ปัญหา ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต และการส่งเสริมการศึกษาของแรงงาน และข้อเสนอแนะ

ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ (ผู้อภิปรายนำ) สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน

ประเด็นที่ 1 ผลการศึกษาทั้ง 8 ประเทศ มีนวัตกรรมการศึกษาตลอดชีวิตที่น่าสนใจมากมายโดยสิ่งที่เป็นไปได้คือ

1) เป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาที่มุ่งให้การศึกษาเป็น means ของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ กิจกรรมต่างๆ จึงออกแบบมาเพื่อการพัฒนาคนให้เป็นการกำลังแรงงานที่มีศักยภาพต่อการผลิต แต่ประเทศไทยไม่มีเข็มมุ่งที่ชัดเจนแม้ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ จึงทำให้ขาดพลังขับเคลื่อนการพัฒนาคน ไม่มีการจินตนาการทางเศรษฐกิจของประเทศไว้ หรือไม่ได้เอามาเชื่อมโยงเข้ากับการผลิตคน จึงทำให้การคิดมาเป็นเรื่องของด้านการศึกษาไม่ใช่เรื่องของคน

2) ผู้จัดการศึกษาตลอดชีวิตไม่ได้อยู่เฉพาะในกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น แต่มีหน่วยงานต่างๆ ที่ได้รับการสนับสนุนให้จัดการศึกษาด้วยทั้งภาครัฐและสถานประกอบการหรือเอกชนอื่นๆ ซึ่งจะมีนวัตกรรมต่างๆ เป็นเงื่อนไขหรือเป็นกลไกในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สังเกตดูจะเห็นว่าหน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตนั้นเป็นภาคเอกชนจะมีความคล่องตัวในการทำงาน ในหลายประเทศจะมีองค์กรกลางซึ่งเป็นของรัฐทำหน้าที่ประสานการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ในประเทศไทยพยายามทำโดยแปรรูป กศน. เป็นผู้มีบทบาทนี้ แต่พื้นฐานของพัฒนาการของ กศน. เป็นองค์กร

ผู้จัดมาโดยตลอดและเป็นหลัก การเปลี่ยนแปลงจึงต้องเปลี่ยนระดับ Paradigm ของการทำงาน ซึ่งต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนผ่าน

ประเด็นที่ 2 งานวิจัยที่ได้พูดถึงปัญหาของการศึกษาตลอดชีวิตที่น่าสนใจมากและอยากให้ผู้ที่รับผิดชอบทั้งในนโยบายและปฏิบัติได้รับฟัง ในประเด็นที่ขอยกเป็นข้อสังเกต ที่อยากจะอภิปรายร่วมกับงานวิจัยคือ

1) ปัญหาความไม่ทั่วถึงครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเพราะเราตกอยู่ภายใต้กรอบคิดว่า ถ้าไม่รู้หนังสือต้องรู้หนังสือ ถ้าไม่จบประถมศึกษาต้องจบประถมศึกษา ม.ต้น ม.ปลาย หรือการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะเราเชื่อว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นชุดของความรู้อยู่ชุดหนึ่งที่ทุกคนต้องรู้ และรัฐจะยอมว่าคุณเป็นคนมีความรู้ ซึ่งในที่สุดได้บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าต้องเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งไม่รู้ว่าจะอะไรแต่พอไปถึงภาคปฏิบัติต้องหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเป็น main stream ที่ทุกคนต้องศึกษานี้ จึงมีวิธีการจัดที่ต้องลงทุน ต้องจัดการ มหาศาล การใช้ทรัพยากรมาก ซึ่งคนที่อยู่ชายขอบเขาเข้าไม่ถึงแน่โดยสถานะ และตำแหน่งทางสังคม

2) ปัญหาคลาสสิกที่ 2 คือหลักสูตรที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันไม่ได้ อภิปราย ก็ครั้งก็ตกลงตรงนี้ ประเด็นก็คือ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ว่า เป็น Standard based นั้นจริงหรือเปล่า ที่เป็นเพียงกรอบที่สถานศึกษาจะเอาเนื้อหาที่จะใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ไปทำเป็นหลักสูทท้องถิ่น ทุกวันนี้ก็ถามกันว่าทำได้จริงหรือไม่ ทำกันได้ทุกคนหรือไม่ และต้องหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเสมอไปหรือไม่

3) ปัญหาการศึกษานอกระบบ มีข้อจำกัดเรื่องปริมาณและคุณภาพ อยากให้ดู ตัวเลขว่ามีคนอยู่ในวัยเรียนกี่คน คนนอกวัยเรียนที่เป็นอยู่ในวัยนี้กี่คน จะเห็นว่าในเชิงปริมาณคนในวัยเรียนมีไม่สูง แต่งบประมาณเทลงไปตรงนั้นเพราะเราหวังว่าจะสร้างคนใหม่สำหรับอนาคต คนจำนวนน้อยใช้งบประมาณมาก ในขณะที่คนมากกลับได้งบประมาณน้อย (กรณีตัวอย่าง Roadmap ยุกระดับประชากรวัยแรงงาน สกศ. ตั้งเป้าในปี 2549 3.2 ล้านคน ได้งบประมาณมาสำหรับทำงาน 9 แสนคน) จึงไม่ต้องพูดถึงเรื่องคุณภาพ เพราะ input ที่ใส่ให้นิดหน่อย ในขณะที่คุณภาพของกลุ่มเป้าหมายก็ไม่สมบูรณ์เท่ากับเด็กในวัยเรียน การที่สังคมคาดหวังว่าคุณภาพของคนที่เรียนนอกระบบต้องเท่ากับคนที่เรียนในระบบ จึงเป็นความคาดหวังที่เกินเลยไป เพราะเราเชื่อว่า คนต้องเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ว่าในระบบ นอกระบบ ตรงนี้คือปัญหาเรื่องวิธีคิดเพราะเริ่มต้นก็ผิดพลาดแล้ว

งานวิจัยนี้สะท้อนภาพปัญหาได้ดีและตรงตามความเป็นจริงและอยากย้ำด้วยว่าแม้ว่าเราจะระบุว่า การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นช่วงหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต แต่ก็พบว่าจริงๆ แล้ว เราเข้าใจการศึกษาตามอัธยาศัยกันคนละทิศละทาง เพราะนั้นไม่ใช่อะไรที่การศึกษาตามใจฉัน แต่เป็นการศึกษาที่หลากหลายรูปแบบและไม่เป็นระบบชัดเจน โดย สกศ. น่าจะจัด Work Shop เรื่องนี้อีก

ประเด็นที่ 3 งานวิจัยนี้ในข้อเสนอที่ดีในหน้า 149 -155 ข้อเสนอหลายข้อมาจากแหล่งที่อ้างถึง ข้อสำคัญคือถ้าจะพัฒนาข้อเสนอต่อไป อาจต้องไปตรวจสอบดูว่า ข้อเสนอเหล่านี้มีการปฏิบัติหรือยัง หลายข้อนั้นมีการผลักดันอย่างจริงจังทั้งระบบจะดีต่อการศึกษาตลอดชีวิตซึ่งเปิดหนังสือดูประกอบขอให้ตรวจสอบว่ามีปฏิบัติแล้วในเมืองไทยคืออะไรบ้าง

ประเด็นที่ 4 มีประเด็นที่อยากจะอภิปรายเป็นพิเศษคือ เรื่องการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับแรงงาน

1) จากการศึกษาดูทุกประเทศ การยกระดับการศึกษาของแรงงานมีการจัดหลักสูตรที่จำเป็นสำหรับแรงงานจริงๆ เน้นที่ Literacy Number Skill ในการทำงานต่างๆ เขาไม่พูดว่าต้องเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ได้เน้นตรงที่ควรเรียนรู้เฉพาะในส่วนที่เขาไปใช้งานได้ ส่วนประเทศไทย ในเรื่องการพัฒนาประเทศในระยะแรกการพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 พูดถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในมิติต่างๆ ที่ส่งผลต่อผลิตภาพ โดยเฉพาะเรื่องมิติด้านความรู้ ความสามารถของคนไทยโดยเฉพาะที่กล่าวถึงคือ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต กระบวนการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ความต้องการกำลังคนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับภาคการผลิตและทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเพิ่มโอกาสในการทำงานอย่างต่อเนื่อง และทันต่อความต้องการของตลาดแรงงาน และตามแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548-2551 ของรัฐบาล กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ และมีกลยุทธ์หลักไว้ 5 กลยุทธ์ เช่น ปฏิรูปการศึกษานเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีประเด็นคือ การกำหนดเป้าหมายบอกว่า ร้อยละ 50 ของประชากรวัยแรงงานมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป และการพัฒนาแรงงานไว้ที่การศึกษาขั้นพื้นฐานต้องจบมัธยมศึกษา ปัญหาก็คือ แรงงานที่จบมัธยมศึกษาจะทำงานได้ดีมีคุณภาพจริงหรือ ประชากรที่เป็นวัยแรงงานอยู่แล้วจะต้องจบมัธยมศึกษาด้วยหรือ เพราะถ้าจบมัธยมศึกษาแล้วมีค่าแรงเขาจะได้เพิ่มขึ้นแน่หรือ

2) ประเด็นที่อยากเชิญชวนให้คิดก็คือว่าทำไมต้องมัธยมศึกษาการคิดเช่นนี้สะท้อนความคิดในประเด็นเกี่ยวกับ

(1) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมาตรฐานการเรียนรู้ 8 หมวดสาระ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับเด็กในวัยเรียน แต่ไม่ใช่เหมาะสมกับประชากรวัยแรงงานที่ต้องการคนที่มีความรู้ความสามารถ

(2) การเกิดค่านิยมวุฒิการศึกษามากกว่าความสามารถ เรียนอะไรก็ได้ที่เป็นหลักสูตรเพื่อเอาวุฒิ เพื่อใช้เป็นตัวกำหนดตั้งต้นเงินเดือน ตำแหน่งในการทำงาน

(3) เมื่อมีคนที่ไม่เรียนวิชาคอมพิวเตอร์ เรียนภาษาอังกฤษ ทักษะต่างๆ แต่ ถ้าไม่ใช่ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาแปลว่าไม่เข้านโยบายก็ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ

สุดท้ายนี้ การศึกษาตลอดชีวิต เป็นเรื่องของทุกคน ไม่ควรเอาไปรวมกับเรื่องของการยกระดับการศึกษาประชากรวัยแรงงาน เพราะว่าเป็นคนละเรื่อง คนวัยแรงงานคือคนที่พ้นระบบการศึกษามาแล้วเขาต้องได้รับการศึกษา แต่เน้นเป็นการศึกษาเพื่อทำงานในโรงงานตลอดชีวิต ซึ่งเป็นประเด็นละเอียดอ่อนที่ต้องวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งในการตัดสินใจจัดการศึกษาตลอดชีวิตจากเกิดจนตายจะจัดอย่างไร การจัดการศึกษาสำหรับคนที่อยู่นอกระบบเพื่อพัฒนาศักยภาพแรงงานควรจะทำอย่างไร

ขอให้เวทีนี้เป็นเวทีสำหรับการเริ่มต้นคิดใหม่ ทำใหม่สำหรับการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งมีตัวอย่างในประเทศต่างๆ อย่างน้อย 8 ประเทศที่ได้วิจัยมาให้ดู

ข้อเสนอตามลำดับความเร่งด่วน

1. เทียบโอนความรู้และประสบการณ์
2. ศูนย์การเรียนรู้ในสถานประกอบการ
3. การฝึกอบรมก่อนเริ่มทำงาน
4. สถาบันการศึกษาทางไกล
5. Credit Bank

ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์ (ประธาน) ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

เราจะมีปัญหาตรงที่ทำให้คุณภาพไม่ได้ตามปรัชญาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้อาจารย์ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ สงสัยว่าทำไมคนไทยต้องเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดิฉันอยากจะฝากสำนักประเมินผลการจัดการศึกษาในที่นี้ด้วยว่า ตั้งเป้าหมายของแผนบริหารราชการแผ่นดิน ขณะนี้ได้ไปถึงหรือไม่อย่างไร เป็นเพราะอะไร ซึ่งมีประเด็นที่จะต้องตอบรัฐบาลเหมือนกัน

ในประเด็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตนี้เราก่อนข้างพูดกันเยอะดีฉันจะเรียนถามทางกศน. ว่าเคยมีใครทำเรื่องนี้ว่าตั้งแต่เกิดจนตายนี้คนเราต้องรู้อะไรเรียนอะไรการเรียนรู้ตลอดชีวิตนี้ ต้องทำตรงไหนบ้าง อย่างไรบ้าง ทำโดยใคร เราเคยมีฝั่งใหญ่อันนี้ ที่จะไปสร้างความเข้าใจ กับใครๆ ใหม

ดร.สวัสดิ์ ดีชื่น (ผู้อภิปรายนำ) ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา

1. ในกรอบแนวคิดของการวิจัยที่เป็นเงื่อนไขตาม TOR นั้นในส่วนของรายงานการ วิจัยศึกษารูปแบบและแนวทางการดำเนินงานด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดย เน้นศึกษาในต่างประเทศ 8 ประเทศ แล้วนำไปเป็นข้อเสนอแนะทั้งแนวทางและนโยบาย เพราะฉะนั้น ความคาดหวังว่าน่าจะมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานในเรื่อง ของการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทยกับการยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย ที่มีเป้าหมายชัดเจนในปี 51 ต้องจบมัธยมเป็น 50 %

2. จากการศึกษาวិเคราะห์เอกสาร ทำการวิจัย 8 ประเทศ และประเทศไทยด้วย ก็ควรมีคำตอบว่า ได้นวัตกรรมที่ดีเด่นแล้วหรือ เพราะบางนวัตกรรมมีใช้เพียงประเทศเดียว บางนวัตกรรมมีใช้ทั้ง 9 ประเทศ ก็ควรจะต้องดูว่านวัตกรรมอะไรที่ดีเด่น แล้วเสนอเฉพาะ นวัตกรรมที่เป็นไปได้ และสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย และให้มองเห็นความสัมพันธ์ ระหว่างข้อมูลหรือข้อค้นพบแล้วก็ไปเป็นข้อมูลที่ใช้ ขอให้เสนออย่างสมเหตุสมผลโดยอยู่ใน พื้นฐานของข้อมูลด้วย

3. ข้อเสนอที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตควรมีการทบทวนในส่วนของจัดการ การศึกษา ตลอดชีวิตของประเทศไทยว่าได้จัดอะไรไปบ้างแล้ว และในส่วนข้อเสนอที่เกี่ยว กับการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เขียนไว้นั้นเป็นข้อเสนอแนะของใคร เสนอแนะตั้งแต่เมื่อไร มี การดำเนินการอะไรแล้วหรือยัง

4. ในบทที่ 5 หัวข้อการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่แรงงานไทย ซึ่งสรุปได้ว่า เป็นดำเนินการโดย กศน. แต่เป็นการกล่าวถึงสภาพการศึกษาของแรงงาน ไทยมากกว่า ดังนั้น ในเนื้อหารายละเอียดกับหัวข้อนี้จึงยังไม่สอดคล้องหรือสัมพันธ์กัน เท่าที่ควร

5. การเสนอแนะอาจจะต้องเป็นแนวปฏิบัติจริงๆ ว่าควรจะเป็นอย่างไร เช่น การยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย ที่จะให้ลูกจ้างได้รับการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับ มัธยมศึกษาออกมาเป็นกฎหมายเลยดีไหม ถ้าออกเป็นกฎหมายต้องทำอย่างไร

ดร.ปาน กิมปี สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน

1. คำนิยามศัพท์ที่ไม่ชัดเจน เช่น “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” ควรจะหมายถึง การเรียนรู้ตั้งแต่เกิดจนตาย ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยที่ทั้งสามระบบนี้ควรที่จะต้องประสมประสานกันหรือไม่ หรือว่าเรียนไปตรงๆ ตามสายใครแต่ละสาย

“สถาบันพัฒนาคุณวุฒิวิชาชีพ” ที่หมายถึงสถานที่จัดตั้งขึ้นมาทำหน้าที่เทียบคุณวุฒิวิชาชีพให้อยู่ในระดับหนึ่งเทียบเท่าการศึกษาในระบบซึ่งความจริงแล้วการศึกษาทั้ง 3 ระบบนั้นเป็นศักดิ์ศรีซึ่งกันและกันอยู่แล้วไม่จำเป็นต้องไปเทียบการศึกษาในระบบ ดังนั้นนิยามตรงนี้อาจจะทำให้เข้าใจความหมายนั้นผิดไปได้

2. ท่านวิเคราะห์ ในเอกสารหน้า 110 “การจัดการศึกษาที่ผ่านมาขาดการติดตามและประเมินผลอย่างมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องนั้น” ผมคิดว่าในความเป็นจริงในปัจจุบันสถานศึกษามีคณะกรรมการสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมเข้ามาประเมินผลสถานศึกษาอยู่แล้ว

3. ภาพรวมในวิจัยนี้น่าจะเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่ผู้วิจัยไปเน้นเรื่องการศึกษาในระบบ คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย แต่การศึกษาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตหลายอย่างเป็นการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาของผู้สูงอายุต่างๆ ที่ไม่ได้เน้น

4. ประเด็นสุดท้ายงานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาเรื่องนวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่วนเรื่องนวัตกรรมนั้นมีอยู่น้อย ซึ่งมีอยู่เพียงบทที่ 5 ส่วนเดียวที่สะท้อนเรื่องนวัตกรรม การศึกษาตลอดชีวิต ที่เหลือส่วนใหญ่จะพูด เรื่องภาพรวมการศึกษา จึงทำให้ข้อเสนอแนะในเชิงของนโยบายทางการศึกษาทั่วไป เป็น high light น่าจะเสนอแนะนวัตกรรมที่ได้ศึกษามาจาก 8 ประเทศ ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างไรบ้าง

3. การส่งเสริมการศึกษาของแรงงานไทย และข้อเสนอแนะ

ดร.จรรยา ทัพพะกุล ณ อยุธา (ผู้อภิปรายนำ) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ใน 9 ประเด็นที่ศึกษามานี้ ควรจะมีการศึกษาก่อนว่า การศึกษาตลอดชีวิตหรือการศึกษาต่อเนื่อง มีความหมายเดียวกันหรือไม่ หรือการศึกษานอกโรงเรียนในขณะนี้มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขไปอย่างไร ในส่วนของข้อเสนอแนะนั้นมีข้อมูลของประเทศไทยในเรื่องการศึกษาตลอดชีวิตน้อยไป ผู้วิจัยกล่าวถึงในเรื่องของการศึกษาฝึกอบรมทาง

ด้านวิชาชีพมากกว่าแม้ว่าการฝึกอบรมทางด้านวิชาชีพจะเป็นตัวชี้วัดเป็นสิ่งสำคัญทางด้านอาชีวศึกษาในการขับเคลื่อนการยกระดับของแรงงานก็ตามจึงอยากให้ผู้วิจัยเพิ่มเติมในส่วนของการศึกษาตลอดชีวิตนี้ด้วย

นอกจากนี้ในบทที่ 2 นี้ ข้อมูลในประเทศไทยยังมีน้อยมาก เช่น การเทียบโอนความรู้ด้านอาชีวศึกษา เพราะฉะนั้นน่าจะเอาข้อมูลบนพื้นฐานของการวิจัยนี้ออกมาเสนอ เช่น คุณวุฒิวิชาชีพ หรือหลักสูตรแบบสมรรถนะฐาน

ควรจะต้องมีการกำหนดมาตรฐานอาชีพ การเทียบโอน ออกมาให้คุณวุฒิวิชาชีพให้เชื่อมโยงวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมจนกระทั่งถึงระดับปริญญาตรี เพราะเคยมีผลงานวิจัยหลายอันที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องที่จะนำไปสู่อันเดียวกัน จึงควรที่จะมีการสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าวหลายๆ อันประกอบกัน เพื่อเป็นการสนับสนุนไปสู่เรื่องใหญ่ที่จะไปสู่เรื่องระดับชาติ

ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี สังข์ศรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

มีข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในภาพรวมๆ 5 ประเด็น

1. ชื่อเรื่องและชื่อบทนำจะมีการปรับให้สะท้อนถึงภาพรวมตามที่รายงานนำเสนอ
2 เรื่องใหญ่ คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาศึกษาของแรงงาน และควรที่จะเพิ่มเนื้อหาในเรื่องของนวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเปรียบเทียบการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตไว้ด้วย

2. น่าจะปรับการเขียนให้มีการเชื่อมโยงกันได้ ระหว่าง การศึกษาตลอดชีวิต (เป็นการศึกษาสำหรับทุกคนตั้งแต่เกิดจนตาย) กับ กลุ่มแรงงาน ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายกลุ่มหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต โดยผู้วิจัยควรจะเขียน ตั้งแต่บทนำว่า การศึกษาตลอดชีวิตนี้เป็นการศึกษาสำหรับทุกคน แต่เรามามุ่งเป็นที่ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับแรงงานด้วยเพราะว่านโยบายของประเทศเป็นแนวทางที่จะพัฒนาแรงงานยกระดับแรงงานของประเทศ

3. “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” ควรจะต้องครอบคลุมการศึกษาทั้ง 3 ประเภท คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพราะในรายงานนี้ในส่วนที่เป็นการศึกษาตลอดชีวิตของไทยค่อนข้างที่จะเป็นการศึกษาที่นอกระบบมากกว่าส่วนอื่น ซึ่งอาจจะทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนได้

4. ข้อเสนอแนะการเรียนรู้ตลอดชีวิต น่าจะเป็นประเด็นเกี่ยวกับนวัตกรรม ประเด็นหลักๆ ที่อยากให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำมากๆ เช่น

- 1) เรื่องกฎหมาย เรื่องนวัตกรรมที่ประเทศอื่นเขาทำกันอย่างไร
 - 2) เรื่องของนวัตกรรมที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจทำอย่างไร ที่จะทำให้เกิดความตระหนักให้เห็นความจำเป็นของการเรียนรู้ตลอดชีวิตเขาทำอย่างไร
 - 3) เรื่องประเด็นยุทธศาสตร์ในเรื่องของการมีหน่วยงานกลางว่าประเทศอื่นเขาทำอย่างไร
 - 4) เรื่องการสร้างแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตเขามีนวัตกรรมใหม่ๆเขาทำอย่างไรบ้าง การมีหมู่บ้าน IT เขาทำอย่างไร การเรียนรู้กิจกรรมใหม่ๆ เขาทำอย่างไร
 - 5) เรื่องการสร้างเครือข่าย เพราะการเรียนรู้ตลอดชีวิตจะสำเร็จได้เป็นเรื่องของความร่วมมือจากทุกฝ่ายทุกคน จะทำอย่างไรให้ทุกหน่วยงาน ทุกฝ่ายนี้สามารถเข้ามาร่วมมือตรงนี้ได้ คือให้เสนอแนะในเชิงนวัตกรรม
5. ในส่วนของแรงงาน สภาพปัญหาของแรงงานไทยที่มีอยู่เป็น 3 กลุ่ม คือ
- กลุ่มที่กำลังจะเข้าสู่ตลาดแรงงาน ควรจะต้องมีนวัตกรรมในการเตรียมผู้ที่จบการศึกษาระดับต่างๆ แล้วไม่มีโอกาสเข้าศึกษาต่อนี้ จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน
 - กลุ่มที่เข้าสู่ตลาดแรงงานโดยไม่มีทักษะ หรือฝีมือด้านแรงงาน เมื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานก็ต้องไปเรียนรู้ดังนั้นกลุ่มนี้จะต้องมีนวัตกรรมอะไรที่จะใช้ในการพัฒนาเขา
 - กลุ่มที่อยู่ในตลาดแรงงานแล้ว และพอจะมีทักษะฝีมืออยู่บ้าง จะมีนวัตกรรมหรือวิธีการอย่างไรที่จะยกระดับของเขาขึ้นไปอีกให้ได้มาตรฐาน

ดร.สวัสดิ์ ดีชื่น (ผู้อภิปรายนำ) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

เคยมีงานวิจัยพบว่า ความรู้ของคน 80 % มาจากภายนอกห้องเรียน ในขณะที่การศึกษาดูตลอดชีวิต 80 % เป็นการศึกษานอกระบบ และการศึกษาดตามอัธยาศัย ดังนั้นจึงอยากให้เน้นการศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาดตามอัธยาศัยอย่างจริงจัง

ถึงแม้ว่าเราจะไม่ได้มีการส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัยอย่างจริงจัง (เช่น กศน. ได้รับงบประมาณดำเนินงานน้อยในขณะที่ต้องทำงานดูแลคนจำนวนมาก) เราก็ควรจะมีการนำเสนอ นวัตกรรมต่างๆ เช่น การออกกฎหมาย การมีสถาบันการศึกษาตลอดชีวิตแห่งชาติที่เป็นองค์กรอิสระ หรือในส่วนของ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาดตามอัธยาศัยจะให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการเหมือนในต่างประเทศ โดยรัฐทำหน้าที่เพียงให้การสนับสนุนและส่งเสริมนโยบาย

ดร.นวลจันทร์ ปุยะกุล สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ตามรายงาน มีนวัตกรรมที่ส่งเสริมการศึกษา และการเรียนรู้ของแรงงาน 16 นวัตกรรม แต่หลาย ๆ นวัตกรรมยังไม่มีข้อมูล ซึ่งอาจจะเป็นเพราะดำเนินการแล้วแต่ยังไม่ได้ขยายผลต่อซึ่งแตกต่างกันไปจากการดำเนินการของต่างประเทศแพร่หลายจึงอยากให้นำเสนอว่า ทำไมประเทศไทยดำเนินการแล้วแต่ไม่ก้าวหน้า มีนวัตกรรมใช้หรือไม่มีลักษณะไหนสนับสนุน หรือแตกต่างเพราะอะไร จึงอยากให้ชี้ให้ชัดเสนอแนะเพื่อการยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย

นางสาวอรุมา วิทยาพูล สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตอนนี้ทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีโครงการอันหนึ่งที่ทำเรื่องเกี่ยวกับนวัตกรรมใหม่เป็นการสร้างศึกษา model สำหรับแรงงานในระบบและนอกระบบ ตอนนี้ให้อาจารย์ ดร.เกื้อ วงษ์บุญสิน ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยศึกษาเรื่องนี้อยู่ โดยที่จะไปสัมภาษณ์กลุ่มทางบริษัทต่างๆ และทางกรมพัฒนาฝีมือแรงงานสอบถามเกี่ยวกับว่าทางบริษัทแต่ละบริษัทต้องการหลักสูตรแบบไหนเพื่อจะจัดทำเป็น model ขึ้นมา เป็นโครงการนำร่อง และขอแจ้งให้ที่ประชุมเพื่อทราบ

4. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ดร.ชัยณรงค์ สุวรรณสาร (ผู้อภิปรายนำ) มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

การเปรียบเทียบการเรียนรู้ตลอดชีวิต 8 ประเทศ กับประเทศไทย ควรจะเน้นเปรียบเทียบเรื่องนวัตกรรม และควรจะต้องบอกด้วยว่า CSF (Critical Success Factor) ของแต่ละประเทศคืออะไร ปัจจัยใดที่ส่งผลถึงความสำเร็จของบ้านเราที่ทำไปแล้วบ้าง และมีอะไรที่ยังเป็นปัญหาอยู่ จึงควรเขียนให้ชัดเจนก็จะทำให้เห็นภาพชัดขึ้น

การนำเสนอโครงสร้าง ควรเริ่มจากเรื่องการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต และเรื่องของแรงงาน (ที่อาจมีประเด็นย่อย คือ องค์กรอิสระรับผิดชอบตามโครงสร้าง องค์กรบริหาร ในรูปแบบกรรมการ การส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้) และการเสนอแนะควรจัดเป็นลำดับให้การอ่านเข้าใจได้ง่ายขึ้นเพื่อจะเป็นประโยชน์กับผู้ที่นำไปใช้ต่อ

นายศักดิ์สิทธิ์ ชัตติยาสุวรรณ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การวิจัยในครั้งนี้คือการศึกษาตลอดชีวิตแต่ค่อนข้างจะเน้นไปที่การศึกษานอกระบบ

จึงควรจะต้องมีขอบเขตที่แน่ชัดว่าจะศึกษาเฉพาะการศึกษานอกระบบและควรมีข้อเสนอแนวปฏิบัติที่สามารถนำไปปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมชัดเจนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

**ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์ (ประธาน) ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา**

งานวิจัยนี้อาจจะมี Objective ที่กว้างไป ดังนั้นจึงอาจจะทำให้สับสนระหว่างเรื่อง “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” กับ เรื่อง “การยกระดับคุณภาพของแรงงาน” ซึ่งคงต้องไปพิจารณาดูว่ามีประเด็นอะไรที่ทางสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาต้องการศึกษาต่อและทำการวิจัยขึ้น เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายของการศึกษาในอนาคตอีกโดยเฉพาะเรื่องของการศึกษาตลอดชีวิตซึ่งเราเห็นกันว่าสำคัญ

ผลที่ได้มีการประเมินหลายเรื่อง ดิฉันคิดว่าเป็นประสบการณ์ของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่ท่านทั้งหลายได้ให้สิ่งที่มีคุณค่าในวันนี้ ในนามของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาขอขอบพระคุณทุกท่านที่มาเข้าสัมมนาในวันนี้ เราคงจะต้องมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ได้ลึกลงไปให้เป็นเฉพาะเรื่อง เนื่องจากวันนี้เราพูดภาพใหญ่มาก เพราะฉะนั้นได้เป็นบางเรื่อง ซึ่งบางครั้งอาจไม่ได้ลงลึกนัก และขอขอบพระคุณอีกครั้ง

โครงการสัมมนา

การวิจัย เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการศึกษาไทยกับนานาชาติ:

นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วันพฤหัสบดีที่ 1 ธันวาคม 2548 เวลา 9.00 น.

ณ ห้องประชุมท่าแหง พลาญกูร สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

1. หลักการและเหตุผล

รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ และได้ตั้งเป้าหมายที่จะให้คนไทยมีการศึกษาเฉลี่ย 9.5 ปี จากข้อมูลสถิติ พ.ศ. 2546 แรงงานไทยร้อยละ 31 มีการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษา แต่รัฐบาลมีนโยบายที่จะส่งเสริมการศึกษาให้แรงงานไทยร้อยละ 50 ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ในปี พ.ศ. 2551 โดยใช้แนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของต่างประเทศเป็นข้อมูลประกอบ และใช้ข้อมูลการศึกษาตลอดชีวิตของไทยเข้ามาเปรียบเทียบ จัดทำข้อเสนอแนะการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายของรัฐบาล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา จึงได้ดำเนินงานโครงการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการศึกษาไทยกับนานาชาติ : นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต และได้มอบให้ รศ.ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา และ ผศ.ดร.รสสุคนธ์ มกรมณี ทำการวิจัยเอกสาร เพื่อศึกษานวัตกรรมทางการศึกษาที่ดีเด่นที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาของแรงงานในต่างประเทศ โดยศึกษาไม่น้อยกว่า 8 ประเทศ และจัดทำข้อเสนอแนวทางในการดำเนินงานเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย โดยมีจุดเน้นที่การยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย และคนไทยทั้งประเทศ ตามนโยบายของรัฐบาล บัดนี้ ที่ปรึกษาโครงการวิจัยได้จัดทำรายงานการวิจัยเสร็จเรียบร้อยแล้ว สำนักงาน ฯ จึงเห็นสมควรให้จัดสัมมนา นำเสนอผลงานวิจัย และระดมความคิดเห็น เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการศึกษาไทยกับนานาชาติ : นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการศึกษาไทยกับนานาชาติ: นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.2 เพื่อระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอันจะเป็นแนวทางในการพัฒนางานวิจัยให้มีประสิทธิภาพ และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาต่อไป

3. รูปแบบการประชุม

3.1 นำเสนอผลการวิจัยเอกสาร เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการศึกษาไทยกับนานาชาติ: นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต และข้อเสนอแนวทางในการดำเนินงานเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย และแนวทางเพื่อการยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย

3.2 อภิปรายทั่วไป

4. จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม

จำนวนประมาณ 90 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร นักวิชาการ จากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

5. วัน เวลา และสถานที่จัดประชุม

วันพฤหัสบดีที่ 1 ธันวาคม 2548 เวลา 9.00 น. ณ ห้องประชุมกำแหงพลวงกูร สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

6. งบประมาณ

งบประมาณประจำปีงบประมาณ 2549 จากงบรายจ่ายอื่น โครงการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการศึกษาไทยกับนานาชาติ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

7. ผู้รับผิดชอบโครงการ

สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้แนวทางการดำเนินงานจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนไทยและการยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย เพื่อให้แรงงานไทยร้อยละ 50 มีการศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาภายในปี พ.ศ. 2551 ตามแนวนโยบายของรัฐบาล

รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา
การวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบเพื่อพัฒนาการศึกษาไทยกับนานาชาติ :
นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต
วันพฤหัสบดีที่ 1 ธันวาคม 2548 เวลา 9.00 น.
ณ ห้องประชุมกำแหง พาลงกูร สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย นักวิจัยของโครงการ ผู้อภิปรายนำ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ศึกษา และผู้แทน จากหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงและองค์กรต่าง ๆ จำนวนประมาณ 100 คน ดังมีรายนามต่อไปนี้

นักวิจัย

1. รศ.ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา ที่ปรึกษา สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.)
2. ผศ.ดร.รสสุคนธ์ มกรมณี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ประธานกล่าวเปิดการสัมมนา และผู้ดำเนินการอภิปราย

3. ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์ ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.)

ผู้อภิปรายนำ

4. ดร.ชัยณรงค์ สุวรรณสาร อาจารย์ประจำ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเซนต์จอร์จส์ และ อดีตผู้เชี่ยวชาญพิเศษ
กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ
5. ดร.สวัสดิ์ ตีชี้น ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.)
6. ดร.จริยา ทัพพะกุล ณ อยุธยา หัวหน้ากลุ่มวิจัยเปรียบเทียบ สำนักวิจัยและพัฒนาการ
อาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
7. ดร.ชัยยศ อิมสุวรรณ์ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สป.ศธ.

ผู้ทรงคุณวุฒิ

8. ดร.สวัสดิ์ อุดมโภชน ที่ปรึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สกศ.
9. ศ. ดร.สุมาลี สังข์ศรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
10. ดร.อมรวิรัช นาคกรทรรพ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

11. นางดวงวรรณ สิทธิเวทย์ ผู้อำนวยการกองนโยบายและวางแผนการวิจัย
 12. นางสาววิภารัตน์ ตีว่อง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 8 ว.

สำนักนายกรัฐมนตรี

13. นางสาวอรอุมา วิทยาพูล เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 14. นายนาวิน วิทยาภรณ์ รองผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
 15. นางสาวภารดี เจียรนัยกุล นักวิชาการ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

กระทรวงกลาโหม

16. พันโท วันลพ สุขจร กองวิจัยและพัฒนารรบ กรมยุทธศึกษาทหารบก
 ประจำแผนกกองวิจัยและพัฒนารรบ กระทรวงพาณิชย์
 17. นายนภดล วีรวงศ์ นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล 8 ว.
 สถาบันกรมพระจันทบุรีนฤนาถ สนง.ปลัดกระทรวงพาณิชย์
 18. นางพรเพ็ญ มาตรง นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล 7 ว.
 สถาบันกรมพระจันทบุรีนฤนาถ สนง.ปลัดกระทรวงพาณิชย์

กระทรวงมหาดไทย

19. นางสาวสุภัทราวดี แพงแก้ว ผู้อำนวยการสำนักประสานและพัฒนาศึกษาท้องถิ่น
 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กระทรวงแรงงาน

20. นางสาวสุวรรณา อินทสุภา นักวิชาการฝีมืออาชีพ 7 ว. กองส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ
 แรงงานและผู้ประกอบการ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
 21. นางรำไพ น่วมสวัสดิ์ นักวิชาการสถิติ 6 ว. กลุ่มงานแผนงานและสารสนเทศ
 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

22. นายสุนทร พรหมรัตน์พงษ์ ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา
 สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน
 23. นายบุญส่ง กุวารากุล ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม
 สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน

24. นายปาน กิมปี ศึกษาในเทศก์ 9 หน่วยศึกษานิเทศก์
สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน
25. นางวัชรินทร์ โกสินเจริญชัย ครูชำนาญการพิเศษ ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน
26. นายทวีสิน ใจห้าว เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7 ว.
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
27. นางสาวชลธิชา เหมือนหม้อ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7 ว.
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
28. นางสาวกมลวรรณ กลั่นเกลี้ยง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 4
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
29. นายนิริช กิตติวิสาร อาจารย์ฝึกอบรม 8 ว. สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์
และบุคลากรทางการศึกษา
30. นางสาวสุกัลยา อนุชิตไพลิน นักวิชาการศึกษา 7 ว. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

31. นายสมพงษ์ แสงศรี หัวหน้ากลุ่มแผนและโครงการ สำนักนโยบายและ
แผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน
32. นางสุดาวรรณ เครือพานิช นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
33. นายศักดิ์สิทธิ์ ชัดติยาสุวรรณ หัวหน้ากลุ่มวิจัยเชิงระบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักติดตามและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน
34. นางกัลยาณี อุตกฤษฎ์ สำนักทดสอบทางการศึกษา
35. นางสาววิภาพร นิธิปรีชานนท์ นักวิชาการศึกษา 8 ว.
สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
36. นางวิรัตน์ ขวัญยืน ศึกษาในเทศก์ 9 (คศ. 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1
37. นางสาววราภรณ์ บางเลี้ยง ศึกษาในเทศก์ 7 (คศ. 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1
38. นายปรีชา อรุณสวัสดิ์ ศึกษาในเทศก์ 7 (คศ. 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1
39. นายสายัณห์ รุ่งป่าสัก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

- 40. นายสมบุรณ์ เนียมกล้า นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล 8 ว. สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา
- 41. นางสาวโสภิตา ลิ้มวัฒนาพันธ์ ศึกษาพิเศษ 7 สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา
- 42. นางสาววัลลภา ฉายโอภาส เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบาย ฯ 7 ว. สำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา
- 43. นางประไพ สุดทรง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบาย ฯ 4 สำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา
- 44. นางพรเพ็ญ รัตนสงวน รองผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

- 45. นางสาววรรณ รอดตัว เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบาย ฯ 6 ว.สำนักสำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา
- 46. นางสาวบุญชอบ ศรราชพันธ์ นักวิชาการศึกษา 7 ว. สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน
- 47. นางสุนันทา แก้วสุข ประธานโปรแกรมวิชาการวัดผลการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- 48. นางวีไล ตั้งจิตสมคิด อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- 49. นายปัญญา ธีระวิทย์เลิศ รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
- 50. นางนิรมิต คุณานวัจน์ รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- 51. นายทิวดี มณีโชติ อาจารย์ 3 ระดับ 8 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- 52. นางจุฑา พีรพัชระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตโชติเวช
- 53. นางสาวกัลยาณี จิตต์การุณย์ อาจารย์ ภาควิชาครุศาสตร์ไฟฟ้า คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมฯ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- 54. นายวิสุทธิ์ สุนทรกนกพงศ์ รองศาสตราจารย์ ภาควิชาครุศาสตร์วิศวกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- 55. นางสิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.)

56. นางนิยมพร คล่องแคล่ว ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)

57. นายถกล นรินทร์ศิโรจน์ หัวหน้าสาขาวิจัย สสวท.

ผู้สื่อข่าว

58. คุณวราพร วรเนตร หนังสือพิมพ์มติชน

59. คุณรัชฎาภรณ์ กรมทอง หนังสือพิมพ์มติชน

60. คุณพูนทรัพย์ ทองพาน หนังสือพิมพ์เดลินิวส์

61. คุณนิศากานต์ กิรัตบดินทร์ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์

ผู้บริหาร และ เจ้าหน้าที่ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

62. นางสาววัฒนา อาทิตย์เที่ยง ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาศึกษา (สวพ.)

63. นางสุรางค์ โพธิ์พฤษชาวงศ์ ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา (สปศ.)

64. นางสิริวรรณ สวัสดิวัตน์ ณ อยุธยา หัวหน้าศูนย์การศึกษาเปรียบเทียบ สำนักวิจัยและพัฒนาศึกษา (สวพ.)

65. นางฟ้ามุ่ย เรืองเลิศบุญ หัวหน้ากลุ่มวิจัยและส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัย เพื่อพัฒนาศึกษา สวพ.

66. นางสาวอุษา ชูชาติ หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบวิจัยและส่งเสริมเครือข่ายการวิจัยทางการศึกษา สวพ.

67. นางสาวจิรา วงศ์เหลื่อง หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สวพ.

68. นางผานิต วัฒนรัตน์ปัญญา นักวิชาการศึกษา 7 ว. สวพ.

69. นางสาวณัฐจรรย์ กาญจนรจิต นักวิชาการศึกษา 4 สวพ.

70. นายจิริวิทย์ ไทภูวไพบูลย์ นักวิชาการศึกษา 4 สวพ.

71. นางเพ็ญจันทร์ นครอินทร์ หัวหน้ากลุ่มประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา (สปศ.)

72. นางสาวจิรศรี อนวัชกุล นักวิชาการศึกษา 6 ว. สปศ.

73. นางสุชาดา ไชยรัตน์ หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการบริหาร สำนักงานผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศระดับสูง (สบส.)

74. นางสาวสุวิพร ศรีสุพรรณถาวร นักวิชาการศึกษา 6 ว. สบส.

75. นางสาวภัทธินดา พันธุมเสน หัวหน้ากลุ่มพัฒนาวิชาการระหว่างประเทศ
ศูนย์พัฒนาการศึกษาระหว่างประเทศ
76. นายกวิน เสือสกุล วิชาการ หัวหน้ากลุ่มประชาสัมพันธ์สภาการศึกษา
สำนักอำนวยการ
77. นางสาวไกล่ตา สดสมศรี นักประชาสัมพันธ์ 5 สำนักอำนวยการ
78. นางสาวทัศนวัลย์ เนียมบุบผา นักวิชาการศึกษา 4 สำนักอำนวยการ
79. นางสาวประภาพรณ ไชยวงษ์ หัวหน้ากลุ่มนโยบายส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการ
ศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษา (สนผ.)
80. นางสาวเพ็ญศรี อรุณรุ่งเรือง หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผนการผลิตและพัฒนากำลังคน
สนผ.
81. นางสาววรัยพร แสงนภาพวร หัวหน้ากลุ่มนโยบายทรัพยากรเพื่อการศึกษา สนผ.
82. นางสาวนวลจันทร์ ปุยะกุล นักวิชาการศึกษา 7 ว. สนผ.
83. นางสาวจักษณา อธิรัตน์ปัญญา นักวิชาการศึกษา 7 สนผ.
84. นางรัชนี ศิลปบรรเลง นักวิชาการศึกษา 6 ว. สนผ.
85. นางสาวประภิน วีรศิลป์ นักวิชาการศึกษา 6 ว. สนผ.
86. นางสาวดารณี อรุณวารภรณ์ นักวิชาการศึกษา 6 ว. สนผ.
87. นางสาวฐิติมดี อาพัทธนานนท์ นักวิชาการศึกษา 5 สนผ.
88. นางจตุพร หาญรวงศ์ เจ้าพนักงานสถิติ 5 สนผ.
89. นางสาวดวงทิพย์ วิบูลย์ศักดิ์ชัย นักวิชาการศึกษา 4 สนผ.
90. นางสาวโรจนา ถัดทะพงษ์ นักวิชาการศึกษา 4 สนผ.
91. นายทศพร อ่องแสงคุณ นักวิชาการศึกษา 4 สนผ.
92. นายรวิช ตาแก้ว นักวิชาการศึกษา 7
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ (สมร.)
93. นางสาววัฒนา เล็กวัฒนานนท์ นักวิชาการศึกษา 7 ว. สมร.
94. นางสาวณุตตรา แทนขำ นักวิชาการศึกษา 5 สมร.
95. นายต่อตระกูล บุญเพชร เจ้าหน้าที่โสตทัศนฯ สำนักอำนวยการ
96. นางสาวธีรนุช ธีรทีป เจ้าหน้าที่ประจำโครงการ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
97. นางสาวนิตยา กีนรัมย์ นักศึกษาและเจ้าหน้าที่ประจำโครงการ สำนักวิจัยและ
พัฒนาการศึกษา
98. นางสาวอัสมาฮัน วาจิ นักศึกษาและเจ้าหน้าที่ประจำโครงการ สำนักนโยบาย
และแผนการศึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. สุรศักดิ์ กล้วยมาลา

ปัจจุบัน

เป็นข้าราชการบำนาญ ปฏิบัติหน้าที่อาจารย์พิเศษบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏธนบุรี และสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กระทรวงศึกษาธิการ และที่ปรึกษาอิสระ ศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษาไทย กระทรวงการคลัง และที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของคณะสังคมสงเคราะห์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การศึกษา

สำเร็จปริญญาโท-เอก สาขาบริหาร นิเทศก์ และวิจัยการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา

ตำแหน่งหน้าที่สำคัญในอดีต

เคยรับราชการเป็นอาจารย์สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา หัวหน้าฝ่ายสถิติและวิจัย กองแผนงาน และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ ที่ปรึกษาด้านการศึกษา สำนักงานโครงการพิเศษเพื่อการปฏิรูปการฝึกหัดครูพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (สปค.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

เคยทำหน้าที่อาจารย์พิเศษและที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร และโรงเรียนนายเรือ

ผลงาน

ผลงานทางวิชาการมีทั้งหนังสือ และบทความทางวิชาการ หนังสือ คือ จิตวิทยาการปรับตัว สถิติเพื่อการวิจัยการศึกษา ฯลฯ และบทความ เช่น เทคนิคการสอนอุดมศึกษาและอื่น ๆ ในวารสารพัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ วิทยากรของคุรุสภา วารสารการอุดมศึกษา และคุรุภัณฑ์ ของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ และเอกสารทางการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 30 เล่ม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รสสุคนธ์ มกรมณี

การศึกษา ปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) พ.ศ. 2517 และปริญญาโทครุศาสตรมหาบัณฑิต (การประถมศึกษา) พ.ศ. 2522 จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Master of Education in Educational Technology พ.ศ. 2524 และ Doctor of Philosophy in Instructional Design จาก Texas A&M University พ.ศ. 2528

การทำงาน อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ประสบการณ์

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และรองคณบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
หัวหน้าภาควิชาและประธานโปรแกรมวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กรรมการสภาประจำสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา

หัวหน้าสำนักส่งเสริมวิชาการ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา

ผลงาน

A Systematic Problem Solving Model for Improving Quality of Life and Learning, 2547

Guidelines on Teacher Training in ICT and Teacher Standards for Competency in ICT Based on the RISS Experience, 2546

A Success Case of Learner-Centered Classroom in Higher Education, 2545
Design and Development of Large Group Instructional System, 2545
Higher Education in Thailand, 2543.

การวิเคราะห์ภาพประกอบหนังสือเรียนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา 2539

การวิเคราะห์บทบาทหญิงชายในหนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบในระดับประถมศึกษา, 2538

รายงานการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารและการจัดการวิจัยทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้องขององค์กรวิจัยระดับชาติ, 2548

บทความทางวิชาการพิมพ์เผยแพร่ประมาณ 30 เรื่อง

บทความ สารคดี เรื่องสั้น ในนิตยสารต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 100 เรื่อง

คณะผู้ดำเนินการ

ที่ปรึกษา

ดร.อำรุง จันทวานิช

เลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.สมเกียรติ ชอบผล

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์

ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา

นางสาววัฒนา อาทิตย์เที่ยง

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาศึกษา

ดร.จิรพรรณ ปุณเกษม

ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ

ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา

ที่ปรึกษา สาขาการศึกษา ศูนย์ข้อมูล

ที่ปรึกษาไทย กระทรวงการคลัง และ

ที่ปรึกษา สำนักวิจัยและพัฒนาศึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รสสุคนธ์ มกรมณี

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

และที่ปรึกษา สาขาการศึกษา ศูนย์ข้อมูล

ที่ปรึกษาไทย กระทรวงการคลัง

คณะผู้พิจารณาผลงานวิจัย

ดร.ชัยณรงค์ สุวรรณสาร

อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นและ อดีตผู้เชี่ยวชาญพิเศษ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

ดร.สวัสดิ์ ดีชื่น

ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา สำนักงานเลขาธิการ

สภาการศึกษา (สกศ.)

ดร.จริยา ทัพพะกุล ณ อยู่ธยา

หัวหน้ากลุ่มวิจัยเปรียบเทียบ สำนักวิจัยและพัฒนาศึกษา

อาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณ

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาศึกษานอกโรงเรียน

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สป.ศธ.

นางสาววัฒนา อาทิตย์เที่ยง

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาศึกษา สกศ.

- นางสิริวรรณ สวัสดิวัตน์ ณ อยุธยา หัวหน้าศูนย์การศึกษาเปรียบเทียบ
สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา (สวพ.)
- นางสาวอุษา ชูชาติ หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบวิจัยและส่งเสริมเครือข่าย
การวิจัยทางการศึกษา สวพ.
- นางผานิต วิมลรัตน์ปัญญา นักวิชาการศึกษา 7 ว. ศูนย์การศึกษาเปรียบเทียบ สวพ.

บรรณาธิการ

- นางสาววัฒนา อาทิตย์เที่ยง ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
- นางผานิต วิมลรัตน์ปัญญา นักวิชาการศึกษา 7 ว. ศูนย์การศึกษาเปรียบเทียบ สวพ.

เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การศึกษาเปรียบเทียบ

- นางสิริวรรณ สวัสดิวัตน์ ณ อยุธยา หัวหน้าศูนย์การศึกษาเปรียบเทียบ
- นางผานิต วิมลรัตน์ปัญญา นักวิชาการศึกษา 7 ว.
- ดร.รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์ นักวิชาการศึกษา 6 ว.
- นายจิรวิทย์ ไทภูวไพบูลย์ นักวิชาการศึกษา 4
- นางสาวนิตยา กின்றมย์ เจ้าหน้าที่ประจำโครงการ

หน่วยงานรับผิดชอบ

ศูนย์การศึกษาเปรียบเทียบ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
99/20 ถนนสุขุโขทัย เขตดุสิต กทม. 10300
โทร. 0-2668-7123 ต่อ 1211-1212 โทรสาร. 0-2243-0085
Web Site : <http://www.onec.go.th>

เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรของชาติให้คุ้มค่า
เมื่อท่านไม่ใช้หนังสือเล่มนี้แล้ว
โปรดมอบให้ผู้อื่นนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป